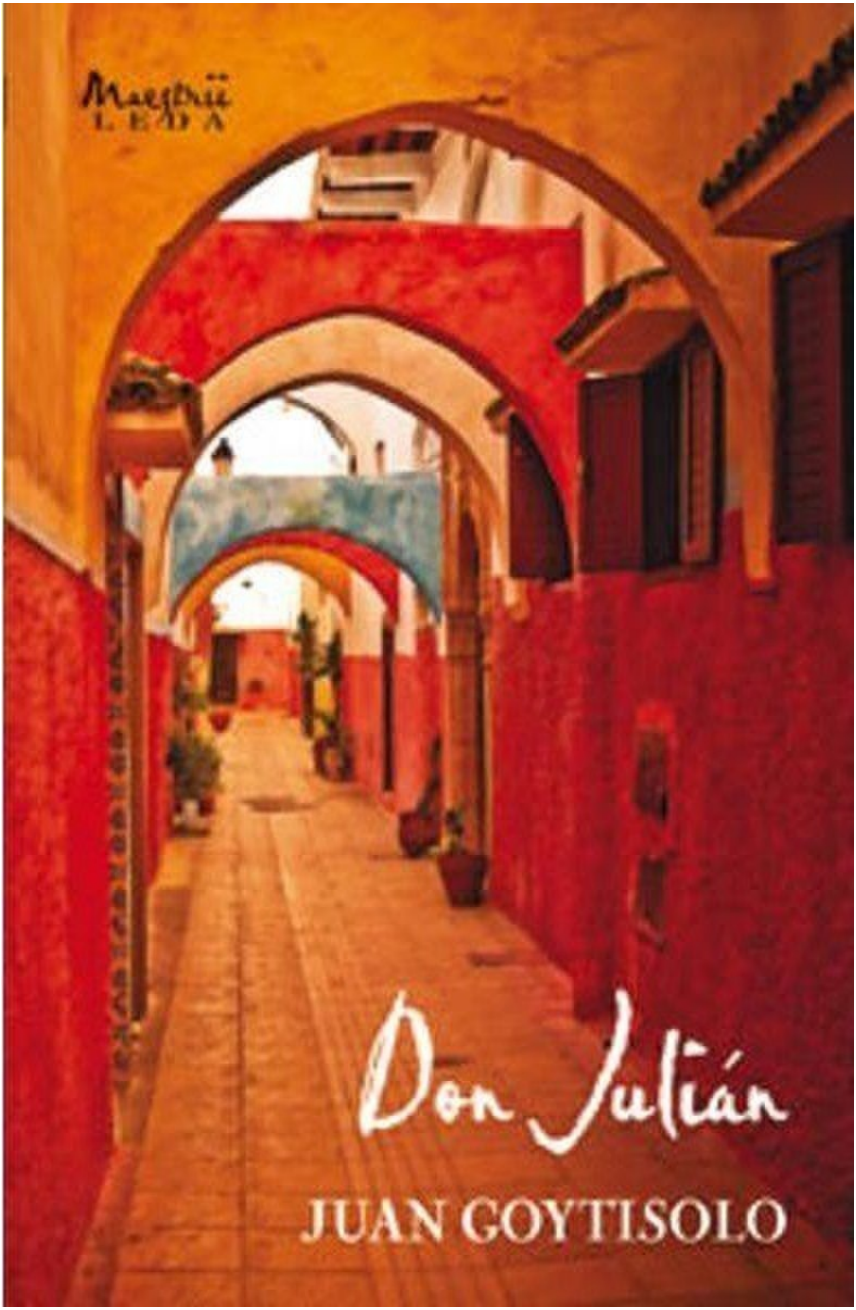
Don Julián
JUAN GOYTISOLO

JUAN GOYTISOLO

Don Julián

TRIPTICUL RĂULUI

II

Traducere, note şi postfaţă de Andrei Ionescu

LEDA
GRUPUL EDITORIAL CORINT

„În lupta cu bizantinii şi cu berberii, căpeteniile militare arabe îşi întind domeniile lor africane şi aşa se face că în 682 Uqba a ajuns repede la Atlantic, dar n-a putut ocupa Tangerul, fiind silit să se abată din drum spre Atlas de către un misterios personaj pe care istoricii musulmani îl numesc aproape întotdeauna Ulyan şi care probabil că se numea Julián sau poate Urbano, Ulbán sau Bulián. Curând avea să fie acaparat de legendă sub numele de „Contele don Julián" şi, în realitate, nu ştim dacă era berber, got sau bizantin, dacă guverna Septem în calitate de conte, fiindcă fortificaţia depindea de Regatul vizigot, dacă era un exarh sau guvernator ce depindea de Imperiul bizantin sau dacă, aşa cum pare cel mai probabil, era un berber şef al tribului catolic Gomera..."

L.G. DE VALDEAVELLANO, *Historia de España*[1]

1 Goytisolo se slujeşte de această descriere a contelui don Julián pe parcursul întregului roman, numindu-l Ulyan, Urbano sau Julián în prima parte, Bulián şi Ulbán în partea a treia şi Ulyan, Urbano şi Bulián în partea a patra. Revendicarea figurii istorice şi a personajului trebuie înţeleasă ca o revendicare a Spaniei de către „trădătorul" conte care i-a ajutat pe musulmani să o cucerească.

„Blestemată fie câinoşenia trădătorului Julián, că tare înverşunat a fost; blestemată fie mânia lui, că tare nestăpânită şi rea a fost, că nerod a fost el cu turbarea lui şi iute cu ranchiuna lui, năprasnic cu nebunia lui, uitând de credinţă, nesocotind legea, nevrând să ştie de Dumnezeu, încrâncenat cu sine, ucigaş al stăpânului său, duşman al casei sale, purtătorul pământului său, vinovat şi viclean şi trădător împotriva tuturor alor săi; amar e numele său în gura celui ce-i spune pe nume; doliu şi jale aduce pomenirea lui în inima celui care-l numeşte; şi numele lui fi-va în veci blestemat de toţi aceia care-l pomenesc.”

ALFONSO AL X-LEA cel înţelept, *Crónica General*

Je voudrais trouver un crime dont l'effet perpétuel agît, même quand je n'agirais plus, en sorte qu'il n'y eût pas un seul instant de ma vie, ou, même en dormant, je ne fusse cause d'un désordre quelconque, et que ce désordre put s'étendre au point qu'il entrainît une corruption générale ou un dérangement si formel qu'au-delà même de ma vie l'effet s'en prolongeât encore."[2]

D.A.F. DE SADE[3]

2 Aş vrea să găsesc o crimă al cărei efect perpetuu să acţioneze şi atunci când eu n-aş mai acţiona, în aşa fel încât să nu existe o singură clipă din viaţa mea în care, chiar dormind, eu să nu fiu pricina unei dezordini, iar această dezordine să se poată întinde până acolo încât să provoace o corupţie generală sau o dereglare atât de profundă încât efectul său să se prelungească dincolo de limitele vieţii mele (fr.).

3 Acest citat din Sade e una din temele centrale ale romanului, deoarece căutarea crimei perpetue îl defineşte pe don Julián în viziunea lui Goytisolo, cu justificarea că literatura oficială din anii franchismului avea un caracter delictiv.

I

Je songeais à Tanger dont la proximité me fascinait et le prestige de cette ville, plutôt repair de traîtres.”[4]

JEAN GENET*, Journal du Voleur*[5]

4 Visam la Tanger, fascinat de apropierea şi de prestigiul acestui oraş, mai curând bârlog de trădători (fr.).

5 Citatul din Genet este antiteza comentariului din Cronica lui Alfonso cel înţelept, fiindcă pentru Genet crima de trădare poate fi calea de dobândire a libertăţii, iar Goytisolo aprobă întru totul această sugestie, pe care îşi propune s-o ducă la ultimele ei consecinţe în romanul său de reabilitare a trădătorului don Julián.

ţară ingrată, între toate corcită şi calică, niciodată n-o să mă întorc la tine[6]: cu ochii încă închişi, în ubicuitatea ceţoasă a visului, invizibilă prin urmare şi, totuşi, subtil insinuantă: în racursi, depărtată, dar identificabilă în cele mai mici detalii, desenate în faţa ta, trebuie să recunoşti, cu o minuţiozitate aproape maniacă, o zi şi încă o zi şi încă una: mereu la fel: netezirea contururilor presimţită, o simplă machetă de carton, la scară redusă, a unui peisaj familiar: subliniat oare de soare?: destrămat oare de nori? cu neputinţă să aflăm: climă aleatorie, supusă influenţelor schimbătoare, opuse[7]: dictaturii versatile a capricioaselor imponderabile: curente, depresiuni, furtuni, acalmii subite pe care niciun meteorolog n-ar risca să le anunţe, expusă întotdeauna batjocurii, dezminţirii: lumină neruşinată, soare sarcastic acolo unde ar trebui să domnească orizonturile joase, cerul nepătruns, fastuoasa plecare în larg a norilor, în chip de flotilă insolită, ca nişte bureţi tentaculari, întunecaţi; infailibila doctrină înlocuită de un pragmatism niţel decadent şi sceptic: celebrul anticiclon al Azorelor, suind brusc în latitudine şi cu axa orientată pe direcţia N-S, împinge spre zona Strâmtorii fronturile reci ce trec mai pe la nord şi care vă ating cu extremitatea lor meridională: cea mai puţin activă, desigur, însă în stare să provoace o depresiune generală în toată zona, cu posibile furtuni, eventuale averse şi poate accidentale, abundente precipitaţii: iar specialistul care decretase atmosferă şi mare liniştite sub tutela binefăcătoare a soarelui observă

---

6 Din capul locului, naratorul anonim îşi defineşte relaţia conflictuală cu Spania. Relatarea la persoana întâi folosită de Goytisolo la început este înlocuită curând cu relatarea la persoana a doua, expresie a pseudodialogului şi a luptei sfâşietoare ce se duce în sufletul protagonistului.

7 Consideraţiile despre particularităţile meteorologice ale Spaniei, utilizând jargonul buletinelor meteorologice, conduc la imaginea patriei ca o matrice devoratoare din care Goytisolo îşi sustrage protagonistul.

după câteva ore că cerescul ied leşină, se îngălbeneşte şi devine indolent, abulic: acum e fricos, pierdut în negura ce-l acoperă şi estompează undele solzoase ale mării: motiv de reflecţie, în orice caz, pentru expertul care, năucit de atâtea premii, se uită la aparatele lui şi anunţă temperaturi, grade de umiditate, presiunea higrometrică, viteza vântului şi precipitaţiilor pe metrul pătrat cu aplombul şi gravitatea unui haruspiciu: căzătura, zău aşa!: cu susu-n jos, şi cu fundul gol!: nicio soluţie în afară de raderea mustăţii: cum a făcut împricinatul la momentul potrivit, însoţit de huiduielile câtorva şi compasiunea admirativă a celor mai mulţi: cu ochii încă închişi, la mai puţin de trei metri de lumină: zilnica strădanie de a se ridica în picioare, de a-şi pune papucii, de a se îndrepta spre luminoasele striuri paralele, de a trage storurile de parcă ar scoate apă din fântână: soare apatic?: nori învălmăşiţi?: lumină cabrată şi violentă?: pământ mort, himerică mare: munţi de coastă, mare agitată necontenit şi monoton: împietrită tălăzuire de munţi pleşuvi, pârjoliţi, goi: pământ părăginit şi neospitalier, întinse terenuri sterpe: regat inorganic ars de focul etiajului, rănit de crivăţul iernii: îţi îngădui, încremenit, câteva scurte clipe de răgaz: uneori, frontul rece al anticiclonului Azorelor ocupă bazinul mediteranean şi se condensează ca într-o pâlnie între cele două maluri până anulează peisajul: nouă Atlantidă, patria ta s-a anihilat, până la urmă: crud cataclism, dulce uşurare[8]: prieteni pe care încă-i mai ai s-au salvat fără îndoială: nicio suferinţă aşadar, nicio remuşcare: alteori, negura pare să abolească distanţele: marea preschimbă în lac, tu unit cu malul celălalt ca fătul de uterul însângerat al mamei, cordonul ombilical între voi doi ca o lungă şi unduitoare serpentină: angoasa te invadează: sudoarea rece, zvâcnire a inimii, palpitaţii:

8 Această viziune imaginară e prima referire la scopul urmărit de autor: distrugerea Spaniei.

înşfăcat, prins, capsulat, digerat, expulzat: bine cunoscutul ciclu vital prin coridoarele şi tunelele aparatului digestiv-reproducător, destinaţia ultimă a celulei, a oricărui organism viu: deschizi un ochi: tavan coşcovit de umezeală, pereţi goi, ziua care pândeşte după perdea, cutie a Pandorei: osândit cu mâinile legate sub ghilotină: doar un minut, domnule călău: un petit instant[9]: să inventezi, să compui, să minţi, să fabulezi: să repeţi isprava Şeherezadei în timpul celor o mie şi una de nopţi ale sale, scurte, inexorabile: a fost odată un Făt frumos, cel mai minunat din câţi îşi poate închipui mintea omenească: băiatul cu Scufiţa Roşie şi lupul flămând, nouă versiune psihanalitică cu mutilări, fetişism, sânge[10]: deşteptat de-a binelea: cu ochii deschişi, privirea atentă la jocurile şi vicleniile luminii sub cerul gol: o uşoară sforţare: trei metri, să te ridici în picioare, să-ţi pui papucii, să tragi storurile: şi: tăcere, domnilor, se ridică cortina: reprezentaţia începe: decorul e sobru, schematic: stânci, şisturi, granit, piatră: pământ nesupus şi rebel faţă de vegetaţia domesticită, faţă de lucrarea comunitară şi gregară a harnicelor furnici: cu ani în urmă, în limburile vastului tău surghiun, socotiseşi că izgonirea e cea mai mare pedeapsă: compensaţie mentală, nevroză tipică: obositor şi dificil proces de sublimare: apoi, înstrăinarea, duşmănia, indiferenţa: despărţirea nu-ţi era de ajuns dacă n-o puteai măsura: deşteptarea ambiguă într-un oraş anonim, fără să ştii unde te afli: înăuntru, afară?: căutând cu anxietate o certitudine: Africa şi prima ta vizită în foişorul fortăreţei, cu o panoramă liniştitoare spre celălalt mal şi cu marea nepărtinitoare între amândouă malurile:

---

9 Doar o clipă (fr.).

10 În părţile a doua şi a patra ale romanului, se vor amplifica aluziile la cutia Pandorei şi la Şeherezada cu şiretlicul repetat al amânării, precum şi referirea la noua versiune a poveştii cu Scufiţa Roşie, sugerată aici prin genul masculin al protagonistului.

verificarea zilnică, necesară: ultimă garanţie a siguranţei tale faţă în faţă cu fiara, departe de colţii şi de ghearele ei: muşchii bronzaţi de soare, fălcile nemişcate, mereu ghemuită, pândindu-şi prada şi gata să se repeadă asupra ei: chiar aici: trei metri, să te ridici în picioare, să-ţi pui papucii, să tragi storurile privind de jur-împrejur şi făcând un grăbit şi febril inventar al bunurilor ce-ţi aparţin: două scaune, un dulap încastrat, o noptieră, o sobă cu gaze: o hartă a Imperiului Jerifian la scara 1/1.000.000, tipărită la Hallwag, Berna, Elveţia: o gravură în culori cu diferite specii de frunze: fistuloasă (grâu), întreagă (hrişcă), zimţată (urzică), digitată (castan porcesc), verticilată (roibă): pe spătarul scaunului: haina de catifea reiată, un pantalon de tergal, o cămaşă cadrilată, un jerseu de lână boţit: la picioare: pantofii, un ciorap mototolit, altul aruncat pe jos, o batistă murdară, nişte chiloţi bărbăteşti: pe noptieră: lampa, o scrumieră plină de chiştoace, un caiet roşu cu cele patru table desenate pe coperta din spate, o cutiuţă cu foiţe de ţigară din cele pe care le foloseşte Tariq ca să-şi răsucească iarba[11]: nimic mai mult?: ah, candelabrul din tavan: patru braţe, ciucuri de cristal: două becuri sunt arse, ar trebui căutate altele în magazie: puterea de 90 waţi: te ridici, n-ai încotro, lăsându-te în voia noii zile şi dezgustătoarelor sale surprize: refugiu de microbi, putred până în măduva oaselor: o ultimă strădanie, ce naiba!: trei metri şi etcetera etcetera: între timp continui să faci cu minuţiozitate presantul inventar: o jerpelită geantă de piele, un bilet nefolosit de la metroul din Paris, un carnet de conturi la Banque Commerciale din Maroc, două bancnote de o sută de drahme, o veche reproducere a lui Tariq tigrat într-o

11 Tariq este numele uneia dintre căpeteniile maurilor care a debarcat în 711 la Gibraltar (Jabal Tariq) şi l-a învins pe Rodrigo, ultimul rege vizigot, la Guadalete. Tariq este în roman şeful invadatorilor islamici, prietenul lui Don Julián şi totodată idealul masculin al naratorului anonim.

manta cu glugă în dungi şi cu mustaţă în furculiţă: fără a mai pune la socoteală cartea semeţului, şoimanului Poet care, dispreţuind înşelătoarea ceaţă, spre naltul cerului senalţă[12]: păşind cu băgare de seamă cu picioarele vârâte în papuci, cufundat în liniştitoarea penumbră fetală, înaintând pe bâjbâite prin lenitiva matrice: pentru a trage de funie cu iluminarea bruscă a osânditului la moarte, clipind orbeşte sub cascada solară: mâzgăli tură ca efect al caniculei?: cu turban de nori albi pe cap?: nimic din toate astea: marea veselă şi albastră, depărtaţii munţi canonizaţi de coroniţele înspumate ale negurii: ţara ta la urma urmei: încercată din greu, violentă, la o aruncătură de băţ, cum s-ar zice: anticiclonul nu s-a mai dezlănţuit, cerul se bolteşte senin peste apele neîmblânzite ale Strâmtorii: un cer ca în Madonna lui Murillo cu îngeri bucălaţi ce se joacă şi se zbenguie pe comoda saltea a unui nor: un vapor alunecă iute în depărtare, în timp ce, cu faţa în palme la fereastră, cu un gest romantic, lermontovian, reciţi negrul descântec: rămâi cu bine, Maşteră spurcată, ţară de slugi şi stăpâni: rămâneţi cu bine, tricornuri de lac, şi tu, popor ce le suporţi: poate că marea Strâmtorii mă va izbăvi de paznicii tăi: de ochii lor ce văd tot, de turnătorii lor ce ştiu tot[13]: verificând încă o dată, cu resemnare liniştită, că invectiva nu te răcoreşte: că Maştera e tot acolo, ghemuită, nemişcată: că pustiitoarea invazie nu s-a produs: flăcări, dureri, războaie, morţi, distrugeri, groaznice păcate: răbdare, va veni ceasul: arabul crud îşi flutură lancea cu chiote de bucurie: războinici cu părul creţ, beduini pursânge vor acoperi într-o bună zi întinsa şi trista Spanie primiţi cu un compact concert de vaiete, de rugăminţi şi

12 Referire la celebrele *Singurătăţi* ale poetului baroc de factură ermetică Luis de Góngora, călăuză a naratorului în acest pasaj.

13 Este reluat aici un pasaj din romanul *Carte de identitate*, unde compatrioţii naratorului au devenit în anii franchismului, printr-o fatală contagiune cu regimul, spioni, turnători şi poliţişti.

jeluiri: dormiţi, dormiţi în pace: nimeni nu-şi pierde încrederea în tine şi planul tău se maturizează în chip armonios: retrăind amintirea umilinţelor şi jignirilor pe care le-ai îndurat, strângând în suflet ură picătură cu picătură: fără Rodrigo, fără Frandina, fără Cava[14]: nou conte don Julián, urzind sumbre trădări[15]

*

prin fereastra deschisă, melodia pătrunde năvalnic: o notă susţinută uneori, poate un scurt arpegiu: scos de fluierul de ciobănaş al vreunui emul de-al lui Pan, coleg al lui Bachus şi hărţuitor al nimfelor: simplu, uşor, subţire: convingător: plin de sugestii, invitaţii, promisiuni: părăsirea căminului, fuga în munţi, viaţă rătăcitoare şi rustică: toate durerile şi dorurile împletite într-un singur acord pe care tocilarul îl încearcă şi-l repetă zile de-a rândul[16]: bărbat tânăr poate, de curând catapultat de tribul de beduini, căutându-şi viaţa cum poate pe străzile incerte ale oraşului, prin această amabilă pădure urbanizată, prin aceste vremuri furtunoase: cu bicicleta lui, cu cingătoare, curea de brici, şmirghel: gura ascunsă într-o barbă de câteva zile, pantalonii peticiţi, poalele cămăşii ieşite din pantaloni: cine ştie dacă niscaiva copii nu-l urmează cu capul în pământ, îngânduraţi, căutând cu ochii pachete de ţigări goale, capace de islamizată coca-cola: între timp, cu inconfundabila lui spaniolă de întârziat morisco, de ultim abencerraje[17], îşi trâmbiţează meritele şi aptitudinile,

14 Potrivit legendei, regele Rodrigo ar fi necinstit-o pe Cava, fiica Frandinei şi a soţului său, contele don Julián, păcat trupesc care a pricinuit „pierderea Spaniei”.

15 Identificarea hotărâtă a naratorului cu contele don Julián şi asumarea trădării acestuia şi a invaziei musulmane a Spaniei creştine.

16 Variantă a invadării Spaniei la care visează naratorul.

17 Aluzie la romanul cu subiect maur *El Abencerraje*, din 1565. Abencerraje este numele unei familii maure din Granada şi se referă,

vastul cumul al posibilităţilor sale operative: bricege, cuţite, coupe-papier, răzuitori, foarfeci: pândind la ferestre care nu se deschid niciodată sau aproape niciodată, înainte de a-şi duce din nou fluierul la gură şi a executa cu deosebire pentru sine, s-ar spune, melodioasa, agera tentaţie: prevestire a unei vieţi mai bune şi mai libere, departe de funesta peninsulă şi de fauna sa căzută în letargie: cu ascuţită şi enigmatică simplitate: sedativă dimineaţă ce inaugurează noua zi, compensaţie şi antidot pentru brutala deşteptare: postat în colţul casei ca de obicei, în afara câmpului tău de observaţie: probabil la câţiva metri de zidul ce înconjoară sălbaticul, neîngrijitul teren de peste drum: loc de vânzare, relaţii la Agenţia Hercule, Sanlúcar 58, Tanger: unde, ca şi în alte zile, copiii vagabonzi din cartier parcă şi-au dat întâlnire: opt sau zece, risipiţi printre dărâmături şi arbuşti, jucându-se de obicei de-a hoţii şi vardiştii, de-a cine ştie ce tăcut ceremonial criptic astăzi: înaintând cu bâte şi ciomege, în ecuaţie laconică, spre severul şi incipientul slujitor al cultului: un băieţandru european cu o pălărie texană şi cu două revolvere încinse la şolduri: războinici de gherilă precoce care se desfăşoară în evantai de-a curmezişul prin bălării şi, la un semnal al comandantului, se repliază şi-şi pun toată nădejdea în divinitatea improvizată şi îndoielnică, pentru a-şi ridica apoi, într-o simultaneitate prestabilită, trupurile zvelte şi a se năpusti cu furie asupra unui câmp părăginit: asupra secretului ascuns de vegetaţia unui hăţiş sălbatic, obiect al riscantului său periplu, al nocturnei şi tăcutei iniţieri gnostice vizibil acum datorită locuitorilor ce-l îmboldesc şi îl gonesc, îl tulbură şi-l vânzolesc: cadavrul unei pisici jigărite şi chelboase, ţeapănă, care şi-a încheiat aici, în acest hăţiş uitat de lume, o lungă şi furtunoasă traversare plină de piedici şi

---

în romanul lui Goytisolo, la arabii din Tanger, protectorat spaniol în timpul celui de Al Doilea Război Mondial.

nenoroci: punctul final al unei dezastruoase cariere de foamete, lipsuri, privaţiuni: lovituri, persecuţii, lapidări: existenţă izbăvită, cine ştie, de tainice clipe de iubire: arzătoare nopţi ale iernii africane, prielnice tuturor extazelor, tuturor uitărilor: răguşite mieunături de prodigioasă intensitate erotică ce izbutesc adesea, când e gata să te prindă somnul, să te ţină treaz: surghiuniţi acum de flexibila modulaţie a fluierului: subţire, schimbătoare, aproape în surdină: ca şi cum, părăsind drumurile bătute, tocilarul şi-ar încerca norocul mai departe spre maidanele de pe marginea şoselei ce duce la Madrid, spre urbanizările brusc întrerupte de independenţa politică şi în consecinţă fuga masivă a nemărturisitelor şi de nemărturisit capitaluri spre latitudini mai binevoitoare, spre alte clime mai senine: şi să se dizolve până la urmă în pulsul sonor al oraşului: timpul de a-ţi aprinde o ţigară şi a intra ca în fiecare dimineaţă în bucătărie şi a îmbrăţişa cu o singură privire cuprinzătoare dipterul şi himenopterul dezastru, funebra şi renovata pradă de război: exemplare din diferite specii surprinse de puternicul insecticid ca locuitorii din Pompei şi Herculanum de lava bubuitorului vulcan: moarte subită care-şi întinde nesăţioasele tentacule către For şi Termele Stabiane, Templul lui Isis şi Casa Amoraşilor auriţi: aripi cu membrane, balansoare, o gură care suge, toate perfect conservate printre peristilurile de coloane dorice, porticurile de marmură, pompeienele frize: aşteptând pana lui Bulwer[18] care să le imortalizeze: muşte cu trupul scurt şi gros: furnici cu forme stilizate şi extremităţi lungi: tăuni cu metamorfoză complicată şi cu buza de jos ce se prelungeşte printr-un tub: câteva albine poate, câţiva gândaci de bucătărie morţi în misiune: digestiv sau reproducător: în euforia opulentului banchet sau în implicata şi leneşa conjuncţie

18 Scriitor englez din secolul al XIX-lea, autor al romanului istoric *Ultimele zile ale oraşului Pompei.*

copulativă: în macellum sau în lupanar: între timp slăbeşti baierele pungii şi pui în ea victimele cu ajutorul unei îngălbenite cărţi poştale: portretul unei jeune fille Arabe în genul începutului de secol: violent, bilanţul aproximativ al dezastrului: morţi şi iar morţi îngrămădiţi în jurul cărnoasei momeli şi ale bine potrivitelor moviliţe albe care intră sârguincios în gura pungii sub auspiciile slăbitelor baiere: cincizeci sau o sută: cu acte în regulă: înainte de a-i strânge, la rândul lor, pe ceilalţi: excentricii, marginalii, perifericii: între chiparoşii din Villa dei Misteri ori pe esplanada cazărmii gladiatorilor: şi, după ce s-au şters urmele ambuscadei, să deschizi fereastra larg şi să împrospătezi atmosfera: cu chemarea îndoitei invitaţii: măruntaiele de găină şi zahărul praf: fagure de miere curată care pe lacomi i-au dus la moarte şi-i duc şi-i vor duce: spre tot mai mult folos pentru punga flămândă, pentru baierele avare: gata acum pentru introducerea laterală în haină şi zilnica plimbare până la biblioteca de pe bulevard: timpul necesar pentru ca voluntarii să se prezinte şi să cadă şi ei în capcană, la întoarcerea în apartament, câteva ore mai târziu: cu mulţimea de insecte zumzăind deasupra zahărului şi măruntaielor: tăindu-le precaut retragerea şi stropindu-le cu pulverizatorul de DDT: mecanismul de captură e pus în mişcare, şi te îmbraci şi te găteşti cât ai clipi din ochi: comoara băgată în sac se lăfăie pe masa din bucătărie şi o pui cu grijă în buzunarul stâng al sacoului: fără să-ţi arunci ochii la malul vrăjmaş, vizibil încă printre rufele întinse la uscat pe balcon şi coşurile casei de alături, închizi uşa cu zăvorul, aştepţi să vină ascensorul, ieşi cu precauţie în stradă

viaţa unui emigrant de soiul tău se compune din întrerupte secvenţe de nesupusă şi laborioasă unitate: chiar şi despuiat de strălucitul său statut internaţional, oraşul e mojarul tuturor exilelor, iar locuitorii săi parcă poposesc

într-un prezent nesigur, surâzător şi mână-spartă pentru unii, auster şi complicat pentru cei mai mulţi: eprubetă de încâlcite experimente chimice: de elemente cu originile şi provenienţele cele mai variate: burghezi prevăzători, nobili elegiaci, îndoielnici negustori, speculanţi frauduloşi, exemplare de infinite scări şi nuanţe ale complexei, fantasticei, pestriţei flore sexuale: ingredientele se juxtapun fără a se amesteca niciodată, ca nişte straturi geologice suprapuse de depunerile veacurilor ori ca nişte lichide de densităţi diferite care înoată în recipientul experimental al omului de ştiinţă sau al cercetătorului: împreună, desigur, dar nu amestecate: greutatea specifică pe care o exercită asupra lor centrul comun variază, cum observă Fígaro, în funcţie de mai mica sau mai marea cantitate de molecule care o alcătuiesc: solide, lichide şi gazoase[19]: jos, solidul solidelor: crusta lumii, baza edificiului social, pe care se păşeşte, se merge, se suie: nici mai mult nici mai puţin decât o piatră: la mijloc, omul lichid: curgând şi prelingându-se şerpuitor deasupra celui anterior: în mişcare continuă: la vânătoare de posturi vacante şi slujbe: azi pârâu, mâine râu: iar în vârf, arctica regiune a gândirii: omul-gaz: omul-glob: uimitor prin grandoarea sa şi pompa sa şi faima sa: ridicându-se olimpian spre înălţimi sublime: cu o forţă irezistibilă, ca dopul unei sticle de şampanie: zone bine demarcate, recognoscibile cu ochiul liber: beneficiile mult lăudatei societăţi de consum nu se manifestă încă pe aceste meleaguri şi moda nu-i uniformizează, nici nu-i egalează pe membrii diverselor straturi: astfel interferenţa, vizibilă întotdeauna, distonează tot mai mult: pentru străin, pentru insul neobişnuit cu ea, se dovedeşte infinit mai brusc:

19 Parafrază a unui articol de ziar al scriitorului romantic Mariano José de Larra, cunoscut sub pseudonimul Fígaro, care a folosit termenii solid, lichid şi gazos pentru a descrie, cu intenţie satirică, păturile sociale ale Spaniei din vremea sa.

bătrânul orb sprijinindu-se pe umărul călăuzei sale, mergând în zigzag şi izbindu-se când de un trotuar, când de celălalt, în orice oră din zi, prin toate cartierele din oraş: la bătrânica înfăşurată într-un prosop vărgat, ghemuită lângă zid, zăcând nemişcată, cu mâna întinsă, deschisă ca o stea de mare: pândindu-ţi trecerea cu ochişori rugători: mută ca un reproş mut ori o întrebare mută: în timp ce tu te scotoceşti prin buzunare în căutarea unei monede: ferindu-ţi privirea şi trecând pe trotuarul celălalt când nu o ai: ori depozitând-o pe discul central al asteroidului uman: ale cărui braţe îşi înşfacă atunci prada şi o înghit de parcă ar fi o stridie: nu fără a-i stabili mai întâi valoarea: zece, douăzeci, cincizeci de franci: a murmura cu un glas abia inteligibil: el-jamdul-lah[20]: interferenţele obişnuite, făcând parte din ordinea firească a lucrurilor, din mecanismul ce guvernează buna funcţionare a ansamblului: nu cele improvizate şi aleatorii, şi de aceea mult mai înfricoşătoare, ale escrocului de profesie, ale sărmanului ca vai de el: pe care trebuie să-l asculţi şi să-l compătimeşti, covârşit cum este nefericitul de el de uimitoarea succesiune de catastrofe de tot felul care s-au abătut asupra lui şi care se grămădesc cu mânie asupra numeroasei, nefericitei sale familii: dureri, boli, accidente pe care le recită cu glas monoton, apelând la slaba rezervă a disponibilităţilor lui fiziologice: îmbrăcat cuviincios pentru acea împrejurare cu o pelerina cam roasă, neîncheiată la toţi nasturii şi cu gulerul ridicat până la urechi: crăcii pantalonilor lărgiţi de vechi ce erau şi nişte pantofi de gimnastică scâlciaţi şi rupţi: înaintând spre tine cu un zâmbet grav şi tulburător: cu mâna dreaptă întinsă pentru întâlnirea cu a ta, cu o respectuoasă nerăbdare: bună ziua, domnule: şi interesându-se îndată de sănătatea ta de stejar falnic: contrapondere necesară, obligatorie, la sănătatea lui atât de şubredă, atât de

20 Mulţumesc lui Dumnezeu (arabă).

prăpădită: aşa şi-aşa, potrivită: ficatul, ca întotdeauna, îşi cam face de cap, jucându-mi uneori câte o festă: cu tonul serviabil al omului care şi-a petrecut jumătate din viaţă în antecamerele şi birourile defunctei administraţii hispanice, solicitând o slujbă măruntă ori vreo sinecură, cerşind un ajutor puţin probabil: molipsit de ambianţa neaoşă şi militară, de paternalismul familiar şi necioplit al celor de teapa ta: comisionar, asistent, trepăduş al vreunui satrap mai mult sau mai puţin cu stea în frunte sau trăgând nădejde să ajungă şef: al vreunui mărunt tiran promovat pe baza statelor de funcţii, sclav la rândul lui al Regulamentului şi al decretelor din Buletinul oficial: spionându-te cu ochii vioi, lunecoşi, în timpul expunerii tabloului sumbru: acoperit de pieptar, obrăzar, mănuşi şi gantelet, gata să mânuiască sabia: medicul mi-a prescris nişte medicamente grozave, nişte aspirine englezeşti: ei bine, nu aspirine: nişte pastile pentru asta, pentru ficat: bune, cum nu se poate mai bune: pauză: dar foarte scumpe: zece dirhami care fac minuni: dar ce spun?: doisprezece, doisprezece dirhami: care iau durerea cu mâna, te asigur: dar spune-mi acum: de unde să scot paralele? şi, trecând de la cazul personal la cel familial, de la singular la plural, într-o perspectivă mai largă şi mai pustiitoare, ca să se pună în gardă cu floreta îndreptată primejdios spre tine: mama mea, biata de ea, ca întotdeauna: ducându-şi traiul de azi pe mâine: şaptezeci de ani împliniţi şi sănătatea şubredă şi necazurile: şi durerea de cap care n-o slăbeşte o clipă: că nici nu poate mânca, sărmana: puţină pâine, dimineaţa, o ceaşcă de jarira după-amiază şi atât: ca şi cum aş fi în Ramadan: şi aspirina, asta da: de două ori pe zi, cu un pahar de apă: de la moschee acasă, de acasă la moschee: rugându-se şi luându-se de gânduri: la copii, la familia ei din corturile tribului: oameni simpli şi cinstiţi: nu pleava care nu ştie nici măcar de unde vine: oameni ai locului: buni, liniştiţi:

unul descurcându-se cu ce meştereşte pe acasă, altul ducându-şi traiul cum poate, altul găsindu-şi de lucru la leprozerie: cam strâmtoraţi, ce-i drept: să găseşti o slujbă nu-i deloc uşor: însă fără să-şi piardă nădejdea în Dumnezeu: sperând ca lucrurile să se rezolve, ca un om milos să-şi aducă aminte de ei şi să le întindă o mână: şi mânuind cu vrednicie spada pentru a da lovitura finală: puţin de data asta: nimic, aproape nimic: cincisprezece, douăzeci de dirhami: exact cât era nevoie pentru a ieşi din impas: tocmai timpul necesar pentru a te feri de primejdie dând colţul străzii înainte de a fi descoperit şi a da de bucluc: văzându-l cum se apropie de tine cu un zâmbet prevestitor de rele: cu mâna dreaptă întinsă spre tine pentru a ţi-o strânge pe a ta, cu respectuoasă nerăbdare: bună ziua, domnule: şi, după ce te întreabă de sănătate, sa înceapă o descriere nesfârşită a stării lui de sănătate: ficatul, ca de obicei: ori un junghi neaşteptat la rinichi: criza a trecut acum, slavă Domnului: dar boala roade pe dinăuntru: un calcul, desigur, o pietricică: iar mama, sărmana, abia se descurcă: şaptezeci de ani pe muchie şi sănătatea şubrezită şi supărările: nici nu mănâncă cu gândul la copiii ei: numai aspirină cu un pahar de apă: oameni cinstiţi: nu pleava ce se vântură peste tot, ci oameni ai locului: puţin cam strâmtorări, nimic de zis: dar fără să-şi piardă nădejdea în Dumnezeu: trăiesc din te miri ce: n-au bani decât ca să cumpere câteva kilograme de făină: douăzeci, treizeci de dirhami: întorcând capul, cu sfială şi ruşine: sabia împlântată până la plăsele: pe când tu te furişezi şi te faci nevăzut, lipindu-te de zidul de cărămidă ce împrejmuieşte locul vecinului, rupând-o la fugă: inima îţi bate cu putere şi oboseala te doboară: de parcă te-ar urmări o haită de câini: cu ochii aţintiţi la capătul străzii unde speri să scapi de prezenţa lui: ajungând în sfârşit la colţ cu mare uşurare şi izbindu-te din nou de el: îmbrăcat cuviincios cu o veche pelerină

încheiată la toţi nasturii: crăcii pantalonului lustruiţi de vechi ce erau şi nişte pantofi de gimnastică scâlciaţi şi rupţi: bună ziua, domnule: spionându-te cu ochii săi vioi, lunecoşi, în timpul expunerii minuţioase a tabloului sumbru: ficatul, da, domnule: şaptezeci de ani împliniţi şi sănătatea şubredă şi necazurile: cuminţi, liniştiţi: aşteptând ca lucrurile să se rezolve: aproape nimic de data asta: o sută de dirhami: luând-o binişor în josul străzii ca să ajungă la bulevard: cu o privire prevăzătoare aruncată spre băncile de pe alee şi zidul dinspre calea ferată şi clădirea băilor: vântul face să se legene frunzele palmierilor şi nişte copilandri dau cu pietre în panaşul unuia dintre ei, ţintind într-un uriaş ciorchine doldora de curmale: circulă fără grabă automobile, printre care câteva taxiuri: şi publicul obişnuit: perechi de turişti, gură-cască dintotdeauna, un grup de femei de la ţară, cu măgăruşii lor, în drum spre piaţă: niciun semn de primejdie în dreapta sau în stânga: vesel prin urmare, şi cu un optimism moderat: departe de raza lor de acţiune, în timp ce-ţi aprinzi o ţigară şi tragi cu nesaţ fumul în piept: hotărât şi concludent: pentru ziua de azi te-ai descurcat

nu e surdă marea, erudiţia înşală[21]: şi presimţirile de asemenea, adesea: odată curăţat drumul, ziua îţi aparţine: stăpân proteic pe destinul tău, desigur, şi, ceea ce e şi mai bine, în afara devenirii istorice[22]: în afara năvalnicului progres care, potrivit mărturiilor, întinereşte faţa, ieri adormită şi fioroasă, azi înfloritoare şi dinamică a ţării

21 Probabil aluzie la un vers din poemul lui Góngora despre Polifem şi Galateea, în care nimfa este descrisă ca o „surdă fiică a mării”.

22 Cuvântul „proteic” are o semnificaţie primordială, deoarece defineşte toate personajele romanului, în continuă schimbare a identităţii Faptul că naratorul se situează „în afara devenirii istorice” îi dă posibilitatea să inventeze şi să amestece trecutul cu prezentul şi cu viitorul de-a lungul întregului text.

vetuste: magazine şi moteluri, filme deochiate şi străine cu bikini pe plaje: different, yes[23]: plin de parfum neaoş, de însorit şi typical[24] farmec: tauri, vin de mazanilla, ghitare, lumină şi culoare, flamenco: vrajă subtilă de nopţi spaniole: populorum progressio[25]: datorită tactului şi competenţei străluciţilor noştri tehnocraţi paznici grijulii ai bolnavului secular, osândit încă, după o precaută sângerare, la imobilitate şi la repaos, la cura de somn, la dieta de apă: în curs de recuperare în sfârşit sub atotprezenta putere a Bondocului[26]: părăsind patul, vorbind cu glas scăzut, făcând primii paşi: scurte plimbări prin grădina clinicii: fără graba de a ajunge la gimnaziu, nici de a se da de-a rostogolul: cu o precauţie ce câştigă zilnic noi prozeliţi: în aceşti ani sordizi, cu speranţa de mai bine: televiziune, Seat 600 şi toate tâmpeniile astea: pe peron, da, domnule: coborât din trenul care se urneşte din greu: încet, dar sigur: fără să-ţi reclami locul tău în deloc euharisticul banchet: fără să aspiri la râvnitele firimituri: în limburile unui timp fără frontiere: în cucernica uitare: liber să-ţi urmezi paşii acolo unde paşii tăi te poartă: să contempli micile grădini din gară, neîntrerupta forfotă a autocarelor: să te fereşti de pălăvrăgeala vânzătorului de bilete de loterie, de zelul lustragiului care ţine morţiş să-ţi facă pantofii: în timpul acesta publicul se perindă în linişte pe dinaintea ta: ţărănci cu pălării împletite, soldaţi în permisie, femei cu faţa acoperită cu văluri, un bătrân pe un cal alb (dioscuri?), câţiva oameni din Rif cu chipuri aspre şi ermetice: şi scurtul uragan iscat pe neaşteptate: o inconfundabilă junǎ spaniolă ce înaintează suplu şi agil,

23 Diferit, desigur (engl.).

24 Tipic, caracteristic (engl.).

25 Pentru propăşirea poporului (lat.).

26 Bondocul, ca şi Ubicuo, sunt aluzii la Franco, dictatorul scund ş prezent peste tot. Sângerarea trimite la războiul civil, la lichidarea duşmanilor regimului, precum şi la procedeul folosit de Seneca pentru a se sinucide.

parcă purtată de admiraţia pe care o trezeşte: ochii masculini aţintiţi la ea: la brusca şi nevinovata insurecţie a sânilor, la bine păzită comoară: teologic bastion, grotă sacră[27]: tenace şi inexpugnabilă: pretext de întreceri literare, de jocuri ale poeţilor de curte: căutate hiperbole în care se manifestă încă o dată iscusinţa înnăscută a unui popor extraordinar de înzestrat pentru ploconeala cultă, complimentul conceptual: expresia cea mai înaltă a unei retorici de cea mai curată stirpe naţională: gagicuţă, mişto, sultană, superfainã, faraoană ce eşti, împărătească: cu glas şoptit, cu gura uscată: complimente pe care ea se preface că nu le aude ori cu adevărat nu le aude, absorbită cum e biata copilă de agresiva insinuare a celor ce caută sancta sanctorum: strângând rândurile, cu garda sus: trecând la mai puţin de un metru distanţă de masa ta şi oferind pe loc speculaţiei reflexive sferele sale rotunde, bogatele sale posibilităţi: care oscilează şi se unduiesc cu mişcări elicoidale îndepărtându-se de tine şi de toţi nesolicitaţii privitori ce ocupă însorita terasă: imaginari speologi ai criptei, ai cavităţilor ascunse: reziduuri ale civilizatoarei prezenţe hispanice pe aceste meleaguri, cam şubreziţi de vârstă şi de metehne, în delăsarea operativă şi mesianică, cu o sentenţioasă scobitoare între dinţi: înfruntându-i acum pe barzii din cafeneaua de alături: lângă orarul îndoielnic al autobuzelor şi abia profilata siluetă a unui bărbat cu un revolver tacit şi elocvent: JAMES BOND, OPERAŢIUNEA TRĂSNET, ultima săptămână[28]: până se pierde din vedere şi anulează deodată depărtatele vise neîmplinite, niciodată satisfăcutele speranţe ale asprilor şi vitejilor carpetani

27 Primele metafore folosite de narator pentru a descrie sexul feminin.

28 Filmul va fi văzut de narator în finalul primei părţi şi va fi pomenit pe parcursul întregului text, amestecat în închipuirile lui cu scene reale ale vieţii din Spania şi din Tanger.

neaoşi[29]: prevestitoare legături, dulci şi necăutate melodii andaluze, rodnică, generatoare suflare: cufundaţi din nou concetăţenii tăi în lectura heraldului local, în no man's landul informativ, în terciul dialectic: prestigioasă dovadă a realizărilor din acest important sector: discutând cu vecinul şi subliniind evenimentul când e nevoie: cu glasul puternic, cavernos al vechiului birocrat sau al subofiţerului în rezervă: ca să stigmatizeze conduitele iresponsabile, atât de frecvente, vai, în ceasul acesta înfiorat de nelinişti polemice: şi ca să le reducă în continuare la justele lor proporţii: molipsiţi de virulenţa afirmativă a editorialistului: girând-o cu forţa răguşitei sale autorităţi

constat că este numai o minoritate foarte restrânsă în timp ce tu dai cafeaua de duşcă şi plăteşti consumaţia şi te întorc din drum: spre orarul autobuzelor şi silueta bine profilată a bărbatului cu revolver: mângâiat de soarele lucrativ, atât de darnic cu ţările slab dezvoltate ori în curs de dezvoltare: departe de Nordul rece, de negura nefastă: cer sub care, timp de mulţi ani, ai trăit în chip de neînţeles: nori groşi şi valuri de fum expulzat, s-ar spune, de coşurile fabricilor în stăpânită tensiune revoluţionară: înlocuite aici, de obicei, de soarele stăruitor, de noaptea senină: cornul lunii, stele ce strălucesc în luminoase batalioane: afară de cazul când vine, volubil, anticiclonul: căutând cu privirea afişul decolorat cu reclama pentru Croissant Rouge: în bătaia ploii şi a vântului, dar încă vizibil: DONNEZ VOTRE SANG, SAUVEZ UNE VIE[30]: şi grăbindu-se spre dispensarul cel mai apropiat: prin întunericul înnoptării: cu ochelari fumurii şi o mustaţă

29 În roman este utilizat cuvântul *carpeto* cu sensul de „ultranaţionalist" şi „cum nu se poate mai neaoş", de la ţinutul numit *carpetovetónico* ce include munţii Gredos şi Somosierra şi partea centrală a Castiliei.

30 Donaţi sânge, salvaţi o viaţă (fr.).

falsă: sevă bogată, groasă, binefăcătoare: îmbuteliată, distribuită, injectată: mişcări ondulatorii pe pleiadele ganglionare, apoteoză înflorită: luând-o în sfârşit pe prima fundătură şi strecurându-te prin uşa întredeschisă: încăpere rectangulară cu rafturile pline de produse etichetate, oprire obligatorie în plimbarea ta fără ţintă prin oraş: mângâieri şi uşurări pentru toate grijile, pentru toate relele de care bătrânii se scutură fără grabă: în timp ce comentează incidentele duminicale ale campionatului naţional de ligă cu un viitor Di Stéfano local: flăcău de vreo douăzeci de ani, cu înfăţişare plăcută, cu o chică de sălbatic pe care nu reuşea s-o acopere cu boneta maură cu ciucure în vârf: fundaş, pe cât se pare, al echipei de tineret şi trăgând nădejdea la o promovare peninsulară: client asiduu între timp, după toate evidenţele, al barurilor englezeşti: în aceste incerte ceasuri nocturne, de mare îngăduinţă şi n-am văzut, n-am auzit, cu morală schimbătoare şi flexibilă, aliate în chip ciudat, consensus omnium, dincolo de bine şi de rău: ceas cu cronometru placat cu aur, jerseu de caşmir, pantaloni de stofă bună de Manchester: cu carnetul de sportiv profesionist pe care-l foloseşte drept passe-partout şi fotografia logodnicei sale în portofel: pt care-l arată cu mândrie, ţârâ îndoială, în dulcile clipe de abandon, de impetuoasă şi radioasă dăruire: glosând acum operaţia de menise a lui nea cutare şi aleatoriile sale consecinţe pentru viitorul naţiunii în timp ce bătrânul trage perdeaua soioasă şi te invită la o plimbare: acuşica sunt cu dumneavoastră: cu centironul desfăcut şi plimbându-şi privirea pe rafturile ticsite cu tot ce vrei şi ce nu vrei, pe masa rotundă, pe vaza de cristal: la fel ca în toate zilele de după analiza serologică: într-o aşteptare claustrofobă: cu o nedesluşita teamă de insectă ameninţată de distrugere: intuind apropiata şi letala prezenţă a duşmanului: a artropodelor cu cleşti de crab şi cu vârf ascuţit în extremitatea abdominală: de pedipalpi

slab dezvoltaţi şi patru perechi de stigmate: corp acoperit de o carapace chitinoasă, respiraţie aeriană, unghie veninoasă: în timpul practicilor obligatorii de Ştiinţe Naturale: închis cu el în ţarcul ermetic: căutând să scape, alunecând, încercând din nou, căzând din nou: cu ochii neutri ai reverendului şi elevilor aţintiţi asupra ta: cu ritmul agitat al niciodată împietritei tale inimi: fascinat de rigiditatea segmentelor inelate, de brusca erecţie a cleştilor: în timp ce bătrânul potriveşte şi înfige ascuţitul instrument: înhăţat în scurta şi îngusta arenă: ferindu-ţi instinctiv privirea: respingând blânda şi îngrozitoarea viziune: chipurile infantile ce constelează vaza şi zâmbetul serafic al preotului: cu surdul ecou al vechii tale angoase, de care te-ai vindecat, şi cu fruntea scăldată în sudoare: poc: gata: inoculând încetul cu încetul otrava ce se va împrăştia în vene, va paraliza centrii motori şi nervoşi, va cuprinde inevitabil creierul: curând va ajunge la funebrul şi copiosul banchet, la durul şi deprimantul final: cu amabilitate: ce, vă doare?: iar tu, suportându-l pe tip: nu, deloc: dar răsuflând uşurat când el freacă locul cu vată şi închide trusa şi continuă conversaţia despre fotbal cu tânărul şi tu îţi potriveşti hainele şi scoţi doi dirhami din buzunar şi îi plăteşti şi laşi trusa şi-ţi iei rămas-bun şi ieşi în stradă: la soare, la lumină, la zgomotul străzii: cu jubilanta impresie că te-ai născut încă o dată şi că eşti viu: optimist dintr-odată: ca acela ce crede că are înainte (amăgindu-se întotdeauna) întreaga lui viaţă împuţită

călcând pe-nşelătoarea lumină a zilei[31], pe scări în sus, spre palierul de la etaj: sumbru interior al unui edificiu

31 Vers din poemul despre Polifem al lui Góngora, de care Goytisolo se slujeşte pentru a introduce una dintre secvenţele cele mai importante ale cărţii, şi anume scena cu biblioteca din Tanger. Deschizând această parte cu un vers din Góngora, îl invocă implicit ca ghid şi inspirator al călătoriei prin textele fosilizate ale literaturii spaniole.

cam coşcovit, uşi cu garnituri de marchetărie şi o glastră verde cu o ferigă sfrijită: treizeci şi şase de trepte abrupte înainte de a ajunge în faţa plăcii cu inscripţia enunţiativă cu un afiş negru pe fond alb: intraţi fără să sunaţi: întorcând pur şi simplu mânerul ce pune în mişcare nesuferitul mecanism al soneriei până când uşa se închide din nou automat şi locuinţa se cufundă în grava tăcere studioasă: vreo cinci-şase persoane, aproape întotdeauna aceleaşi, adâncite în lectură sau în reflecţie, izolate în solitarele încăperi, singure cu gândurile şi visele lor: fără a-l mai pune la socoteală pe bătrânelul şi somnorosul paznic: afundat în fotoliul său, de parcă ar fi ispăşit o milenară oboseală, o genetică istovire transmisă din moşi strămoşi stăruitori şi neosteniţi[32]: cu privirea pierdută peste jeturile în formă de curmal de pe bulevard, peste frunzele îndreptate spre cer şi unduindu-se molatic: sau dregându-şi glasul şi căscând în nirvana dezlegării pătimaşe a jocurilor de cuvinte încrucişate: între timp delicatul omuleţ cu gabardină devorează ultimul număr din ziarul ABC sosit din capitală: de la ezotericele colaborări ale nemuritorilor (Era andaluz unul dintre cei Trei Crai de la Răsărit?[33]) la nu mai puţin ezotericelor scrisori ale celor care nu sunt, hélas (Rugaţi-vă la Dumnezeu pentru sufletul lui Cascajo Gómez-Gómez y Orbanagochea, valet de mantie şi spadă al Sanctităţii sale Paul al VI-lea): şi că prima donna cu umbreluţă de soare absoarbe cu un extaz vecin cu leşinul de menopauză întâmplările neprevăzute prin care trece neînfricata şi feciorelnica eroină a doamnei

32 Paznicul trimite, cu intenţie satirică, la identitatea milenară atribuiţi de unii istorici neaoşişti chintesenţei spaniole. „Căscatul trogloditic” ai pazniculuiui evocă întoarcerea la cultura trogloditică şi la peştera din Altamira, pe care o va evoca în partea a patra cu aceeaşi vehemenţă satirică.

33 Aluzie ironică la tendinţa patriotardă a unor spanioli neaoşişti de a-şi atribui fapte istorice care n-au nimic de a face cu Spania.

Corín Tellado[34] nevoită să se apere urbi et orbi de tot felul de primejdii: cititorii statornici, cei obişnuiţi, cei abonaţi, pe lângă cei sporadici, cei întâmplători: un bărbat de vârstă incertă care consultă volumele unei enciclopedii populare de răspândire a cunoştinţelor medicale şi o doamnă în doliu, amatoare, după cât se pare, de grădinărit şi floricultură: trecând discret pe lângă ei, cu un aproape imperceptibil bună-ziua şi pătrunzând în sfârşit în regatul tău solitar: bogatul depozit de sedimentări istorice ale expresiei voastre native, neaoşe: discurs grav, ca un fluviu liniştit, al sufletului ţării: operă strecurată şi cernută în lente veacuri de tradiţie: admirabilă comoară: prezentă aici de la prima bâlbâială a glosei de la San Millán: smerită şi înfiorată rugăciune de călugăr închis în chilioara lui precum o albină harnică[35]: scâncet de prunc plăpând înfăşat în scutece: copilul Duero!: atât de neaoş spaniol încă de atunci: atât de al vostru: hrănit la izvoarele de inspiraţie ale sufletului profund: curgând, fără seamăn, pe nobilele meleaguri strămoşeşti: râu ce caută şi găseşte, în fiecare etapă, albia potrivită[36]: octosilabul vioi, endecasilabul perfect, sonetul nemuritor: curgere de ape îmbelşugate, nestăvilite: intrând pe sub pământ uneori, precum Guadiana, cu unduiri şi meandre: curgând însă neîntrerupt: de la baladele vechi la Lope, de la Lope la

34 Scriitoare populară de proastă calitate, ale cărei opere se caracterizează prin situaţii melodramatice, eroine inocente şi personaje masculine care fac paradă de bărbăţia lor.

35 Aluzie la „naşterea” literaturii spaniole pe care criticul Dámaso Alonso o detectează într-o glosă marginală la un manuscris latin cu caracter religios în care copistul a simţit nevoia „dezvoltării” textului original într-o înfiorată rugăciune, de unde trage concluzia că limba spaniolă poartă o amprentă religioasă încă din clipa naşterii sale.

36 Referire atât la râul Duero, cât şi la piesa lui Cervantes *Asediul Numanciei,* în care râul e un personaj simbolic ce prevesteşte sosirea goţilor, înfrângerea romanilor şi biruinţa Spaniei sub domnia lui Filip al II-lea, pe linia „neaoşismului” vizat de romancier.

Federico[37]: până la mult iubiţii poeţi de astăzi: suavii, delicaţii, cuminţii noştri copii mari: uimiţi, bucuroşi, surâzători: stupefiaţi: tutuindu-se cu Dumnezeu: în extaz perpetuu: capitol păstrat cu grijă aici, în vitrină: catalogat, ordonat, împachetat, aliniat: pe rafturi la care ajungi uşor cu mâna sau suindu-te pe scară: genii peste genii în volume broşate ori legate în piele cu imperturbabilul cotor întors spre tine: copleşindu-te sub greutatea exemplară a eroismului lor, devotamentului lor, ştiinţei lor, purtării lor, gloriei lor: sub greutatea atâtor şi atâtor fapte şi atitudini distinse şi nobile: umane flori cu toţii de virtute înaltă: războinici, sânţi, martiri, conchistadori: cu privirea inspirată transcendentală, ecumenică: cu o cunună de lauri pe creştet ori un nimb strălucitor: cocoţaţi pe piedestale de marmură, oferiţi mulţimii spre adoraţie, invocând adeziuni imitative: sub autoritatea încadrată de Ubicuul[38]: întinerit anume şi cu obrajii uşor îmbujoraţi: nu de ruşine, ci de linguşeli: în uniformă şi cu decoraţii: cu pieptul plin de medalii: în acele fericite vremuri, abolite prin decret acum când suflă vânturi de împăcare şi cornul abundenţei vă solicită, când înfrângerea fartaţilor de cârdăşie nu impune precauţii: pe atunci erau cu putinţă salutul ostăşesc şi limbajul imperial, cămaşa şi boneta, cântecul, emblema: aşezat acum la pupitru şi cuprinzând, într-o scurtă şi pătrunzătoare ochire, neaoşi perspectivă mistuitoare: geniu spaniol al baladelor, al cărţilor cavalereşti, al misterelor medievale: opere doldora de o substanţă inconfundabil a voastră: stele fixe ale imaculatului firmament hispanic: ale spiritului unit prin rădăcini adânc de veşnicia castei vechi: viţă aleasă de azi, de ieri şi de mâine, întărită veac de veac de moşia şi

37 Aluzie la asocierea celor doi poeţi (Lope şi Lorca) pe care o face Dámaso Alonso numindu-i „marii interpreţi ai spiritului popular”.

38 Prima asociere dintre generalisimul Franco, şeful statului spaniol între 1939 şi 1975, şi personajul numit Ubicuul.

hrisoavele curaţilor şi cinstiţilor străbuni: de la Indíbil, Seneca şi Lucan până la pleiada luminoasă de bărbaţi care au descoperit ancestrala esenţă istorică, peisajul sobru, monoteist[39]: Castilia!: câmpuri cenuşii, paragini ciolănoase, descărnate stânci abrupte şi ascuţite: uscată, dură, sârmoasă: întinse şi golaşe pustiuri: patrie din care se prelinge puroi şi măreţie prin spărturile crustelor de cicatrice: operă colectivă a acestei strălucite generaţii: a Filozofului întâiul al Spaniei şi al Cincilea al Germaniei, răspândindu-şi mărinimos înalta şi siderala sa învăţătură de la greu accesibilul raft cu Hors-d'Oeuvres complete[40]: tu eşti încă orbit de condensarea prodigioasă, într-un spaţiu atât de întunecos, a atâtor nume ilustre: semizeu, taumaturg şi profet: cea mai îndestulată din lume pe centimetru cub: prosternat în genunchi în faţa statuilor ce s-au ridicat în cinstea lor, îmbrăţişându-se cu voluptate: ah, ce n-aş da să intru într-o bună zi în schemă, să fiu admis în tabloul de promovare: încep să-ţi curgă balele încă de pe acum: să intri în joc, să faci act de prezenţă, să scrii scrisori de admiraţie, să organizezi banchete omagiale!: în faţa ta se deschide un viitor radios cu un evantai larg şi strălucitor: să-i imiţi pe maeştri, să le parafrazezi operele, să te acoperi de prestigiul lor: să te bucuri de imunitatea lor!: să te plimbi prin lume cu un

39 Referire polemică la teoria lui Unamuno expusă în eseul *Despre neaoşism* şi în general la mitologia inventată de scriitorii generaţiei de la 1898, privită cu detaşare critică şi de istoricul Américo Castro, unul dintre mentorii lui Goytisolo, pentru care această interpretare tradiţionalistă şi mitologizantă provine din complexul spaniolilor autohtoni de a se socoti deosebiţi şi superiori neamurilor care s-au stabilit pe „sacrul pământ al Spaniei", dat fiind că toţi – romani, vizigoţi, arabi – au încetat să fie ce erau înainte de a se stabili în Peninsula Iberică şi au fost încorporaţi în esenţa perenă a spiritului spaniol.

40 Autorul îl asociază generaţiei de la 1898 şi pe eseistul Ortega y Gasset, format în Germania, numit aici indirect, prin intermediul împăratului Carol Quintul.

cadavru celebru, înfăşurat în mantia virtuţii unui intangibil!: să primeşti flori, laude, ghirlande, să ai parte de răsfăţ şi vorbe frumoase!: să porţi o mască uriaşă!: să pontifici!. Muncit de remuşcări, de speranţe, de îndoieli: adoptând o strategie pe termen lung, o tactică de adaptabilitate: frecventând cafenele şi sindrofii[41], cultivând prietenii importante: respectuos, politicos, prudent, prevăzător: cu tresăriri de spaimă şi sfieli: până la apoteoza finală: acoladă academică, premiul fundaţiei Al Capone!: voluptuos tolănit pe împlinirea visului tău: cu o etichetă ce stabileşte dreptul la titulatura de Domn!: divagând pe culmea mirificei tale insule: potrivit devizei geniu şi înfăţişare până la înmormântare! cu cât mai mult geniu, cu atât mai solemnă înfăţişare!: cu cât mai solemnă înfăţişare, cu atât mai mult geniu![42]: şi fotoliul tău rezervat la cafeneaua Gijón, dizertând despre mistică, tauromahie, stoicism: despre concepţia castiliană asupra onoarei ori despre decalogul creştinului cavaler desăvârşit[43]: transformat în instituţie naţională: în paradigmă vie: lumină şi călăuză pentru noile, neaoşele generaţii: bolnăvicios şi zăcând la pat: cu mâna în dreptul inimii: hieratic în faţa mulţimilor uimite: ah, mă doare Spania!: în vreme ce omuleţul cu gabardină răsfoieşte ziarul ABC şi prima donna assoluta rămâne cu gura căscată în faţa încrâncenatei apărări, ca la Alcazarul din Toledo, a virginităţii eroinei lui Corín Tellado: îndreptându-te spre rafturile secţiunii literare şi examinându-le dintr-o ochire

41 Satira îl vizează aici pe scriitorul spaniol oficial, socotit un gangster al cuvântului şi frecventator cameleonic al cafenelelor, reluând unele observaţii critice din *Carte de identitate.*

42 Este vizată aici confuzia caracteristică vieţii intelectuale spaniole, potrivit lui Goytisolo, dintre geniu şi înfăţişare (figuraţie, prezenţă), reluându-se cu intenţie satirică vechea zicală spaniolă „geniu şi înfăţişare până la înmormântare”.

43 Prima referire la această figură solemnă, care se va identifica în partea a treia cu personajul don Álvaro.

cu mare folos: căutând, printre îndoieli sterile, afirmaţia robustă: zbuciumată Spanie singură cu Dumnezeu!: autorii cu geniu şi înfăţişare solemnă: visceralii, neaoşii, austerii: fosile, crustacee, dermatoscheletici: credincioşi faţă de constantele de neînlocuit ale spiritului vostru, faţă de tainiţele bogate ale sufletului vostru: Parnasuri măreţe, florilegii sublime: sonet, făptură feciorelnică şi desăvârşită ceteră ori harpă, dulce vioară de muzical lemn înfiorat!: căţărându-se la nivelurile superioare proptiţi în bara de metal care, paralelă cu solul, se întinde de-a lungul rafturilor şi susţine scara de mână agăţată de ea: cercetând în necropola barzilor şi alegând o cumplită dramă de onoare: de Calderón, de Tirso sau pe drept cuvânt de Vega (luncă) pentru platitudinea sa[44]: întorcându-se din nou pe uscat, aşezându-te la pupitrul tău cu savuroasa pradă: paznicul cască de parcă ar vrea să înghită lumea: cu fălci de bulldog: ochii lui privesc spre verzi panaşuri de palmieri încadraţi în fereastră şi, închizând gura, chipul său se crapă şi se zdruncină, ca o structură argiloasă ce se năruie: cititorul enciclopediei medicale s-a eclipsat în mod misterios, iar doamna în doliu răsfoieşte în tăcere tratatele ei de grădinărit: nimic la dreapta, nimic la stânga: complet liber în mişcările tale[45]: cu un teanc de cărţi pe pupitru, ridicând o barieră de protecţie între tine şi paznic: care cască încă o dată de parc-ar vrea să te înghită în timp ce tu cauţi săculeţul tău funebru şi ascuns: micul tău capital: cântărind în grabă

44 Goytisolo iniţiază aici critica faimoaselor „drame de onoare” din Secolul de Aur, pomenindu-i pe cei trei dramaturgi celebri: Calderón de la Barca, Tirso de Molina şi Lope de Vega. La acesta din urmă Góngora se referise cu intenţie satirică folosind expresia *vega por lo siempre llana,* în care adjectivul *llano* „neted, plat”, calificativ pentru Vega („luncă”) are accepţia „simplu, accesibil”, ceea ce pentru ermeticul Góngora nu putea nicidecum constitui o virtute stilistică.

45 Începe aici asimilarea de către narator a personalităţii lui James Bond, mergând până la totala fuziune cu el în partea a treia.

modestul, dar salutarul mănunchi de posibilităţi: muşte, furnici, albine, tăuni: poate vreun păianjen opulent şi păros: golind conţinutul pe muşama, într-un morman îmbietor: catastrofă insecticidă neînregistrată în analele pe care le urmăreşti şi le cuprinzi cu o hotărâre promptă şi rece: luând primul volum din vraf şi depozitând între paginile lui o furnică şi şase muşte: în dialogul concentrat dintre Casandra şi duce: mi-o cer legile onoarei, nu cumva să umble vestea de jignirea suferită, căci mi-ar terfeli onoarea îndoit[46]: închizând volumul brusc, poc!, şi strivindu-le: cu ochii în patru, ca nu cumva să te prindă paznicul: în timp ce deschizi cartea şi verifici pe îndelete rezultatul: cu pofta nepotolită a bătrânului degustător: maţe strivite, masa abdominală revărsată peste marginile despicăturii!: pete de neşters ce stropesc peripeţia dramatică şi o acoperă cu vâscozitatea lor care se împrăştie: capuri, sânuri de mare, golfuri: capricioase forme geografice: insule, adevărate arhipelaguri: alegi alt volum, altă dramă răscolitoare: ce sentimente înălţătoare, ce măreţie a spiritului!: magnificul duet cu Diego Laínez şi contele Lozano bătându-se în săbii vitejeşte, nu te chiti şi socoti, o clipă de vei şovăi, cu siguranţă vei muri[47]: o albină, opt muşte şi poc! fără a vedea rezultatul de data asta: trăgând cu coada ochiului către încăperea de alături: precauţie inutilă: cititorul ziarului ABC soarbe cu nesaţ deliciile inimitabilei proze, iar grăsana leneşă cu umbreluţă scoate suspine cu intermitenţe: paznicul moţăie: cale liberă, prin urmare: nicio opreliţte: printre lentele peisaje de la Nouăzeci şi opt: grave, monahale, austere: peste câmpia nesfârşită unde înverzeşte grâul şi se

46 Goytisolo satirizează aici drama de onoare *Pedeapsă fără răzbunare* de Lope de Vega, parafrazată în textul romanului, şi în general codul onoarei pe care l-au analizat şi comentat elogios criticii tradiţionalişti, ca bunăoară Ramón Menéndez Pidal.

47 Aluzie la piesa *Tinereţea Cidului* de Guillén de Castro, dramă de onoare prin excelenţă a literaturii spaniole.

îngălbeneşte miriştea: concentrându-şi interesul asupra unui păianjen de dimensiuni medii: opt ochi, patru perechi de picioare, două orificii respiratorii, pedipalpi, chelicer: surprins poate în tenebroasa prindere a victimei: şi dând grăbit paginile, fără a rezista ispitei de a privi: imobilizat pentru totdeauna în savuroasa descriere a sătucului grămădit în jurul clopotniţei[48]: în admiraţia propriei tale opere: mulţumit şi mândru de tine însuţi: alegând acum volumul broşat cu cele mai bune o mie de poezii ale limbii: „Doi Mai”, sonetul lui Enrique López Alarcón!: reţinându-ţi anevoie scuipatul când depozitezi masivul cadavru al unui tăun şi poc!: consummatum est: a fost rupt impecabilul endecasilab, a fost mâzgălită terţina perfectă!: înăbuşinduţi în gâtlej strigătul lui Tarzan: bucurie tumultoasă care exultă şi se revarsă peste margini, atrage atenţia paznicului şi-l smulge din somnolenţa lui iernatică: pentru a iniţia una dintre căscăturile sale trogloditice şi a-şi dezmorţi pe loc oasele şi a-şi îndrepta privirile spre sectorul lui: exact timpul cerut de strivirea ultimelor cadavre şi arborarea unei măşti serioase şi studioase: simultan cu alternata oscilaţie a extremităţilor omului: care se uită acum pe fereastră cu nejustificată aprehensiune şi îşi asumă riscul zilnicei prognoze meteorologice: dacă vântul dinspre nord va continua să bată mâine avem ploaie, nu crezi?: tu zici că da, probabil, şi, după ce se asigură că totul e în ordine, el cască din nou, se întoarce pe acelaşi drum, şovăie câteva clipe, se afundă în jilţ: ontologic se contopeşte cu el: e momentul s-o ştergi şi să pui cărţile la locul lor: cele de jos mai întâi, iar celelalte suindu-te pe scară: în vastul şi tutelarul lor panteon: coborând încă o dată şi ascunzând săculeţul cu diafana impresie a datoriei împlinite: străbătând încăperea în sens invers până la primissima cu umbreluţă, doamna în

48 Continuă satira viziunii nostalgice a peisajului rural patriarhal al generaţiei de la 1898, vizându-l în mod deosebit pe Azorín.

doliu şi împopoţonatul cititor al ziarului ABC: nimerind în sfârşit ieşirea şi auzind de pe scări ţârâitul aspru al soneriei

împletite încă în memoria ta, ca nişte corzi de viţă încâlcite, versurile celui care, în singurătăţi ospitaliere, cu o sumbră şi impenitentă ardoare, a plăsmuit o densă frumuseţe imponderabilă: intactă realitate ce dăinuie strălucitor şi, de-a lungul veacurilor, îţi acordă semnele ei mântuitoare în mijlocul haosului: răscumpărându-te din înşelătorul labirint: din cotidianul tău periplu prin hăţişuri de materie incertă, spongioasă: fără să ştie unde-i adevărul: în impresia senzorială sau în amintirea versului: oscilând de la una la alta în timp ce mergi desenând hieroglife[49]: cufundat în mulţime, dar fără a te contopi cu ea: la registre diferite: captând subtil prezenţa (izbucnirea) de semne care tulbură (violează) ordinea aparentă a lucrurilor: mişcări bruşte, zgomote neplăcute, gesturi aspre: mici (surde) explozii de violenţă: ecuaţie ai cărei termeni nu-i cunoşti, scriitură pe care zadarnic încerci s-o descifrezi[50]: cufundat parcă într-un somn care se destramă necontenit: deschizând ochii şi trezindu-te în sfârşit: JAMES BOND, OPERAŢIUNEA TRĂSNET, ultima săptămână: trecând din nou prin faţa teraselor de cafenele şi agenţiilor de voiaj: ţărani din Rif, femei cu faţa acoperită cu văluri, soldaţi în permisie: învăluiţi dintr-odată în unda sonoră a unei simfoniete care scoate un fornăit hit-parade

49 Continuă elogiul lui Góngora, prezentat la începutul secvenţei ir. Biblioteca din Tanger. „Opozantul” Góngora nu face parte din tradiţia literară satirizată de Goytisolo. Faptul că pentru narator adevărul se află undeva între „impresia senzorială” şi „amintirea versului” ar putea fi o cheie de descifrare a propriului său discurs, conceput ca un amestec permanent de real şi imaginar.

50 Referire la procesul de colaborare dintre narator şi cititor în elaborarea romanului, univers de semne ori cuvinte ce trebuie să fie supuse unei operaţii de descifrare.

al grupului Rolling Stones: cruciadă muzicală[51] ce se diluează şi moare în tonifianta atmosferă luminoasă precum izvoraşul ce se varsă în mare sau milostenia săvârşită cu chibzuinţă pe necuprinsa întindere a suferinţei anonime: favorizând auditiv pe câţiva şi lăsând în sărăcie pe cei mulţi: indiferenţi, pe de altă parte, la asemenea binefacere: vânzători de bilete de loterie, codoşi, lustragii: sateliţi ce se rotesc pe orbite în jurul staţiei de autocare şi extrag din ea redusele lor mijloace de trai: alergând după o soartă schimbătoare şi neprielnică, ce li se scurge neliniştit printre degete şi se fereşte agil de atingerea lor: sau acordă, ca pe un suprem hatâr, un palid simulacru de zâmbet: cârpăceli prost plătite, bacşişuri derizorii ce prelungesc răul fără a-l lecui şi întreţin un larvar şi endemic sentiment de frustrare: între coşurile, baloturile şi valizele resemnaţilor călători din Arcila, Tetuán sau Larache care suportă în picioare, aşezaţi sau pe vine orarul pe care nu te poţi bizui: timp în care tu urci coasta până la staţia de taxiuri: pe drumul către cinematograful América şi scările dinspre Tăbăcărie: cu obişnuiţii cerşetori de pe terasă şi gură-cască cu coatele sprijinite de balustradă: itinerar pe care-l ştii ca pe apă şi pe care ai putea să-l străbaţi aproape cu ochii închişi: faci la stânga pe Tapiro, laşi în urmă cafeneaua de la Terasă şi fundătura blocată de o uşă masivă cu inscripţia abia desluşită don ÁLVARO PERANZULES AVOCAT, mai mergi puţin până la Ben Charki, ocoleşti zidul din faţa hotelului Cuba, ajungi în sfârşit la galeria acoperită şi la hala cu jocuri mecanice stricate: cafeneaua maură doarme liniştit la ora asta: amatorii de loterie n-au venit încă şi estrada muzicanţilor e pustie: fotografiile retuşate ce împodobesc pereţii lasă impresia că duc dorul ca şi tine notelor înalte

51 Prin această „cruciadă muzicală” se sugerează ironic tema noii cruciade a mijloacelor moderne de comunicare ce se va suprapune cu sfânta cruciadă a cavalerului creştin în partea a treia a romanului.

ale flautului şi legănărilor feminine ale copilului care dansează: neobişnuită floare de câmp ce saltă şi se zbenguie fluturând batista în ritmul lăutei[52]: în densa, înmiresmata atmosferă a vălătucilor de pipe şi vase fumegânde: de ceai de izmă şi furnicături de haşiş: între timp agentul de loterie scoate din buzunar lozurile numerotate, iar circul lui strigă în gura mare: trei! zece! şaizeci!: tu îţi bei ceaiul aromat şi fumezi tacticos prima ta ţigară: cu tacita şi binevoitoarea aprobarea astrelor: Pelé, Cassius Clay, cântăreţii Umm Kalsum şi Farid-el-Attrach: regi ce ţin aici locul Bondocului: scăpat de prezenţa apăsătoare alor tăi şi de neghiobia lor condensată: arab, arab curat: prieten şi complice al robustului Tariq: Ulyan, Urbano sau Julián: în balconaşul care domină marea şi ţărmul ostil: dat fiind că e ziuă şi soarele încălzeşte şi e plăcut să ieşi la aer: însă nu te hotărăşti să urci şi te mulţumeşti să-ţi găseşti adăpost rezemat de consola unde te ghemuieşti de obicei: ieşitură mică şi fragilă văzută de jos şi susţinând acum greutatea a doi bărbaţi în djellabe, cufundaţi, s-ar spune, în reciproca şi muta lor contemplaţie: urmându-ţi drumul pe strada Portugalia, pe sub locuinţele încrustate în zid: pândind realitatea ascunsă sub înşelătorul strat de lustru: mesaj cifrat ale cărui semnale ajung cu intermitenţe până la tine, solicitându-ţi brusc atenţia şi stingându-se dintr-odată: un băiat care înaintează cu tranzistorul în mână, izolat de ambianţă prin uşoara şi portabila armonie a muzicii: învăluit în ea ca într-o extrem de subtilă atmosferă personală: melodie a cărei sonoritate creşte pe măsură ce distanţa se reduce şi care se întrerupe dintr-odată, cu câteva clipe înainte ca drumul lui să se întretaie cu al tău, înlocuită de glasul grav şi ineficient al crainicului: aţi ascultat, doamnelor şi domnilor, o selecţie din baletul sifilis de Frédéric Chopin,

52 Se insinuează aici subtil tema homosexualităţii, dezvoltată treptat în secţiunile ulterioare ale romanului.

sifilis sau silfidele?: e totuna: mesajul a fost transmis şi mesagerul se depărtează cu muzicalul şi transparentul său nimb lăsându-te cufundat într-o puzderie de aleatorii presupuneri: sauvez une vie, donnez votre sang[53]: de ce nu?: îmbuteliat şi oferit de Caritas, cu grâul şi sacrificiul noii pax americana: napalm ici, lapte colea: cu o zâmbitoare binecuvântare de cardinal prin punerea mâinilor şi, de nevoie, chiar cu binecuvântarea papei: în josul scării săpate în zid, fără a lua în seamă abrupta sa invitaţie: urmându-ţi drumul, dimpotrivă, pe coastă în sus, până la intersecţia ce duce la Piaţa Mare: oprindu-te câteva clipe ca să-ţi tragi sufletul şi pătrunzând în mulţimea compactă: regat absolut al improbabilului: al vânzărilor incerte şi tranzacţiilor îndoielnice: furnicar de gesturi, proliferare de glasuri, tocmeli care-i atrag ca un magnet pe inevitabilii curioşi în jurul improvizatei arene de îmbulzeală rituală: captiv în acest univers primar al economiei de schimb neînfrumuseţat de strălucirea hollywoodianului film tehnicolor cu María Montez şi John Hall cu pieţele viu colorate din arena lui Aladin şi Ali Baba: femei stând pe vine lângă baticul sau coşuleţul ce conţine puţina şi îndoielnica marfă: o mână de izmă, o duzină de smochine moi, un ciorchine de curmale: cu pălăriile lor largi de frunze de palmier care le apără de arşiţa soarelui: ce străluceşte acum deasupra capului, satisfăcut şi plin de el şi de poziţia lui înaltă: roşiatic argintar ai culmilor la a cărui lumină se curăţă mişeii de păduchi, cum ar spune Quevedo: oploşind, ocrotitor orb, toate racilele şi nedreptăţile de pe lume: trotuarele pline de bărbaţi slăbănogi şi parcă somnambuli: tăcuţi, rezemaţi de pereţi în atitudini hieratice şi privind fără să vadă: copiii cerşetori care te trag de mânecă sâcâindu-te cu glăscioarele lor plângăreţe: toate umbrele rătăcitoare, cufundate într-o toropeală soră cu moartea pentru a nu-şi

53 Salvaţi o viaţă, donaţi sânge (fr.).

cheltui energiile, care aşteaptă zadarnic barca lui Caron lângă undele amare şi mâloase ale râului Cocytus: însufleţind, orbetele de el, procesul natural de descompunere: mirosuri grele, emanaţii de neofit, ca într-o severă şi exigentă iniţiere orfică: în afara împuţinatelor beneficii ale perifericei, peninsularei societăţi de consum: în afara acestei Spanii ce se îngraşă, desigur, însă rămâne mută proclamându-şi cu mândrie condiţia faţă de încrezuţii tăi compatrioţi: tot ce e secreţie, putreziciune, mortăciune o să fie ceva familiar pentru tine: mângâieri grosolane, pat tare: veche şi pricepută îmbrăţişare de mahomedan năbădăios: departe de femeile voastre sfinte şi de capelele lor păzite cu străşnicie[54]: surprins de fantomatica apariţie a unui cerşetor care vine spre tine anevoie, rezumând în jalnica lui persoană toată omeneasca rigoare a nefericirilor: craniul acoperit de bube: un ochi umflat de conjunctivită granuloasă, îngustat ca o cheotoare, iar celălalt împodobit cu un ochi de păpuşă de culoarea turcoazei, încrustat în orbită cu o demenţială fixitate de sculat din morţi, fabulos ciclop: o haină zdrenţăroasă aruncată peste pieptul scofâlcit şi rahitic: nădragi mauri suflecaţi până la genunchi: cu picioarele goale, unul normal, celălalt mai scurt, cu o labă aproape verticală care-şi sprijină pe sol numai vârful degetelor desculţe, de parcă ar merge pe vârfuri: când îţi întinde mâna şi-i dai câţiva bănuţi gestul tău ţi se pare îndată nelegiuit: pomană unui rege?: cerşetorul se depărtează lunecând ca un titirez, iar piciorul său mai scurt ca o copită de ţap dobândeşte dintr-odată, în mers, graţia înaripată a Pavlovei sau a lui Nijinski: pierzându-se în mulţime cu frumuseţea lui neaşteptată şi zveltă, în timp ce tu urci

54 Piaţa din Tanger funcţionează ca un simbol antagonic faţă de moderna civilizaţie industrială şi spiritul mercantil al societăţii spaniole. Totodată, reprezintă un refuz al normelor rigide ale sexualităţii spaniole şi un adăpost al iubirii homosexuale.

agale coasta printre cele dintâi tonete din piaţă: potolinduţi cu greu palpitaţiile neînfrânate ale inimii: refuzând amăgitorul sortiment de mărfuri, multilaterala activitate a vânzătorilor: fructe, legume, verdeţuri, griş de cuşcuş cu care te îmbie cu strigăte ce ţi se înfig în urechi ca nişte scurte şi ascuţite împunsături: câini stilizaţi, aproape abstracţi caută zadarnic de-ale mâncării în gunoaiele de pe malul râului, nori de muşte roiesc şi se aşază pe mieroasele grămezi de plăcinte: negre, păroase, insuportabile: ca pentru a strivi operele complete ale lui Fénix: ale preamăritului dramaturg naţional: ale acestui grand canard farci[55] al băltoacei voastre castiliene: nostalgie fugară care te răpeşte azvârlindu-te în frumosul secol de Carton Aurit şi în ţara ta de rahat[56]: silindu-te să reciţi, pentru a te mângâia, Profeţia râului Tajo auzi vuind în ceruri cu sunet temător cumplita goarnă ce-n Africa la luptă cheamă pe maur sub stindardul desfăşurat în vânt şi oastea îl urmează[57]: dintr-o mişcare, fără a-ţi trage sufletul: şi să te întorci apoi, liniştit, la patria ta de adopţiune: la piaţa orientală despuiată de zorzoanele de la Metro sau de la Paramount: la prelungirea străzii Plajei din Tanger: mahala prin care gospodinele au început să se aventureze şi în care talciocul capătă o precară nuanţă de respectabilitate europeană: mirosuri mai puţin tari, muşte mai puţine: fructe lucioase, zarzavaturi spălate, prăjituri protejate cu o foiţă transparentă de plastic: meritoriu efort de diversificare a clientelei şi atragere a prevăzătoarelor

55 Mare răţoi umplut (fr.).

56 Aluzie la Lope de Vega şi porecla sa „Fénix”, precum şi la vesti tul Secol de Aur, numit aici în batjocură „Carton Aurit”. Goytisolo se slujeşte de un vers al lui Góngora în care lebedele din propria sa poezie sunt puse în contrast cu „raţele băltoacei castiliene”, altfel spus arta sublimă în contrast cu arta vulgară.

57 Referire la poemul *Profeţia râului Tajo* de Fray Luis de León, folosit în sens opus: ceea ce la Fray Luis era o viziune de coşmar devine la Goytisolo profeţia mult doritei distrugeri a Spaniei.

pături mijlocii ce fluctuează de la starea solidă la cea gazoasă, de la precupeţii deveniţi comercianţi printr-o tăcută şi încordată promovare exprimându-se corect în spaniolă şi rupând-o puţin în franceză până când ajungi în sfârşit în Piaţa Mare cu perspectiva ei pestriţă: tarabe, barăci, bazaruri, clopoţei de sacagii, grupuri de gură-cască, arome de *merguez* şi gustări: croindu-ţi drum printre maiestuoasele djellabe şi ciocnindu-te pe neaşteptate de autocarul marţienilor: enorm ca un cetaceu şi lacom ca un rechin: cu acoperişul şi părţile laterale de sticlă: înzestrat cu izolare acustică, aclimatizare şi staţie muzicală: pentru moment eliberat de încărcătura sa adipoasă şi durdulie: de acele Very Important Persons venite de pe altă planetă în căutarea aventurilor tomnatice: Lawrence al Arabiei cu Peter O'Toole: grămădite acum în jurul ghidului ca o turmă speriată în timp ce ciuruiesc esplanada cu aparatele lor de fotografiat şi camerele de filmat de 16 mm: iar tu te apropii de ei cu o simultană (şi opusă) voinţă de exotism şi-ţi oferi (gratis) amuzantul joc de a le lipi câte o etichetă
şase notabili din Bronx
zece blănari din Chicago
un gentleman fermier din Texas
o delegaţie de speologi
doi critici muzicali de avangardă
o pereche de recent divorţaţi
cinci văduve de război
absorbind între timp cu desfătare miezoasa şi fluida pălăvrăgeală a cultivatului ghid: versiune anglo-saxonă a neuitatului vostru orator Castelar: perioade bine rotunjite, fraze strălucite: smălţuită cu o plăcută şi elegantă erudiţie
fair ladies and good gentlemen, as you can see, Tangier is a wide-open city in all the senses of the word: it has been called the Land of the Dark Parting: because of the ambition of the Arab girls to become platinum blondes:

Tangier is one of the world’s few remaining pleasure cities: and no questions asked: the Zoco Grande, here, is good fun on market days: snake charmers, story tellers!: let us now sit outside the Café del Moro: on your right: drink mint tea to the concerts of Arab music: eastern music!: its romantic mystery: genuine Moors: as well as your dear American friends: a favorite excursion is to Hercules’ Caves where the hero-god lived: the cool levante, the eastern wind!: the magnificent bathing-beaches with such historie names!: Trafalgar, Spratell![58]

în timp ce vânzătorii ambulanţi asediază grupul cu eficienta lor panoplie: coliere, cercei, inele, fesuri maure, cărţi poştale ilustrate, flori de iasomie, obiecte de aramă: potrivit regulilor unei iscusite şi răbdătoare strategii politico-militare: de ţărani deprinşi cu moderna luptă de gherilă: hărţuind cu tenacitate forturile periferice înainte de a trece la victoriosul asalt final: vicleni emuli ai veteranilor ce făcuseră Marele Marş: în faza optimistă şi deschisă a celor O Sută de Flori: tactica rodată şi perfecţionată, ale cărei rezultate strălucite sar în ochi: fleacuri din Lumea Veche pentru dolarul american cu acoperire în aurul din casele de bani din Fort Knox: repetând, invers, vechea ispravă a navigatorilor noştri: venetici coborâţi din caravela lui Columb pe plaja plină de

58 Distinse doamne şi stimaţi domni, după cum vedeţi, Tangerul este un oraş cu o deschidere amplă în toate sensurile posibile: i s-a spus Pământul întunecatei Cărări, din cauza ambiţiei fetelor arabe de a deveni blonde platinate: Tangerul este unul dintre puţinele oraşe ale plăcerilor care au mai rămas în lume: nu există nicio îndoială: Piaţa Mare de aia este o distracţie grozavă în zilele de târg: îmblânzitori de şerpi, povestitori!: să ieşim acum din Cafeneaua Maurului: la dreapta dumneavoastră puteţi bea ceai de mentă în acordurile muzicii arăbeşti: muzică orientali!: cu misterul ei romantic: mauri veritabili: ca şi bunii dumneavoastră prieteni americani: o excursie recomandabilă este la Peşterile lui Hercule unde a trăit zeul-erou: şi vântul rece, vântul de răsărit!: ca şi plajele ei minunate cu nume istorice: Trafalgar, Spratell! (engl.)

uimiţii indigeni siboney: reprezentaţi, după cât se pare, de o bogată regină: obiectiv primordial, cel puţin, al focului împrăştiat de ţeava puştilor: o impunătoare Fiică a Revoluţiei Americane[59] direct scăpată din fotografia lui Avedon: în robe de soirée, cu portmoneu de satin cu bandă: înlocuite acum cu un taior cu fundă, poşetă de marochinărie şi nişte ochelari fumurii cu oglindă: mari, nimic de zis, însă din aceia care nu protejează suficient nasul: jupuit de soare şi acoperit stângaci cu o foiţă de ţigară: deasupra gurii dată cu rouge şi bărbiei duble: decolteu imens, enunţiativ, neruşinat: subliniat de un volan subţire şi primăvăratic: sânii ce parcă se prăvălesc în pofida zidului înalt care încearcă să-i stăvilească: zid ridicat prin croiala verticală a rochiei care, dispreţuind talia incertă, cade în picaj până la genunchii rotunzi: la limita tivului cu franjuri: peste masivele coloane susţinute de nişte pantofi mari cu talpă de plută şi decupaţi adânc: autorizând astfel debordanta expansiune a degetelor: neregulate, răşchirate, autonome: cu zece tuşe de lac roşcat, ca nişte cireşe rubiconde, apetisante: sintetizând în vasta ei persoană virtuţile magnifice ale marelui popor: ale modernilor cavaleri cruciaţi ai zâmbetului: salvatorii voştri: fericită în mijlocul spiriduşilor ce o asaltează cu nenumărate şi extravagante oferte: look here: not expensive: souvenir[60]: gătită cu un fes roşu cu ciucure: împodobită cu sclipitoare giuvaieruri: în euforia mezzo-alcoolică, mezzo-sentimentală a persoanei de curând eliberată de meschine şi inhibitoare complexe: pe cale psihanalitică ori pe cealaltă: mai uşoară şi mai puţin costisitoare fără îndoială în aceste ţări cu mână de lucru lesne de găsit şi industrializare scăzută, proverbial încinse de soare: primind cu blândă indulgenţă juvenila obrăznicie

59 Numele sugerează poziţia politică ultraconservatoare a turistei nord-americane.

60 Uitaţi-vă: nu e scump: amintire (engl.).

a eventualului locuitor: a chipeşului flăcău care, precum strămoşii săi berberi, o găteşte şi o dichiseşte: primitiv şi simbolic ritual prenupţial, bogat în făgăduinţe dulci, în înflăcărate hârjoneli: un buchet de iasomie în albia largă a decolteului: nice, very nice: lăsându-l s-o facă, în extaz, când el îi plantează încă unul în buclele care ies din ghiveciul întors şi preschimbat în fes: wonderful: încununată cu frunze de laur şi viţă de vie: înfloritǎ şi silvestră: o adevărată grădină: ca o vită în ziua sfântului Anton: lăsându-o în voia inventivităţii bogate a spiriduşilor orientali şi întorcând spatele grupului: din nou la drum: pe lângă chioşcurile cu prăjituri şi vracii miraculoşi: în masa fluidă de trecători care se îndreaptă spre pâlnia de la Semmarín: târându-te cu ei în umbra primelor case, fără a hotărî încă itinerarul: grăbindu-te să treci de înghesuiala de o sută de metri care te desparte de răspântie: trecătorii merg încet şi se opresc să se uite la vitrine, iar tu vei face acelaşi lucru ca şi ei, vei căsca şi tu ochii: ziua e a ta, nu te reţine nicio obligaţie: dacă ai chef, o s-o faci la dreapta şi-o s-o iei pe Tuajín: de-a lungul atelierelor de bijuterii, lăsând în urmă pensiunea Lilliane şi hotelul Regina, străduţa Sinagogii, magazinul de mobilă: oglinzi, sofale, cuiere de haine, un rastel de umbrele care au aparţinut vreunei mătuşi defuncte, scoase la vânzare de moştenitorii săi cu un oftat de mulţumire uşor de înţeles: puse claie peste grămadă în stradă şi fără îndoială ducând dorul unei călduţe, crepusculare ambianţe de paravane, portrete de familie, vase chinezeşti pentru ceai, vag miros de pisici: expuse vederii publice, în neospitaliera neîngrijire a bătrâneţii: dispreţuind înşelătoarea ofertă de a urca pe Trinidad Abrines şi de a ajunge la un veneţian cuppo di sacco[61]: mergând, aşadar, mai departe pe Tuajín până la Alexandre Dumas şi tăcuta stradă América: fermecat încă o dată de nimbul romantic ce învăluie consulatul vetust şi

61 Ceaşcă de ceai (it.).

somnolenta, retrasa lui grădină: spre scara deschisă de lângă zid sau căzând în capcana Bastionului Irlandez: fundătură ce te sileşte să te întorci pe acelaşi drum şi, pe América şi Alexandre Dumas, te îndreaptă fatal către strada Hornului: strâmtă şi acoperită, cu faţadele aproape împreunate: asimetrie potrivită de zidar iscusit, inspirat, stăruitor: suprafeţe şi planuri ce le scapă lui Descartes şi lui Haussmann: linii şi segmente îngrămădite ca pentru o poziţie geometrică nedemonstrabilă: refuzând primitoarea penumbră de pe Bramel şi Sale: stând pe gânduri dacă s-o iei pe Khetib spre Temsamani sau să cobori pe Muley Selimane spre Colaço şi Ben Charki: mergând înainte pe strada Hornului, pe lângă străduţa Umbrei şi, la răscruce, s-o iei pe urmă pe Ksour: prin vechiul cartier de bordeluri unde l-ai însoţit cândva pe Tariq şi ai făcut dragoste cu o târfă din Rif, sălbatică precum o capră de munte, cu fruntea împodobită cu tatuaje şi dinţii îmbrăcaţi cu aur: schimbând arcul şi platoul lui Karma pe abruptul defileu al Crucii Roşii Spaniole ce se termină câţiva metri mai jos: în partea de jos şi cea mai îngustă din Ben Charki: dând colţul edificiului însemnat cu un liliac, o potcoavă şi capul enigmatic al diavolului: şi ivindu-te, în sfârşit, în orbitoarea lumină din Tapiro: către don Álvaro Peranzules, hotelul Cuba şi cafeneaua maură: Cassius Clay, ceai de izmă, aromă de kif: muzicanţii aşezaţi pe estradă, jucătorii de loto: căutând zadarnic evaziva siluetă a copilului care dansează: care pesemne că doarme la ora asta pe când tu rămâi la intersecţie nedecis şi optezi, în cele din urmă, pentru Almanzor: renunţând, aşadar, la Mellah, la şcoala coranică, la itinerarul prin Chorfa de Quazán şi cei Unsprezece până la Piaţa cea Mică: mergând azi de-a lungul dughenelor de ţesături şi pe lângă piaţa de mirodenii, Sir Reginald Lister şi strada Grâului: luând-o în continuare pe Necharin pe urma unei femei tulburătoare: cu faţa acoperiţi nu cu un văl: cu botniţă: cu un batic

ordinar legat de la o ureche la cealaltă şi nişte ochelari fumurii foarte des întâlniţi de asemenea în ipoteza că ar fi răpită şi fac plauzibilă ideea răscumpărării sugerate de afişul omniprezent cu: JAMES BOND. OPERAŢIUNEA TRĂSNET, ultima săptămână: traversând cu ea unda muzicală a unui invizibil tranzistor care emite dat la maximum aria uşor de reţinut a cântecului „Madrid”[62]: pe coridorul din strada Arcos, până ce ea o ia la dreapta pe Nasería şi tu la stânga pe Beni Arós: în direcţia albei moschei Aisauas cu piaţeta ei cu formă neregulată chiar în momentul în care o droaie de copii încântători îmbrăcaţi cu mici djellabe, îşi fac o uşoară, extrem de delicată apariţie: fugărind un cocoş ce încearcă să zboare anevoie pierzând şiroaie de sânge: cu gâtul aproape tăiat şi capul neverosimil de-a-ndoaselea: mergând în zigzag, de parcă ar vrea să se opună destinului şi îndreptându-se, fără să ştie, către el: te opreşti: bate furios aerul cu aripile, ochişorii lui dezvăluie o stupoare smălţuită: când oficianţii îl înconjoară pândind clipa agoniei, un dulău negru apare dintr-una din locuinţele vecine, linge dârele de sânge cu limba sa sprintenă şi subţire: vecinii se uită, indiferenţi, la spectacol şi tu le întorci spatele pentru a-ţi ascunde tulburarea: violenţa, mereu violenţa: jalonându-ţi discret drumul: convingătoare şi subită: anulând dintr-odată ordinea închipuită, dezvăluind adevărul de sub mască, catalizând forţele dispersate şi donjulianeştile proiecte de invazie: trădare grandioasă, ruină de veacuri: armată crudă a lui Tariq, distrugere a Spaniei sacre[63]: între timp te afunzi pe Chemaa Djedid şi Chorfa în direcţia străzii

62 Referire la şlagărul compozitorului mexican Agustín Lara intitulat *Madrid, Madrid*, *în Mexic ne gândim mereu la tine.*

63 Pasajul dezvăluie relaţia dintre episoadele izolate de violenţă presărate în text – pisica lovită, cocoşul hăituit – şi violenţa globală îndreptată de autor împotriva Spaniei şi sintaxei tradiţionale, care constituie în fond materia romanului. Invocarea lui Tariq şi ruina veacurilor se vrea un nou cânt homeric oferit noilor eroi ai istoriei.

Băii: cu alternativa de a urca spre Nasería şi piaţeta cu fântână ori de a coborî până la Cristianos şi a porni către Sebu: pierzându-te în labirintul de străduţe din Medina: trasând cu paşii tăi (fără mărunte pietricele de râu, nici firmituri uscate) un încâlcit desen pe care nimeni (nici măcar tu însuţi) n-o să-l poată interpreta: şi dedublându-te în sfârşit pentru a putea urmări mai bine, ca şi cum ai fi altul: înger păzitor, amant gelos, detectiv particular: conştient că labirintul e în tine: că tu eşti labirintul: minotaur vorace, martir comestibil: în acelaşi timp călău şi victimă: trecând pe lângă micuţa cafenea şi baia maură, vârându-te pe Sus şi M'Rini şi trebuind să te întorci mergând de-a-ndărătelea: luând-o pe Cristianos şi schimbând direcţia pe Comercio: printre umbroasele restaurante cu *merguez* şi gustări: refuzând invitaţia de a o lua prin întunericul din Sekka şi Abarodi: în linie dreaptă mergi acum până la Jayattin: soarele se anunţă prin pontic ca un preambul plin de bucurie la Piaţa Mică: când te cufunzi în ea, hărmălaia aceea de nedescris te sileşte să-ţi pleci ochii şi, pe jumătate orbeşte, ocupi primul gol de pe terasă: nu la cafeneaua Central: pe partea cealaltă: lipit de perete şi la umbră: iscodind de la postul tău de observaţie obişnuita activitate de microcosmosuri: în şirul al doilea de mese: mai puţin expus astfel la solicitarea vânzătorilor, în aşteptarea încărcaţi de reproş a cerşetorilor: nebunul umblă de colo-colo, ca întotdeauna, cufundat în trândăveala lui: mişcările lui ţepene tăioase parcă ascultă de o îndoită şi opusă incitaţie: sobrietate, schematism şi, în acelaşi timp, gesticulaţie, risipă: postat la intrarea străzii Cristianos, între terasa cafenelei Tingis şi Les Aliments Sherezade: cu tichia lui soioasă, pantofii lui scâlciaţi, haina lui de sperietoare de păsări: uitându-se ţinta în gol: în timp ce tu chemi chelnerul şi ceri un ceai verde luând-o din loc de parcă l-ar fi înţepat ceva, cu automatismul unui robot: legănându-şi braţele şi ridicându-şi umerii când trece pe

lângă terasa de la Central, intrarea hotelului Becerra, librăria-debit de tutun, porticul de pe strada Arco Epicérie Bekali Abdeslam, cafeneaua Tanger: şi imobilizau du-se apoi din pricina defectării mecanismului: în ieşitura zidului de la vechea poştă spaniolă, lângă cutia ruginită: afişul cu JAMES BOND, OPERAŢIUNEA TRĂSNET: rămânând acolo un minut şi luând-o de la capăt: integrat în decor ca un simplu element printre altele: fără a atrage atenţia nimănui: militarii de pe terasa Tingis par să fie cufundaţi într-o speculaţie de înalt interes strategic, iar beatnicii hirsuţi de la cafeneaua Central fraternizează prin semne cu indigenii: mulţimea se mişcă ba fluidă, ba vâscoasă, când încet, când repede: burghezi cu djellabe şi papuci, meşteşugari evrei, hamali, pescari, turişti: ici-colo câte un nordic neliniştit care pândeşte la adăpostul penumbrei din cafenele, trecând de la un local la altul cu o fugară înfiorare vinovată: sirena pentru coadă groasă, sigur că da, şarpe micuţ al genului liric: urechi liliachii, gene lungi[64]: client, fără îndoială venit la Festival sau la Stephen's: salutând cunoştinţele învecinate şi adulmecând altele noi: tineri cu pielea arămie şi dinţi albi, cu suflet zburdalnic, schimbător, drăgăstos: de obicei fără studii şi fără slujbă: însă deschişi şi înţelegători: detectându-i cu ascuţita lui intuiţie de connaisseur, cu subtila lui anagnoroză de vântură-lume: a unui Livingstone pentru care Africa nu mai ascunde secrete: pelerin şi asiduu, poate, al acelor, deşi dispreţuite, mici temple binecuvântate pe care generosul Lenin visa să le ridice din aur: în ziua în care revoluţia mondială ar fi biruit, iar omul s-ar fi eliberat de egoismul lui meschin[65]: într-un dialectic, hegelian omagiu adus

64 Aşezat pe terasa unei cafenele, naratorul îl urmăreşte cu privirea pe un homosexual nordic. Condiţia acestuia e sugerată subtil prin integrarea unui vers de Quevedo îndreptat cu intenţie satirică împotriva lui Góngora, pe care-l numeşte „sirenă pentru coadă groasă".

65 Parafrază liberă a unui text al lui Lenin din 1921 intitulat

zeului şi abnegaţiei închinătorilor: instalaţi acolo în permanenţă: ochi vigilent, privire la pândă: în forfota necontenită a celor care îşi satisfac necesităţi urgente, întârziind uneori mai mult decât se cuvine: hidraulico-contemplativi: calculând cu o privire iute şi cu infailibilitate electronică marja de posibilitate: ceea ce desparte realitatea cenuşie de sublimatul crom: într-o aşteptare plină de anxietăţi şi griji, însă şi de dulci recompense: ca nişte modeşti artizani ai planului Marshall în faţa volumului şi dimensiunilor subite ale miracolului german: uimiţi de juvenila vigoare a unor tineri atât de merituoşi: bine înarmaţi şi deloc dispuşi să depună armele: fluturând la orice oră din zi contondentele dovezi ale robustei şi nedezminţitei lor sănătăţi: O tempora! O Moros![66] stând de vorbă acum cu un roşcovan spichin-inglis, eu eventuale mulţumiri din partea celui ce face trampa hello-vă-ofer-o-fată-spaniolă-evreică-marocană-copilă-copil: şi niscaiva lebede la nevoie, din acelea pe care le admira Rubén Darío, pentru stricaţi şi dezmăţaţi: părăsind cu el domeniul beatnicilor şi dispărând în continuare pe Siaghin: chelnerul vine cu ceaiul şi, în timp ce laşi să se mai răcească paharul, un bondar zboară în jurul lui, atingându-i uşor buza şi dispărând îndată: vai, de ce n-ai luat cu tine opera vreunui intangibil?: cu întortocheri sintactice, caraghios, ahtiat de tauromahie: vorbind de sinele-însuşi, în-sine, pentru-sine, chiar-întru-sine: vreo operă de Seneca, ori despre Cid, despre Platero: deschizând-o la întâmplare pentru ca nechibzuitul să-i

---

„Importanţa aurului acum şi mai târziu”: „Cred că atunci când vom triumfa la scară mondială vom construi evacuatoare publice de aur pe străzile câtorva dintre oraşele cele mai importante din lume.”

66 Amestec comic de trei tipuri de discurs pentru a prezenta diferite viziuni despre sexul masculin la pisoar: discursul politic (aluzii la planii Marshall şi la miracolul german), discursul sexual (contondentele dovezi şi discursul clasic în latină, ironic recreat prin substituţia Moros-Mores.

cadă în mreje, să soarbă nectarul une; proze atât de curate: esenţe metafizice, efluvii etice!: şi închizând-o poc!: explozie de grizu, catastrofa Titanicului!: fără a-l pierde din vedere cât timp se preface că renunţă la obiectiv şi se lasă în voia unor acrobaţii înşelătoare: trasând cercuri tenace şi concentrice, din ce în ce mai apropiate de ţintă, îmbătat de aroma puternică a ceaiului, asumându-şi în cele din urmă riscul de a se aşeza pe călduţa, catifelata frunză de izmă: rămânând câteva clipe în voluptuosul hammam şi zburând ca săgeata din arcul încordat: iar tu alarmat brusc de intruziunea în imediata apropiere a altui bondar, acesta din genul hominid, care dă târcoale şi scotoceşte chiar lângă tine: cu mustăcioară alfonsină, gabardină, ochelari: maxilar bourbonic, mâini durdulii: cu toate aparenţele că aparţine acelui vajnic trib de corespondenţi de ştiri care, în loc să scrie ce văd, repetă docil ce aud: cu aspect vag familiar, îndepărtate experienţe de cruciaţi, insondabile convingeri dinastice: personaj de roman de Torcuato Luca de Tena[67]: nedecis încă, dar dorind să scape de îndoială: căutându-ţi insistent privirea şi nereuşind să ţi-o găsească, instalându-se la masa alăturată cu neaoşa lui mutră ameninţător întoarsă spre tine: vecinul tău a uitat ziarul şi tu te vei preface că eşti furat de lectură: 21,30: semifinalele concursului interşcolar: 22,25: spanioli celebri de ieri şi de azi: Lucio Anneo Séneca: 23,15: reportaj special despre ratificarea Legii Organice despre: întorcându-i vădit spatele când el comandă: la fel ca domnul: cu glas hotărât, de om gata mereu să contrazică pe oricine, vestigiu de naufragiate vise imperiale: friganele: 250 g. De pesmeţi, 200 g. De zahăr pudră, 6 gălbenuşuri de ou, o linguriţă de praf de scorţişoară, o felie de portocală, *Vi* litru de lapte, un pumn de alune: simţind gâdilătura privirii lui în urechi, în ceafă, în spate,

67 Referire la romancierul contemporan care continuă viziunea patriarhală a scriitorilor din generaţia de la 1898.

dar dând pagina cu hotărâre sonoră: vă place să trageţi în plămâni aerul curat, sănătos al pădurilor? vă place să vă opriţi pe malul liniştitului pârâiaş ce curge spre întinsele câmpii şi să ascultaţi zumzetul albinelor? va place să vă întindeţi pe pajiştea moale şi să zâmbiţi sub mângâietoarele raze ale soarelui? vă place să visaţi la umbra crângului şi să ascultaţi trilul privighetorii şi cântecul ciocârliei? vă place să priviţi în linişte adâncul de cleştar al lacurilor de munte? vă place să vă legănaţi sufletul în ritmul graţios al pârâului ce susură pe prund? vă place să escaladaţi înaltele piscuri şi acolo, pe culmile stâncilor ce se înalţă printre nori, să daţi glas printr-un cântec vesel fericirii ce va umple sufletul?: GUADARRAMA: INVESTIŢIE SIGURĂ: MARI FACILITAŢI DE PLATĂ: inutil, inutil: homo hispanicus nu se dă bătut şi intră în vorbă cu glas răguşit şi se uită şi iar se uită şi intră în vorbă şi-şi apropie de tine scaunul cu o impuritate înlesnită de neatenţia ta simulată: pregătindu-şi mental discursul: pregătindu-se să vorbească: deschizând acum vorba
scuzaţi-mă
şemineu în salon, bucătărie gata instalată cu mobilă cu furnir lăcuit şi mobile de legătură cu salonul-sufragerie, tâmplărie de lemn la uşi şi ferestre, duşumea de parchet de eucalipt, încălzire cu păcură, baie cu duş, closet Roca, bideu cu jet central scuzaţi-mă
IEFTIN: UN ADEVĂRAT VIS
cred că ne cunoaştem
ROLEX OYSTER DAY-DATE: 116,5 grame cu brăţară de 18 ca rate: automat, antimagnetic şi blindat
v-am văzut cândva la Paris eraţi cu soţia dumneavoastră presupun
nu
o femeie oacheşă în cartierul latin sau în Saint-Germain vă înşelaţi
scormonind în memorie, aproape, foarte aproape de a se

dumiri: cu zâmbet de prim amorez de film spaniol din anii
patruzeci: prostănac şi insistent
pregăteaţi un film documentar
vă repet că vă înşelaţi
nu sunteţi reporter?
scuzaţi-mă
te ridici, treci pe lângă el, îl obligi să nu mai stea picior peste picior, plăteşti consumaţia, traversezi salonul: reporter, desigur: şi cu totul lipsit de talent: ani şi ani la rând: scriind despre compatrioţii condamnaţi să-şi vândă forţa de muncă ca pe o marfă jalnică, dispreţuită: purtând pe umeri greutatea acumulării brutale: artizani subterani ai suburbiei dezvoltării: sau despre burghezi cu nevroze de tip Antonioni de proaspăt oameni liberi şi proaspăt gătiţi şi, în fundul sufletului, înfumuraţi, mulţumiţi, impermeabili: toate muştele din Tanger n-ar fi de ajuns ca să-i mâzgălească, cu tine cu tot, cronicarul lor, reporterul lor, fotograful lor[68]: încă ofuscat, împinge uşa şi pătrunzi în coridorul întunecos, foarte slab luminat de o sobră, anemică ferestruică: la câţiva metri de întunecoasa grotă menită să uşureze comune, elementare necesităţi: de aur, nicidecum: prerevoluţionare, în termeni leninişti: practic invizibilă, chiar dacă era anunţată de umezeala ce se scurge de-a lungul coridorului şi scorojeşte murdarii pereţi împodobiţi cu inscripţii: sexe zburătoare, sfere virile, artilerie falică: bastioane subit rotunde, amabile, primitoare, chivoturi: însoţite, cum să nu? de glose poliglote: strigăte de anxietate sau lăcomie a îndureratei umanităţi oropsite, emise în stricta singurătate a actului ca nişte rătăcitoare, improbabile mesaje încredinţate volubilei inspiraţii a mării: solicitări nocturne, rugăciuni tainice

68 Se face aici legătura cu romanul *Carte de identitate* şi profesia lui Álvaro Mendiola ca autor al unui film documentar despre emigraţia spaniolă. Naratorul din *Don Julián* este identificabil cel puţin ca o proiecţie şi continuare a glasului protestatar al lui Mendiola.

trasate hoţeşte de o mână grăbită: cu creionul, stiloul, pixul ori briceagul: către Dumnezeul necunoscut pe care-l invoca sfântul Pavel în faimoasa cuvântare din Atena: care nu-i ascultă sau, dacă-i ascultă, nu le satisface dorinţele: căci se repetă, identice, fără deosebire de latitudine sau climă, în aceste indispensabile temple atât de potrivite pentru reculegere şi meditaţie: caut femeie focoasă cu zece pe noapte: sau: flic 40 ans bien monté cherche jeune homme discret et vicieux avec chambre[69]: sau: I fuck all girls from 7 to 75: sau: njab nnicq Kulchi nsa[70]: sau cel mai sibilin şi ambiguu enunţ chiar în faţa ta: CU COPIII BICIUL E NECESAR[71]: la limita umidităţii invadatoare ce se pierde şi se naşte în denivelările grotei: recitindu-le pe toate de mai multe ori, pe când, fără a te aventura în neamuţita cu botniţă cavernă a lui Polifem, te proţăpeşti cu picioarele desfăcute ca un compas şi pipăi şirul inferior de nasturi[72]: eliberându-i pe cei de jos de jugul pudic al cheotorii şi determinând pe bâjbâite poziţia exactă a indispensabilei scule: convocată, vai, pentru folosinţa sa vulgară şi simplă: expusă în sfârşit: lipsită de apărare şi fleşcăită: cu moliciunea fragedă a copiilor voştri poeţi: împrejurare ce te obligă s-o îndrepţi uşurel şi, când ia poziţie, ţinteşti cu ea, la o distanţă de un metru şi ceva, spre domeniul paradisiac: reticentă la început şi lăsându-se rugată, ca un copil cu toane, răzgâiat: ascultând însă pe urmă cu matură

69 Poliţist 40 de ani bine dotat caut tânăr discret şi vicios cu cameră (fr,).

70 Vreau să fut toate femeile (arabă).

71 Mesajul din pisoar e o cheie a romanului, reluată din ce în ce mai amplu şi asociată cu trecutul naratorului şi cu noua versiune psihanalitică a poveştii cu Scufiţa Roşie sugerată în primele pagini ale cărţii.

72 Goytisolo suprapune cuvintele pe care naratorul le citeşte la pisoar cu o sugestie din poemul *Polifem şi Galateea* de Góngora, menţionat aia ca o primă cheie pentru asociaţia cavernei lui Polifem cu „grota” (pisoar, sex feminin) din *Don Julián.*

hotărâre: vărsând năvalnic şi îmbelşugat auriul dispreţ fluid până când din întunericul de jos iese un geamăt angoasant şi o infernală prezenţă se frământă, viu contrariată şi, de pe poziţia sa umilă şi chinuită, anunţă cu înspăimântătoare urbanitate: hei, sunt aici!: mesaj pur şi simplu informativ, fără vreo conotaţie de reproş ori mânie: ghemuită încă judecând după imprecisele, neutrele, succesivele emisiuni vocale: ah eh eh of uff: scuturându-se probabil ca un câine lăţos: umilită, desigur, însă demnă: interceptând brusc torenţiala ta uşurare: e timpul să-ţi ascunzi culpabilitatea buimacă şi s-o restitui călduţei, leneşei sale vizuini[73]: incapabil să articulezi o scuză: întorcându-te îndărăt şi fugind cât te ţineau picioarele: spaniol, maur?: tânăr, bătrân?: ori vreunul dintre acei pitici parcă zugrăviţi de Velázquez cu care te ciocneşti adesea în piaţă?: de unde naiba să ştiu?: în îmbulzeala musulmană a străzii, dar restituit copilăriei tale şi sumbrelor sale plăceri: douăzeci şi cinci, douăzeci şi şase de ani?: tu aveai nouă (dacă-i aveai), iar imaginea (inventată sau reală) aparţine unui oraş, unei ţări de al cărei nume nu ţii să-ţi aminteşti[74]: o vei şterge din minte prin urmare şi vei accepta de bunăvoie diversionista, providenţiala companie a copilului: îmbrăcat elegant dat fiind probabilul cumul de adverse, încrâncenate împrejurări: pantaloni curaţi, jerseu tricotat, sandale de plastic: care face pe ghidul, curierul sau lustragiul, cu legendara instabilitate laborială a locuitorilor din Tanger voulez-vous visiter la Kasbah?

---

73 Goytisolo asociază falusul cu culpabilitatea pe de o parte, iar pe de altă parte stabileşte o legătură strânsă între falus şi şarpe prin folosirea polisemică a cuvântului „vizuină”.

74 Reminiscenţă din Cervantes (începutul romanului *Don Quijote),* menită să întărească viziunea lui Goytisolo despre coexistenţa realităţii cu invenţia. Pentru fiecare afirmaţie pe care naratorul o face cu privire la trecutul său există o necesară negaţie corespunzătoare, sugerând ti singura realitate posibilă este cea verbală.

Volontiers
je vous montrerai le chemin[75]
cu aplomb precoce, coborând cu tine pe Marina pe lângă dugheana cu discuri şi magazinul de suveniruri, gata adaptat la de curând asumatul său rol de ghid. Arătându-ţi, cu un gest vag, albii pereţi ai moscheii, inscripţiile cufice de pe uşă
ça, c'est la mosquée
comment s'appelle-t-elle?
la mosquée
elle n'a pas de nom?
je ne sais pas, elle est très vieille[76]
copilul o ia din loc, cu un vădit dispreţ pentru istorie, iar tu îl urmezi: pe un itinerar pe care-l cunoşti pas cu pas, însă nu vrei să-l refaci singur: mulţumit că prezenţa lui împiedică tulburătorul monolog: riscanta descifrare a mesajelor pe care soarta le aduce în drumul tău: pe stradă în jos, pe lângă zidurile văruite ale medresei, în orbitoarea reverberaţie a soarelui
vous êtes Français?[77]
vorbeşte-mi în spaniolă
sunteţi la răspântia Tenería şi-ţi propui să vizitezi terasa: obişnuiţii pierde-vară rămân aşezaţi pe bordura trotuarului, cufundaţi în contemplaţie şi vă apropiaţi să vedeţi şi voi priveliştea: foişorul domină acoperişul gării maritime, danele portului pescăresc, silueta solitară a digului: veghează peste apele încreţite ale Strâmtorii,

---

75 Vreţi să vizitaţi cartierul Kasbah?
Cu dragă inimă.
O să vă arăt drumul. (fr.)

76 Aceasta e moscheea.
Cum se numeşte?
Moscheea.
N-are nume?
Nu ştiu, e foarte veche. (fr.)

77 Sunteţi francez? (fr.)

peste bărcuţele care o traversează, peste venoasa cicatrice ce se întinde de cealaltă parte a mării: mai curând rană, infectată şi deschisă: nedesluşită, depărtată: examinând-o cu halucinanta viziune a marelui poet Mutanabi[78]: valuri ce galopează ca nişte armăsari nărăvaşi până la malul celălalt: oştile biruitoare ale lui Tariq: blestematul conte: ţintită, ţara ta, de ruginitele baterii ale fortăreţei Bordj-el Marsa, situate chiar la picioarele tale: două şopârle micuţe şi somnolente zac uitate în incinta pe care a construit-o cândva Muley Hasán: pe care copilul o priveşte şi el cu luare-aminte, spionând pe chipul tău vreun semn de aprobare sau entuziasm
portul, spune
şi acolo?
Spania
şi aici?
două tunuri
din ce epocă sunt?
sunt foarte vechi: nu mai sunt bune
conversaţia nu merge mai departe şi vă reluaţi drumul: către Dar Barud, ba nu: luând-o îndată pe strada Iadului, suind pe îngustul ei coridor: lung şi întunecos ca un tunel, cu sporadice pete de lumină şi mirosul tare de tanin de la învecinatele ateliere de tăbăcit: copilul merge înainte în tăcere cu mâinile în buzunare şi se întoarce ca să-ţi arate primejdia excrementelor de câine ori o mârşavă coajă de banană, salutând politicos în limba lui când se întâlneşte cu un adult: ajungând la Hach Mohamed Torres face la stânga şi vine alături de tine, îţi cere o ţigară, şi-o pune după ureche: respingeţi posibilitatea sumbră de a o lua pe Abarodi, treceţi pe lângă hotelul Xauen şi hotelul Andalus, ajungeţi la Cristianos, vă continuaţi drumul până în piaţeta Ued Ahardan: un negustor cu djellabă albă păzeşte, aşezat, intrarea prăvăliei: copilul se apropie de el şi-i sărută mâna:

78 Poet arab din secolul al X-lea.

însă, dezminţind meschine temeri, nu te pofteşte să intri în prăvălie şi, câne vă depărtaţi de stăpânul său luând-o pe Sebu, se mulţumeşte să spună: e un om bun: şi cu toate că, respectând regulile jocului, îţi joci rolul de străin şi te prefaci că te-ai rătăcit, el te opreşte să-ţi continui drumul spre Fuente Nueva şi te duce, spre dreapta, pe Ben Raisul: coastă abruptă şi cu scări, de obicei căutată de turiştii care vizitează fortăreaţa: acum nu sunt turişti: într-o stăruitoare, concentrată atmosferă de activitate meşteşugărească: copii ucenici care ţin urzeala în mijlocul străzii, meşteri ţesători care ţes şi ţes în micuţele lor ateliere ca nişte răbdători, harnici păianjeni: artropode terestre cu cornul acoperit de chitină, cefalotorace scurt, abdomen mare şi rotunjit: două orificii respiratorii şi şase umflături prevăzute cu numeroase tubuleţe pe unde ies firele cu care fabrică plasa: construind insidioasa pânză de păianjen cu o îndemânare meticuloasă: mătase zvântată în centru şi pe margini, vâscoasă pe spirală: fără a se urni din ascunzătorile lor laterale, dar la curent cu ce se petrece afară datorită unui hipersensibil fir subţire ce le dă ştire despre toate: când copiii ucenici ating pânza rămân lipiţi, iar toate eforturile lor de a se desprinde se dovedesc inutile: ţesătorul priveşte sforţarea lor cu caleidoscopica, sporita viziune a celor opt ochi ai săi: ar putea să se năpustească acum asupra victimei şi s-o ucidă: dar aşteaptă: copilul îşi presimte sfârşitul, vrea să fugă şi se încurcă, se încurcă tot mai mult în plasă: iar el nu e grăbit: privirea lui e rece, hotărârea lui e implacabilă: pas cu pas se apropie de nefericitul ucenic: ar putea încă să-l salveze dacă ar vrea, să-l elibereze cu un gest mărinimos: dar nu vrea: îşi afundă uşor în trupul său chelicerii lui otrăvitori, îi injectează propriul său suc digestiv şi dizolvă şi suge încetul cu încetul toate părţile moi: apoi îşi depune ouăle şi le înveleşte într-o gogoaşă: şi iată că după câteva luni (în plină primăvară!) ies micuţii păianjeni: care trec prin mai

multe transformări, desigur: dar nu suferă o adevărată metamorfoză: pentru a se împrăştia se agaţă de un fir şi se lasă purtaţi de vânt: dându-se huţa ca Mowglie din *Cartea junglei*: din liană în liană: zâmbitori, aericoli, ceva între egrete uşoare şi drăgălaşe baloane de săpun: în timp ce oasele apendicelor îşi proclamă dramatic nefericirea pe marginea pârâului: aspre şi curate, foarte albe: fără un singur atom de stârv: pe scările de pe coasta ce duce la sanctuarul eponim al schimnicului musulman şi palatul milionarei americane Barbara Hutton: lângă viitoarele victime ce suportă firele şi înjunghiaţii ofiţeri care ţes şi ţes întruna: împletind roşu şi albastru, galben şi negru: urzeală şi bătează a unei pânze de păianjen care nu e aşa decât pentru cei pe care-i înşfacă şi-i imobilizează de mici copii, legându-i pentru totdeauna de o muncă grea şi prost plătită: pe scara domoală, cu nenumărate trepte ce duc de la copilărie la vârsta adultă, de la ucenic la meşter, de la insectă la arahnidă[79]; păşind pe ele împreună cu tânăra ta călăuză, atingând mormântul pustnicului musulman, oprindu-te să respiri pe terasa unde se termină scara Sidi Hosni: având cafeneaua-grădină a beatnicilor la stânga şi, ceva mai sus, cafeneaua unde mergi tu de obicei: însorită şi liniştită, cu două ferestre largi, care-ţi descoperă oraşul cum nu se poate mai bine, aşternându-ţi-l la picioare: acolo fumezi şi visezi zilnic, dar încă nu e vremea să intri şi tu ştii asta: aşadar renunţi să-ţi urmezi ghidul pe Amrah: luând-o în sus, spre piaţa Fortăreţei şi foişor: întorcându-te să contempli oraşul pe măsură ce terenul se înalţă: copilul se opreşte şi el şi, când îţi reiei drumul, merge mai repede, de parcă s-ar grăbi să ajungă în vârf: când treci prin dreptul porţii din zid acordurile ascuţite ale muzicii arabe

79 Comparaţia copiilor exploataţi în ateliere cu păianjenii ce-şi atrag victimele în plasele lor trimite, potrivit unor exegeţi (Hayman într-o conferinţă la Institutul Hispanic din New York, 1983), la construcţia romanului, vastă reţea narativă în care sunt captivate anumite cuvinte ce alcătuiesc, la rândul lor, reţele verbale şi comunică unele cu altele.

se înfig dureros în urechile tale: autocarul cu marţieni staţionează sub zidurile închisorii, iar grupul de turişti alcătuieşte un inel în jurul îmblânzitorului de şerpi: un bătrân cu pielea închisă cu djellabă şi turban care cântă la ţărănescul fluier de trestie stând pe vine pe o rogojină: ofidianul (şarpe, viperă?) pare adormit şi, dintr-odată, parcă răspunzând la un semn dinainte stabilit, adoptă o atitudine defensivă şi se înalţă, aproape vertical, cu capul întins înainte: oscilând de parcă ar vrea să-şi injecteze veninul, fermecat, în aparenţă, de muzica rustică a seducătorului: apărătorii ameninţatei voastre civilizaţii surprind scena cu aparatele lor de fotografiat şi camerele de filmare şi salută cu admirative exclamaţii isprava bătrânului: care apucă şarpele şi-l înfăşoară de jurul gâtului său, ridicându-se apoi îndată pentru a strânge bine meritatul omagiu: solemn şi emfatic: precum generalul Pershing primind Marea Cruce de Război din mâinile lui Clémenceau: în timp ce muzicanţii răpăie necontenit la micuţa tobă, iar ghidul solicită voluntari pentru a se fotografia cu şarpele pe umeri: un improvizat speech emotiv şi electoral: liniştiţi-vă (pauză): nu mă pândeşte niciun risc: the snake charmer is here to prevent the danger[80]: un souvenir de neuitat, ladies and gentlemen (pauză evocativă) pentru a-i lăsa cu gura căscată pe dragii voştri prieteni din Minnesota sau Colorado: sunt gata şi eu, umilul şi credinciosul vostru servitor, să mă fotografiez, of course, cu dumneavoastră: you don’t believe me?[81] (pauză dramatică): ah, nu! ştiam eu că n-o să vă îndoiţi de cuvântul meu: aşa, aşa: one, two, three?: nu sunteţi hotărâtă?: nu vă sileşte nimeni, domnişoară: doi voluntari sunt de ajuns, doamna şi domnul: the fair lady and the good gentleman[82]: depărtându-se de restul grupului,

80 Îmblânzitorul de şerpi este aici ca să îndepărteze primejdia (engl.).
81 Nu mă credeţi? (engl.)
82 Distinsa doamnă şi amabilul domn (engl.).

înaintând neînfricat spre faimă: îi cunoşti pe amândoi: unul dintre notabilii din Bronx cu papion şi pălărie şi Fiica Revoluţiei Americane evadată din albumul fotografic al lui Avedon: cu fes roşu şi papuci, însă fără flori: retrase, hélas, de nişte mâini milostive: masivă, demagogică, surâzătoare: în poziţie de drepţi în timp ce bătrânul ia şarpele şi-l aşază cu grijă pe umeri: gata?: da, gata: apoteotică: în plin triumf, une vraie dame de la belle époque avec son boa[83]: e scena din fiecare zi, dar îi vei schimba Analul: stimul exterior?: mânie subtilă?: amândouă în acelaşi timp?: nimeni nu ştie, şi nu se va şti probabil niciodată: fapt e că şarpele iese din letargie, se târăşte, cu meandre, cu ondulaţii, proptindu-se în solzii lui ventrali, se încolăceşte ca o funie în jurul gâtului femeii plin de giuvaieruri: capul lui triunghiular şi teşit oscilează potrivit unei modulaţii hipnotice, ochişorii lui pătrunzători, cu pleoape transparente, o hărţuiesc, stăruitor, ca nişte gămălii de ac: limba lui despicată atinge uşor foiţa de hârtie ce abia acoperă coama jupuită a nasului şi, brusc, îşi deschide gura dilatabilă, menită să înghită prăzi de mari dimensiuni, şi îşi înfige dinţii goi, situaţi pe mandibula superioară, în grumazul umflat şi cărnos: paralizaţi de uimire, membrii grupului observă edificatorul spectacol: snoavă sau fabliau, reprezentaţie de flamenco sau alegorie medievală: Mrs. Putifar împodobită cu fesul roşu şi ridicola foiţă de hârtie pe nas şi zurbagiul şarpe cu o dungă în zigzag de-a lungul spinării, care ascunde, răsucit, dacă nu chiar încolăcit, lascivul cap al femeii: instilând fără grabă veninul în glandele cefalice: învăluit într-un nimb de respectuoasă teamă, în acea subtilă zonă sacră care înaintează pe dibuite cu bastonul de orb şi impune în toate părţile irecuzabila anatemă, imperativa interdicţie: minute lente, fugare clipe?: cu neputinţă de aflat: căruţul nu mai aleargă: planul e Ax: grup sculptural mai curând: tăiat în

83 O adevărată doamnă tip „Belle Époque” cu al său boa (fr).

piatră sau cizelat în bronz: ore zile săptămâni luni ani: şi, la sfârşit, prăbuşirea: Putifar face eforturi disperate pentru a-şi menţine echilibrul: ochelarii ei de vedere parcă se măresc în ameţeala care o cuprinde, de parcă pământul i-ar fugi de sub picioare: rând pe rând, se roteşte în jurul ei înseşi, merge, se întoarce, se clatină: când se prăbuşeşte dintr-odată, poziţia complet orizontală a corpului sugerează un melancolic templu în ruină: masca ei a devenit neagră şi un lichid puturos i se scurge de pe buze: nu încape nici cea mai mică îndoială: otrava e mortală: apropiaţi şi prieteni asistă la agonia ei paralizaţi: vulturi prevestitori de rele desenează spirale elicoidale deasupra hoitului, iar gnomii orientali din Piaţa Mare se năpustesc asupra lui şi-i smulg giuvaierurile şi podoabele: cu necuviinţă obscenă îi ridică rochia şi se înghesuie să urineze în grotă: sosirea neprevăzută a unui car funebru împrăştie magnetizata mulţime şi pune capăt macabrului happening[84]

arbitru de munţi şi maluri, ar spune Poetul[85]: salutând, uşurat, prezenţa difuză a mării: care desparte un mal de altul şi eliberează ţara ta de adopţiune de râvnita, veninoasa cicatrice: amestecat cu străinii şi băştinaşii care privesc perspectiva sprijinindu-şi coatele de balustradă: capul Malabata, încăpăţânat şi recalcitrant la îmblânzită vegetaţie: oceanul agitat şi încreţit: feribotul de Algeciras care acostează binişor la intrarea în port: pe faleză, la picioarele tale, băieţandrii joacă fotbal pe nisipul umed de după reflux: în dreapta, un bătrân cu burnuz examinează gânditor coasta vrăjmaşă: numai trei ore de navigaţie până

84 Turista muşcată şi ucisă de şarpe se cheamă acum Putifar, întruchiparea sexualităţii feminine dezlănţuite, accentuată de scena grotescă în care gnomii îi ridică fusta şi urinează în „grota” desfrânatei.

85 Referire la un vers din poemul lui Góngora despre Polifem şi Galateea.

la muntele nedesluşit Gebal-Tariq, înainte de a se îndrepta în goana mare către Guadalete şi a câştiga acolo, pentru totdeauna, preţioasele stindarde alor tăi: ghidul tău s-a evaporat şi îl cauţi în zadar printre gură-cască ce contemplă panorama Strâmtorii: fără să te dijmuiască şi fără a-şi lua rămas-bun: cu aceeaşi discreţie cu care, instantaneu şi zâmbitor, se prezentase: lăsându-te ros de îndoiala dacă a existat într-adevăr sau e numai un produs al schimbătoarei tale închipuiri: părăsindu-te din nou în mijlocul haosului: sub tutela soarelui ce străluceşte şi încălzeşte şi alterează şi putrezeşte: singura certitudine, omniprezentă astăzi: ţap desfrânat şi fără ruşine: ce reverberează pe zidurile văruite ale închisorii şi ale Tribunalului pe când străbaţi agale piaţa trecând pe lângă îmblânzitorul de şerpi şi muzicanţi: inactivi acum, parcă molipsiţi de toropeala jiganiei: dirhami şi franci strălucesc, risipiţi, pe suprafaţa rogojinii şi nimeni nu se grăbeşte să-i adune: cetaceul, în schimb, parcă se trezeşte din toropeala lui şi emite adieri de fum prin ţeava de eşapament: marţienii s-au instalat în scaunele moi. Legănaţi de muzica narcotizantă a lui Gershwin: revenindu-şi din moarte şi întinare, Fiica Revoluţiei Americane îşi face apariţia cu foiţa de ţigară, fesul roşu şi ochelarii pe una dintre ferestruicile laterale: salutându-i cu gesturi electorale pe băştinaşi, cu antebraţul încărcat de brăţări: monede de argint cu chipul lui Franz Iosif al Austriei sau cu Maximilian şi Carlota care scot clinchete uşoare în ritmul oscilaţiilor când autocarul dă înapoi, tăindu-ţi drumul, şi se opreşte gâfâind, timp de câteva clipe, de ajuns pentru ca şoferul să îndrepte volanul, să intre în viteza întâi şi să demareze spre Riad-el-Sultán: nimerind din nou peste turişti, peste ghid, peste adierile din ţeava de eşapament şi peste muzica lui Gershwin: lăsându-ţi calea liberă spre Bab-el-Assa: acolo unde în vechime îşi primeau pedeapsa răufăcătorii: loviţi cu vergele de jandarmi chiar la ieşirea

din Tribunal: în spaţiul redus de la piaţa Fortăreţei până la scara ce coboară spre Medina, în umbra locuinţelor ridicate în incinta zidului: ajungând îndată la poartă şi suind cele câteva trepte ce te despart de cafenea: la adăpost de soare încă o dată: în penumbra primitoare şi răcoroasă: printre chipurile familiare ale clienţilor obişnuiţi care, ca în fiecare zi, îşi strâng mâna şi apoi şi-o duc cu delicateţe la inimă: schimbând cu ei formulele obişnuite de politeţe: nu în castiliană, în arabă: fericit că poţi uita pentru câteva clipe ultima legătură care, în pofida dorinţei tale, te uneşte ireductibil cu tribul: idiom mirific al Poetului, vehicul necesar al trădării, frumoasa ta limbă[86]: instrument indispensabil al renegatului şi apostatului, strălucitor şi devastator totodată: armă ascuţită (insinuantă) care conjură (exorcizează) africana oaste şi preamăreşte (potenţează) marea sa poftă de distrugere: ocupându-ţi locul obişnuit lângă ferestrele largi: deasupra cafenelei beatnicilor şi grădina francezului, mormântul schimnicului musulman, palatul Barbarei Hutton: îmbrăţişând după voia inimii geografia delirantă a oraşului: cuburi, diedre, paralelipipede, prisme: case ciuruite de ferestruici, minarete de moschei, acoperişuri cu plăcuţe de faianţă: totul foarte straniu: scopul, construcţia şi modul: înaintând pe dibuite printr-o realitate poroasă şi calcaroasă, străină de legile logicii şi de bunul-simţ european: prosoape care flutură ca nişte drapele, burnuzuri şi djellabe în bătaia vântului, glasul grav, maiestuos al vreunui muezin poftindu-i pe credincioşi la rugăciune: reproducerea unui pâlc de palmieri în mijlocul deşertului cu dune domoale cu nişte sâni feciorelnici sau coapse de fată mare: verdeaţă convocată în jurul apei: petreceri şi dansuri de Paşti la Aid-el-Kebir: stăpânul ţi-a

86 Se subliniază importanţa limbii ca agent şi armă a distrugerii Spaniei sacre, idee pe care autorul a dezvoltat-o în numeroase interviuri şi eseuri.

servit ceai de mentă şi acum aspiri tacticos fumul unei ţigări: când deschizi ochii, ucenicul de ghid e în faţa ta şi te cercetează atent cu un gest de reproş
vă căutam, îţi spune
am crezut că ai plecat, îi spui
nu m-am depărtat nicio clipă de dumneavoastră, îţi spune glasul lui îţi sună familiar în urechi, şi înfăţişarea lui distinsă te intrigă: subţire şi fragil: cu ochii imenşi: pielea albă: nu i-a mijit încă mustaţa, încă nu-i întinează moliciunea obrajilor
eşti bine îmbrăcat, îi spui
mama e bogată, îţi spune
şi servieta asta? îi spui
vin de la şcoală, îţi spune
cu coatele sprijinite de masă, în profil, îl observi prin spiralele subţiri de fum: repetând lecţia de Ştiinţe Naturale on cufundat în încurcata rezolvare a unei probleme: elev sârguincios şi meticulos: adorat de mama lui şi adorându-şi la rândul lui mama: iubit şi admirat de profesori şi colegi
vrei să iei ceva? îi spui
mulţumesc, îţi spune: am o întâlnire
cu cine? îi spui
cu un bărbat, îţi spune: paznicul unui şantier din cartierul meu: ţine în casă un şarpe şi, când mă duc la el, mi-l arată: l-a îmblânzit şi şarpele îl ascultă: e un îmblânzitor
nu-i cel care era adineauri în piaţă? îi spui
chiar el e, îţi spune
de ce-ai fugit de lângă el? îi spui
nu voiam să mă vadă cu dumneavoastră, îţi spune: e foarte gelos: dacă nu-l ascult, mă bate
atunci, de ce te duci să-l vezi? îi spui
nu ştiu
chipul lui îţi aminteşte de un alt chip pe care în zadar încerci să-l smulgi din uitare: ceva depărtat, poate:

amintire din oraşul, din ţara de al cărei nume nu vrei să-ţi aminteşti
când l-am văzut m-am vârât sub fusta femeii, îţi spune
ce femeie? îi spui
cea cu fesul roşu, îţi spune: m-am ascuns acolo până când el a plecat
şi acum, îi spui: ce-o să faci?
şarpele mă aşteaptă, îţi spune
nu vrei să rămâi puţin cu mine?
copilul se uită ţintă la păsărelele care se zbenguie în colivii: uşoare şi sprintene: legănându-se pe balansoare: scuturându-şi căpşoarele neastâmpărate: spionând cu ochişorii lor pătrunzători şi vii
sunt bete, îţi spune
de unde şti? îi spui
n-aţi văzut cum se mişcă? îţi spune: le punem puţină iarbă în mei: aşa cântă mai frumos
străluceşte în pupilele lui o hotărâre lucidă şi, dintr-odată, ţi se pare că-l recunoşti: în urmă cu un pătrar de veac: un cartier cu străzi liniştite şi singuratice, străjuite de grădini umbroase şi turnuri de mănăstiri: zăbrele de fier cu vârfurile în chip de lance, ziduri ghimpate cu bucăţele de geam şi cioburi de sticle sparte
hei, unde te duci? îi spui
uitaţi-vă la spatele meu, îţi spun
cine ţi-a făcut asta? îi spui
mă duc, îţi spune: mă grăbesc
aşteaptă puţin, îi spui
nu pot, îţi spune
te rog, îi spui: cred că te cunosc: numele tău e[87]
topit în fumul de mirodenii care iese din fiolă: în dosul

87 Naratorul e pe punctul de a-l identifica pe copil şi oraşul uitat, nu izbuteşte, şi astfel identificarea e amânată până în partea a patra. Ambianţa în care trăieşte copilul reia câteva pasaje din *Carte de identitate.*

bărbaţilor care joacă domino şi al fumătorilor adormiţi de pe estradă: păsările saltă fără contenire, se dau în leagăn, se zbenguie: vertebrate ale văzduhului acoperite cu pene, cu extremităţile anterioare transformate în aripi; sânge cald, circulaţie dublă şi completă: uriaşe acum: şoimi şi şoimuleţi: vijelioase, vânătoreşti, rapace: ciocuri şi gheare încovoiate şi oţelite, aripi puternice, bune de mângâiat: zburând în stoluri, ca în filmul lui Hitchcock, deasupra oraşului îngrozit: umplând văzduhul cu hărmălaia vârtejului lor de ţipete: planând la mare înălţime şi repezindu-se brusc asupra prăzii: haosul urbanistic parcă se răzvrăteşte: geometria devine ameninţătoare: o să închizi, aşadar, ochii şi-o să refuzi priveliştea cu ceasul din turnul bisericii spaniole şi cimitirul protestant, plaja aproape pustie, clădirile teşite de pe bulevardul Pasteur: în timp ce soarele african îţi linge pleoapele şi aroma vaselor se împleteşte cu aroma pipelor: într-o somnolenţă fertilă, desfătătoare: cercuri rapide de lumină: vertiginoase tipsii de floarea-soarelui: unde concentrice şi excentrice: schije luminoase ce se aprind, se răsucesc, sclipesc se stâng: heliocentrică acţiune disociativă şi vibratoare de linii şi curbe, eclipse şi hiperbole: spectru solar ce se desface în scame: în zorita succesiune de cuvinte care fug şi pe care cu stângăcie încerci să le prinzi de coadă

DONNEZ
SANG
BOND
COPIL
BICI

suind în grabă scara şi strecurându-te pe Bab-el-Assa: sub minaretul octogonal al moscheii, pe întunecoasa şi întortocheata stradă Ben Abú, spre scenografica dispunere spaţială a pieţii Tabor Español: urmărit de o hoardă de cerşetori care aleargă după tine, te trag de mânecă, te înconjoară, te ameninţă, te roagă, încearcă să-ţi aţină

calea: ficatul, domnule: am şaptezeci de ani şi necazurile mi-au mâncat sănătatea: cumsecade, paşnici: unul înfăşurat în burnuz, altul ducându-şi viaţa de azi pe mâine, altul ducându-se cu jalba-n proţap la autorităţi: mai nimic de data asta: o sută de dirhami: ferindu-te de privirea lor acuzatoare, evitând finele lor vicleşuguri şi stratageme: după ce treci de Bab-el-Marxán, pe coastă în jos, în direcţia şcolii israelite şi a străzii Italia: cu un sandviş cu merguez şi pinchitos, pătrunzi în completa mulţime a celor care aşteaptă: admirând între timp fotografiile cu eroul zilei şi partenera sa distins imorală şi apetisantă: tolăniţi amândoi pe o plajă care te îmbie la lene, la umbra cocotierilor, sărutându-se la bordul unui automobil alb decapotabil: mestecând fără poftă până ce-ţi vine rândul să plăteşti, intri, mergi orbeşte, te aşezi cum poţi pe un loc: în aurita splendoare a nopţii din Antile, domeniu efemer al Maiestăţii Sale Carnavalul cu alaiul său: caleşti-lebede şi caleşti-stridii cu mărgăritar ticsite de nimfe înşelătoare şi falşi Tritoni: negri neruşinaţi ce-şi etalează albele şiraguri de dinţi strălucitori peste înspumată candoare a guayaberelor: procesiuni de capucini cu pitagorice sigle pe rasă şi pe bonetele lor de carton: la jumătatea drumului dintre severii cavaleri ai ordinului Cristo de la Buena Muerte şi cei care acordă (bună sau rea) această moarte băştinaşilor din Mississippi sau Alabama: linşatori experţi ai prea creştinescului Ku Klux Klan posedaţi de demonul tropical al muzicii: unduindu-şi trupul la sunetul ascuţit al fluierelor, dezarticulându-şi şoldurile şi umerii în ritmul efuziv al bongosurilor: alergând în neştire, sub horoscopul incert al radioaselor căleşti siderale sculpturale zeiţe Venus cu panaşuri de pene şi cozi fâlfâitoare, înfăşurate în taftale sumare şi estompate dantele: azvârlind pumni de confeti, lubrice, implicante serpentine: în timp ce procesiunea îţi ia ochii cu semne zodiacale şi asteroizi satinaţi: făcându-se nevăzut în mijlocul mulţimii, pierzând

un sinuos firicel de sânge: se apropie, se apropie!: însă noaptea nu-i un sfetnic bun şi delirul plebeu îi contopeşte indigenii beau rom, mulatrele înfloresc dulce în veşmintele lor: timpaniştii cântă de parcă vor să anunţe Judecata de Apoi: ţâţele negresei saltă şi se zbat, bucile ei vesele se răzvrătesc: buze vorace şi roşii, gata să soarbă dintr-odată, cu nesaţ păgân, toată sarea din lume!: întorcând capul şi pândind nerăbdător nocturna procesiune ce şerpuieşte cu nebuloasa ei de comete: sateliţi, stele şi luni: herald al bunei vestiri ce năvăleşte cu glas de stentor în auzul său vigilent: se-apropie alaiul! se-apropie alaiul!: trompetele răsună, se aud tot mai aproape!: cum cântă Poetul: cu virilă străşnicie sângele ce se scurge din rană şi grăbind pasul: pe lângă negrii delicioşi S înflăcăratele lor femei cu talie de caramel: mişcări sincopate ce anunţă încăierări orizontale: preambuluri de minuţioase şi savante tăvăleli în obscurul bârlog al primitoarelor încăperi coloniale: bastioane cucerite, buze arzătoare, şerpi fumegoşi: fugind şi iar fugind de rupeau pământul: trece acum pe sub arcurile împodobite cu albe statui ale Minervei şi ale zeului Marte: arcurile de triumf unde întruchipările Faimei îşi înalţă lungile lor trompete!: cotind providenţial pe o stradă laterală în timp ce câţiva bărbaţi înarmaţi îşi deschid drum cu coatele şi adulmecă urmele cu o agerime de ogar bine dresat: chipuri de copoi lipsite prin decret ceresc de apolinica, anglo-saxona perfecţiune: din tipul Europei Centrale sau din cel mediteranean, cu inconfundabilul, infamantul amănunt al meteculuI: pălării trase pe ochi, inele neliniştitoare: orientându-se în întuneric mulţumită acestui al şaselea simţ propriu popoarelor îndoielnice şi greu de cumpărat, chiar recurgând la dolari sau la napalm: în lâncezeala de pe insula locuită de negri primitivi, primitori şi blânzi: somptuos decor de palmieri, de plante ornamentale: la intrarea unui luxos night-club submarin şi sălbatic: potrivindu-ţi nodul de la cravată cu sublimata

distincţie a unui gentleman: fără nicio cută la costumul impecabil, şi fără niciun pliu la cămaşa făcută la comandă: elegant, flegmatic, investit cu un puternic sex-appeal, avansând, sigur pe sine, către orchestra de calypso în uniforme baroce: în deplina şi solemna posesie a aplombului său: cu un fond sonor de gemete, icnituri, ţignale de locomotivă, spumă de şampanie: între timp mulatra se învârte şi evoluează pe scenă molipsită de epileptica frenezie a tobelor: sutienele abia reuşesc să ascundă erupţia vulcanică a sânilor, triunghiulara insulă de satin anunţă, irefutabil, locul unde se află comoara: cincisprezece bărbaţi duc curul mortului, vai, vai, vai, sticla cu rom: cântece grosolane de lup de mare, magia nepieritoare a lui Stevenson!: legănându-şi torsul de la mijloc în sus: cu lente, tenace, dialectice mişcări de rotaţie: tirbuşoane sau elice: în spaţiul incert dintre fiinţă şi nefiinţă: epicentru, ombilic abisal al lumii, mic drapel de cuplare a umanei legiuni!: invocând un ajutor masculin cu buze însetate, convocând afluenţa sangvina cu ochii rătăciţi: simultan cu erecţia muzicală a unui ritm negru care ţâşneşte năvalnic şi parcă atinge paroxismul prin intermediul stăruitoarelor contracţii musculare: primind lovitura şi suportând încercarea cu un eroism vrednic de acela cu care s-au încununat locuitorii Numanciei asediate de trupele romane: unde şi ape ce cresc şi se înmulţesc, dau fuga, năvălesc, pătrund, pătrund: sugestive ipoteze ce converg spre un loc al dogmei şi cristalizează în îmbucurătoarea ştire: intră, intră, a intrat!: obţinând viziunea dătătoare de fericire la sfârşitul nopţii obscure: sfântul în cer şi şarpele în situ: aleluia pe colinele şi munţii lui Venus: în vibrantele osanale ale muzicanţilor ce lovesc cu furie instrumentele de percuţie în timp ce urmăritorii îşi ocupă poziţiile în junii pistei: strângând în pumn scurtul oţel exact şi obligându-l să se amestece printre perechi; primit cu surâsul prefăcut al femeii: eşti gata viteazule ori

ceva în genul ăsta spus în engleză şi tradus de tine în spaniolă cu câteva clipe înainte de a închide ochii şi a te cufunda într-un somn fericit: scurt lung?: de unde naiba să ştii?: când te trezeşti eşti în fundul albastru al mării: pe o pajişte de alge mătăsoase şi capricios: curenţi stârniţi de lunecoasa siluetă a omului-broască: bureţi uriaşi, meduze în formă de umbrele de soare, anemone soli tare şi nemişcate cu un tenebros aspect de floare: nori gros de peştişori le ating picioarele de palmipede, alge gelatinoase şi verzi-albastre îşi agită pletele languroase şi le sustrag atenţiei unui rechin indolent, ce abia se târăşte: coca nave interceptează treptat lumina cu pântecoasa ei curbură de zepelin: oceanul devine o vastă grotă şi subita expansiune foliacee evocă proliferarea cărnoasă de stalactite din regatul Nopţii, Visului şi Umbrelor: lectura asiduă a lui Vergiliu: cavernă feminină, redută sumbră a lui Pluto!: mestecând resturile sandvişului mixt de merguez şi pinchitos şi ridicându-te cu o hotărâre bruscă: obligându-i să se ridice pe vecinii tăi şi înaintând pe bâjbâite spre lumină: crepuscular acum: uşoară, delicată, evazivă: în clocotul ieşirii din cinematograf până la întâlnirea imprevizibilă cu Caraghiosul: fălci prelungi, nas bourbonic, mustăcioară perfect orizontală în forma unei tilde: chintesenţă a întruchipării neamului tău şi a nelipsitului Ubicuo prin graţia lui Dumnezeu: întronat mereu: în elocventa estradă a aulei ori în dimensiunea arămie a monedei: proţăpit dinaintea ta precum un liliac mojic: îmbrăcat în negru din cap până-n picioare, cu braţele desfăcute ca un echilibrist crucifix ce atârnă în mijlocul peretelui: impunător şi enorm: hei, prietene!: tăindu-ţi retragerea şi arătând în gol cu ameninţătoarea rigletă: de data asta nu mai scapi aşa uşor[88]

88 Goytisolo iniţiază aici satira Caraghiosului (*Figurón*) sugerată mai înainte. Descrierea acestui personaj ubicuu e o combinaţie a două surse literare diferite: descrierea „carpetanului” burghez din *Carte de*

Caraghiosul îţi întinde o carte de vizită cu textul DON ÁLVARO PERANZULES AVOCAT şi ţi se alătură, croindu-şi drum prin mulţime cu afectare hispanică: volumul alcătuirii sale e net superior celui normal şi, când merge, articulaţi îi trosnesc din pricina efortului, ca piesele mai strâmte ale unei armuri: se lasă seara şi dintr-odată norii năvălesc în bastionul pustiit al asfinţitului carpetanii care trăim departe de patrie trebuie să ne întâlnim din când în când, spune cu voce gravă:

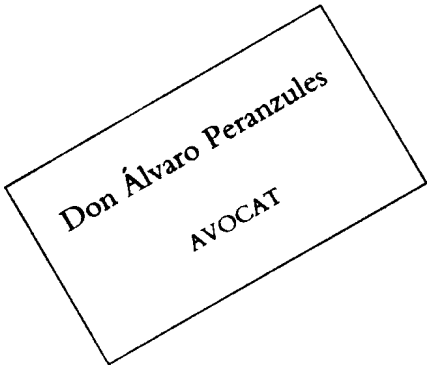

înecaţi în africana mulţime nevertebrată, nu-i aşa?: să-i influenţăm pe ceilalţi: una dintre constantele noastre istorice cele mai vechi: imperativ poetic: ecumenică stare de spirit combativă: purtători de valori eterne
don Álvaro se exprimă într-o spaniolă foarte curată şi, accentuând presiunea digitală asupra braţului, te târăşte într-o cafenea tipic madrilenă furios luminată cu tuburi de neon local foarte neaoş unde mă duc de obicei după-amiaza: sindrofie de carpetani autentici ce-şi deschid drum

---

identitate şi un vers de Manuel Machado despre Filip al IV-lea: „îmbrăcat în negru din cap până-n picioare”. Faptul că don Álvaro se iveşte în faţa naratorului, imediat după menţionarea „redutei sumbre a lui Pluto” sugerează o paralelă ironică între zeul morţilor şi personajul-simbol al spiritului spaniol, descris ca o armătură arhaică.

prin viaţi cu o direcţie fixă, dreaptă şi clară, susţinuţi de o certitudine liniştită şi multă siguranţă, de un suflet neînfricat şi senin: străini de tot ce e vulgar, confuz şi de pripas: care n-au nevoie de prea multe cuvinte ca să se înţeleagă, dar în stare să ridice glasul şi să se înalţe la formele superioare ale elocinţei şi retoricii: n-ai fost aici niciodată?

nu, spui

atunci trebuie să vii: trebuie să priveşti înainte şi în sus: să concepi viaţa ca slujire: să asculţi îndată şi cu bucurie tot ce ni se porunceşte

fără a-ţi da drumul din strânsoarea braţului captiv, don Álvaro te instalează într-unul dintre taburetele de la tejghea şi se aşază apoi lângă tine, făcând să scârţâie, pe rând, diferitele piese ale carapacei sale osoase: trăsăturile măştii lui s-au umflat şi mai mult între timp şi prezintă acum o structură masivă şi solidă, mai aproape de mineral decât de animal

două păhărele de vin cu năut, comandă: mâncare frugală, obiceiuri sobre: simţ ascetic şi militar al vieţii: esenţe perene

privirea lui severă se pierde în fugarele siluete ce se perindă pe străduţă: burnuzuri, djellabe, femei cu văl: un orb călăuzit de un băieţandru, vânzători de alune, migdale şi arahide

oameni palizi şi inconsistenţi, spune el: autoritate de stăpân: voinţa de a porunci: slavă şi măreţie hispanică pe drumurile mării[89]!

boabele de năut dispar unul după altul în orificiul bucal şi porfiriul se face nevăzut cât ai clipi din ochi: după ce-şi devorează porţia, don Álvaro topeşte tot şi din farfurioara

89 Goytisolo încorporează direct în discursul lui don Álvaro unele noţiuni-cheie din naţional-sindicalismul lui José Antonio Primo de Rivera. Retorica acestui discurs falangist continuă totodată unele trăsături ale religiozităţii mistico-ascetice a lui Unamuno.

ta şi, mulţumit, îşi curăţă cu o scobitoare zidul frontal al dinţilor
îl citeşti des pe Seneca?
nu, spui
trebuie s-o faci: trebuie să alungi atitudinile comode şi neimportante: trebuie să supui realitatea imperativelor absolute ale spiritului: unei ordini ierarhice, verticale[90]
don Álvaro vorbeşte cu gesturi inspirate, statura lui creşte şi dimensiunile sporesc şi mai mult, însă pe neaşteptate îşi abate privirea şi se întrerupe brusc: urmând direcţia ochilor lui îţi întorci şi tu capul şi descoperi un ciobănaş lângă mica lui turmă de capre: un ţărănuş din Rif uscăţiv şi blond ce umbli desculţ şi păzeşte cu o nuia săraca lui proprietate mişcătoare, croindu-şi drum anevoie printre cozile din faţa cinematografelor până la capătul străduţei: animalele se îmbulzesc speriate şi doi iezi saltă sprinten în jurul mamei lor şi încearcă, fără succes, să se prindă de ţâţele ei: când turma şi băieţandrul dispar din câmpul vostru vizual, don Álvaro se apleacă să ridice o căcărează şi, ducând-o cu precauţie la nas, aspiră aroma cu nesaţ
e o capră hispanică, spune: uite, miroase!
degeaba încerci să te dai înapoi şi să cobori de pe taburet: don Álvaro îşi întinde mâna sub nasul tău şi te sileşte să respiri şi tu materia negricioasă şi acum solidificată pe care o ţine în palmă şi pe care o arată şi o ascunde, ca pe un obiect preţios, într-o mişcare alternativă de culcat-drepţi!
efluvii etice!, spune: esenţe metafizice!: Gredos, Gredos! iertaţi-mă, spui: am o întâlnire pe bulevardul Pasteur şi mă tem că
n-ai fost niciodată la Gredos?
nu, n-am fost

---

90 Se accentuează satira presupusei continuităţi a chintesenţei spaniole prin împletirea locului comun al unui „Seneca spaniol” cu retorica falangistă pomenită mai înainte: „ordine ierarhică, verticală”.

păcat, zice
păcat?
când pătrunzi pe meleagurile străjuite de munţii Gredos, parcă pătrunzi pe meleagurile Castiliei eroice şi mistice!: leagănul lumii noastre ţărăneşti la peste două mii de metri altitudine!: capra întruchipează cea mai curată dintre esenţele noastre, nu ştiai?[91]
îmi pare rău: dar se face târziu şi cred că
Podişul, câmpie orizontală, aspră şi robustă Castiliei
gata: te-ai desprins de taburet, de cafeneaua madrilenă, de prezenţa invadatoare a Caraghiosului şi alergi, alergi pe Lucus luând-o spre Tadjinia şi Fuente Nueva: nu, mai bine spre Abdessadak: ca să faci îndată la stânga şi să te pierzi apoi în dificilul şi năucitorul labirint din Ben Batuta: eşti încă pe Lucus, între frizerii şi tarabe cu haine, ateliere de artizanat, anticariate: pe Sebu şi Cristianos, spre ticsita şi salvatoarea promiscuitate a magazinelor din Piaţa Mică: ori pe Roman mai curând: sub arcuri inaccesibile şi întunecoase, până la râul de oameni ce coboară şi urcă pe Gzennala, lângă somnolentele dughene ale olarilor: pentru a ajunge iarăşi în punctul de plecare şi a te amesteca în coada admiratorilor lui James Bond: umblând încă pe Lucus, cufundat în ezoterica motivaţie a itinerarului: urmăritorul tău s-a evaporat şi, la celălalt capăt al străzii, nu-l zăreşti decât pe ciobănaşul cu sărmana lui turmă de capre: se apropie acum un bătrân călare pe un măgar şi îl urmezi: luând-o la dreapta, încercând să-ţi potoleşti ritmul respiraţiei: încetul cu încetul, fără agitaţie şi fără grabă, reînviind amintiri banale din anterioarele tale plimbări prin acel loc: birt cu *pinchitos*, piaţeta cu fântâni, întunecosul fumoar de kif: la încrucişarea străzilor, în

91 Goytisolo împinge la limita grotescului parodia filosofiei senechiste şi a retoricii falangiste, când îl face pe don Álvaro să aspire cu nesaţ aroma căcărezei de capră. Totodată, este vizat din nou Unamuno, care vede în culmile munţilor Gredos expresia cea mai înaltă a misticismului spaniol.

expectativă, pe când bătrânul stă de vorbă cu un prieten la lumina chioară a felinarului: descifrând dificila conversaţie în dialect până la dubla sărutare reciprocă şi pornirea fără chef a măgăruşului înspre Nasería: înainte, înainte: prin ordonatul haos citadin: ideogramă coranică, subtil paradox de linii: glasuri de alfaqui, verdicte de imami: afluenţă tăcută de credincioşi convocaţi la moschee la rugăciunea de seară: şi, chiar dacă bătrânul s-a pierdut, e nevoie să mergi mai departe tu singur: pe dibuite şi orbeşte: lăsându-te în voia inspiraţiei tale îndărătnice şi fără aripi: la dreapta, la stânga?: urmărind cu ochii în patru semnele de pe străduţa pustie şi prinzând din zbor, uşurat, invitaţia unei mâini delicate care-ţi arată o uşă, un vestibul, un coridor strâmt şi scorojit: până la măsuţa ce slujeşte drept casă şi micuţul vestiar comun: totul la preţul de nimic de trei dirhami (service compris) ce poate fi plătit (şi e plătit) serviabilului Pluto ce se exprimă în franceză şi ţine să păstreze (à tout hasard) jerpelita ta servietă[92] eşti în pragul Misterului, în gura infernalei Caverne, în melancolicul hău, aşadar, deschis de formidabilul căscat al pământului ce duce pe tărâmul Umbrelor, al Visului şi al Nopţii, faimosul Enea abandonat deodată de Sibila: umedă peşteră vergiliană impregnată de un uşor şi nedecis miros de alge[93]: înaintând precaut sub lumina cernută, din văzduhul înfrigurat, peste lespezile lustruite şi netede, printre efluvii de aburi ce estompează liniile şi preschimbă adunarea maură într-o vâscoasă faună submarină, ductilă

92 Naratorul caută adăpost la don Álvaro Peranzules şi intră în baia arabă, prezentată elogios în *Don Julián* ca simbol musulman interzis în Peninsula Iberică de casta creştină (potrivit istoricului Américo Castro). Prezenţa lui Pluto sugerează din nou lumea lui Vergiliu şi echivalează intrarea naratorului în baie cu odiseea lui Enea în regatul lui Pluto.

93 Goytisolo se slujeşte de versurile lui Góngora („în melancolicul hău...") şi de cartea a şasea a *Eneidei* lui Vergiliu pentru a descrie baia arabă.

şi neliniştitoare: chipuri sferice, braţe ca nişte caracatiţe, sfere oculare inerte: prin prelinse sălaşe succesive năpădite de miasme: nu, nu spre îngheţata oroare a victimei goale, ce scoate un strigăt crispat şi zadarnic şi se zbate cu un slab gest neajutorat: fiinţe reduse la limita cea mai de jos, numai pielea şi osul, turmă omenească vârâtă claie peste grămadă în vagoane de vite, eliminând, din motive de higienă, problemele de conştiinţă ale alesei rase cu pedigri: trupuri peste trupuri aruncate apoi, cu harabalele, în gâtlejul flămând al gropii comune: nu, nu, nu: pentru a se purifica, aici: de curvie sau de lăcomie: de excedente nutritive ori poate seminale: într-o penumbră ceţoasă ce pare a se îndesi pe măsură ce te adânceşti în ea: baie de irealitate ce amestecă planuri, şterge contururi, păstrează numai imagini incoerente, ascunse: trupuri în picioare, aşezate, întinse: nemişcate sau evoluând într-o gimnastică de mare dibăcie: robustă dispoziţie generativă: tendoane bruşte şi nervuri puternice: albă musculatură compactă; căutând un gol unde să te adăposteşti şi găsindu-l în sfârşit: cu spatele sprijinit de marmură, cu picioarele întinse la orizontală: respirând uşurat: trăiesc, trăiesc!: nu în proteicul tărâm al lucrurilor moi şi amorfe, ale florei târâtoare şi murdare, ale obscenei colcăieli a materiei neorganice: cuprinzând netedele suprafeţe şlefuite, eludând delicata carnaţie inutilă: fără Radamant, fără Tisifona, fără Cerber: după ce au fost săvârşite abluţiunile rituale şi a fost adusă ofranda: pe câmpia cu pajişte de desfătare şi păduri foşnitoare, tărâm al fiinţelor fericite: umbre ce evoluează în palestră, întrecându-se în jocuri bărbăteşti, luptând în frumoasele arene aurite: cratere cu lavă arzândă, mistuitoare gheizere în care eternul pompeian caută şi găseşte o subită, desfătătoare moarte: Tariq, Tariq!: înrudire a fraternităţii omeneşti!: obişnuită epifanie a verbului!: între timp sudoarea îţi şiroieşte pe trup de parcă ar fi turnat cu

găleata şi, încetul cu încetul, naufragiezi într-o lâncezeală binefăcătoare: cu versurile mirifice ale Poetului incitându-te subtil la trădare: încingând cuvântul, săpând la rădăcină, siluind sintaxa, denaturând totul[94]: la un pas de ispititoarea Strâmtoare: pe punctul de a traversa: plecându-ţi grumazul şi închizând, da, închizând ochii

94 Pentru a încheia prima parte a romanului, Goytisolo evocă din nou figura muzei şi călăuzei sale prin infernul culturii spaniole, poetul culteran Luis de Góngora, de ale cărui versuri s-a slujit la construirea acestei părţi şi al cărui exemplu de a silui sintaxa şi a denatura totul e urmat de însuşi Goytisolo.

II

„Flatus vocis şi gesticulaţie.”

AMÉRICO CASTRO[95]

95 Acest citat evocă fraza din *Realitatea istorică a Spaniei* în care Américo Castro comentează „avalanşa de plângeri şi învinuiri ce se abate asupra ordinelor monastice în veacurile al XVI-lea şi al XVII-lea” şi care „n-au fost altceva decât *flatus vocis* şi o gesticulaţie lipsită de consecinţe”. Goytisolo se slujeşte de aceste cuvinte pentru a exprima acele aspecte ale realităţi! „carpetanului” care-i permit, cufundat cum este în retorică goală şi gesturi fără acoperire, „să fie mult” şi „să focă puţin” (potrivit lui Américo Castro).

spre interior, spre interior: într-o atmosferă vătuită şi liniştită, prin cotloanele labirintului urban: ca în galeria de oglinzi a unui bâlci, fără a găsi ieşirea şi cu o sumedenie de gură-cască, pe trotuar, izbucnind în râs la fiecare poticneală de-a ta[96]: plătind pentru a deveni obiect de obştească batjocură şi izbutind să evadezi în sfârşit, printre râsete şi glume, cu expresia oarecum schimbată şi ruşinată: Tariq merge înaintea ta în tăcere şi tu te grăbeşti să-l ajungi: ca un tigru în halatul lui vărgat, cu ochii de felină strălucitori deasupra sfârcurilor mustăţii în furculiţă: străzile sunt pustii acum şi lumina felinarelor vă măreşte enorm umbrele şi anulează, prin ricoşeu, precara, nesigura voastră realitate: ecoul paşilor voştri nu e cumva prea puternic?: casele se suprapun ca nişte machete de carton şi cerul nocturn acoperit de nori imită un decor naiv de culise: fals, fals: personajele unei opere nescrise, inexistente amândouă: îndoiala e singura ta certitudine şi, totuşi, îl urmezi fără a crâcni: la stânga întâi, pe urmă la dreapta şi iar la dreapta: până la cafeneaua plină de bărbaţi, învăluită în caldele arome ale efluviilor de izmă şi de kif: fără strigătele vânzătorilor de bilete de loterie, fără zgomotul pieselor de domino: fără Cassius Clay, fără Pelé, fără Umm Kalsúm, fără Farid-el-Attrach: spectatori împietriţi, tăcuţi, atenţi, parcă hipnotizaţi: feţe ce se detaşează fin desenate în penumbră când vă deschideţi drum printre scaune şi căutaţi o masă liberă în fundul localului: în faţa ceştilor de ceai de mentă şi o pipă pentru amândoi: cucerit, de asemenea, de magia atât de convingătoare a televizorului[97]: atavic glas al sângelui,

96 Cheie de descifrare a structurii romanului, în care fiecare situaţie şi fiecare personaj au un reflex imediat în altele asemenea, ca într-o galerie de oglinzi.

97 Naratorul intră într-o cafenea din Tanger unde se uită la televizor şi fumează kif, iarbă care are virtutea de a transforma programele proiectate pe ecran, în acord cu obiectivul programatic al scriitorului de a modifica realitatea.

mesaj ecumenic şi transcendental!: simultan transmis pentru milioane şi milioane de concetăţeni, unit cu ei într-o unanimă şi fericită comuniune: oraşe hispanice cu furnicarul lor de antene, sacre familii în sacre cine, cu copiii, cu tata, cu mama!: privind ca pe o mană cerească dicţia elocventă a oracolului: sugestiva reclamă a unei mărci de sutiene, performanţele de albire ale unui uimitor săpun: ubuesca, ubicua versiune a evenimentelor care zguduie zilnic tenebroasa şi dezechilibrata lume modernă şi fee din patria voastră o invidiată şi vrednică de invidie oază de pace, armonie şi prosperitate: râuri de automobile, artere şiroind de reclame luminoase, zgârie-nori cu treizeci de etaje care strivesc cu impunătoarele lor volume minuscula statuie a lui Cervantes!: studiouri hollywoodiene în Almería şi hoteluri Hilton la Motilla del Palancar!: transformări spectaculoase desigur, dar care nu alterează deloc esenţele perene ale sufletului vostru: osânză de stoicism senechist până în măduva oaselor: uimirea în faţa crestelor alpine ale masivului Gredos şi procesiunea Ku Klux Klan din Săptămâna Mare[98]: în timp ce oracolul cu guler apretat şi cravată în carouri emite informaţii criptice ce traversează herculeana Strâmtoare, cuceresc malul african, pătrund prin intermediul aparatului în cafeneaua maură: mână în mână acum cu o Sibilă blondă şi cu ţaţe săltăreţe, herald zâmbitor al celui Ubicuu şi al aspirantului la succesiunea lui: modernă teorie a mass-mediei adaptată la particularităţile idiosincraziei naţionale!: într-o săliţă comodă şi cu scaune tapisate, neaşteptat preambul al unei adunări de dimensiuni mult mai vaste: chipuri de copii ce se perindă, apar şi dispar în timp ce Tariq umple căţuia pipei şi ţi-o întinde ţie: cu un pătrar de veac în urmă?: mai

98 Satiră a imaginii spirituale a Spaniei trâmbiţată de glasurile oficiale ale ţării în timpul regimului franchist. Corespunde sloganului publicitar „Spania e deosebită”. Este vizată de asemenea, cu intenţie satirică, esenţa perenă a masivului Gredos, precum şi procesiunea din Săptămâna Mare peste care se suprapune imaginea Ku Klux Klan-ului.

mult sau mai puţin: disciplină strictă a unor copii plăpânzi oploşiţi sub aripa mamei lor: înveşmântat în negru din cap până-n picioare mereu şi, în loc de sceptru regal, ameninţătoarea riglă: imagini ale unui loc de al cărui nume nu vrei să-ţi aduci aminte, întrebări şi răspunsuri ce zbârnâie ca săgeţile şi explodează într-o jerbă orbitoare de focuri de artificii: Ştiinţele Naturii azi: Geologie, Zoologie, Botanică
caracteristicile dipterelor
o singură pereche de aripi membranoase, balansier, aparat bucal absorbant, buză inferioară în formă de trompă, metamorfoză complicată
morfologie de scorpion
antropoid cu cleşti de rac şi ac în extremitatea abdominali, cu pedipalpi foarte dezvoltaţi şi patru perechi de stigmate, corp acoperit de carapace chitinoasă, respiraţie aeriană, unghie veninoasă
arahnidele
antropoide terestre cu corpul acoperit de chitină, cefalotorace scurt, abdomen mare şi rotunjit, şase umflături, prevăzut cu numeroase tuburi mici pe unde ies firele cu care fabrică plasa
biologia cobrei
când se apropie cineva adoptă o postură defensivă ridicându-şi corpul pe un inel plan, în timp ce îşi întinde mult gluga şi îşi îndreaptă capul înainte
particularităţi ale viperei
cap triunghiular şi turtit, limbă bifidă, gură dilatabilă pentru a înghite prăzi mari, maxilar inferior despicat, dinţi goi pe dinăuntru
câteva generalităţi despre
carapacele cu straturi groase de cornee în formă poligonali spinoasă?
Probabil
ţestoşi ori saurieni?

inimă cu două auricule şi un ventricul, extremităţi scurte şi laterale, piele acoperită cu solzi, scuturi sau plăci
gravură în culori reprezentând diferite specii de?
Frunze
întreagă?
Hrişcă
dinţată?
Urzică
digitată?
castan de India
verticilată?
Roibă
tipărită la?
Hallwag, Berna, Elveţia
scară?
1/1.000.000
celelalte detalii ale încăperii nu interesează: nici lampa, nici scrumiera, nici caietul roşu cu cele patru table, nici cărticica de foiţe de ţigară: o să treci, prin urmare, la orele practice
în mijlocul celorlalţi copii îmbrăcaţi cu şorţuleţe, strânşi în jurul mesei de pe estradă unde el (Caraghiosul?) apucă borcănaşul de sticlă şi potriveşte cu grijă capacul: un vas rotund de vreo douăzeci de centimetri diametru, transparent, diafan, cu fundul acoperit de un strat moale de vată galbenă: vorbind cu obişnuitul său ton persuasiv şi didactic, pândind probabil pe chipul lui (al copilului) primele simptome clinice ale spaimei: imperceptibile, pentru moment, pentru observatorul neatent ori superficial: în timp ce liniştitele pupile ale colegilor săi scrutează mica scenă şi pe protagoniştii modestei drame: scorpionul nemişcat şi cosaşul care, închis cu el, se zbate încercând să scape, se caţără pe sticla netedă a vasului, alunecă, încearcă din nou, cade iarăşi: fascinat probabil (ca şi el) de rigiditatea segmentelor inelate, de brusca

erecţie a cleştilor ce rămân pregătiţi, în expectativă, ca două macarale de port gata să descarce mărfuri: ferindu-şi instinctiv privirea, refuzând priveliştea deprimantă şi îngrozitoare: feţele copiilor ce înconjoară borcănaşul şi inefabilul zâmbet al bărbatului care, cu o placiditate serafică, asistă la eforturile disperate şi inutile ale insectei şi-l apucă (pe el) uşor, dar hotărât, de gat pentru a-l sili să privească, să-şi ţină ochii larg deschişi când scorpionul îl înşfacă în sfârşit cu cleştii lui, îţi împinge înainte vârful abdomenului şi îşi înfige acul otrăvitor pe când el (copilul) păleşte subit ca un mort şi cade lat la pământ
ce, ţi s-a făcut rău?
nu, câtuşi de puţin[99]
răsuflând uşurat când iese în stradă: nu la soare, la lumini în hărmălaia arterei africane: la îndepărtatul cartier hispanic trasat de compasul generos al agrimensorului: zăbrele de fier cu vârful în formă de lance, ziduri acoperite cu ciobim de sticle sparte, grădini romantice, vagi arome de tei, discret şi fantomatic univers de poteci, lacuri micuţe, pavilioane, vaze cu hortensii, crose de crichet, fotolii de răchită, fişe de mah-jong, linguriţe de argint: cărţi de religie, un exemplar îngălbenit din *Signal*, vechi terenuri de tenis năpădite de buruieni: vile de curând recuperate de proprietari în anii aceia fericiţi pe când alimentele se dădeau pe cartele prin Ajutorul Social: şi proţăpit în mijloc, parcă întinerit, copilul

99 Este actualizat aici programul „semifinalele concursului şcolar” anunţat în ziar în prima parte a romanului. Treptat se transformi ir imaginea trecutului naratorului la ora de Ştiinţe Naturale. Preotul profesor e acelaşi Ubicuu, don Álvaro Peranzules-Pluto, îmbrăcat în negre din cap până-n picioare, reflex al realităţii proteice a acestui personaj cu identităţi multiple. Totodată, se face legătura cu enumerarea obiectelor de la începutul romanului, evocată aici prin asocierea memorizării copilului în trecut şi actul asemănător al naratorului în prezent. Se limpezeşte de asemenea secvenţa din cabinetul medicului din prima parte prin identificarea scorpionului şi a cosaşului şi figura copilului obligat asiste la lupta dintre ei.

care copil?
acelaşi care a venit să stea de vorbă cu tine la cafenea cu câteva clipe în urmă: elev silitor şi plin de evlavie, adorat de mama lui şi adorându-şi la rândul lui mama, iubit şi admirat de profesori şi colegi: subţirel şi fragil: cu ochii foarte mari, pielea albă, mustaţa nu-i umbreşte încă, nici nu profanează, pielea trandafirie şi catifelată a obrajilor: repetând lecţia de Ştiinţe Naturale ori cufundat în rezolvarea unei probleme încâlcite: printre acele umede şi acoperite de muşchi vile cu marchize, statui, paratrăsnete, roza vânturilor, mici cupole: prin obişnuita vegetaţie de glicine, mimoze, muşcate, zorele: până la ruginita poartă de fier şi grădina englezească unde bătrâna şi credincioasa servitoare a pus tava cu ciocolată şi pişcoturi şi citeşte cu glas tare, pentru a te edifica, pilduitoarea poveste cu Scufiţa Roşie şi lupul înfricoşător
vai, măicuţă!: ce tarte gustoase!: le-ai făcut pentru mine?
nu, Scufiţa Roşie
ce mult îmi plac!
sunt pentru bunicuţa ta: mi-a trimis vorbă că e bolnavă
bolnavă?: dar ce are?
nu cred că e ceva grav: însă trebuie să te duci s-o vezi şi să-i duci tartele astea şi borcanul cu unt
da, măicuţă: chiar acum mă duc
pune totul în coşuleţul ăsta şi du-te cât poţi de repede
atent (el) în realitate la frânturile de conversaţie care ajung până la el din celălalt capăt al străzii străbătând grădina casei vecinilor
aia teşită?
aia pe care n-o mai termină odată
a speculantului?
mi se pare că l-am văzut odată
un zdrahon de bărbat?
cu mustăţi mari şi crestat pe obraz ca
un maur?

care au venit aici în anii războiului
şi aşa, cum îţi spuneam
ea?
femeia care vinde flori
care merge la barul din?
da, beată
chiar ea
cu el?
nu ştiai?
Noaptea
cum de nu le e ruşine?
numai cât îi văd, mie îmi îngheaţă sângele în vine
spune, spune
de doi ani
neruşinata!
a bătut-o cu cureaua şi a gonit-o
de asta?
vara trecută
Maică Precistă!
ei, şi cum îţi spun
atunci?
deunăzi era la poartă şi când am trecut
ce spui, dragă?
da, le hipnotizează
şi ea?
lasă-mă să-mi trag sufletul, soro
rămăsesem la
feciorul ei?
nu-mi aduc aminte
unu mic, cu un cap atâta
anormal?
da, dragă, nici nu poate să vorbească
cu el?
n-are tată
asta se culcă cu

hai, spune
nu mă zori, dragă, şi cum îţi spuneam
odată, la chioşcul de flori
cu gura deschisă?
de parcă rămăsese cu gura căscată
păcatul de a
bine, bine, s-au despărţit, şi el
îţi spun că nu ştie al cui e
ah, bin
ieri după-amiază
el?
Oricare
nu, nu era
dar ştii ce-a făcut?
termină odată, soro
s-a dus drept la copil şi s-a pişat pe el
ce?
cum ai auzit
pe copil?
ei erau de faţă şi zic că
plângea?
nu, nu simte nimic
poate că-i mai bine aşa
l-au văzut?
da, soro, cu chestia afară şi pe urmă s-a încheiat la nasturi şi pe-aci ţi-e drumul
şi ei? ce-au făcut?
ce-ai fi vrut să facă, soro?
în timp ce bătrâna şi credincioasa servitoare continuă să citească cu glas de didascalie
cioc, cioc!
cine e?
sunt Scufiţa Roşie şi am adus tarte, şi un borcan cu unt pe care ţi-l trimite mama[100]

---

100 Goytisolo experimentează aici un joc complicat între diferite

strecurându-se (el?) pe sub faţa de masă pe care au rămas, neatinse, ciocolata şi pişcoturile, o şterge pe furiş şi ajunge în stradă: hăituit de presimţiri şi dorinţe: străbătând cartierul pustiu, cu inima zvâcnindu-i în piept: grădini zăvorâte, case cu ochii la pândă, jilave miresme vegetale, melodia surdă a vântului printre frunzele de mirt: ca să alergi până în capătul şantierului şi să aştepţi acolo cu nerăbdare să apară paznicul şi copilul, victima şi călăul: tăvăluguri şi gruie sub huse de pânză, singuratice şi triste schele, descărnate, inutile bare de fier: şi, lângă căldările cu catran şi sacii cu ciment, coliba: pândind prin crăpăturile scândurilor, cu urechea ciulită la grelele, plauzibilele gâfâieli ce se aud în întuneric: feline încăierări nocturne, răgete de fiare geloase, anevoioasă împerechere de carnivore ce se luptă, se opintesc, se devorează pe tăcute cu domoală desfătare: căutând cu furie între timp înjosită şi sfrijita siluetă a copilului idiot: uluit, hidrocefal, cu gura lui mereu deschisă de nerod?: absent, absent: în timp ce (el?) pipăie şirul inferior de nasturi şi-i eliberează pe cei de jos de jugul pudic al cheotoarelor: ochind, la distanţă de un metru şi ceva, câmpiile elizee: reticent la început, de parcă ar vrea să se lase rugat: dar ascultând până la urmă cu matură hotărâre: vărsând năvalnic, îmbelşugat rubiniul dispreţ fluid până în punctul în care, din negreala peşterii, iese un geamăt de nelinişte şi o prezenţă infernală se zbate, profund contrariată, şi atrage atenţia cu înspăimântată urbanitate din poziţia sa umilă şi îndurerată

hei, sunt aici!

bătrâna servitoare îşi umezeşte buricele degetelor, dă pagina, îşi drege glasul uşurel

---

niveluri de ficţiune care se vor cristaliza în partea a patra, alăturând povestea cu Scufiţa Roşie, menţionată în prealabil, de conversaţia din casa vecină cu a copilului, ce trimite la povestea lui Perrault, dat fiind că paznicul şantierului e pe cale să se preschimbe în lup.

haide, închide uşa, că e frig
ce fac cu cadourile pe care mi le-a dat mama?
pune-le pe cămin şi vino să te culci cu mine, vrei?
da, bunicuţo
iscodind fără spor printre scânduri, cu buzele lipite de lemn, trăgând în piept adânc aroma grea şi tulburătoare a ascunzătorii sale: fără a băga de seamă, neştiutorul de el, că gâfâielile s-au oprit, că fiarele au încetat să se devoreze, că o femeie enormă a deschis binişor uşa şi, încadrată perfect în ecranul aparatului, se strecoară spre (el?) pe furiş: punându-şi mâinile puternice pe umerii lui şi izbucnind într-un hohot de râs
te-am prins!
accentuând apăsarea degetelor, silindu-l s-o privească în faţă ce spionai?
nimic
mincinosule, amăgitorule![101]
vânzătoarea de flori?: purtând un fes roşu cu ciucure în vârf: gura mânjită cu ruj: decolteul imens, larg deschis, neruşinat: ţâţele parcă se revarsă în pofida zidului de sprijin al rochiei care, dispreţuind talia nedefinită, cade drept până la genunchii rotunzi: deasupra masivelor coloane susţinute de nişte pantofi uriaşi cu talpă de plută şi decupaţi: Putifar, Putifar!
ai văzut chestia?
nu, îţi jur că nu
mincinosule
n-am văzut nimic
voiai să vezi unde se pune, nu-i aşa?

---

101 Copilul fuge de acasă pentru a invoca noile reprezentări ale minotaurului şi martirului menţionate mai înainte: paznicul şi copilul mongoloid, variaţie la lup şi Scufiţa Roşie. Se amestecă aici mai multe niveluri de voaierism. Pe de o parte, copilul e martorul actului sexual dintre paznic şi vânzătoarea de flori; pe de altă parte, vrând să-l imite pe paznic şi urmând pe copilul mongoloid, ne trimite din nou la scena pisoarului.

nu, nu
ştii unde-i grota?
nu!
aici!
înşfăcându-i capul cu o mână şi ridicându-şi fusta cu cealaltă: silit (el?) să pătrundă în vergilianul antru: lăsând în urmă muntele lui Venus, buze, himen, clitoris şi orificiu vaginal pentru a se adânci în oblicul gâtlej deschis în excavaţia pelviană şi a cutreiera minuţios faţa anterioară şi cea posterioară şi cele două margini şi extremităţi: înainte de a străbate istmul uterului şi a se cufunda într-o dilatată cavitate în formă de pară, cu baza îndreptată în sus şi partea subţire îndreptată în jos, a se strecura în trompele lui Falopiu şi meandrele lor tapisate în interior de un pluşat epiteliu vibratil, a înainta prin tubul visceral care se lărgeşte treptat până când formează pavilionul trompei: un soi de floare şi urechiuşă prevăzută cu franjuri, însărcinată să ia ovulul în momentul dehiscenţei şi să-l conducă la uter printr-o serie de subtile contracţii peristaltice: şi a ajunge în sfârşit la ovar: ovoid, migdalat, de culoare alb-rozaceu, mai congestionat în timpul periodului şi gri-gălbui la menopauză, cu o suprafaţă netedă la pubertate şi zgrunţuroasă şi acoperită de cicatrice mai târziu, alcătuit dintr-un nucleu central şi dintr-o parte periferică albă şi consistentă: înecându-se, înecându-se
ai văzut-o bine?
da!
ştii cum se cheamă?
Nu
atunci du-te şi întreab-o pe maică-ta![102]
scuturându-şi şoldurile de râs în timp ce (el?) fuge rupând

102 Descrierea florăresei e aceeaşi făcută mai înainte pentru a o caracteriza pe turista din America de Nord, Mrs. Putifar, ilustrând astfel continua metamorfoză a personajelor. Se identifică totodată vechiul motiv asociat cu fusta şi „grota” lui Putifar, obiect al urinării gnomilor din prima parte şi a copilului care o explorează acum.

pământul trecând pe improvizata punte de scânduri şi, rămânând mereu la vedere, o ia pe Nasería, îşi urmează drumul pe Palma, Chemaa Djedid, Chorfa şi Baños: adăpostindu-se în labirintul încâlcit al străduţelor şi ciocnindu-se totuşi de el: îmbrăcat cuviincios pentru acea împrejurare: o geacă roasă la coate, încheiată prost şi cu gulerul tras pe urechi, crăcii pantalonilor făcând genunchi de atâta purtat şi nişte pantofi de tenis scâlciaţi ca vai de ei: înaintând cu un zâmbet forţat, neliniştit: mâna dreaptă încercând s-o atingă pe a sa (?), cu respectuoasă nerăbdare: măicuţa, sărmana, ca întotdeauna ducându-şi viaţa de azi pe mâine: a împlinit şaptezeci de ani, are sănătatea şubredă şi e covârşită de necazuri: şi durerea de cap, care n-o slăbeşte nicio clipă: nici nu mai mănâncă, biata de ea: puţină pâine dimineaţa, o ceaşcă de *jama* după-amiază, socotiţi şi dumneavoastră: de parcă am fi în Ramadan: şi aspirinele, desigur: de două on pe zi, cu un pahar de apă: de la moschee acasă, de acasă la moschee: rugându-se şi gândindu-se tot timpul la copii, la familia din satul ei de beduini: cam strâmtoraţi cu banii, ce-i drept: fericiţi când găsesc de lucru, mereu nesigur: însă fără să-şi piardă credinţa în Dumnezeu
pe când (el?) şterge pe nesimţite, lipit de zidul de chirpici
pe nesimţite, lipit de zidul de chirpici
pe când (el?)
şi traversează înverzitele grădini ale colegiului şi se adăposteşte în biserică, sub exuberanta carcasă de aurite volute şi ornamentaţii florale: coloane şi capiteluri, iconostase şi zăbrele de fier, înaripate capete de îngeri, schimonosite chipuri de diavoli: panoplia obişnuită de procedee de teatru de păpuşi menite să stârnească frica: picioare şi braţe de ghips, cârje, şuviţe de păr, giulgiuri, aparate ortopedice care intensifici efectele oratorice ale păcătosului acumulând iscusit spaima scenică şi anxietatea şi zbuciumul provocate de cuvânt

nefericitul tânăr a fost sedus de cântarea sirenelor: s-a cufundat el însuşi în mlaştină: plăcerea n-a ţinut decât o jumătate de minut: s-a deschis însă prima breşă în bastionul purităţii sale şi prin această breşă se va scurge încetul cu încetul toată energia lui, toată vigoarea trupului, tot avântul lui sufletesc: voinţa de fier se preface repede într-o ruină: îşi lipeşte buzele de marginea paharului pentru a sorbi nectarul şi nu simte otrava depusă la fund: ah, de şi-ar putea închipui bucata de lavă întărită în care i se va preschimba inima, biata lui inimă încă proaspătă şi zvăpăiată!: curaj, mărinimie, iubire de ţară, dragoste filială, mândrie nobilă, cavalerism, eroism fac loc indolenţei şi delăsării: arbore tânăr în miezul primăverii, vede cum i se ofilesc frunzele, cum i se usucă ramurile: fără muguri, fără frunziş, fără flori: cu trunchiul rănit de moarte, pierzându-şi picătură cu picătură seva vieţii
(trotuarele pline de bărbaţi uscăţivi şi parcă somnambuli, mereu tăcuţi, rezemaţi de pereţi în atitudini hieratice şi privind fără să vadă
înfăşurată într-un prosop ros, ghemuită lângă zid: mută ca un reproş mut sau o mută interogaţie)
cunoaşteţi fără îndoială legenda Pandorei, femeia aceea de o frumuseţe răpitoare: i-a adus în dar (ca zestre) soţului său o minunată cutie de aur şi, când acesta a deschis-o, sărăcia şi boala au ieşit din ea şi au cotropit lumea: iubiţi tineri, plăcerile interzise seamănă cu această cutie de aur ce lasă impresia unui conţinut mirific: însă, vai de nechibzuitul care-o deschide!: nimic nu predispune mai mult organismul la secătuire decât păcatul: ca o lipitoare nesăţioasă suge sângele, fiice să dispară din obraz bujorii tinereţii, stinge focul vesel din ochi: groaznică boală faţă de care ştiinţa cea mai înaintată îşi recunoaşte neputinţa: trupul vinovatului se acoperă de bube, o migrenă cumplită nu-i îngăduie o clipă de odihnă: încetul cu încetul apar semne de molipsire pe piele, pe pleoape, pe intestine: nu

izbuteşte să adoarmă şi îl încolţeşte necontenit dorinţa de a dormi: suferinţele cele mai variate se năpustesc asupra lui cu înverşunare şi nu poate să le opună nicio rezistenţă: în perioada de maximă virulenţă cerni gurii se găureşte ca urmare a plăgilor: de multe ori putrezeşte osul nazal şi faţa rămâne desfigurată: capătă înfăţişarea unui spectru: articulaţiile devin mai fragile
(între timp bătrânul potriveşte şi înfige ascuţitul instrument şi
ce, te doare?
nu, deloc
însă respirând uşurat când)
şi, totuşi, asta nu e decât prima etapă a pantei: n-am ajuns încă la fundul mlaştinii: există o lege fizică potrivit căreia trupul, căzând, nu coboară cu o viteză uniformă, ci aceasta se accelerează pe măsură ce trupul se apropie de hăul spre care îl atrag misterioase forţe telurice: această lege a gravitaţiei nu guvernează doar în natura materială, ci şi în viaţa spirituală: sufletul are tendinţele sale, înclinaţiile sale întortocheate: de cum începem să cedăm ne târăsc cu o putere tot mai mare spre abisurile păcatului: puii de leu sunt blânzi până când văd sângele: dar, după prima muşcătură, se transformă, devin feroci: dragi copii, câini flămânzi, lupi sângeroşi se ascund în adâncul naturii noastre decăzute: nu le daţi să mănânce sau îşi vor înfige colţii în carnea voastră şi vor bea sângele vostru pur, proaspăt şi tânăr
(zboară stângaci, pierzând mult sânge
un dulău negru iese dintr-o locuinţă vecină şi linge băltoacele roşcate cu limba lui lungă şi subţire)
după vechii greci, Prometeu a forat focul din Olimp, iar zeii, ca să-l pedepsească, l-au înlănţuit de o stâncă din Caucaz: un vultur venea în fiecare zi şi-i sfâşia ficatul: ficatul creştea la loc şi, în ziua următoare, venea din nou vulturul: acesta e tabloul angoasant al adolescentului care

a aprins în sufletul său focul dezmăţului
(hei, aicea sunt!
umilită, desigur, însă demnă: interceptând brusc torenţiala ta uşurare: timpul de a-ţi ascunde vinovăţia năucită şi de a o restitui vizuinii tale călduţe şi leneşe: incapabil să articulezi o scuză: întorcându-te pe drumul pe care ai venit şi fugind cât te ţin picioarele
urmărit de o hoardă de cerşetori ce aleargă în urma ta, te trag de mâneci, te înconjoară, te ameninţă, te roagă, încearcă să-ţi taie drumul
ferindu-te de privirea lor vâscoasă, evitând finele lor viclenii şi stratageme
trecând de Bab-el-Marxán, pe panta abruptă a Fortăreţei)
la Muzeul Naţional din Berlin este un tablou tulburător: în fundul unei prăpăstii, printre stânci abrupte, curge, sălbatic, un torent neprimitor: peste abis e întins un pod: un pod care se îngustează până ce se reduce la o scândură subţire: un tânăr călăreţ trece pe el cu faţa aprinsă şi ochii arzători: nu vede prăpastia: nu vede hăul: vede numai, de partea cealaltă, seducătoarea şi provocatoarea figură a unei femei lascive: Moartea, lângă el, zâmbeşte ironic şi rece: ţine în mână un ceas de nisip, iar nisipul s-a scurs aproape tot: călăreţul păşeşte pe scândură: înaintează, înaintează încă puţin: nu lipseşte decât o clipă până să cadă, să se prăbuşească în gol: jos, Avernul îl aşteaptă cu fălcile deschise
(în timp ce Putifar trece cu fesul roşu şi colierele sale: unduindu-şi trunchiul de la brâu în sus, legănându-şi coapsele de la brâu în jos: cu lente, stăruitoare, sârguincioase mişcări de rotaţie: tirbuşon sau elice: în zona incertă dintre fiinţă şi nefiinţă: invocând ajutorul masculin cu buze însetate, convocând afluenţa sangvină cu ochi bulbucaţi
unde şi ape care cresc şi se înmulţesc, dau zor, năvălesc, pătrund, pătrund)

călătorii ce se întorc din Africa de Sud vorbesc despre o clasă deosebită de şerpi care, cu privirea, vrăjesc păsările: reptila nu face altceva decât să privească şi, chiar dacă biata pasăre bate din aripi şi sare din creangă în creangă, nu poate rezista, nu-şi poate lua ochii de la
(paralizaţi de stupoare, turiştii americani observă edificatorul spectacol: istorioară morală sau fabliau de reprezentaţie flamenco sau alegorie medievală: Mrs. Putifar cu fesul roşu şi ridicola foiţă de ţigară, şi şarpele de culoare cenuşie, cu o dungă în zigzag de-a lungul spinării
grup sculptural mai curând: tăiat în piatră, cizelat în bronz
ofidianul (şopârlă, năpârcă?) pare adormit şi, deodată, parcă răspunzând la un semnal stabilit dinainte, adoptă o atitudine defensivă, rând pe rând, se roteşte în jurul lui însuşi, înaintează, se dă înapoi, se bălăbăneşte
îşi ridică fustele şi se apropie de grotă ca să urineze)
cu siguranţă aţi citit, dragi tineri, ce se întâmplă cu plantele carnivore: insecta se aşază fără teamă pe una dintre frunzele păroase şi rămâne pe loc, lipită ca o muscă de suprafaţa unsuroasă a hârtiei de muşte: atunci frunza se înfăşoară cu lăcomie şi o imobilizează cu perii ei impregnaţi de un nectar dulceag: când, după mai multe zile, se deschide din nou, nu mai rămân din nefericita insectă decât câteva resturi purificate şi curăţate
(ferindu-şi instinctiv privirea, refuzând blânda şi îngrozitoarea privelişte: chipurile infantile ce înconjoară borcanul şi inefabilul zâmbet al bărbatului care, cu placiditate serafică, asistă la sforţările disperate şi inutile ale insectei şi te apucă uşurel dar hotărât de grumaz pentru a te sili să priveşti, să-ţi ţii ochii larg deschişi)
în timpul vacanţei probabil că aţi observat, de asemenea, comportamentul arahnidelor: când victima atinge pânza, toate încercările de a se desprinde îi agravează inexorabil situaţia: agitându-se, vrând să fugă, se lipeşte din ce în ce mai tare: păianjenul contemplă în tăcere zbaterea ei, de

parcă dezordonatele mişcări de spaimă i-ar trezi o plăcere nespusă: ar putea să se năpustească asupra prăzii şi s-o dea gata cât ai clipi din ochi: însă aşteaptă: insecta îşi presimte sfârşitul, se zbuciumă dorind să scape şi se încurcă tot mai mult în pânza întinsă de păianjen: iar acesta n-are nicio grabă: privirea lui e rece, hotărârea lui e implacabilă: încetul cu încetul, se apropie de nefericita insectă: ar putea încă s-o lase să scape, dacă ar vrea, să-i dea drumul printr-un gest mărinimos!: dar nu vrea: încetişor, îşi înfige cângile în trupul ei, îi injectează propriul său suc digestiv şi, fără s-o omoare încă, dimpotrivă, încercând să-i prelungească agonia, îi dizolvă treptat şi-i suge toate părţile moi ale trupului[103]
vinovat, vinovat!
cu giulgiul galben al osândiţilor, scufie conică, căluş, legătură de lemne pe cap, cunună de flăcări, scapular alb: sau desculţ, despuiat, cu capul gol, cu o funie verde în jurul gâtului şi o lumânare verde în mână: sub exuberanta armătură de aurite volute şi ornamente florale: coloane şi capiteluri, catapetesme şi zăbrele de fier, înaripate capete de îngeri, schimonosite chipuri de demoni: panoplia obişnuită de procedee ale teatrului de păpuşi şi de groază: picioare şi braţe de ghips, cârje, şuviţe de păr, giulgiuri, aparate ortopedice[104]: pe paravanul carului de procesiune,

103 Copilul se refugiază în biserica în care îşi ispăşeşte păcatele dinainte (faptul că a explorat „grota” lui Putifar şi a vrut să urineze pe copilul anormal) şi se transformă în ţinta cuvintelor predicatorului. Se poate observa un paralelism între descrierea efectelor păcatului asupra trupului şi evocarea scenei din cabinetul medicului unde naratorul e tratat de sifilis. De asemenea, se poate observa asemănarea dintre tablourile desfidului evocat de preot şi apariţia lui Putifar şi a dansatoarei din „Operaţiunea Trăsnet”. În fiecare caz, sursa exterioară şi cheia interioară (indicată în paranteză) se completează pentru a oferi două viziuni net distincte despre violenţă şi senzualitate.

104 Se asociază aici culpabilitatea copilului cu aceea a victimelor Inchiziţiei şi a autoflagelanţilor din Săptămâna Mare.

sub privirile dezaprobatoare ale celor din peninsulă, îngenunchiat în faţa cabinei Sfintei Fecioare
un manechin de lemn, îmbrăcat cu o mantie albastră şi aurită şi cu inima străpunsă de ace de păr, ca perniţa unei cusătorese: pe un braţ, Fiul, păpuşă cu părul blond natural pieptănat à la Shirley Temple, ţine în mână o spadă de jucărie
chipul Sfintei Fecioare e, totodată, plinuţ şi subţiratic: straturi groase de ocru roşu închipuie şiroaie de sânge pe obrazul neted
plânge?
da, plânge
de ce?
din iubire pentru tine
explorator nevrednic al grotei lui Putifar: călău în fişă al preanevinovatului prunc neştiutor: agravând cu dinţişorii tăi durerea sufletului său îndurerat: înfigând noi şi ascuţite ace în îngrijorata ei inimă de mamă
rugându-te, rugându-te
Maică preaiubitoare
Mijlocitoarea grabnică a milostivirii dumnezeieşti
Regina cerului şi a pământului
Ajutătoarea şi acoperământul păcătoşilor
Neprihănită fiică a lui Ioachim şi Anei
pe şesul strălucitor, acoperit cu iarbă şi scăldat
în soare în care preafericiţii se joacă, zburdă, sar în sus de bucurie, cântă în cor şi fac sport
raiul făgăduit celor puţini, aleşi dintre aceia care se înfrânează şi-şi păstrează curăţenia trupului
curat tu însuţi, ferit, ferit de ispite
printre crinii albi şi trandafirii purpurii
mântuit, fericit
până când se iveşte brusc o mână care te trage de mânecă, şi un glas care, în arabă dialectală, îţi cere un foc

n’chal[105]
baraka-lau-fik[106]
smuls violent din vis, deschizi ochii

chipurile de copii silitori şi încordaţi au dispărut din câmpul tău vizual, dimpreună cu tinereasca lor emulaţie ştiinţifică şi mnemotehnică: oracolul şi sibila stau acum de vorbă într-un tehnocratic birou în stil funcţional, iar Tariq îţi întinde în tăcere pipa: crenguţa de mentă îşi scurge ultimele picături în paharul gol: patronul cafenelei îţi mai aduce unul şi aroma lui călduţă se adaugă armonios la aroma pipei: feţele vecinilor tăi plutesc în penumbră concentrate şi imobile ca nişte măşti: felini ochi strălucitori ce converg în luminosul mecanism în aşteptarea unui noi şi important mesaj de peste mare: tehnica modernă de marketing în serviciul valorilor noastre nepieritoare: oficii de urbanizare, săpunuri, detergenţi, articole electrocasnice de fabricaţie naţională? oracolul modulează foarte castiliana lui teorie despre studioasa singurătate a cabinetului şi se risipeşte literalmente după un bust roman cu uitătură de ţigan bătrân: trăsături faciale de o fineţe vulturească, dispunere capilară de toreador, favoriţi pieptănaţi în stil flamenco
Seneca?
da, Seneca[107]
mai bine zis, capul lui de la Muzeul Prado
capul, dacă nu de ţigan, cel puţin de toreador în retragere, în pragul bătrâneţii
ascultând

105 Un foc (arabă).

106 Fii binecuvântat (adică, mulţumesc foarte mult) (arabă).

107 Pentru a începe satira sloganului „Seneca spaniol”, Goytisolo se foloseşte de programul de televiziune anunţat în partea întâi, „Spanioli iluştri de ieri şi de azi”. Asocierea filosofului cu toreadorii Lagartijo şi Manolete ridiculizează viziunea exaltată a unor scriitori tradiţionalişti ca Ángel Ganivet şi Ramón Pérez de Ayala.

despre faimosul Lagartijo se spunea adesea că vorbea ca un Seneca, iar Nietzsche l-a numit pe Seneca toreadorul virtuţii: cât despre Manolete, viaţa şi arta lui, întreaga lui atitudine, filosofia lui rezumată elocvent de zicala un chip şi-un cuvânt până la mormânt, îşi au obârşia în cele mai pure esenţe senechiste: linia genealogică a senechismului, îngropată de mult în albia ei precum undele râului Guadiana, iese când şi când la suprafaţă, ba ca un firicel de apă, ba cu ape îmbelşugate şi maiestuoase, şi n-a încetat niciodată să subziste în Spania, acceptarea stoică a destinului istoric e prima trăsătură remarcabilă a atitudinii hispanice în faţa vieţii: carpetanul concepe Istoria ca un proces lent de autodepurare, ca un necontenit exerciţiu ascetic de perfecţionare[108]: în adâncul sufletului iberic există un reziduu indestructibil de stoicism care, strâns înfrăţit cu creştinismul, i-a învăţat pe oamenii Podişului castilian să îndure şi să suporte: a făcut din ei o castă de oameni sobri, adaptaţi la inclemenţa cerului şi la sărăcia climei: până şi peisajul, acest scump peisaj al nostru, pare să fie impregnat de efluvii etice senechiste, cum au observat cu pătrundere maeştrii generaţiei de la 1898 şi au plăsmuit această caracteristică în nemuritoare pagini scrise în stil mătăsos, sentenţios, aşezat, cu un soi de gravă duioşie care s-ar spune că izvorăşte din adâncurile sufletului

Castilia, Castilia!: minute de seninătate inefabilă în care Istoria se împleteşte cu radioasa Natură; în depărtare se zăresc turnurile catedralei: răsună un dangăt de clopot: se lasă tăcerea

în faţa noastră, atomi de veşnicie, se deschid, tainice şi nepătrunse, timpurile viitoare

drumul se lărgeşte, nesfârşit, în faţa câmpiei: totul e întins, uniform

---

108 Sunt parafrazate aici afirmaţiile filosofului Manuel García Morente din *Ideea hispanităţii.*

sate ce-şi proclamă sfânta lor bucurie de a trăi în afara Istoriei: colonade, o prăvălioară cu pături la intrare, un han, un palat vechi cu un blazon de piatră, zăbrelele unei mănăstiri de maici
concert de clopote, ca o simfonie în bărăgan: crânguri de pini nemişcaţi în marginea potecii; o procesiune monotonă şi gravă de stejari întunecoşi: plopi răzleţi care, în singurătatea nesfârşită, dobândesc o viaţă profundă şi intensă
contraforturi de osoase şi descărnate stânci cu vârfuri ascuţite: coline acoperite de vegetaţie săracă, unde nu-şi înalţă capul decât scaieţi uscaţi şi firave tufe de grozamă
câmp nesfârşit în care, fără a se pierde, omul se micşorează, şi în care simte, în mijlocul uscăciunii câmpurilor, uscăciunea sufletului!
glasul din off a tăcut, la fel şi cântecul gregorian al călugărilor şi soloul de chitară: eşti în cafenea
Seneca?
uite-l aici din nou, înfăşurat în togă din cap până-n picioare, sever şi uscăţiv, aşa cum ni se înfăţişează la Muzeul Luvru
scriitor latin, desigur, dar neaoş iberic prin toţi înaintaşii săi: filosof al tauromahiei şi toreador al filosofiei, cum l-a definit cu pătrundere unul dintre compatrioţii săi: din această stirpe de gânditori iluştri care merge de la stoicul Lagartijo la pitagoreicul Manolete: Lagartijo a răspândit în pieptul său sămânţa, la el neofilită, a stoicismului: Manolete a provocat în mintea sa adeziunea la o serie de valori supreme, absolute, fără rezerve: iubirea pentru gestul liniştit şi paşnic, pentru atitudinea calmă şi concentrată, cu înfăţişare gravă şi puţine cuvinte în raport cu semenii
dar să trecem la originile sale şi la epifania sa: ca şi în cazul lui Cristofor Columb şi al altor mari figuri istorice, numeroase oraşe îşi dispută privilegiul aureolat de cinste

al naşterii sale: însă cercetările recente ale istoricilor noştri dovedesc fără niciun pic de îndoială că aceasta a avut loc în centrul Peninsulei Iberice şi nu la periferie, iar astăzi putem certifica, fără ca nimeni să ne poată contrazice, că s-a petrecut pe culmile lanţului muntos Gredos, între stânci ascuţite şi poteci, lângă stelele cerului: da, don Álvaro Peranzules, mai cunoscut acum cu pseudonimul Seneca, s-a născut în ţinutul Gredos, într-o familie de oameni cinstiţi şi cu sânge curat[109]

tatăl său, don Álvaro Peranzules Senior, era un bărbat de statură potrivită, cu fruntea foarte înaltă şi cu o cută între sprâncene care conferea privirii sale severitate şi energie: metodic, auster şi milos, era, la cincizeci de ani, Administrator General al închisorilor şi autor al unor foarte frumoase cărţi de poeme: ducea o viaţă imperturbabilă: sâmbăta, la căderea serii, mergea la biserica San Millán şi se pregătea cu fervoare pentru împărtăşania de duminică: la căderea nopţii, se retrăgea în austerul său cămin şi-i aduna pe ai săi şi pe drumeţii ce se aflau acolo pentru a spune împreună rugăciunea

mama sa era înzestrată cu acea frumuseţe suavă şi transparentă care constituie mândria şi am putea spune patrimoniul frumuseţilor castiliene: un chip oval şi desăvârşit şi nişte ochi gânditori şi melancolici: când s-a făcut mare, doña Isabel la Católica se îmbrăca întotdeauna cu straiele vechi ale doamnelor ţării, cu tot ce are mai respectuos şi nobil această apreciere, dat fiind că această noţiune a demnităţii şi modestiei nu excludea eleganţa admirabilă a portului său: stăpână pe sine, însufleţită de o

---

109 În acest pasaj, ţinta satirei este scriitorul Ángel Ganivet, care a scris în *Idearium español* că „Seneca nu e un fiu al Spaniei din întâmplare: e spaniol prin esenţă. Şi nu e andaluz, fiindcă atunci când s-a născut, încă nu veniseră în Spania vandalii; dacă s-ar fi născut mai târziu, în Evul Mediu, poate că nu s-ar fi născut în Andaluzia, ci în Castilia”. Cu fină ironie, în *Don Julián* Goytisolo face ca Seneca să se nască în Gredos.

viaţă spirituală profundă, lua parte la evenimentele pe care i le scotea în cale existenţa cu o seninătate şi o bună-cuviinţă ce ar fi stoice dacă n-ar fi mai exact definite spunând că sunt hispanice
era în Gredos o şcoală cu învăţători smeriţi, plini de râvnă şi bunătate, şi în această şcoală a deprins Seneca buchea cărţii: Alvarito era, pe atunci, zvelt şi delicat, cu nişte ochi mari, strălucitori, iscoditori: hotărât şi mereu gata să-şi facă temele, oricât ar fi fost de grele, pe care le impunea disciplina şcolară: dar, totodată, plăcut, cu un suflet zglobiu şi vesel care-l îmboldea să săvârşească acele fapte lăudabile care sunt parfumul anilor înfloriţi ai copilăriei
în câmpul vizual al carului: înfăşurat cu o togă nostimă, cu o muletă de toreador în mână, încununat cu crenguţe de lauri, micul Seneca simte o nesăţioasă dorinţă de nemurire şi vrea să desfiinţeze orice distanţă între fiinţa vremelnică şi fiinţa veşnică: rând pe rând, aşază o omidă pe marginea drumului evitând probabila ei strivire sub tălpile vreunui trecător neatent pe unde calcă: îndreaptă tulpina unei flori aplecate de căldura verii: aruncă firimituri de pâine pentru păsările flămânde: biciuie uşor dar hotărât scandaloasa neruşinare de care dau dovadă două muşte înlănţuite ex commodo într-o fulminantă şi sonoră copulaţie: spune scurte rugăciuni fierbinţi în latină şi închinăciuni pline de îngăduinţă al căror număr aproximativ, frais déduits[110], se ridică la astronomia cifră de 31.273 de ani: consecinţă: cincisprezece suflete rătăcitoare uşurate de pedepse potrivit extrem de fidelei şi blândei contabilităţi IBM şi se prea poate să fi încercat răscumpărarea din limb a unui

110 Această secţiune a romanului are funcţia de a prezenta un alter ego neaoş al copilului care a explorat „grota” lui Putifar. Este vorba despre Alvarito Peranzules, personaj ce reprezintă o antiteză la copilul subţiratic şi o duplicare a lui Álvaro Mendiola din primul capitol al romanului *Cafti de identitate.* În timp ce Alvarito Peranzules reprezintă postularea binelui, copilul din trecut, în schimb, întruchipează înclinaţia spre rău.

copil mongoloid sau subnormal: rezultat care depăşeşte previziunile cele mai optimiste şi răspândeşte renumele viitorului filosof prin toate comunele şi satele din ţinut
inteligenţa lui vie şi mereu trează stârneşte de asemenea admiraţia profesorilor săi: în faţa comisiilor de examen, Alvarito răspunde repede şi sigur şi primeşte felicitările entuziaste ale dascălilor şi colegilor săi
sar mereu din creangă-n creangă, n-am o clipă de răgaz, socoteşte şi ghiceşte: cine are mai mult haz?
veveriţa!
E mic, păros, moale: atât de pufos încât ai putea crede că-i de bumbac, că n-are oase
Platero!
animal din Pirinei, cu creasta roşie, care, spovedit şi împărtăşit, atacă omul
carpetanul!
eu trăiesc şi nu trăiesc, şi-atât de sus năzuiesc, că n-aş vrea să mai trăiesc
găina![111]
foarte bine: excelente răspunsuri: nota zece: într-un timp record
faima lui umblă din gură în gură şi atrage curând atenţia lui Lagartijo
celebrul stoic îl trimite la şcoala de tauromahie din Alcalá de Henares, pentru a-l iniţia în premisele filosofice ale luptei cu tauri: micul Seneca învaţă repede mişcările filosofice de salon şi, cu bine meritata diplomă universitară, se transferă la universitatea taurină din Salamanca: acolo, Manolete îşi ţine nepieritoarele lui lecţii de mişcare scenică şi mimică, neaoşa lui doctrină a impasibilităţii: deviza lui chip şi cuvânt până la mormânt:

111 Goytisolo amestecă diferite texte literare şi diferite răspunsuri pentru a satiriza „cunoştinţele” lui Alvarito. Descrierea animalului „mic, păros şi moale” este luată din *Platero şi cu mine* de Juan Ramón Jimenez, iar ultimele versuri sunt ale Sfintei Teresa de Jesús.

cutezanţă, hotărâre eroică, dispreţ pentru bunurile materiale, încăpăţânare, intransigenţă: credinţă senină, fără nori: liniştită supunere faţă de voinţa lui Dumnezeu[112] cu cât mai mult geniu, cu atât mai mare figura: cu cât mai mare figura, cu atât mai mult geniu: inspirându-se din compacta ideologie a lui Manolete, Alvarito îşi făureşte cu grijă o figură impermeabilă şi ermetică: cu o structură dermato-scheletică articulată ca o platoşă: în acelaşi timp chipul său dobândeşte o duritate de granit ce se remarcă în mulţimea discipolilor mai puţin dotaţi decât el şi sporeşte prestigiul tânărului învăţător până în ungherele cele mai îndepărtate ale ţării: masca lui se transformă curând într-un centru popular de pelerinaj: oameni de diferite vârste şi din toate mediile sociale se grăbesc spre acel loc şi contemplă cu religiozitate piesele armăturii sale osoase, împietritele trăsături ale statuii sale: esenţele hispanice sunt evidente, sufletul neaoş şi-a găsit simbolul. Alvarito a devenit don Álvaro Peranzules Junior, iar micul Seneca e acum Seneca cel Mare, ilustra şi nemuritoarea Figură Importantă.

Figură Importantă, desigur, Figură Importantă[113] de partea cealaltă a masei unui birou de rector acoperită cu hârtii şi cărţi şi un auster crucifix kierkegaardian ce-şi desface braţele lângă lampa de birou şi-şi proiectează umbra imensă pe draperie: sever şi uscăţiv pe când îşi desfăşoară cu gravitate muleta cu pânză roşie ori execută o serie fără egal de figuri vrednice de Manolete şi mişcări ce-l fac pe taur să se repeadă şi să treacă pe sub muletă, ceea ce provoacă surprinzătorul leşin, extazul serafic al hispanicei

112 Goytisolo reia şi amplifică satira tauromahiei, prezentând-o ca pe o parte a „continuităţii spaniole”, pe urmele lui Américo Castro. Cu aceeaşi intenţie satirică, impasibilitatea lui Seneca e asociată cu aceea a toreadorului Manolete, iar referirea la Universitatea din Salamanca uimite la consideraţiile despre neaoşism ale lui Unamuno.

113 Deviza „chip şi cuvânt până la mormânt” sună în spaniolă: *genio y figura hasta la sepultura.*

mulţimi: primind delirantele aclamaţii cu un rictus stereotip şi ducându-şi mâna, această mână atât de personală ce pare pictată de El Greco, în dreptul inimii
ah, mă doare Spania![114]
ori, în toiul învălmăşelii, în spiritul cavaleresc şi spiritul creştin într-o fuziune perfectă şi o identificare profundă, pe când stă de vorbă la telefon cu fiul său şi ridică glasul şi se înalţă pe culmile cele mai înalte ale elocinţei şi retoricii

SENECA JUNIOR: o, tată! de ce vor să mă omoare?
SENECA SENIOR: avuţia şi viaţa
Regelui s-o dăruieşti
eşti dator, însă onoarea
zestrea sufletului este,
iar acesta-i aparţine
doar lui Dumnezeu
SENECA JUNIOR: m-aş încrede-n tine, zău,
însă teama nu mă lasă,
SENECA SENIOR: de ţi-o spun încaltea eu
ascultarea mi-o refuzi?
SENECA JUNIOR: bine zici că viaţa noastră
vis e
SENECA SENIOR: toate-s năluciri
ce-n închipuirea noastră
numai teama le trezeşte,
dar ce josnică e teama
de cei morţi şi îngropaţi
SENECA JUNIOR: cum primejdia e mare
socotesc că moartea este
răul cel mai mic, fiindcă
toţi avem să-i dăm o vamă

114 Goytisolo continuă satira lui Unamuno când se referă la influenta lui Kierkegaard şi la faimosul tablou al lui El Greco cunoscut sub numele *Cavalerul cu mâna la piept,* întruchipare a „cavalerului creştin”.

cu tăcută suferinţă[115]
iar faima lui se întinde, se întinde mereu, întunecă şi eclipsează faima învăţătorilor lui, capătă proporţii nemaivăzute până atunci, devine emblemă naţională: cu nedespărţitul său asesor, ilustrul doctor Sagredo, supune ţara unei prudente terapii de luare de sânge şi clisme ce restabileşte încetul cu încetul, după câteva decenii, sănătatea sa şubrezită[116]; carpetanii aşa înţeleg lucrurile, potrivit zicalei „boala de iubit multe-ţi dă de suferit” şi dau dovadă, de atunci, de o tandreţe şi o devoţiune cu adevărat excepţionale: metoda evolutivi şi răbdătoare de a influenţa realitatea îi repugnă lui Seneca al vostru, care vrea chiar acum şi fără întârziere, numai prin forţa voinţei şi tăriei sale, ca răul să dispară şi totul să se supună formulei contondente a cuvintelor sale: materia, trupul, trupurile sunt sau trebuie să fie la ordinele sufletului: dacă refuză să asculte de acesta, e nevoie să le sileşti cu forţa, penitenţa sau pedeapsa aplicate asupra lor înşile sau asupra celorlalte: disciplina, purificarea, sângerarea: profluvium sanguinis: prevăzătoarea eliminare de globule roşii şi un regim dietetic sever şi radical şi iată că secularul bolnav se înzdrăveneşte încetul cu încetul şi face primii paşi prin cameră şi-şi exprimă veşnica recunoştinţă faţă de zelul lui Seneca şi leacurile empirice ale asesorului său: iar carpetanul se subordonează cu bucurie şi emfază acestui eu real, din care-şi trage forţă, energie, puterea de a

115 În aceste versuri Goytisolo parodiază deopotrivă drama onoarei din Secolul de Aur şi apărarea celebrului Alcázar din Toledo de generalul naţionalist Moscardó în timpul războiului civil. Dialogul istoric dintre general şi fiul său, prezentat ca o conversaţie dintre Seneca Senior? Seneca Junior, împleteşte fragmente din diferite piese de teatru de Calderón *(Judecătorul din Zalameea)* şi Lope de Vega *(Pedeapsă fără răzbunare).*

116 Doctorul Sagredo e un personaj din romanul picaresc *Marcos Obregón* de Vicente Espinel, ale cărui metode de vindecare sunt asociate cu epurările din anii regimului franchist.

porunci, duritate, superioritate de caracter: fotografia color a filosofului atârnă în toate instituţiile publice şi birourile oficiale, iar cu numele lui sunt botezate o sumedenie de oraşe, sate, cartiere, pieţe, alei, bulevarde: copiii primesc şi ei acest nume la botez, iar monedele îi reproduc chipul: ascensiunea lui e de-a dreptul irezistibilă şi, în pofida manevrelor de obstrucţie ale duşmanilor săi, obţine susţinerea unei recunoaşteri internaţionale aproape unanime. Seneca inaugurează noi înţelesuri şi fente, şcoli de tauromahie şi catedre de filosofie: evoluează în chip de toreador şi de dialectician la bâlciul din Sevilla, primeşte prelaţi şi demnitari, urcă pe Gredos ca să respire efluviile etice ale muntelui, se întreţine pe larg cu vechea lui prietenă capra
acolo, pe coloana vertebrală a Castiliei, la două mii de metri altitudine deasupra Podişului: se caţără pe grămada de pietre ce susţine vârful Almanzor şi contemplă importantul spectacol oferit de amfiteatrul care încinge marea lagună Gredos: măruntaie iberice, culmi de tăcere, de uitare, de pace!: împreună, recită „Infantele Arnaldos” şi „Balada pentru Blanca Niña”, sonete de Lope de Vega şi autosacramentale de Calderón[117]:
declamând cu glas de stentor, pe care ecoul îl repetă de două ori în acele pustietăţi: apoi, evocă amintiri comune şi evenimente istorice care-i întorc, nostalgic, la surâzătoarea, luminoasa epocă a tinereţii lor vajnice şi încrâncenate: cu fraternitatea bărbătească a armelor şi literelor, a adeziunii lor intime şi viscerale la Acţiunea Universală de Salvare: după o gustare frugală, ciocnind un pahar de vin spaniol şi împingând emoţia până la lacrimi
îţi aduci aminte?

---

117 Pasajul acesta pare a fi o satiră la adresa lui Claudio Sánchez Albornoz (carpetanul) şi a lui Ramón Menéndez Pidal, care aveau obiceiul de a face ascensiuni pe Gredos, pentru a recita sonete şi balade vechi.

ce oameni!
trăiască Regimentul
atunci, ticălosul
da, după măgură
şi eu cu mitraliera
i-am dat gata
ha, ha!
praf i-am făcut
ca muştele
pac, pac, pac, pac!
ah, ce vremuri![118]

cu sufletul plin de respiraţia veşniciei, de seva permanentă a Istoriei, Seneca al vostru se întoarce la oraş şi la grijile lui, la forfota urbană, la hărmălaia lumii transfigurate, precum grupul Beatles după retragerea spirituală în India: ziarişti, fotografi, reporteri de radio şi televiziune îl înconjoară şi hărţuiesc cu o mulţime de întrebări la care răspunde cu nobleţe, inteligenţă şi echilibru: trăsăturile lui de Paiaţă au o impasibilitate şi o rigoare absolut excepţionale şi înfioară de admiraţie mulţimea mucilaginoasă şi nevertebrată a susţinătorilor şi adoratorilor săi: roiuri după roiuri, ca albinele, culeg nectarul cuvântului său: Seneca execută figuri de tauromahie, întemeiază un nou sistem dialectic, organizează cursuri serale şi fără frecvenţă de imobilitate şi hieratism şi, în momentul de apoteoză internaţională a triumfului său, fără să se înţeleagă faptul că, dacă într-o zi îndepărtată el va lipsi, senechismul, Opera sa, trebuie să continue

eventualitatea retragerii sau dispariţiei sale provoacă o firească tresărire de groază printre discipoli săi, şi

---

118 Goytisolo profanează din nou planul literar ideal alăturând baladele vechi, recitate de istoricii tradiţionalişti pomeniţi mai înainte, cu fanfaronada amintirilor vitejeşti din războiul civil şi aluziile la naţional-sindicalismul franchist şi Regimentul Montejurra.

persoane de toate vârstele şi categoriile sociale dau fuga din nou la el şi, printre sughiţuri şi vaiete, ratifică nezdruncinata lor adeziune
unul după altul, precedaţi şi anunţaţi de figuri de tauromahie, se vor perinda prin hipnotizatorul mecanism

UN ANDALUZ PASIONAT DE TAUROMAHIE

vreau să-i dau de ştire că i-am cerut în genunchi Sfintei Fecioare să-l facă să se răzgândească, fiindcă, aşa cum l-a ocrotit până acum, tot astfel va fi pentru el grabnică ajutătoare şi de aici încolo: nu poate renunţa aşa, nitam-nisam: milioane de oameni, în după-amiezile de coridă, îşi aţintesc ochii la el cu inima cât un purice, şi pentru toţi aceştia şi pentru masele populare acest refuz ar însemna moartea speranţelor pe care şi le-au pus în el

UN POET DIN MADRID

poezia mea este profund intimistă: vreau să spun că motivele ei sunt, în general, efluvii ale vieţii mele interioare, ale concepţiei despre lume aşa cum o văd eu, ale desfătării pe care mi-o produce contemplarea fiinţei mele: e un fel de dialog pe care-l susţin cu sufletul meu, care uneori răspunde pe deplin, dar alteori se arată ursuz şi surd la rugăminţile mele
aveţi de gând să mergeţi la vot?
da, o să merg la vot
ne mai puteţi spune ceva?
răspunsul meu e un da răspicat

O ROMANCIERĂ DIN PROVINCIE

cum sunteţi cu adevărat?: să presupunem că sunteţi un personaj care vă întruchipează şi trebuie să vă descrieţi

sunt feminină, sensibilă, pasionată, sinceră: dar şi distrată: până într-acolo încât pe stradă mă ciocnesc de toate lucrurile: odată un domn mi-a făcut un compliment şi eu m-am întors şi l-am întrebat: ce-aţi spus?
personajele dumneavoastră cred în Dumnezeu?
da, însă au îndoieli şi se zbat, suferă
veţi merge la vot?
desigur: îl ador pe Seneca: e un bărbat divin, de-a dreptul divin

O ACTRIŢĂ DE TEATRU

îmi menţin silueta datorită consumului de salată verde şi castităţii
cum vă definiţi din punct de vedere filosofic?
sunt stoică până în măduva oaselor
vă veţi face datoria electorală?
Seneca mă fascinează

UN TRIO VOCAL

culegeri de balade, autosacramentale, cărţi de cavalerie!
Cid Campeador, Manolete, Podişul!
mistică, tauromahie, stoicism!
Seneca, Seneca, Seneca!

carismatica invocare merge din gură în gură: în toate locurile din ţară, carpetanii se năpustesc la urne pentru a-şi reafirma în faţa lumii înflăcăratul lor spirit patriotic şi neştirbitul lor devotament faţă de persoana filosofului şi doctrina lui sufragiul e popular, zgomotos şi nu lipseşte acea notă duioasă, umană, emotivă, ce dezvăluie spiritul hispanic atât prin spontaneitatea sa, cât şi prin brava simplitate a protagoniştilor săi când Seneca îşi face apariţia la rampă, publicul izbucneşte în urale entuziaste, emoţionante, indescriptibile

o femeie de vârstă înaintată se apropie de el şi strigă din toate puterile: binecuvântată fie mama care te-a născut!
o femeie care stătea în pat aşteptând să nască îşi manifestă o dorinţă foarte vie de a vota şi e transportată ipso facto la secţia corespunzătoare: când se întoarce acasă o apucă durerile facerii şi femeia aduce pe lume un drăgălaş carpetan printre strigăte de trăiască Seneca, cuprinsă de bucuria de a fi mamă
o pereche de proaspăt căsătoriţi, imediat după ceremonia nupţială, se deplasează, în frac şi respectiv rochie de mireasă, la circumscripţiile electorale de care aparţin fiecare: am spus da la biserică şi acum repetăm da pentru Seneca şi stoicism
un emoţionant buletin de vot depozitat la secţia 44 din plin Centru: în încăpere, sub un panou cu un mare da, se poate citi: îl votez pe Seneca fiindcă el întruchipează cele mai pure esenţe ale hispanităţii şi se încadrează perfect în coordonatele perene ale Istoriei noastre
un vot exprimat pe culmile cereşti ale Gredosului spune: da, da şi iar da în vecii vecilor
scriu da cu propriul meu sânge, proclamă un adept al doctorului Sagredo
la Madrigal de las Altas Torres[119] un alt alegător semnează de asemenea cu sângele său şi ştampilează un da pe buletinul de vot corespunzător
şapte ani am fost închis ca epicureu, dar îl votez pe Seneca: un da pentru tipul cel mai grozav din Spania!
pe cerul albastru şi senin al Madridului câteva avioane desenează imense da-uri pentru continuitatea ontologică a senechismului toţi votează pentru El
ţiganii
călugăriţele
fotbaliştii
octogenarii

---

119 Locul unde s-a născut regina Isabel Catolica.

bolnavii
paraliticii helicoptere din Strategic Air Command USA desfăşoară portretul său gigantic şi aruncă mii de buletine cu augusta sa Efigie: grupuri de femei bisericoase îşi aruncă tunicile, cuprinse de entuziasm, aleargă după ele şi le prind din zbor, cu o iuţeală uimitoare: oţeliţii şi scandalagiii cocoşi de martie cântă frumoasa primăvară a Spaniilor şi îngeri cu spade în mană stau de veghe lângă uşorii porţilor raiului vostru drept, implacabil, dificil: chipul lui Ubicuu se desenează străveziu pe fondul strălucitor de drapele fâlfâind în vânt în sunetul, în surdină, al diferitelor ritmuri şi motive ale fanfarei naţionale: indelebil, indelebil!: în mijlocul emblemelor şi simbolurilor: domn şi stăpân al carpetanilor: definitiv nemuritor
când maşinăria amuţeşte şi se stinge, hipnotizaţii clienţi ai cafenelei clipesc somnolent şi se freacă la ochi
Tariq îţi întinde din nou pipa, şi vei fuma iarăşi

mândrule, şoimane Poet, ajută-mă: într-o lumină mai sigură, înalţă-mă[120]: patria nu e pământul, omul nu e copacul: ajută-mă să trăiesc fără sol şi fără rădăcini: mişcare, mişcare: fără vreo altă hrană şi substanţă decât cuvântul tău bogat: cuvânt fără istorie, ordine verbală autonomă, înşelător delir: poem: hanger sau trăsnet: închipuire şi raţiune se adună în dne spre propria ta slujire: cuvânt eliberat de seculară servitute: iluzie realistă a păsării ce intră în cadru şi ciuguleşte strugurii: cuvânt-transparent, cuvânt-reflex, mărturie josnică, rigidă şi inexpresivă: cimitir de automobile, oxidat măcel în marginea marelui oraş: hărţuială verbală ce murdăreşte şi nu hrăneşte, dejecţie puturoasă şi nefolositoare: discursuri, programe, platforme, minciuni răsunătoare: cuvinte simple pentru sentimente simple: iubiri curate,

120 Vers de Góngora, din poemul *Singurătăţi.*

convingeri smerite: ale tale, Julián, în ce limbă le făureşti?: cuvânt extrem de pasiune extremă, orhidee somptuoasă ce învăluie şi hipnotizează: pasiune oprită, sentiment nepermis, fulgurantă trădare: închide ochii, aruncă în aer maşinăria tenebroasă: pupila sa ciclopică aspiră să te imobilizeze, statuie oarbă precum femeia lui Lot: imaginează-ţi cicatricea otrăvitoare de cealaltă parte a mării: întinsă şi tristă ţară scăldată de fluvialul profet: într-un ceas rău să-ţi fie, nedrept ostenitor[121]!: contemplă pântecul matern umflat şi nenumăratele progenituri: filosoful stoic şi vitejii lui susţinători: priveşte-i incrustaţi în ultimele fotolii, înveşmântaţi în gabardine bogate, cu ţigara în mână, mustăcioara în furculiţă, părul strălucitor şi pantofii lustruiţi într-un acord perfect: mereu cu bale la gură în faţa inaccesibilei caverne sau a emfaticei excreţii inutile: sărăcăcios, virginal serai, loc comun al uşuraticei concepţii!: în timp ce îngenunchiatul sclav execută la picioarele lui neaoşa, academica artă ce ascultă de porunca curăţă-fixează-şi-dă-strălucire[122] cu eterata convingere muzicală a unui Toscanini dirijând a Cincea de Beethoven: odraslă a jegului şi a năutului, mesianic adorator al lanţurilor sale: fugi de ele, Julián, refugiază-te în cafeneaua maură: la adăpost de ai tăi, în africana ţară adoptivă: aici mârşava trădare înfloreşte dulce: viperă, reptilă ori şarpe obrintit care, la naştere, rupe coapsele maică-sii: pântecul tău neted ignoră infamia buricului: viaţă şi moarte se contopesc în tine cu o rigurozitate exactă: înconjurat de prezenţe prietenoase, printre spirale de fum înmiresmat, savurând arzătoarea comuniune cu un pahar de izmă: haşiş, aliat subtil al pasiunii tale distructive!: zborul tău mângâietor încinge limbajul opac al

---

121 Vers din *Profeţia râului Tajo* de Fray Luis de León, în care este vizat Rodrigo, ultimul rege vizigot, printr-o aluzie la păcatul din care s-a tras „pierderea” Spaniei de către creştini.

122 Deviza Academiei Spaniole.

unei străluciri sumbre, verbul înlănţuit se eliberează, arhitectura lui devine fluidă, cuvântul mărunt se deşteaptă şi săvârşeşte implacabila trădare: într-un cartier uitat al acestui oraş de al cărui nume nu ţii să-ţi aduci aminte copilul se întoarce de la şcoală cu ghiozdanul în spate: băieţandru slab şi plăpând: ochi mari, piele albă: nu i-a mijit încă mustaţa, care nu poate pângări moliciunea obrajilor săi: îl vezi, e aici, scena se repetă, veche precum lumea: acordurile înţepătoare ale muzicii arabe însoţesc ritul ancestral: copilul fermecat de aspidă şi tu, Julián, înaintând către el tainic şi nocturn ca un servitor nubian: dar opreşte-te: nu alerga în galop: trădarea se va împlini[123]: stăruitorul tău şarpe aşteaptă secularа răzbunare: răsuflarea austerei Castilii, ţară cu oameni severi, gravi şi potoliţi!: iubiri simple şi caste, perechi legate într-o procreaţie dezgustătoare şi anostă!: curăţirea castrantă a fost completă, iar mânia ta dispreţuieşte limitele: pasivul serai va primi cu bucurie aspida, vânjoasa năpârcă va înlocui ideea jalnică şi pipernicită: şerpi zburători escortează mersul celor ce poartă turbane libiene: au început să răsune glasurile lor: ascultă-le: pe ingratele locuri strămoşeşti, călău al celor liberi, inteligenţa şi sexul vor înflori

123 Dorinţa naratorului de a-l sodomiza pe copil cu „stăruitorul şarpe” e un act rezervat pentru partea a patra a romanului, deoarece protagonistul trebuie să făptuiască mai întâi trădarea Spaniei şi abia după aceea se va produce trădarea propriului său trecut.

III

„Maurii din oştire erau înveşmântaţi cu toţii în ibrişin şi împodobiţi cu postavuri scumpe luate drept pradă, caii aveau frâiele ca de foc, feţele le erau negre ca smoala, cel mai chipeş dintre ei era negru ca tuciul, iar ochii le sticleau ca nişte lumânări; caii lor erau iuţi ca leoparzii, iar călăreţii mai cruzi şi prădalnici decât lupul ce intră noaptea în stâna oilor.”

ALFONSO AL X-LEA CEL ÎNŢELEPT, *Crónica General*

„… Africa, ce năpădit-a pământurile Spaniei cu şerpi, revărsând asupra ei potop de neamuri.”

SAAVEDRA FAJARDO,
Corona gotica, castellana y austriaca

de câtva timp, în vitrinele prăvăliilor şi pe pereţii caselor, foiţe rectangulare, scrise în franţuzeşte, poftesc populaţia marocană la o nobilă şi umanitară acţiune comună
DONNEZ VOTRE SANG SAUVEZ UNE VIE
chemarea te urmăreşte obsedant, şi chiar azi, la lăsarea întunericului
(negura îţi înlesneşte de obicei întunecatele scopuri)
te prezinţi la locul indicat şi îţi aştepţi răbdător rândul aşezându-te la coadă
(ca măsură de precauţie porţi ochelari fumurii şi o caraghioasă mustaţă falsă)
donatorii stau de vorbă în şoaptă despre chestiuni lipsite de importanţă, iar tu stai mai departe la pândă, într-o tensiune dureroasă
trebuie să treci neobservat şi orice semn de nervozitate sau de nelinişte te poate da de gol
chipul tău va simula duritatea compactă a stâncii şi ochii tăi vor fi aţintiţi în gol
când infirmiera va înnoda cureaua în jurul braţului şi va înţepa cu seringa una dintre şerpuitoarele tale vine albastre, vei scoate un oftat de uşurare şi de satisfacţie
(nu eşti în Tanger, ci în Spania, iar sângele pe care cu atâta viclenie îl oferi îi va infecta negreşit pe ai tăi)
nu spirochet, ci virusul turbării
te-a muşcat un câine turbat şi, la lichidul gros din sticluţă, vei adăuga
(precauţie necesară, dat fiind că, în acest caz, nu e de obicei contagios)
câteva firicele de salivă
(faptul s-a petrecut în felul următor: eşti tolănit pe păturile

de rogojină, atent la dansul hieroglific al păsărelelor drogate, când bagi de seamă prezenţa subită a dulăului: părul negru şi creţ, limba trandafirie, ochii strălucitori şi galbeni: membrul său răsare scurt şi ascuţit, iar botul aspiră cu extaz fumul înmiresmat al pipelor: mişcările lui sunt flexibile şi zvelte: nimeni nu pare să-l bage în seamă: solul e acoperit de cocoşi decapitaţi, şi el adulmecă îndelung delicata palpitaţie a viscerelor: ceva îţi semnalează iminenţa primejdiei, dar te simţi incapabil de orice efort: colţii animalului strălucesc ca nişte pumnale de oţel lustruit şi, brusc, îi înfige în trupul tău cu o exactitate energică: nicio durere, nu: dimpotrivă: ascuţita, subtila percepţie a paranoicului sau a bolnavului, în timp ce, jos, sângele se scurge vinovat, nesupus: ceva ca o aurită mare de diguri filă noduri, fără cârlige de agăţat: numai un fir de cauciuc ce se învârteşte şi se împleteşte, insinuând o suavă arhitectură de comoditate)
infirmiera n-o să-şi dea seama de maşinaţiile tale şi-o să mulţumească pentru dar cu vorbe mişcătoare
tu o să accepţi cu modestie mulţumirile ei şi-o să încropeşti, la rândul tău, un frumos discurs
(în biblioteca de pe bulevard există un bogat sortiment cu diferite modele
epic, dramatic, poetic etc.)
şi, la adăpost de orice represalii, o să aştepţi în linişte rezultatul furişatei inoculări şi evoluţia lentă, dar inexorabilă a bolii (în manualele de medicină curente sunt de obicei deosebite trei perioade: în faza de incubaţie bolnavul are, cu intermitenţe, senzaţii anormale: mâncărimi, iritaţie, arsuri, înţepături fulgerătoare şi subite: aceste simptome prevestesc o etapă melancolică ulterioară în timpul căreia victima se simte deprimată, tristă: respiraţia devine întretăiată, o nelinişte fără obiect o apasă: cea mai mică încercare de a înghiţi un lichid, lumina prea puternică, ba chiar simpla amintire a ei îi

provoacă spasme atât de dureroase, sufocări şi asfixieri atât de nemiloase încât, în clipa când bea, se scutură înspăimântată: chipul ei reflectă suferinţă, trăsăturile se crispează, membrele tremură, tot corpul se înfioară: aceste accese nu-i îngăduie să absoarbă nicio picătură de apă: crizele se repetă spontan şi la intervale din ce în ce mai scurte: sunt însoţite de convulsii şi o creştere generală a temperaturii: între două atacuri bolnavul trece prin momente de nebunie furioasă şi, adesea, e bântuit de gândul sinuciderii: supraexcitarea lui ajunge la limită: nu-şi găseşte liniştea: se ridică, umblă prin cameră, se loveşte de pereţi şi de mobile, se răneşte, scoate urlete înspăimântătoare: e scuturat de frisoane şi face spume la gură: uneori încearcă să fugă, să spargă uşa, să se arunce pe fereastră: se întinde pe pat, se agită frenetic, sfâşie pături, cuverturi şi cearşafuri, muşcă tot ce-i iese în cale: după câteva ceasuri trupul i se acoperă de o sudoare vâscoasă şi din colţurile gurii i se scurg bale albicioase: paralizia îl cuprinde încetul cu încetul şi, în cele mai multe cazuri, se stinge până la urmă prin asfixie)
după ce termini lectura, o să dai o ordonanţă
orice individ atacat de turbare va fi sechestrat într-o încăpere până moare
nu există leac şi sfârşitul e fatal[124]
după deces, încăperea mai sus pomenită şi obiectele care au aparţinut bolnavului vor fi distruse până la unul şi, fără vreo prealabilă dezinfecţie, nimeni nu le va mai folosi vreodată

patria e mama tuturor răutăţilor: şi cel mai expeditiv şi eficace mod de a te vindeca de ea constă în a o vinde, a o

124 Aceasta e prima invazie imaginară ce duce la distrugerea „Spaniei sacre” printr-un virus de turbare. Se amplifică astfel referirile anterioare la afişul „Donnez Votre Sang” şi la dulăul care linge sângele cocoşului tăiat.

trăda: s-o vinzi? pe un blid de linte, pe argintul din Peru, pe mult sau pe puţin: cui?: cui dă mai mult: ori a o încredinţa, cadou otrăvit, cui nu ştie nimic despre ea şi nici nu vrea să ştie: unui bogat sau unui sărac, unui nepăsător, unui îndrăgostit: din simpla, şi suficienta, plăcere a trădării: a eliberării de ceea ce ne identifică, ne defineşte: care ne transformă, fără să vrem, în megafoane: care ne lipesc eticheta şi ne confecţionează o mască: ce patrie?: toate: cele din trecut, cele din prezent, cele din viitor: mari şi mici, puternice, ticăloase: vânzare în lanţ, delict neîntrerupt, trădare permanentă şi activă: să vinzi
Caldeea Egiptului
Egiptul Persiei
Persia Spartei
Sparta Romei
Roma barbarilor
pe barbari Bizanţului
Bizanţul Islamului
să te laşi în voia excitantului joc al combinaţiilor şi să extragi din fiecare operaţie un beneficiu: economic, fizic sau spiritual: sau, în ultimă instanţă, din pură gratuitate, pentru fulguranta satisfacţie a actului în sine: trădare gravă, trădare veselă: trădare premeditată, trădare subită: trădare ascunsă, trădare deschisă: trădare de bărbat, trădare de fătălău: să scoţi totul la mezat: istorie, credinţe, limbaj: copilărie, peisaje, familia: să refuzi identitatea, să începi de la zero: Sisif şi, totodată, pasărea Fenix ce renaşte din propria sa cenuşă: o doză de marijuana mai puternică decât cea obişnuită e de-ajuns: Şi o caldă, viguroasă, prielnică animalitate: Tariq e lângă tine şi în ochii lui parcă se citeşte privirea implacabilă a unui tigru

convins de urgenţa şi necesitatea trădării, îţi vei înmulţi centrele de înrolare şi de recrutare
veniţi la mine, războinici ai Islamului, beduini ai

deşertului, arabi instinctivi şi brutali!: vă ofer ţara mea, intraţi în ea ca s-o jefuiţi: câmpiile, oraşele, comorile, fecioarele ei vă aparţin: doborâţi şubrezitul bastion al personalităţii sale, măturaţi molozul metafizicii sale: sălbatica agresiune colectivă se impune: a venit momentul să vă ascuţiţi cuţitele şi să vă arătaţi dinţii: să se înalţe cât e de lung şarpele răzvrătirii voastre şi, centru nebiruit şi mândru, să-şi exercite tiranica lui putere cu tăcută şi enigmatică violenţă: îţi vin în minte o sumedenie de imagini lirice, somptuoase: festoane de stuc, ornamente de ghips, puzzle de stalactite, coloane fragile, obiecte de ceramică fină: lambriuri de faianţă, inscripţii cufice, litere nesjís: mucharabis, zăvoare de fier, lămpi de moschee: grădini tainice, curţi văruite: palmieri, jerbe de verdeaţă: dune, pasaj familiar
chipuri fioroase, întrezărite sau visate, vor alcătui de aci înainte oştile tale: ciobani din Tenira şi Mulay Busselham, minieri din Laarara Fuaga, felahi din Suket-Tlata şi Laguat, vlăjgani din Uxda şi El Golea[125]
cozile turbanelor voastre se unduiesc în galopul cailor: contemplaţi cicatricea otrăvitoare de partea cealaltă a mării: bogăţia magnifică la îndemâna armăsarilor voştri
simbolurile noastre vetuste, plicticoase, zac grămădite într-un pod prăfuit: lei de pluş, castele de nisip: panglici, draperii, monede cu efigii: drapele, steme, fanfara naţională
figurile noastre glorioase şi efemeridele legate de patrie trezesc căscatul elegant şi politicos, amabilul, măsuratul zâmbet: Traian, Teodosiu, Hadrian!: don Pelayo: Guzmán cel Bun, Ruy Díaz de Vivar[126]!

---

125 Tenira este vechiul nume al Algeriei. Celelalte denumiri aparţin unor oraşe, sate şi oaze din Maroc şi Algeria.

126 Pronumele „voi” se foloseşte pentru a-i denumi pe invadatorii arabi, pe când „noi” se aplică spaniolilor. Goytisolo parodiază ideea continuităţii spaniole prin evocarea satirică a marilor împăraţi romani şi a faimoşilor monarhi şi croi medievali ce au luptat împotriva

uimitorul progres industrial, mirifica societate de consum au slăbit vechile valori: Agustina serveşte hotdogi într-un hotel turistic cu aer condiţionat: toboşarul de la Bruch mestecă gumă şi fumează Benson and Hedges
de mult ce-am ţinut braţul ridicat şi întins în faţă, cu mana deschisă şi palma în sus, oasele au devenit de plumb şi din nefericire au căzut ascultând de legea gravitaţiei
Alto de los Leones, epopeea Alcazarului, asediul oraşului Oviedo, crucişătorul Baleares, închisori roşii, regimentele din Montejurra s-au estompat pentru totdeauna în dosul decorului foarte urban de benzinării, snacks, Bănci, afişe, cafenele: de tocite şi palide idei politice: de atitudini blânde, prudente, inconsistente
oţeliţii şi gălăgioşii cocoşi de martie ce anunţau odinioară încântătoarea primăvară a Spaniilor au murit: în raiul nostru beii şi voluptuos, îngerii care vegheau cu spada în mână în dreptul porţii se scoală mahmuri din ultimul chef flamenco cu whisky şi vin andaluz
ascultaţi bine ce vă spun: Podişul ancestral, spada neînvinsă a Cidului; calul alb al Sfântului Iacob: nimic n-o să vă ţină piept: masca ne apasă: rolul pe care-l interpretăm e fals: simţim în piept o imperioasă nevoie de aer proaspăt: sângele circulă repede, inima palpită, trupul aşteaptă cu nerăbdare virilitatea voastră reţinută: mai staţi pe gânduri?: ascultaţi-mă: biruinţa e sigură: trădarea mea se va prelungi opt veacuri: e scris în ceruri, iar profeţii şi învăţaţii voştri ştiu asta: o harababură fără sfârşit, o corupţie generală, o molimă fulminantă, devastatoare: semnele premonitorii se grămădesc, iar mândra mare a Strâmtorii devine netedă ca o plută: traversarea nu prezintă riscuri: debarcaţi!
şi, coborând din rapida ambarcaţiune a lui Tariq, o să pui piciorul în funesta ţară şi-o să-ţi asumi comanda generală a operaţiunilor

---

maurilor.

o să-i îmbraci cu veşminte de carpetani pe neciopliţii şi sălbaticii tăi războinici şi-o să-i infiltrezi în mulţimea fotbalistică şi tauromahică
o să ocupi biserici, biblioteci, cazărmi, mănăstirea Yuste, San Lorenzo del Escorial, Cerro de los Ángeles
o să eliberezi moscheea din Córdoba, Giralda, Alhambra o să razi de pe faţa pământului palatul lui Carol Quintul
o să-ţi instalezi haremul în parcul Retiro
o să încurajezi apostazia muladí şi propaganda coranică
când în îndurerata Peninsulă o să existe mai multe focare de infecţie şi rezistenţa organică o să se prăbuşească, o să treci la asaltul brutal şi definitiv
cu armele ascuţite ale trădării, în fruntea musulmanilor din tribul său

mulţumită unui pumn de oameni iluştri: maeştri iubiţi pretutindeni, admiraţi şi respectaţi: ghicitori şi speologi ai zăcămintelor, filoanelor şi izvoarelor ascunse ale sufletului vostru: cercetători ai milenarelor esenţe, examinatori minuţioşi ai neamurilor de viţă veche: bărbaţi strălucitori, cu o desăvârşită conduită civică: teoreticieni ai raţiunii vitale, înaintaşi şi precursori ai lui Heidegger: apărători ai nobilei civilizaţii în lupta cu barbaria: spaniolizatori ai Europei, europenizând ai Spaniei: contemporani cu Proust şi anticipatori ai lui D'Annunzio şi Maeterlinck: pelerini la mormântul lui don Quijote, exegeţi ai vechilor balade: apărători neînfricaţi ai specificului iberic, ai destinului hispanic deosebit şi privilegiat: demascatori ai intereselor create, creatori de interese noi: grup fără egal de stilişti, aurari şi meşteri ai limbajului: stăpâni pe un bagaj cultural de o modernitate fără cusur, înveşmântat întotdeauna în forme distinse, strălucite: autori de eseuri foarte plăcute, iniţiatori ai erudiţiei istorice, oracole subtile ale Spiritului în cercurile rafinate şi elegante: heralzi ai ştiinţelor oculte şi inaccesibile profanilor pe care se cuvenea să le prezinţi

poporului docil pentru a împlini penuria sa intelectuală şi ce asigura în acelaşi timp consumul normal al întregului secol academic: patrioţi ursuzi, severi, austeri, inexorabili: paznici zeloşi ai adevărului, închis de ei într-un nou şi brevetat chivot al legii: ridicaţi pe piedestaluri şi transformaţi în statui, înveşmântaţi în togi de rectori, încununaţi cu lauri: paladini ai Cidului, ai lui Seneca, ai lui Platero: legătura atât de specific spaniolă ce există între stoicism şi tauromahie: campioni ai evidentei înlănţuiri de gene, dovadă a dăinuirii seculare a anumitor trăsături etnice de neşters: a spiritului atras de rădăcinile lui spre veşnicia castei: a neîndoielnicei voastre filiaţii cu Tubal, fiul lui Iafet şi nepot al lui Noe: a acestei linii ascunse şi subterane ce merge de la Sagunto şi Numancia până la epopeea Alcazarului din Toledo: restauratori ai continuităţii celtiberice, vizigote şi vardule: colecţie de străluciţi cavaleri rătăcitori pe câmpii, munţi şi văi: neaoşeşte opuşi devizei time is money, bunului-simţ, sâcâitoarei logici: duşmani viscerali ai ghidului Baedeker şi ai sleeping-car-ului, ai pernei şi ai băii: ai căii ferate, ai toaletei, ai telefonului: înrolaţi sub deviza aristocratică de fidelitate faţă de elite: cu suflet dermo-scheletic, de crustaceu, cu scheletul pe dinafară, iar înăuntru, carnea, tot osoasă: acestui pumn de taumaturgi impregnaţi cu o fină sensibilitate artistică şi un profund absolutism conceptual: cu o intimă reticenţă faţă de ideea de democraţie: mulţumită lor şi îmbuibaţilor epigoni care nu lipsesc, monopoliştii şi bancherii asprei proze de astăzi, vei putea să identifici şi să recunoşti peisajul fatalei Peninsule, imortalizat în chip glorios în paginile lor

străbaţi în taină această Castilie aridă şi uscată, arsă de soarele verii, biciuită iarna de vifore: pândeşti câmpul pustiu şi parcă adâncit în sine, plopii de pe malul râului, primăvara leneşă: coline golaşe, ulmi foşnitori, plopi înalţi,

stejari greoi
răsună, se înşiruie unul după altul dangătele ce cheamă la rugăciune: concert de clopote ce rupe tăcerea veche şi solemnă: dulce curgere a zilelor asemenea: repetiţie, substanţă a fericirii: obicei sfânt
e ceasul amiezii: peisajul e vegheat de pâcla ce se ridică din pământ: totul se vede tulbure şi şters: culorile n-au strălucire
pământ uscat şi gol unde *gea* domină flora şi fauna: limpede cer albastru, vaste câmpii, măguri crăpate şi roşcate: dezolare, sete a sufletului, turme transhumante, nemişcată rută
drumul se aşterne nesfârşit în faţa ochilor: abrupte locuri stâncoase: munţi golaşi: plopi drepţi: procesiune monotonă şi gravă de crânguri de stejari, de un verde sever şi peren
sate simple şi umede, îmbibate de istorie veche: o piaţă cu mici arcade, un bătrân aşezat în faţa porţii, palate cu steme de nenumărate spiţe nobile, ferestruici zăbrelite la o mănăstire de maici, paşi uşori pe o ulicioară
ruinele castelului Mota: podul Segoviana: stepa din cursul superior al râului Duero: morile de apă din Zamora: Salas de los Infantes: zidurile cenuşii ale oraşului Olmedo
te opreşti să contempli plopii de pe mal: vântul biciuie stejarii: apa ţâşneşte din adânc, din măruntaiele pământului: se lasă seara şi lumina leneşă a toamnei conferă peisajului sterp şi stâncos intonaţii anacreontice
se aude în depărtare melancolicul sunet al tălăngilor: un ciobănaş cântă: lângă tine, albinele, schitul, râpa prăvălită peste râu, veşnica rostogolire a apei pe stâncile prin care-şi sapă drumul
ascuns într-o pădurice, lângă o potecă de ţară, cuprinzi pentru ultima oară cu privirea elementele vectoriale, riguros ordonate, ale încremenitului peisaj: o barză extatică, un ulm singuratic, un stejar cast, câţiva arbuşti scunzi şi chirciţi: o bătrânică, suită pe spinarea unui

măgăruş, trece dându-ţi bineţe: hohotul tău sălbatic se pierde în tăcerea mănăstirească a asfinţitului
mulţi stejari pe aici, Julián!: prea mulţi plopi, prea mulţi plopi, şi albi şi negri!: ce-i de făcut cu această câmpie prăpădită? atâta uscăciune şi atâtea dangăte de clopot te revoltă: du-te: lasă naibii odată drumurile bătute: locul ăsta duhneşte: pot să rămână oare lucrurile aşa?: răbdare, răbdare şi
o să vedem noi cum ne lecuim de toate astea[127]

aleargă în galop, bărbate, aleargă în galop, şi nu te descuraja, preaiubit de Dumnezeu şi fiu al Tunetului, pe albul şi dioscuricul tău cal, coborând din văzduh cu mare grăbire, Iacov omorâtorul de mauri, cu inefabilul său însemn alb şi spada strălucitoare în mână, biciul şi spaima hoardei musulmane pe vasta piele de taur[128], precum eşti zugrăvit, călare şi ţinând strâns nebiruita spada Tizona, pe tâmpla bisericii ce ţi-a fost închinată, loc de întâlnire secular a mii şi mii de pelerini care, de-a lungul nebuloasei Căi Lactee[129], dau fuga cu sandalele şi armurile lor, cu crucile şi toiegele lor, la plus ancienne route touristique du monde, messieurs-dames, aves ses paysages et ses sites, ses ressources hôtelières et ses specialités gastronomiques dont la celebre Coquille Saint Jacques, le tout à des prix imbattables[130], alergând în galop pe pământ şi prin văzduh

127 În paragrafele precedente, Goytisolo reia experienţa de călător ce străbate Castilia pe care au valorificat-o scriitorii din generaţia de la 1898, dar, spre deosebire de ei, Goytisolo nu mitizează peisajul spaniol, ci urmăreşte să distrugă expresia sa literară idealizată.

128 Conturul Peninsulei Iberice a fost din vechime asemuit cu pielea unui taur jupuit.

129 În Spania, Calea Lactee mai poartă şi denumirea de Calea Sfântului Iacov.

130 Cea mai veche rută turistică din lume, doamnelor şi domnilor, cu peisajele şi locurile sale încântătoare, cu resursele sale hoteliere şi specialităţile sale gastronomice, printre care se află celebra Scoică a

până la celălalt ţărm al mării pentru a-i da o mană de ajutor lui Cortés şi, în fruntea celor din Cholula, Tezcuco şi Tascala, să despice şirurile indigenilor, năpustindu-se asupra lor şi doborându-i la pământ cu zăbalele şi cu copitele cailor pentru ca în Mexic să ia fiinţă trei Tribunale regale de judecată, unsprezece episcopii şi un Colegiu Universal de Arte şi Studii unde să se acorde diplome de licenţă şi doctorat şi să existe meşteri tipografi care să scoată cărţi în latină şi în spaniolă şi indigenii să înveţe să lucreze fierul cu ciocanul şi să-l şlefuiască şi să înveţe să ţească cu fire de mătase, tafta şi satin şi să ajungă să facă sculpturi luându-se la întrecere cu Berruguete şi Michelangelo, zburând şi iar zburând, înaripat şi impetuos, pe cerul nenumăratelor câmpuri de bătălie, trasând impresionante spirale ciclice printre corurile de îngeri ce cântă antifoane şi smeriţii carpetani care pândesc mesianic hatârul darurilor tale, carpetanii, vai, carpetanii, neamul mâncător de năut, greoi şi neclintiţi, somnoroşi şi amorţiţi, carpetanii, vai, ostili faţă de progres şi de tehnică, vânători de eretici, trăiască lanţurile, veşnicii cruciaţi[131]

(aria selecţionată pentru metamorfoza şi des-caracterizarea istorică a fost recunoscută cu grijă: ai la tine planurile topografice şi un tabel indicator al timpului: pe scurt: aria desemnată, Aria H, se întinde de la pantele nord-vestice ale masivului Moncayo spre Guadarrama, Gredos şi lanţul muntos Cabrera: cuprinde zone de stepă acoperite de stânci, câmpii aride, râuri concise şi sobre: clopotele cheamă enoriaşii la rugăciune, şi parcă răsar din

---

Sfântului Iacov, totul la preţuri incredibile (fr.).

131 Scriitorul amestecă aici descrieri şi comentarii de largă răspândire în cultura spaniolă, ca bunăoară strigătul „trăiască lanţurile” ce a răsunat la Madrid în momentul restaurării absolutismului de către Fernando al VII-lea, sau popularitatea năutului, imortalizat într-o *Odă andaluză* a poetului José Joaquín de Mora.

pământ nedesluşite gânduri de veşnicie: pentru echipele de fumigaţie şi de tăiere a copacilor punctele de aterizare vor fi marcate cu balize de culoare albastră: în centrul acestei arii va fi montat un emiţător de Radio Decca pentru a putea fi trimise elicoptere suplimentare: echipa care transportă speciile vegetale adecvate la noile condiţii climatologice va zbura la o înălţime de zece mii de picioare şi cu o viteză de trei sute de mile: calculând greutatea fiecărei încărcături, va fi nevoie de paraşute simultane şi, cum terenul e accidentat, va trebui să fie împachetate în bureţi: combinezoanele paraşutiştilor şi lăzile lansate va trebui să fie impregnate cu o substanţă fosforescentă pentru a facilita recuperarea lor: elicopterele vor recepţiona mesajele pe ultrascurte: mai e ceva de lămurit?
nimic
vajnicii bărbaţi ai tribului şi-au potrivit turbanele lor albe şi saltă în şeile armăsarilor, care nechează cu avânt şi plăcere, de parcă ar simţi în nări mirosul sângelui)
aleargă în galop, da, aleargă în fruntea turmei învolburate şi gălăgioase, războinic nebiruit, apostol al năutului: patronajul său zvelt nu conjură nimic: carpetanii supravieţuiesc găunoşi şi inutili: duelişti fără spadă, îşi vântură braţele şi cuvintele cu aceeaşi înverşunare cu care îţi încrucişezi oţelul spadei cu acela al unui adversar ce nu mai există: năutul le-a imobilizat minţile şi substanţa lor flatulentă susţine vechea şi naturala lor strâmbătate: aleargă în galop, da, aleargă în galop, prin stepa funebră şi neghioabă: un duşman mai tare decât tine îşi supraveghează paşii cu băgare de seamă: prevăzător, ager, se scurge şi şerpuieşte pe piatră: şarpe viclean, armă puternică a lui Julián; capul său triunghiular şi turtit oscilează potrivit unei modulaţii hispanice, ochii lui pătrunzători, cu pleoape transparente, veghează, cu tenacitate, ca nişte gămălii de ac: aleargă în galop, da, aleargă în galop: jos inteligenţa, n-au decât să facă ei

invenţii: departe de noi primejdioasa noutate de a reflecta[132]!: între timp, şarpele flămând se pregăteşte de atac, gata să se ridice şi să se repeadă asupra prăzii şi să-şi injecteze lichidul aducător de moarte care, răspândindu-se încetul cu încetul în trupul ei, va provoca în chip iremediabil moartea: drept ca un băţ deasupra inelului plat, în timp ce se înalţă şi suie parcă ieşind din propriul său pântec şi-şi întinde capul tot înainte: iute, poruncitor, tenace: dragon învins, nicidecum: primejdioasă suverană târâtoare: condensată virtute de rudimentară vitalitate arabă: aleargă în galop, da, aleargă în galop, străbătând precarul, abolitul peisaj, fin al lui Jupiter, herald ceresc: candida şi fulgerătoarea ta apariţie nu mai săvârşeşte nicio minune: soarta ţi-a fost hotărâtă: aleargă în galop, da, spre negurosul mit de unde ai ieşit pe nepusă masă: aleargă în galop, aleargă în galop şi lasă-ne în pace

minuţios, vei trece la eliminarea funestului peisaj
intensa şi metodica acţiune a războinicilor din tribul tău va pricinui în primul rând moartea imediată a florei sale tipice

> jos cu voi, ulmi sonori, căşti plopi, stejari domoli şi gravi!: nimbul vostru mistic păleşte: frunzele îngălbenesc deodată, o tainică şi ruşinoasă boală vă otrăveşte seva: trunchiul vostru golaş se apleacă, se frânge, se prăbuşeşte: sunteţi nişte schelete vegetale, lemne carbonizate, biete rămăşiţe osândite să ardeţi, să vă prefaceţi în turbă: să nu aşteptaţi din partea mea o elegie: mă bucur de năruirea voastră: să vă acopere barzii stepei cu versurile lor plângăcioase: inima ta nu cunoaşte mila: răspunsul tău o să fie un hohot de râs: ostenit de atâta tăiat crengi şi despicat trunchiuri, o să-ţi verşi rubiniul şi

132 Aluzie la Unamuno, care a lansat deviza „n-au decât să fad ei invenţii”, şi la dialogul său cu generalul Millán Astray, care a proclamat rudimentara lozincă „moarte inteligenţei”.

fluidul dispreţ peste cadavrele lor mutilate
fugind de vegetalul dezastru, pe drumuri şi poteci de ţară, o să trăieşti din prădăciuni pustiind satele şi făcând să amuţească dangătul lor de clopote[133]

afară cu voi, clopote de îngropăciune, dangăte, bătăi de toacă chemând la rugăciune, chemări amăgitoare la nemurirea sufletului!: trăncăneala voastră neghioabă îndobitoceşte: ceasul dreptăţii a venit: lovit de trăsnetul tău necruţător turnul clopotniţei o să se prăbuşească împrăştiind în jur deznădejdea şi moartea: or să piară berzele şi lăstunii: or să dispară babele lâncezind la soare cu fustele sumese: destul v-a fost, clopote mârşave: din metalul vostru inofensiv o să bat monedă: ciocanul o să bată în bronz amintirea venirii tale: o să fie pe veci martorul răzbunării tale

peste searbăda întindere a câmpiei şi peste şesul nesfârşit o să îngrămădeşti nori negri ce-or să aducă o schimbare bruscă a climei

v-a fost destul, peisaje aride, pământuri sterpe, câmpii însetate!: efluviile etice s-au terminat: goliciunea voastră n-o să mai hrănească obscena metafizică: cumulus, nimbus, cirus, status or să vegheze cerul pentru totdeauna: natura o să devină ploioasă: ţarinile şi miriştile or să înverzească: cereale, zarzavaturi, legume or să acopere cu un covor câmpia cea rodnică: o labirintică reţea de canale o să dea impuls burleştii transformări: lanuri verzi or să înlocuiască paraginile: pe un fond reavăn şi înverzit de ploi or să pască vacile printre lalele

colinele pietroase, grohotişurile, stâncăraia universului

133 Goytisolo continuă să distrugă furibund peisajul idealizat de scriitorii de la 1898, urmând modelul celebru oferit de poetul Luis Cernuda într-un poem din anii treizeci în care instiga la „demolarea statuilor anonime”.

vostru mineralizat şi lipsit de apă o să sufere efectele galopante ale agresiunii chimice şi-o să se integreze la rândul lor, într-un timp foarte scurt, în nordicul peisaj industrial cu coşuri de fabrici

> jos cu voi, munţi calcaroşi, culmi golaşe şi severe, Podiş spurcat!: şisturile or să se acopere de noi specii vegetale, de pajişti pline de zâmbete şi desfătări: brumăriul o să fie verde: albul o să fie verde: galbenul şi cenuşiul or să fie verzi: apa o să ţâşnească din toate părţile: mlaştini, iazuri, lagune şi bolţi or să astâmpere scârboasa sete spirituală a poetului: n-are decât să-i stea în gât: să se sufoce: să se înece: să-i mişune brotaci prin burtă: să-i năpădească sufletul broaştele râioase: trupul său grotesc să plutească şi să-i sugă sângele lipitorile

pe drumul de întoarcere la meleagurile tale o să dai de o bătrână călare pe un biet măgar şi o s-o trânteşti la pământ fără niciun motiv, cu o cruzime severă şi exigentă

> animalul e mic, păros, suav şi merge gâfâind de parcă ar veni de foarte departe: cu o mână o să-i dai să mănânce, în timp ce cu cealaltă pui mâna pe cuţitul bine ascuţit şi i-l înfigi lent în grumaz: sângele ţâşneşte negru şi vâscos: ochii lui de tăciune or să implore ca doi scarabei de cleştar negru: o să-i mai înfigi o dată cuţitul, de astă dată în burtă, şi măruntaiele or să-i curgă ca o serpentină vrednică de râs: bătrânica o să încerce să-l apere şi-o să aibă aceeaşi soartă: viscerele sunt subţiri şi trandafirii, ca panglicile de legat cadourile de Crăciun: o fetiţă o să le taie cu foarfecă şi-o să se joace cu ele sărind coarda: măgăruşul şi baba or să moară: copila o să turbeze[134]

---

134 În furia lui dezlănţuită asupra peisajului castilian, asupra babei şi asupra măgăruşului Platero din cartea lui Juan Ramón Jiménez, Goytisolo adoptă, după cum observă Linda Gould Levine, violenţele de

reziditor al lumii, dumnezeu ostenit, o să te odihneşti în ziua a şaptea

la Madrid, spre sfârşitul lui iulie, orologiul bate de orele unsprezece fix în Puerta del Sol: pe promenada Prado trec agale caleştile ultimei zile de plimbare, iar la cafeneaua Chicote foarte popularul filosof Seneca primeşte prinosul de admiraţie pe care i-l aduce crema intelectualităţii când zdravănul Tariq, apucându-te strâns de braţ, te duce în zbor la minunatul foişor Bab-el-Assa şi, ridicând tabla de pe acoperişul clădirilor ca pe o foaie de plăcintă, descoperă deodată umplutura de carne a oraşului cu toată omeneasca ei varietate de gângănii raţionale[135]
moderni directori de întreprinderi prosternaţi în genunchi în faţa unui zeificat exemplar din IBM, vechi cruciaţi suferind de obezitate şi artrită, îmbâcsiţi birocraţi cu nasul înfundat în lectura Buletinului Oficial: băieţi de prăvălie cu televizor şi automobil, suporteri de fotbal, amatori de lupte cu tauri: exploratori ai lanţurilor muntoase în zilele de duminică, muncitori şi bieţi inşi dresaţi, iubitori de rock şi admiratori ai celebrului cântăreţ Raphael
urmând direcţia mâinii lui o să distingi bătrâni care-şi supravieţuiesc şi tineri care mor înainte de a le suna ceasul: grămezi de cadavre care merg şi respectă cu urbanitate regulile de circulaţie: femei de toate soiurile care, refuzând să aibă de a face cu niscaiva muţunache, invocă în vise şarpele arăbesc şi lentul, îmbelşugatul său festin
în diverse puncte ale oraşului cu case lipsite de acoperişuri copii şi adolescenţi învaţă cu sârg principiile filosofiei stoice, comorile şi ierarhia cinului îngeresc, isprăvile reginei Isabela Catolica, virtuţile sindicatului vostru

limbaj ale marchizului de Sade.

135 Este adoptat aici de Goytisolo procedeul din faimosul roman satiric din Secolul de Aur *Diavolul şchiop* de Luis Vélez de Guevara.

vertical[136]
în cafenele şi cenacluri, aziluri de noapte şi închisori literaţii păstrează nestinsă o flacără strălucitoare a torţei faimoasei generaţii: copii, nepoţi, strănepoţi ai celor de la 1898, barzi ai inamovibilei flori de stepă, ai hispanicei esenţe impusă probelor milenare: statui încă fără piedestal, dar cu mimica şi atitudinea toreadorului în arenă, cu geniul şi înfăţişarea pline de austeritate ale senechismului: avansând cu răbdare pe scara ierarhică încununată cu lauri, revărsând cu găleata irezistibilul lor dar de a se face plăcuţi: dacă mă citezi, te citez şi eu, dacă mă lauzi, te laud şi eu, dacă mă citeşti, te citesc şi eu: original şi neaoş sistem critic întemeiat pe tribala şi primitiva economie de troc!: poeţi, naratori, dramaturgi stau la pândă jinduind premiul planetar care constă într-o sumă exorbitantă!: împletindu-se, între timp, unii cu alţii precum ghirlandele de flori, risipind cu dărnicie umflate elogii reciproce, redactând răsunătoare panegirice: pe un ton fals, neautentice întotdeauna, în afară de cazurile când îşi pierd cumpătul şi se încaieră unii cu alţii: veche mânie anevoie reţinută ce se revarsă acum din belşug asupra celor care nu sunt de faţă sau nu vor să accepte un asemenea joc!: nemuritorul arţag spaniol, singura voastră realitate!
la distanţă de o jumătate de leghe, scrupuloşii reprezentanţi ai domeniului informaţiei se lasă purtaţi de fuga condeiului şi izbesc cu inspirată furie clapele maşinii de scris

> „Se iveau pe bolta de cleştar, odată cu revărsatul zorilor, armăsarii de foc ai lui Febus când, trezit de trilul păsărilor, filosoful Seneca...”
>
> „Cei care-am avut norocul să-l însoţim pe dragul nostru Seneca în timpul ceremoniilor de inaugurare

136 Aluzie la organizarea ierarhică şi la controlul de sus în jos exercitat asupra mişcării sindicale în timpul regimului franchist.

a celei de a celui de a XVIII-a Expoziţii Internaţionale a Crizantemelor am fost martorii unui eveniment a cărui intensitate emotivă atinge altitudinile sublimului: desprinzându-se din rândurile admiratorilor, o încântătoare copilă de trei ani s-a repezit în întâmpinarea filosofului şi, cu o graţioasă plecăciune, i-a oferit un minunat buchet de flori pe care…”

„La orele 11 şi şaptesprezece minute ale dimineţii de astăzi, marele Seneca a deschis larg fereastra biroului său de lucru şi, sprijinindu-şi gânditor coatele de pervaz, a fluierat cu neegalată măiestrie primele măsuri ale marşului din «Podul peste râul Kwai» în ropotele de aplauze ale stoicilor care, ca de obicei, îl aşteptau să-şi facă apariţia pentru…”

într-un vast şi luxos local de pe Nuevos Ministerios, un strălucit şi nobil discipol al doctorului Sagredo explică respectabilei mulţimi adunate acolo că niciodată în istoria umanităţii nu a mai existat un exemplu atât de frumos de stoicism statornic ca acela oferit de interminabila falangă de neînfricaţi bărbieri şi felceri care timp de veacuri şi-au asumat sarcina de a uşura congestionatul aparat circulator al carpetanilor, trimiţându-i pe mulţi la groapă, ce-i drept, dar curăţându-i pe ceilalţi de excesele sangvine, ca să poată trăi într-o relativă pace şi linişte, şi propune un omagiu naţional pentru cel mai mare bărbier, neclintitul, străvechiul, încercatul filosof Seneca

în confortabilele saloane ale ultradinamicului Club Index, cultul şi cinstitul director cu accent din Extremadura şi paradigmatica mustăcioară răsucită după moda impusă de regele Alfonso dizertează în chip inteligent şi agreabil despre esenţele hispanice ale bobului de năut: baza edificiului vostru social, a gregarului vostru instinct: în situaţiile în care francezul spune cherchez la femme, carpetanul spune cherchez le pois chiche: trebuie să cauţi

bobul de năut, grăuntele mărunt: nu vreau să ştiu de plăcinte ori de pretenţioase mâncăruri prăjite: trucuri europene care încântă ochiul şi amăgesc foamea: sobrul, măruntul, severul, compactul bob de năut naţional: epicentru şi motor al glorioaselor voastre isprăvi de vitejie în Flandra, Italia şi peste mări: fierărie unde se călesc bărbaţi zdraveni şi aspri: izvor de dulci efluvii de pace şi alcătuiri duhovniceşti: patria voastră a fost, este şi va fi un câmp semănat cu năut: iar simbolul vostru, eroul cu adânci rădăcini iberice, de veche şi nobilă stirpe senechistă, e marele şi viteazul Bob de Năut, Garbanzote de la Mancha[137]
până la urmă, ostenit de atâta stat de strajă în foişorul fortăreţei, Diavolul cel Şchiop o să lipească acoperişul cu chirpici şi-o să lase să putrezească iarăşi carnea din marea plăcintă a oraşului, împreună cu neastâmpăratul şi variatul roi de gângănii raţionale

nestrăbătute păduri sunt mustăţile lui, în care un mânz n-ar putea rătăci: cu atât mai mult tu, care pe jos şi fără grabă hoinăreşti, visezi, înaintezi, îţi cauţi drumul, cercetezi: pătrunzând tot mai adânc şi cu mult curaj în hăţişul necălcat de picior de om: parazit fericit al ursuzei păduri: la fel ca ieri, la fel ca mâine, la fel ca în toate zilele: în frunzişul des pe care concetăţenii tăi nu-l cunosc: vegetaţie stufoasă de tulpini drepte, de încâlcite liane: floră sălbatică, agăţată de stânci, tufe şi bălării, mărăcini şi scaieţi: zăbovind în ea fără să-ţi fie teamă c-o să te sufoci: fără nicio oprelişte ori ruşine: desişurile şi tufişurile sunt ale tale: îţi sunt pe plac şi găseşti adăpost în hăţişurile lor sălbatice: blânzi, primitori munţi unde ai vrea să-ţi găseşti odihnă pentru totdeauna!: precum Mowgli, întocmai ca el:

137 Trimitere evidentă la don Quijote de la Mancha şi totodată aluzie la filmul de succes din anii patruzeci despre aventurile unui bob de năut intitulat *Micul bob de năut.*

departe de dichisita civilizaţie hispanică: în stufoasa, încâlcita junglă mişunând de fiare sălbatice: faună agilă şi zveltă, precaută, flexibilă!: colţi ascuţiţi, muşchi netezi, gheare gingaşe: proză anarhică şi barbară, departe de stilul vostru pieptănat, de anemica, afectată voastră scriitură!: şi, deschizându-ţi drum prin desiş, o să inaugurezi poteci şi scurtături, o să inventezi cărări şi pârtii, într-o ruptură abruptă cu sintaxa oficială şi sechela ei de dogme şi interdicţii: eretic, schismatic, renegat, apostat: violând edicte şi norme, gustând din deliciosul fruct oprit: codrul sălbatic şi des al lui Tariq, neagra barbă încâlcită, zâmbetul mândru, scăpărător!:

aspru, sălbatic peisaj în care te rătăceşti şi te afunzi cu desfătare: de obicei leneş şi fără griji: neliniştit astăzi din pricina prezenţei unui hominid care, tolănit pe grămada de lână creaţă, fredonează cu nepăsare o arie de dans din „Silfidele” lui Chopin: o să te apropii de el în vârful picioarelor şi-o să descoperi, ghemuit pe vine, un filosof cu înfăţişare de ţigan bătrân, înfăşurat într-o togă imaculată şi cu fruntea încununată cu lauri: nu încape îndoială: e Seneca!: sever şi uscăţiv, solemn, aşa cum figurează la muzeul vostru din Madrid: cufundat acum într-o ocupaţie anevoioasă şi lentă, într-o expansiune comună şi inferioară: fredonând între timp cerescul motiv ca pe un foarte potrivit anticlimax: forţând tonul în plauzibila apoteoză a efortului, până în clipa în care, întorcând capul într-o parte, descoperă vecinătatea ta indiscretă şi, din poziţia lui umilă şi chinuită, îşi dă seama,
ah, că sunt aici!
şi chiar dacă tu bâigui câteva cuvinte de scuză şi te întorci pudic cu spatele, o să auzi încă, în surdină, imprecisele, neutrele, succesivele lui emisii vocale: de satisfacţie ori de nelinişte: sau şi de una şi de alta, tot ce se poate, după o scurtă pauză în care n-o să poţi evita ispita de a-l spiona, sfiosul filosof scoate un oftat uşor şi, la adăpostul

demnităţii sale înfăşurate în togă, o să se aplece spre a-şi contempla cu duioşie opera, proaspătul rod al măruntaielor sale: ascunsă privirii tale de arborescente hăţişuri, dar încheiată şi suficientă pentru el, aşa că, lăsând-o în voia sorţii sale fecundante, o să se ridice anevoie, nu însă înainte de a o acoperi cu o rustică foliaţie vegetală: pe urmă o să dea ochii cu tine cu stoicism şi-o să se silească să arboreze un zâmbet grav şi chinuit
deşi filosof, sunt supus unor imperioase necesităţi naturale, înţelegi? şi sfântul Augustin a trebuit să li se supună, şi vechii părinţi ai Bisericii: ba chiar şi angelicul Toma d'Aquino!: o cucernică legendă ne încredinţează că într-o asemenea situaţie şi-a compus cele mai înălţătoare opere
Seneca schiţează un gest de dezvinovăţire şi, cum tu taci, îşi urmează discursul cu emfază
eu însumi, într-o stare sufletească asemănătoare, am redactat câteva dintre cele mai bune scrisori către Luciliu: îndeosebi aceea atât de faimoasă despre dorinţele lipsite de moderaţie, îţi aminteşti de ea?
nu, nu mi-o amintesc
păcat, spune el: în ea fac praf teza lui Freud, Marx şi Friedrich Nietzsche: şi dumneata, fireşte ştiai că Nietzsche a fost sifilitic…
nu, nu ştiam
ei bine, ai aflat acum: nici mai mult nici mai puţin decât un sifilis de gradul trei: şancru lingual, cu ramificaţii în oase şi intestine: incurabil, băiete: prietenii apropiaţi spun că-şi muşca pumnii şi se izbea cu capul de pereţi: sfârşitul lui jalnic mi-a inspirat oda pentru care am fost ales membru corespondent al Academiei Regale şi pentru care am primit şi un premiu al fundaţiei Al Capone: ştii cât mi-au dat, copilaş?
nu!
ţine-te bine să nu cazi: o jumătate de milion de pesete!:

ceea ce, chiar după ultima devalorizare, nu-i de ici, de colo: şi unde mai pui prestigiul şi popularitatea: televiziunea şi toate celelalte!: ca să nu mai vorbim despre fetişcane: mă mâncau din ochi, nu altceva: căsătorite, nemăritate, ba chiar şi fecioare!: ce puteam să fac?: a trebuit să iau tonice, ce să-ţi mai spun!: era mai ales una, o blondă, cu nişte ţâţe uite-aşa, care nu mă slăbea o clipă: se ţinea ca scaiul de mandea: nebună, nebună de legat: dacă trebuia să mă despart un minut de ea, îşi pierdea minţile: mă săruta pe gură şi mă muşca: ţi-o jur, bărbate: ardea ca jeraticul: uite: aici am poza ei

bărbatul întinde mâna şi apucă o servietă de piele uzată şi scoate din ea poza color a unei fete cu minijupă şi cu o bluză strâmtă şi vaporoasă care îngăduie să-i bănuieşti, contra luminii, fineţea şi tăria sânilor: i-am făcut-o chiar eu lângă turnul Eiffel: optsprezece anişori, iar în pat o fiară: e franţuzoaică, ce mai: curăţică şi educată: dacă vrei s-o-ncerci, ţi-o prezint: din fericire, locuieşte aproape: douăzeci şi cinci de dirham! o repriză, cincizeci toată noaptea: ce zici, bărbate?

nu, nu te hotărăşti şi, din pricina asta, el te trage de mânecă şi insistă cu glas apăsat în timp ce scoate alte poze din servietă şi le desfăşoară în faţa ta în evantai: o mână de cărţi de joc răsfirate cu femei sumar îmbrăcate, surprinse în atitudini seducătoare, pe o catifelată canapea roşie

dacă franţuzoaica nu-ţi place, am o spanioloaică: un adevărat cutremur!: bruneta asta: are douăzeci de primăveri şi un temperament care, cum să-ţi spun, mai bine mă abţin: treizeci de duro, nu mai mult: preţ pentru prieteni

tu continui să-ţi deschizi drum prin hăţişul pădurii, iar el aleargă în urma ta, insistă, te imploră, încearcă să-ţi taie drumul

evreică?

marocană?
petite fille?
fraulein to fuck?
allora, ragazzino innocente[138]
fără să vă daţi seama aţi ajuns la marginea pădurii virgine: în vârful mustăţii în furculiţă: felea aspră a lui Turiq se dilată pentru a exhala fumul de pipă şi, mai uşor decât tine, codoşul se trezeşte zburând prin aer şi aterizează pe duşumeaua cafenelei din Tanger lângă o grămadă de chiştoace: toga şi cununa de lauri au zburat odată cu el, iar acum înfăţişarea lui e jalnică şi vrednică de plâns: mişcările lui rigide, bruşte, parcă ascultă de o îndoită şi contradictorie incitaţie: sobrietate, schematism şi, totodată, gesticulaţie, risipă: cu toca lui soioasă, pantofii scâlciaţi, haina de sperietoare de ciori, priveşte ţintă în gol, integrat în decor ca un element printre atâtea altele şi firi să atragă atenţia nimănui: când, urmând direcţia privirii tale, unul dintre fumătorii de la masa de alături bagă de seamă prezenţa lui, deznodământul se precipită brusc: fără vreo introducere sau vreo explicaţie, bărbatul străbate cât ai clipi din ochi distanţa care-i desparte: grosolana lui umbră uriaşă planează timp de câteva clipe deasupra micuţului pehlivan şi, fără violenţă, nici ură: nu, în mod aseptic, meticulos o să-l calce în picioare, da, o să-l strivească sub greutatea papucului său

în vechea şi neprimitoarea bibliotecă pe care o vizitezi în fiecare zi ai verificat cu răbdare abuzurile verbului: câte proliferări canceroase şi inutile, câte excrescenţe parazitare şi josnice!: cuvinte, tipare goale, recipiente

138 Fată (fr.), una bună la pat (germ., engl.) atunci, un băieţel nevinovat (it.). Seneca devine aici un codoş ordinar, în contrast cu figura aureolată de nobil stoicism pe care au consacrat-o scriitorii de la 1898. Goytisolo reia în aceste pagini critica Spaniei care „a învăţat să se prostitueze” sub regimul franchist (vezi romanul *Carte de identitate).*

sonore şi găunoase: ce microb v-a uscat pulpa şi a mâncat-o până la coajă?: sănătatea voastră aparentă e un miraj grosolan: necontenitele prefaceri ale veacurilor v-au înmuiat tăria: lumina ce vă aureolează nu există: astrul care o comitea a murit în urmă cu zece mii de ani: trebuie să extindeţi certificatul vostru de deces: servilismul şi docilitatea de care daţi dovadă acreditează teza josniciei voastre: sunteţi nişte codoşi vicleni, târfe onorabile, gata oricând să se vândă ultimului şi celui mai murdar licitant: simonia e modul vostru de a vă câştiga traiul: voraci, tentaculari, madreporici, creşteţi şi vă înmulţiţi pe hârtie înecând adevărul sub mască: până când o să ţină tirania voastră?: sentimentele nobile pe care aveţi pretenţia să le slujiţi putrezesc în haznaua istoriei: ecloge, ode patriotice, sonete de o decantată religiozitate: iubirea, la gunoi cu ea: patria, la gunoi cu ea: zei şi regi, la gunoi cu ei: să râme porcii şi să se tăvălească în cloaca împuţită: marea e plină de cadavre scârboase: lasă naibii cărţile: poeme, râgâieli spirituale, chiorăieli sufleteşti: Parnasul a ajuns la solduri, iar Academia e scoasă la mezat!: jos cu florilegiile, aranjamentele florale, coroniţele de flori, floriculturile şi ornamentele florale!: a sosit ceasul să punem capăt zâzaniei: verbul a murit şi beţia faptei te solicită: adu-ţi aminte de asta, Ulbán: violenţa e mută: ca să jefuieşti, să distrugi, să violezi, să trădezi n-ai nevoie de cuvinte

înainte de a continua sângeroasa incursiune o să consulţi pentru ultima oară cărţile aliniate pe rafturi, căutând definiţia şi decalogul desăvârşitului cavaler creştin

> „Cavalerul creştin este înainte de toate un paladin apărător al unei cauze, răzbunător de strâmbătăţi şi nedreptăţi, care cutreieră lumea supunând realităţile la porunca unor valori supreme, absolute, necondiţionale.
>
> Cavalerul creştin e viteaz, curajos. Nu-i e frică decât

de Dumnezeu şi de el însuşi. Viaţa lui înaintează pe un drum prestabilit, net şi clar, susţinut de o liniştită certitudine şi siguranţă, de un suflet neînfricat şi senin. Cavalerul creştin simte în sufletul său o năzuinţă atât de fierbinte de veşnicie, încât nu poate să aştepte nici măcar sfârşitul scurtei vieţi omeneşti. Spre deosebire de alte suflete care aspiră să ajungă la infinit pe drumul lent al finitului, cavalerul creştin aspiră să se aşeze dintr-o săritură în chiar sânul esenţei divine."[139]

de pe rafturile prăfuite ale bibliotecii te contemplă patru veacuri de putreziciune castiliană: cartea îţi cade din mână şi o înapoiezi, murdărită de muşte, limbului de unde ai scos-o într-un mod atât de inoportun: e ora închiderii: portarul îşi întoarce ceasul şi, privindu-te pieziş, îşi înăbuşă un căscat cavernos
grăbeşte-te, Bulián: o să fie nevoie să cunoşti un cavaler atât de neobişnuit

pe străduţele unui mort oraş de seniori, dintre acelea înnobilate pentru totdeauna prin scriitura gravă, aşezată, de o mare puritate a acestui strălucit grup de făcători de minuni şi profeţi apărut ca prin farmec pe meleagurile voastre în jurul anului de graţie 1898, o să găseşti cu uşurinţă domiciliul desăvârşitului cavaler creştin şi-o să stai de vorbă cu el pe îndelete: o casă de piatră ca un schit, cu un pridvor oxidat de urină şi o streaşină sub care-şi fac cuib lăstunii, care, în migraţiile lor, îşi proclamă sfânta bucurie de a trăi în afara istoriei[140]

---

139 Această descriere a cavalerului creştin este luată din cartea lui García Morente *Ideea hispanităţii.* Pasajul citat dezvăluie, în intenţia autorului, paralelismul dintre ideologia cavalerului creştin şi retorica falangismului modern.

140 Autorul se slujeşte aici de stilul lui Azorin din unele scrieri neaoşiste încărcate de nostalgie precum *Satele,* evocând totodată, cu intenţie parodică, noţiunea de „intraistorie" a lui Miguel de Unamuno.

pe poarta masivă o să intri în cuhnia ţărănească cu pereţi înnegriţi şi-o să dai cu ochii de o vatră roşie, deasupra căreia atârnă un blidar cu ulcele şi străchini de lut: lumina intră în încăpere de pe un mic balcon: după ce-ţi încălzeşti mâinile înţepenite de frig, o să treci în odaia de alături: o cămăruţă cu o rogojină aspră pe jos, cu un pat de scânduri, o măsuţă cu nelipsitul crucifix şi un cufăr masiv, de pe timpul dinastiei Trastámara: într-un jilţ auster, un bărbat cu înfăţişare calmă citeşte versuri de Calderón şi de Lope de Vega: pe chipul lui, sever şi uscăţiv, se oglindeşte măreţia solemnă a acestor peisaje aride: se bănuieşte însă prospeţimea ascunsă a apei în străfundul inimii lui de stâncă
don Álvaro Peranzules o să te întâmpine cu orgoliul proverbial al celor din neamul său: privirea trufaşă proclamă clara lui ascendenţă vizigotă, cele câteva degete de jeg de creştin vechi moştenit din străbuni: năravşi legământ până la mormânt, îţi spune: cu cât mai înrădăcinat năravul, cu atât mai hotărât legământul!: cu cât mai hotărât legământul, cu atât mai înrădăcinat năravul!: şi tu admiri, în mijlocul neaoşei faune de închipuiţi, întruchipaţi şi ipochimeni, Chipul său impermeabil şi ermetic, condensarea sublimată şi excelentă a geniului şi chipului pe care-l are neamul: nu chipul, masca: masca exemplară printre mulţimea măştilor de duzină, măşti pentru ochi şi măşti mortuare: mască prin excelenţă în vastul evantai de mascaţi închipuiţi, întruchipaţi, ipochimeni: nu mască: figură de probă făurită de lente veacuri de rictus stereotip, imobil: o mare figură de probă zi şi noapte, ceas de ceas, geniu şi chip conservate în alcool de 90°, don Álvaro se mişcă anevoie, făcând să scrâşnească diferitele piese ale armăturii sale osoase, amestec hibrid de mamifer şi războinic medieval: capul lui, casca: fruntea, vizieră: pieptul, cuirasă: antebraţele, mănuşi cu un deget; talia, chimir: picioarele,

taluzuri: contopit cu propria sa mască, încrustat în armură şi în strânsă simbioză cu ea, gesturile şi atitudinile lui au rigiditatea unui robot: uneori, duritatea crustei sale aminteşte de carapacea racilor: alteori, poza hieratică şi eleganţa veşmântului îl fac să semene cu un manechin de lemn, model pentru confecţii: don Álvaro îşi etalează pentru tine, într-o atitudine marţială, geniul potrivit cu figura sa şi figura potrivită cu geniul său şi, brusc, îşi înăspreşte şi mai tare trăsăturile împietrite ale figurii lui de probă şi recită cu glas cavernos un sonet crustaceu, cu morfologie osoasă şi sintaxă calcaroasă, extras dintr-un florilegiu de fosile, aliniat pe rafturile bibliotecii de pe bulevard

> Mă-mpăunez la pasul de pavană
> cu stacojia cruce imprimată
> pe-a spadei mele bandulieră lată
> ce trâmbiţează stirpea castiliană.
> În roşă pelerină-nfăşurat,
> mustaţa-n furculiţă răsucită,
> fudul mă plimb, figură osebită
> cu guler alb sub părul grizonant.
> În Ţările de Jos mă războiesc
> cu lancea. Pe tărâmuri neumblate,
> oştenii mei, în lupte-ncrâncenate,
> pentru credinţă Anzii cuceresc.
> Biserici ’nalţă calfe şi zidari.
> Cu Mulţumiri se-nchină la altar.[141]

ce înălţime a perspectivei!: ce nobleţe a sentimentului!: ce patriotism înflăcărat!: printre zâmbete şi şoapte de aprobare străbaţi comitatul acelui tărâm muntos străjuit de călugări şi feţe bisericeşti: don Álvaro îţi vorbeşte despre viitoarele Poluri de Promoţie şi despre mirificul

141 Reproducând acest poem despre cavalerul creştin din Secolul de Aur de Enrique López Alarcón, Goytisolo vizează satiric retorica grandilocventă şi găunoasă ce se infiltrase în teritoriul sonetului.

Plan de Dezvoltare şi, prin intermediul reţelei de posturi de emisie ale ţinutului, anunţă o creştere anuală a veniturilor pe cap de locuitor de 3,82 la sută: copii-ţesători îmbrăcaţi cu burnuzuri micuţe ţes pânza de păianjen care îi va face prizonieri în mod inevitabil[142]: o fată din Rif, cu faţa acoperită cu un văl în chip de botniţă, cere ajutor fără glas, iar călugărul mărturiseşte: vă apropiaţi de reşedinţa de vară a lui don Álvaro: castel cu ziduri masive, cu turnuleţe de piatră şi foişor cu creneluri: în zid se deschid elegante ferestre cu arcuri ogivale, ferestre şi ogive din ultima perioadă a stilului gotic: amfitrionul tău recită acum poemul „Doi Mai!”[143] şi regimul participiilor duble, aşa cum figurează în ultima ediţie a Gramaticii Academiei: cu ochelarii cu rame groase şi o riglă în mână îţi pune întrebări despre epenteză şi perifrazele verbale: zerourile se acumulează, cu milioanele, în grosul caiet de şcoală: spaniolismul lui Seneca: donquijotismul Cidului: senechismul lui Manolete: din nou într-un peisaj aspru şi uscat, profund rural, intim rustic: bătrânii ulmi, stâncile cenuşii, catârii cafenii: dangătele de clopot ale bisericuţelor de ţară, pline de credinţă, de râvnă, de simplitate ale acestei Castilii mistice şi războinice, Castilie cuviincioasă, smerită şi vitează[144]: pământ senin şi aşezat, grav vis de piatră: cavalerul declamă îmbătat de fervoare „La patru leghe de Pinto şi la cinci de Marmolejo”, în timp ce câinii se reped la cei nemulţumiţi şi călugărul binecuvântează cadavrele: eşti lângă odăile fiicei lui don Álvaro şi, profitând de o clipă de neatenţie, te ascunzi după draperie: Isabela Catolica e o femeie de statură potrivită,

142 Goytisolo amestecă aici diferite aluzii la planurile economice din epoca franchistă cu imaginea exploatării minorilor din aceeaşi perioadă.

143 Referire la poemul lui Bernardo López García, pe care don Álvaro îl va recita câteva pagini mai încolo.

144 Din nou aluzii la scriitorii generaţiei de la 1898, îndeosebi la Unamuno şi Antonio Machado.

bine făcută la trup şi armonios alcătuită, albă la faţă şi cu păr bălan, cu ochii nici verzi, nici albaştri, privirea drăgălaşă şi cuviincioasă: e darnică, expansivă, dreaptă, veselă: caută principiile superioare ale vieţii în cărţi, în conversaţiile cu oamenii învăţaţi: ascultă sfânta liturghie în fiecare zi, îşi îndeplineşte îndatoririle creştineşti: învaţă latineşte ca să se roage şi a ajuns să stăpânească această limbă ca un adevărat umanist: tatăl său a învăţat-o să-l iubească pe Dumnezeu: să fie cinstită şi să se ţină de cuvânt: să-i ocrotească pe cei nevoiaşi: să fie gravă şi sinceră, neprihănită, cuviincioasă: să spună rugăciunile de trei ori pe zi şi să-i cinstească pe Sfinţii Millán şi Iacov, doi sfinţi călări, heralzi ai chemării poetice a Castiliei şi ai voinţei sale neclintite de Imperiu[145]
pe când don Álvaro vorbeşte despre istoria patriei şi regimul prepoziţiilor, din dosul binecuvântatei draperii, tu spionezi atitudinea fiicei sale, hotărât să treci la acţiune: luminile din odăile castelului se micşorează treptat şi, când se stâng cu totul, trupul îmbietor al domniţei se cufundă într-o lacomă obscuritate: pe neaşteptate un tunel de lumină îl recuperează din beznă: fata, cu rasă de călugăriţă, se roagă fierbinte, sărută crucifixul atârnat deasupra scăunelului de rugăciune, deşiră mărgelele de mătanie: megafoane discrete difuzează în surdină un hit-parade al grupului Rolling Stones TIME IS ON MY SIDE, poate it’s all over now: măicuţa se ridică în picioare cu un oftat şi, întorcându-i spatele cucernicului părinte, trage fermoarul delicat al rasei: deodată, o pijama de mătase neagră iese la iveală, pe un fond sonor de gemete, gâfâieli, ţignale de locomotivă, bolboroseli de şampanie turnată în cupe: să te iubesc, să te iubesc, domnul şi stăpânul meu, e delirul meu necontenit!: sunt bolnavă de dragoste, dar nu

145 Goytisolo amestecă expresii din poemul medieval *Viaţa sfântului Millán* de Gonzalo de Berceo cu frânturi din frazeologia sindicalismului franchist.

vreau să mă vindec în veci!: feminin glas arzător şi curat: cristalin şi exact, care dojeneşte blând imaginaţia incomodă şi echilibrul precar, pe cât se pare fără niciun succes: oferindu-i trupul şi sufletul, norocul, viaţa: în timpul ăsta grupul Rolling Stones cântă şi undele sonore cresc şi se multiplică, dau buzna, năvălesc, pătrund, pătrund: lăsându-se în voia dorinţei, mâinile inocente marchează schimbătoarea cadenţă a ritmului, picioarele se iau după ele fără să-şi dea seama urmând şi ele ritmul: incredibil: mişcările domniţei se acordează încetul cu încetul cu cadenţa isterică a muzicii!: rând pe rând îşi descheie bluza de pijama, îşi scoate pantalonii, încearcă să-şi acopere goliciunea cu braţele, se roteşte şi îşi unduieşte trupul pe scenă, alternând gesturi de implorare cu înfiorări de pudoare: buricul ei tresaltă îmbietor pe rumenitul pântec strămoşesc, sânii ei se insinuează, bucolic, sub auspiciul unui sutien de dantelă: jartiere înflorate, atârnând de chiloţi, susţin ciorapii ajuraţi şi, cu o nevinovată rotire a degetelor, i-i scoate şi descoperă perfecţiunea picioarelor, suave şi bine modelate: nu subţiri, lungi: deschise în compas, rotunde, cu coapse ce converg spre întrezărită comoară ca două imperioase semne de circulaţie: direcţie unică, lege a pâlniei de care hispanica turmă ascultă, şi pe care numai trădătorul o dispreţuieşte!: între timp, degetul arătător şi cel mare cercetează eliberări apropiate şi chiar presimţite, iar fondul sonor le modifică efectele potrivit jocului spectral al luminii: asteroizi şi aştri, planete, constelaţii, stele!: când sutienul cade, sânii se ivesc asemenea unei neaşteptate şi bucuroase proclamaţii a primăverii: un osana impetuos, aleluia exultant pe care fata îl ascunde cu mâinile sale zvelte, în timp ce, elastică şi agilă, străbate sala dintr-un capăt într-altul parcă îmboldită de admiraţia pe care o trezeşte: buzele şoptesc rugăciuni fierbinţi şi molitve aducătoare de daruri şi bunătăţi, mai cu seamă atunci

când sunt spuse o lună întreagă şi sunt însoţite de spovedanie, de mersul la biserică şi de rugăciuni pentru sănătatea Papei: câteva clipe după aceea, smerindu-se, ia o trusă de formă alungită şi scoate din ea biciul cu care se pedepseşte în fiecare zi: autoflagelarea se săvârşeşte cu reglementata exactitate a unei ceremonii: la fiecare lovitură, strigătele de milostivire se întăresc şi, deopotrivă, erecţia muzicală a unui ritm negru ce ţâşneşte năvalnic şi cu scuturături ce parcă ating paroxismul prin intermediul unor neîntrerupte contracţii musculare: avansând de la periferia vulgară şi comună la epicentrul dogmei: cu lente, tenace, dialectice mişcări de rotaţie: sfârlează sau elice: invocând un ajutor masculin cu buze însetate, convocând afluenţa sangvină cu ochii ieşiţi din orbite: dulce rană de dragoste, săgeată crudă a sufletului[146]: crucifixul e de bună seamă insuficient: dilatarea vasculară şi filiforma secreţie a şarpelui tău devin intolerabile: n-are decât supusul şi resemnatul carpetan să fie mulţumit de sine şi să se bucure!: frecarea manuală nu-ţi ajunge!: când îi smulgi biciul din mână şi începi tu să loveşti, focarul îşi concentrează atenţia asupra triunghiului de satin situat la înălţimea hipocondrului şi glasul plăcut şi convingător al crainicului te invită pe tine şi publicul adunat acolo la o neuitată, instructivă excursie prin adâncimile, cotloanele şi ascunzişurile Bastionului Teologic: prin interiorul sfintei sfintelor desemnată de voi înainte de invazia turistică, dezvoltarea şi nunta de argint a lui Ubicuu, precum Depărtata, Fantastica, Nicicând Explorata de Vreun Voiajor Grotă Sacră[147]

---

146 Goytisolo subminează aici, printr-o infuzie de senzualitate debordantă, câteva simboluri ale vieţii religioase spaniole, transformând-o pe regina Isabela Catolica în mulatra senzuală din filmul cu James Bond descrisă în partea întâi a romanului.

147 Această parte reprezintă culminaţia şi sinteza imaginilor folosite mai înainte, în diferite contexte, pentru a descrie sexul feminin. Totodată, amplifică perspectiva ironică prin prezentarea lui Ubicuu în

doamnelor şi domnilor
mesdames et messieurs
fair ladies and good gentlemen[148]
Antrul pe care îl veţi vizita e fără nicio îndoială una dintre curiozităţile istorice cele mai caracteristice şi uimitoare ale minunatului nostru peisaj peninsular
implicaţiile lui metafizice
configuraţia lui morală
spiritualitatea lui bogată şi profundă
fac din el punctul de întâlnire obligatoriu pentru Very Important Persons şi justifică pe deplin sacrificiul economic şi inevitabilele neplăceri ale lungului voiaj întreprins de dumneavoastră din cele cinci părţi ale acestei confuze şi dezorientate lumi moderne în care ne-a fost dat să trăim
concepută la origine ca un bastion strategic şi militar, a reuşit să ţină piept cu tenacitate şi sânge-rece asalturilor şi loviturilor celor mai puternici duşmani
armate întregi s-au sfărâmat de steiul său de alcázar toledan şi multe invincibile armade şi-au scufundat toată forţa lor colosală izbindu-se de stâncile submarine ale eroismului său neîmblânzit
astăzi
datorită înţeleptei noastre adaptări la cerinţele turistice ale momentului
după ce am obţinut, cum se cuvine, necesarele dispense şi bule ne fiice plăcere să vă dezvăluim fabulosul secret păstrat cu străşnicie timp de veacuri
a favorite excursion to Hercules' Caves where the hero-

---

chip de codoş exprimându-şi scepticismul coroziv cu privire la pretinsa vocaţie turistică a spaniolilor. Pirotehnia verbală şi umorul ce caracterizează aceste pagini sunt menite să erotizeze limbajul literar spaniol, care suferă, după părerea lui Goytisolo, de o austeritate excesivă, imprimată de huliţii scriitori ai generaţiei de la 1898.

148 Doamnelor şi domnilor (fr., engl.).

god lived[149]
un Spectacol Emoţionant
Sublim
Unic
inclus în circuitul Europe-Tours
recomandat de Diners' Club şi Royal Automobile Club Belge cu binecuvântarea specială a Sanctităţii Sale
travelers' checks accepted here[150]
rezervat dreptul de admitere
pnnes sans ref. S'abst.[151]
turiştii coboară din autocarul cu aer condiţionat, atenuator de zgomote şi cu instalaţie muzicală şi se strâng în jurul ghidului, în spaţiosul parc de maşini amenajat în faţa intrării în Cavernă
şase notabilităţi din Bronx
zece cojocari din Chicago
un fermier din Texas
Fiica Revoluţiei Americane
o delegaţie de speologi
doi critici muzicali divorţaţi
cinci văduve de război
ghidul arată cu degetul spre vestibulul vaginului şi indică structura şi funcţiile caracteristice ale fiecărui organ
muntele lui Venus
buzele mari
buzele mici
orificiul vaginal
clitorisul
şi himenul
affiches redactate în diferitele limbi amintesc vizitatorilor măsurile de siguranţă necesare

---

149 O excursie recomandabilă la Peşterile lui Hercule, unde a trăit zeul-erou (engl.).

150 Se acceptă cecuri de călătorie (engl.).

151 Nu sunt acceptate persoanele fără referinţă (fr.).

vânzători de cărţi poştale ilustrate şi de souvenirs se apropie de grup şi distribuie coliere şi brăţări, fesuri maure, diverse obiecte de ceramică
megafoanele difuzează muzică sacră şi anunţuri de publicitate comercială
eşti în pragul Misterului, în gura de iad a Cavernei, în melancolicul hău al, prin urmare, formidabilului căscat al pământului care conduce la regatul Umbrelor, al Visului şi al Nopţii, vestitul Enea părăsit brusc de Sibila
străbătând cutezător himenul pătrunzi în umbroasele domenii ale lui Pluto şi cauţi în zadar, printre cărnoasa proliferare de stalactite cu margini aurite şi taurii negri hărăziţi să potolească mânia zeilor, vaca stearpă proverbial oferită drept prinos Proserpinei şi oaia jertfită mamei Eumenidelor
Orfeu fără liră pe urmele Euridicei, sacrificatul Polux de dragul lui Castor, nou Tezeu, inspirat Alcide intri în oblicul gâtlej deschis în excavaţia pelviană adulmecând neguroasa albie a Aheronului şi vasta şi moarta întindere a lagunei Stixului prin întortocheatele gâturi ale uterului şi spongioaselor pungi vaginale acoperite de o stranie, parazitară înfoliere de alge verzi-albăstrui care, irezistibil, evocă imaginea delirantă a Discordiei şi otrăvită ei coamă de vipere, înainte de a te opri în faţa secularei vizuini cu stafii monstruoase şi animale sălbatice şi de a contempla chipul înspăimântător al Scilei şi pe acela al Himerei cuprinsă de flăcări, de a evita întâlnirea mortală cu Gorgonele şi Harpiile şi de a examina pe îndelete faţa anterioară şi cea posterioară a vaginului şi cele două margini şi extremităţi ale sale, aflându-te acum aproape de undele amare şi mlăştinoase ale lui Cocyto, pândindu-l pe Caron şi barca lui funebră şi râvnită, înconjurat de miliarde de suflete rătăcitoare printre care identifici siluetele lui Oronte şi Palinuro, fără a te decide încă să-ţi aduci obolul şi să ajungi în sfârşit la malul întunecos

traversezi istmul uterului şi te afunzi într-o dilatată şi perversă cavitate în formă de pară, cu baza în sus şi partea mai îngustă în jos, în centrul căreia un enorm câine de pază pune pe fugă cu lătrături înspăimântătoare umbrele istovite ale celor care, pe când erau în viaţă, încercaseră să dezlege taina Antrului, embrioni amorfi în laboratorul de vene şi artere, zămisliţi din desfătarea visului şi sudoarea spumoasă a substanţei umane, care, de la gâtul inferior la golul superior, străbat masa de oroare, de otravă şi de scârbă între pereţi de ţesut muscular împodobit cu o faună submarină ductilă şi neliniştitoare, corpuri sferice, fructe strivite, solzi de com, capete înconjurate de braţe cu ventuze, articulate antene cu mişcări de bici, iar tu, fără să te dai înapoi, azvârli un fagure de miere în întreita gură înfometată şi lacomă a Cerberului şi profiţi de somnul lui greu şi momentan ca să te strecori printre trompele lui Falopiu şi meandrele lor tapetate în interior cu un epiteliu vibratil moale, dispreţuind vecinătatea lui Minos şi a sfatului său de Silenţioşi, a nefericitei Didone şi a lui Deifob, feciorul lui Priam, înaintând prin conducta viscerală care se lărgeşte treptat până formează pavilionul trompei, un soi de floare sau urechiuşă prevăzută cu franjuri însărcinată să ia ovulul în momentul dehiscenţei şi să-l conducă la uter prin intermediul unor subtile contracţii peristaltice

odată ajuns în ovar, ovoid, migdalat, de culoare alb-trandafiriu, mai congestionat în timpul sorocului şi cenuşiu-gălbui la menopauză, cu o suprafaţă netedă la pubertate şi zgrunţuroasă şi acoperită de cicatrice mai târziu, alcătuit dintr-un nucleu central şi o parte periferică consistentă şi albă, bârlog umbros şi ţarc spaţios unde adăposteşte tot ce găseşte rodnic şi prin dilatare vasculară motivat sau superfluu dispreţ al şerpilor

redută ocrotită de un zid triplu, înconjurat de torentul în flăcări al lui Flagetonte, cu o poartă de oţel de netrecut în

dosul căreia Tisifona neadormită veghează zi şi noapte şi biciuie şi sfâşie carnea profanatorilor, a curvarilor nesăbuiţi care vor atenta într-o bună zi la integritatea prielnicei ambianţe şi au încăput, trăsniţi de mânia divină, pe mâinile implacabilului Radamant şi ale Hidrei cu cincizeci de capete, iar tu te pierzi în miasmele metafizice ale unei expansiuni acoperite de muşchi şi umede de sedimente vegetale şi de imense turbării în fermentaţie, îngrozitoare lume, jilavă şi vâscoasă, de canale, vezici, glande, nervi, artere, secreţii, membrane şi vase, proteic regat al albului şi amorfului, al florei târâtoare şi murdare, al obscenei ebuliţii a inorganicului[152]
răzbunător Julián cu artele invulnerabile ale lui Bond depui ofranda pe pragul tabernacolului chiar în clipa în care grupul de turişti şi ghidul năvălesc în urma ta şi laguna Stixului devine un romantic lac subteran în care o duzină de Caroni în uniformă interpretează, cu plângăcioase arpegii, o sentimentală melodie pentru vioară pe o plută împodobită ca un cochet car al lui Triton, iar Fiica Revoluţiei Americane, fermierul din Texas, notabilităţile, văduvele şi cojocarii îşi şterg lacrimile, Spectacol Senzaţional, doamnelor şi domnilor, una dintre Cele Şapte Minuni ale Lumii, şi, în acordurile „Marşului nupţial” de Mendelssohn, se trage ultimul văl care ascunde presimţitul peisaj cu crini candizi şi trandafiri purpurii, cu o câmpie strălucitoare, acoperită de iarbă şi scăldată în soare, pe care preafericiţii zburdă, se zbenguie, cântă în cor şi fac sport, raiul, în sfârşit, făgăduit minorităţii alese a celor înfrânaţi şi neprihăniţi, şi descoperi cu mare uimire şi neîncredere abruptă că e vorba, desigur, acum se vede limpede, despre ea, nu încape nici ce mai mică îndoială, Dumnezeule, cine-ar fi spus, despre Pizdă

152 Împletirea de stiluri (limbajul anatomic şi limbajul baroc al lui Góngora) este menită să parodieze dificultatea actului deflorării, comparabil cu voiajul epic al lui Enea pe tărâmul lui Pluto.

despre Pizdă, da, despre Pizdă
nu vă vine să credeţi?
uitaţi-vă bine
despre Pizdă
emblemă naţională a ţării Pizdei
a tuturor pizdiţilor ce se împizdesc în pizdita ţară a celor daţi în Pizdă unde totul e dat în Pizdă şi dedat la Pizdă şi băgat în Pizdă
despre Pizdă
simbol al pizdelii voastre protopizdită şi pizdiseculară
al pizdipriceputei şi pizdiînvăţatei pizdeli pizdiprezente şi arhipizdite
despre Pizdă, dată-n Pizdă![153]
şi, plin de mândrie, te sustragi din ea şi din domeniile sale lucifuge şi, luminat din nou de focarul multicolor, te îndârjeşti biciuind trupul însângerat al domniţei şi-i supui la cazne simţurile cu barocă şi nemăsurată cruzime
oştile lui Tariq aşteaptă semnalul tău ca să se năpustească asupra ei şi să fărâme porţile milenarului templu
tu faci un semn scurt, cu o mişcare iute a braţului, şi asişti, impasibil, la sărutul lung al buzelor sale, deschise ca o rană proaspătă, şi la extazul reptilin al aspidelor sale, riguroase, severe
la zvârcolelilor inutile ale domniţei care se jură că e neprihănită şi cere iertare şi se roagă să fie cruţată, înainte de a se lăsa pe deplin în voia călăilor şi de a se supune până la urmă, cu o docilitate animalică, cobrelor tenace şi imperioaselor năpârci
şi înarmat cu un precis, contondent cuvânt le adresezi următorul discurs
ascultaţi-mă bine
arabi cu membre vânjoase şi piele aspră, mâini grosolane,

153 Goytisolo îmbină aici îndrăznelile limbajului baroc al lui Quevedo cu imaginea tehnocraţilor ce arborează o viziune multiseculară („pizdiseculară”).

gură carnivoră
pregătiţi-vă ghimpele vostru veninos
fecioare fecundate de lente veacuri de pudoare şi bună-cuviinţă aşteaptă cu nerăbdare împunsătura voastră
coapsele lor suave, sânii lor delicaţi cer cu strigăte năpustirea muşcătoare
repeziţi-vă să nu scăpaţi prilejul
violaţi bastionul şi fortăreaţa, cetatea şi antrul, tabernacolul şi grota
pătrundeţi fără cruţare în locul împrejmuit
în Pizdă, în Pizdă, în Pizdă!
iar tu, ostenitoare şi iscusită păzitoare de vergure, maică Celestina, maestra mea, ajută-mă să întind laţul în care să se încurce şi să-şi găsească pierzania o pradă atât de osebită
în armata mea afli
o flacără ascunsă
un preaplăcut venin
o dulce-amărăciune
o boală-a desfătării
o bucuroasă caznă
o rană de dulceaţă
o blândă moarte
pentru toate Melibeele pe care le va zămisli, produce, consuma şi exporta celestinească şi cerească ţară[154]
şi, la chemarea cuvintelor tale,
oh, neobişnuită minune a Verbului!
exemplul se răspândeşte la scară naţională
fiecare va aduce drept ofrandă, într-o filială, codoşească şi cornupedă emulaţie, propria lui mamă, soţie, soră sau nepoată

154 Autorul adaptează aici un pasaj din scrierea renascentistă *Celestina*, în care personajul central, codoaşa, îi înfăţişează îndrăgostitei Melibeea caracteristicile „iubirii dulci”. Apelul la ajutorul Celestinei, ca şi referirea la „celestinească şi cerească ţară” completează identificarea anterioară dintre Ubicuu şi marele codoş.

Teodora, Rufina
Brígida, Teresa şi Ana
Pascuala, Isabel şi Juana
Paula, Antonia şi Catalina[155]
pentru africana hoardă de războinici ce rănesc, lovesc, se năpustesc, dezarticulează picioare şi braţe, taie grumaze, smulg inimi, împrăştie viscere într-un neruşinat jeu de massacre subit şi contagios
în timp ce simoniaci şi pângăritori îşi fac rău-prevestitoarea lor apariţie
spiriduşi orientali cu cărţi poştale ilustrate şi souvenirs care-şi dispută sângeroasele resturi şi le propun extaziaţilor turişti care pătrund
pătrund mereu
din ce în ce mai mult
iarăşi şi iarăşi
în vulvă şi himen, în vagin şi uter, în ovare şi trompele lui Falopiu
în meandrele unei grote fără grotă
în Pizdă, în Pizdă, în Pizdă!
la numai cinci metri, în istoricul turn al castelului, don Álvaro continuă să declame, cu un gest inspirat, un vast poem în terţine de un nobil şi pilduitor patriotism: venind în întâmpinarea ta, articulaţiile carapacei lui chitinoase, încrustată cu săruri calcaroase, scrâşnesc din greu, şi dimensiunile măştii sale de perfect cavaler creştin parcă s-au mărit şi mai mult: volumul trăsăturilor sale e net superior celui normal, iar rigoarea cuirasei îi accentuează înfăţişarea de crustaceu, de bărbat cu principii ferme şi solidă credinţă de carbonar, conştient că ţine pe umeri greutatea unei tradiţii milenare şi, în mâini, torţa unui

155 Goytisolo parodiază aici un pasaj din poemul *Isidro* al lui Lope de Vega în care ţăranii îl îmbie pe viitorul sfânt patron al Madridului să se însoare, enumerând candidatele la ofrandă într-o viziune cuviincioasă a căsătoriei creştine, în contrast cu desfrânata ofrandă sexuală a fetelor destinate invadatorilor arabi din roman.

nepieritor mesaj spiritual: cu amabilitate, te invită să încerci structura dermato-scheletică a membrelor sale şi-l auzi dizertând cu gravitate despre acest pământ gol şi aspru de neam de creştini vechi şi de viţă aleasă apărat de veacuri de străbuni moşneni cu hrisoave de cinste şi vitejie: această Castilie eternă şi aspră, leagăn de eroi, plămadă de mucenici, ţinut de sânţi: Podiş deprins să producă bogate recolte de curaj, de abnegaţie, de rugăciuni: munţi frământaţi, stepe tragice: patrie din care se prelinge puroi şi grandoare printre crăpatele cruste ale cicatricelor: la fiecare frază tăria cuirasei sporeşte, şi de asemenea mărimea şi inflexibilitatea trăsăturilor sale
(morfologie?
carapace cu solzi groşi de corn în formă de poligon
solzoasă?
Probabil
chelonian ori saurian?
inima cu două auricule şi un ventricul, extremităţi scurte şi laterale, piele acoperită de solzi, scut şi plăci[156])
şi iată cum masca creşte şi se transformă într-un uriaş mascaron de proră ce articulează nume cu valoare de talisman fără a-şi pierde niciun pic din rigiditate: Herrera del Duque, zice, Mota del Cuervo, Morilla del Palancar[157]: şi creşte şi creşte, dobândeşte proporţii monstruoase, se întinde şi se întăreşte, rivalizează ca imobilitate cu statuile: geniu şi figuri, figură şi geniu: Manolete, Seneca, Cidul: în acelaşi timp te obligă să-i palpezi textura membrelor, care atinge ultimele trepte de duritate pe scara lui Mohs: topografie de granit, piatră tare ca stanca: alcătuită din trei specii fundamentale: cuarţ, feldspat şi mică: poate avea şi alte minerale accesorii: conţine 70 la

156 Din nou se suprapun cele două planuri descriptive: platoşa cavalerului creştin şi vipera cu solzi din partea a doua a romanului.
157 Nume de localităţi care, în intenţia lui Goytisolo, ar sugera chintesenţa Castiliei.

sută silice: iar impunătorul mascaron de proră creşte şi tot creşte, recită lista completă a regilor goţi şi cea a operelor dramatice ale lui Fenix, citeşte fragmente din romanul „Gloria lui don Ramiro” şi enumeră teritoriile spaniole de peste mări, mereu încleştate în lupte inegale îşi cântă mândria nebiruită cetăţile Sagunto, Cádiz, Numancia, Zaragoza şi San Marcial: şi creşte şi creşte şi se umflă, pluteşte ca un balon, planează, coboară, se opreşte, rămâne nemişcat, preschimbat în piedestal al propriei sale statui, în statuie a propriului său piedestal, esenţă pură, geniu cu figură, caricatură genială: când diametrul mascaronului depăşeşte limitele sălii şi jems-bondescul tău curaj se clatină, iei contact cu oamenii din tribul tău şi ceri instrucţiuni
numărul Unu, pe emisie
numărul Doi, pe recepţie
punându-ţi căştile lipite de ureche, vorbeşti pe micul circuit metalic, ascuns cu grijă după perdea
nobleţe: cinste: misticism: sete de fapte vitejeşti: geniu şi figură: mască: trec pe recepţie
muşte: muşte: albine: tăuni: venin mortal
nimic altceva?
Nimic
mulţumesc: trec pe recepţie
undele sonore se pierd: a durat patruzeci şi cinci de secunde: nu sunt interferenţe la ora asta, pe această lungime de undă
cocoţat pe scăriţa rulantă din bibliotecă, don Álvaro repetă acum discursul de recepţie în Academie: „Consideraţii în jurul noţiunii de onoare în teatrul spaniol din secolul al XVII-lea”: stilul e nobil, dicţia perfectă: reproducerea citatelor, spicuite din volumele aliniate pe rafturi, smălţuiesc ariditatea conceptuală a temei cu flori de retorică, plăcută şi elegantă: ce armonie, ce cadenţă, ce ritm, ce imagini!: şi în fiecare parte a propoziţiei şi în

fiecare propoziţie a frazei, ce elipse, ce tranziţii, ce locuţiuni!: ce mişcare, ce pasiune, ce entuziasm!: elocinţa lui don Álvaro atinge culmile sublimului: tropi, sinecdoce, metonimii, metafore ce se succed vertiginos ca un somptuos castel de focuri de artificii: hiperbole, silepse, antiteze, repetiţii pe care le subliniază cu frumosul său glas de bas în timp ce mâinile lui fosile cutreieră rafturile bibliotecii şi scot exemplarul broşat al vreunei alese drame de onoare

> Voi fi tată, nu bărbat,
> când pedeapsă grea voi da
> fără a mă răzbuna
> fetei care s-o afla
> în păcat neruşinat[158]

mascaronul său imens exprimă o răpire de nespus: magie unică a versului spaniol, a rimei voastre distinse şi preamărite!: comoară păzită cu străşnicie în academiile şi templele Rostirii Frumoase, canon literar magistral, desăvârşit şi neclintit!: şi chipul lui don Álvaro creşte şi mai mult, se lărgeşte, se întinde, se prelungeşte, se amplifică, se umflă, se umflă: întruchipare vie a geniului şi figurii de cea mai nobilă viţă naţională pe care o strigă şi o declamă şi brusc se întrerupe descoperind o muscă strivită la finalul emoţionantului duo: muscă?: da, domnule: dipter dotat cu o singură pereche de aripi membranoase, aparat bucal absorbant, buza inferioară în formă de trompă, două antene, şase picioare: exemplar comun a cănii masă abdominală s-a împrăştiat peste versurile dramei, făcând în momentul zdrobirii o pată neregulată, de dimensiuni reduse: don Álvaro se încruntă şi articulaţiile dermato-scheletice ale cuirasei sale scrâşnesc: interferenţa pare să-l fi luat prin surprindere şi, după câteva clipe de ezitare,

158 Versurile citate sunt din piesa lui Lope de Vega *Pedeapsă fără răzbunare*, care a mai fost parodiată în conversaţia dintre Seneca Junior şi Seneca Senior din partea întâi a romanului.

alege un nou album de pe raft şi continuă lectura cu însufleţire

Pedepsind în văzul lumii,
îndoit ţi-e terfelită
cinstea căci nestingherită
n-o mai poţi opri să umble[159]

de data asta o muscă din carne, vie, cum nu se poate mai vie, de culoare albăstrie şi cu picioare păroase, ce zboară zbârnâind ca o săgeată şi iese pe fereastra întredeschisă ce dă spre bulevard: o nouă pauză şi o nouă contracţie facială: masca lui don Álvaro se concentrează, face grimase oribile, scrâşneşte, se interiorizează: cuirasa se crapă şi câţiva solzi se desprind şi cad: dimensiunile se reduc şi ele: trăsăturile sunt mai puţin pronunţate, articulaţiile se micşorează: e o iluzie a ta?: metamorfoză reală: frica pe care ţi-a provocat-o te părăseşte dintr-odată şi, în contrapondere, parcă ascultând de o lege a echilibrului, face sifon: simptome?: sudoare rece, frisoane, angoasă, palpitaţii: cu un gest de aplomb prefăcut alege altă carte şi anevoie o deschide la întâmplare:

Mai întrebi? În casa asta,
zău aşa, doar cuvenita
loc îşi va găsi pedeapsă

o muscă ţeţe, o albină şi un tăun îl împiedică în continuare: adoptând clasica formaţie în escadrilă: zboară şi iar zboară şi se lansează în acrobaţii extravagante, pe când masca lui don Álvaro se micşorează văzând cu ochii, iar stabilitatea trăsăturilor lui se pierde şi fiecare element parcă devine independent: cu un efort patetic încearcă să pună capăt tremurului membrelor sale, îşi drege glasul, adoptă posturi marţiale: în zadar însă: crusta de granit se desprinde,

159 Ironia acestui pasaj provine nu numai din invazia muştelor pe filele sublime ale lui Lope de Vega, ci şi din faptul că noul text ales de don Álvaro, ca şi cel de pe pagina următoare, este tot piesa *Pedeapsă fără răzbunare* satirizată puţin mai înainte şi deschisă la aceeaşi scenă în care ducele de Ferrara descoperă infidelitatea soţiei sale.

violenta eroziune se accelerează: masa stâncoasă se dezagregă, se fărâmiţează, se scorojeşte: şi rezistenţa încăpăţânată pe care o opune grăbeşte şi mai multe galopantul proces de demolare: grămăjoare de praf fin se scurg ca într-un ceas de nisip simultan cu prodigioasa reducţie craniană şi spasmodicele contracţii faciale demne de Frankenstein: trioul de insecte zboară în formaţie corectă, planează, evoluează, cade în picaj ca o escadrilă de elită în timpul unei mari parade militare: iar neîncrederea în propriile valori pune stăpânire pe el şi se întinde ca o cangrenă: ajutor, strigă, ajutor!: ilustre figuri istorice, resurse inepuizabile ale limbii!: efluvii etice, peisaje metafizice, pentru mine, pentru mine!: şi, înnebunit, apucă un nou exemplar şi declamă

> De eşti spaniol, nicicând
> să nu pregeţi în mormânt
> pe duşman să-l bagi. Păzea.
> Răzbunarea e a mea.[160]

fără a obţine alt rezultat decât decolarea unui mare roi de insecte, ce evadează din mucegăitele pagini ale cărţii şi acoperă în câteva clipe somnolentele rafturi ale bibliotecii: pentru mine, balade vechi, autosacramentale, cărţi de cavalerie rătăcitoare!: Cid Campeador, Manolete, Podişul!: mistica, tauromahia, stoicismul!: Seneca, Seneca, Seneca!: sufocat de zumzetul insectelor ce se împreunează şi se reproduc, se reproduc şi se împreunează: ouă ce devin larve, larve ce devin nimfe, nimfe ce devin insecte, muşte, albine, furnici, tăuni, păianjeni care intră şi ies din cărţi, devorează hârtia, degradează stilul, infectează ideile: masca lui don Álvaro se dezumflă şi se zbârceşte, iar membrele sale se lasă în voia unui irezistibil dans al

160 Goytisolo îmbină aici satira unei expresii predilecte a lui Unamuno („peisaje metafizice”) cu parodia unor versuri din drama *Gelosul chibzuit* de Tirso de Molina, asemănătoare cu acelea ale lui Lope citate mai înainte, sugerând astfel monotonia cu care ar fi chipurile tratată tema onoarei în teatrul spaniol al Secolului de Aur.

sfântului Vito: zadarnic murmură: Guadarrama, Soria cea curată, Mă doare Spania: figura lui se cocârjează şi mai tare şi îşi pierde consistenţa, ochii îi lăcrimează, glasul i se feminizează: în chip jalnic încearcă să se adapteze epocii, se sforţează să zâmbească tinereşte, fredonează o melodie a grupului Rolling Stones: insectele zumzăie, zboară, se împreunează, se înmulţesc, caută hrană în cărţile magistrale de pe rafturi: idei elevate, aforisme celebre, versuri perfecte dispar înghiţite cu lăcomie şi se dizolvă în cotloanele masei lor abdominale: Sonetul, Sonetul! se roagă don Álvaro: patrimoniu naţional, comoară artistică, giuvaier nepieritor!: dar muştele sug unele după altele silabele celor paisprezece versuri: şi-aşa, în glumă, au dat catrenul gata, ajung la jumătatea celui de al doilea, intră în terţine şi bietele versuri sunt devorate: şi rumeguşul se scurge pe cuirasa spintecată a lui don Álvaro şi masca lui se micşorează mereu ajungând de mărimea unui mâner de baston: stoicism, geme: taur preistoric, peşterile de la Altamira: iar muştele păroase, violete, unsuroase, sug şi sug întruna, zboară, plutesc, planează: atârnate de tavan în ciorchini mari, înnegrind rafturile bibliotecii, doamne şi stăpâne ale locului: cavalerul emite rulade de cântăreaţă, se răsuceşte, dă ochii peste cap: paznicul bibliotecii îi ia pulsul şi prezice fatalul sfârşit: grupul turistic, ghidul, cerşetorii din Piaţă, femeia cu botniţă, copiii ţesători îl înconjoară şi pândesc, nemişcaţi, expresia ultimelor sale dorinţe: don Álvaro respiră cu dificultate: limba îi iese, lividă, printre dinţi şi rămâne ţeapănă, cu o expresie îndurerată: CU, spune: CU-CU-CU: cuşcă, cutremur, culpă, cupletist, cutie, cufăr, cufureală?: şi sunetul muribund se deşiră, iar zumzetul muştelor sporeşte: Cuba, Cumberland, Cúcuta, Curie, Cuitláhuac, Cundinamarca?: când paznicul bibliotecii îi închide pleoapele şi se descoperă, o tăcere grea se lasă în încăpere: faptul nu lasă nici cea mai mică îndoială: cavalerul a murit: şi, înainte de a încredinţa

cadavrul îndoliatei familii, redactezi piosul epitaf

> în pieptul tău creştin, plin de năzuinţe supreme şi veşnice nu s-a strecurat teama, şi strângând la piept vechiul stindard, sub leul de pe blazonul vetust ce încununează palatul regal al Spaniei, ţi-ai vărsat preţiosul tău sânge, legionar din viteaza legiune[161]

psalmi de penitenţă, mea culpa aspre, fulgurante embleme cabalistice!
hispanica teorie iese din biserica Sfânta Maria Mare precedată de garda de jandarmi călare în uniformă de gală: şapte mii de adoratori din Adoraţia Nocturnă cu cruci, lumânări mari de ceară, flamuri, drapele: şapte confrerii ale celebrei Hermandad de Cruzados de la Fe purtând tunici severe: fanfara municipală, care interpretează muzică religioasă: nenumărate feţe bisericeşti intonând imnuri de mulţumire: clerul extraeparhial, eparhial şi parohial într-un strălucit alai: corpul de canonici şi colegiul catedralei cu pelerine brodate cu fir de aur: legatul pontifical asistat de protonotari apostolici, prelaţi de casă, feciori de casă de taină, feciori de casă de capă şi spadă
coboară pe strada Bravo Murillo, îşi continuă drumul pe Fuencarral, intră pe strada Montera, se întâlneşte în Puerta del Sol cu celelalte confrerii pentru a începe solemna, catarctica procesiune a Tăcerii
da, domnule, da, marea capitală cu zgârie-nori şi bulevarde, cu viaţă tihnită, fără griji şi veselă, the wide-open city în ali the senses of the word, Madrid, leagănul vorbelor curtenitoare şi al dansului chotis, one of the world's few remaining pleasure cities[162], Madrid Madrid

---

161 Epitaful lui don Álvaro este finalul imnului legiunii spaniole. Idealul cavalerului creştin se potriveşte perfect cu mentalitatea militară a personajului.

162 Oraş deschis în adevăratul sens al cuvântului... unul dintre

Madrid în Mexic ne gândim mereu la tine, Madrid[163], spun, se pregăteşte azi să se pocăiască printr-o procesiune ca în Evul Mediu
lanţuri prinse cu belciuge la glezne!: picioare desculţe, înţepenite, pline de sânge!: mii de cruci de lemn, cilicii, autoflagelări!
zece mii de kilograme de fier, fair ladies and good gentlemen!: lanţuri obţinute la Talcioc la un preţ echivalent cu opt dolari şi patruzeci şi cinci de centi sau închiriate cu un dolar pe seară la fierării pentru a face faţă extraordinarei cereri de ultimă oră, când provizia normală s-a dovedit insuficientă!
în prăvăliile de pe strada Păcii şi în multe mânăstiri de recluziune totală s-au vândut cu nemiluita cilicii făcute de măicuţe cu câţiva cleştişori, o rolă de tablă şi câţiva cleşti de sârmă: partea destinată contactului cu pielea e prevăzută cu ghimpi cu un tăiş asemănător cu tăişul cosorului, şi sunt de diferite feluri: pentru a le petrece în jurul braţului, în jurul şoldurilor sau în jurul mijlocului, după gustul consumatorului
persoanele cu glugi pe care le vedeţi înaintând şovăitor, ca în neuitatul film al lui Bergman, aparţin, ladies and gentlemen, tuturor categoriilor sociale: militari şi aristocraţi, bancheri şi potentaţi, artişti şi cântăreţi de flamenco fraternizează şi-şi vorbesc de la egal la egal cu persoane de condiţie joasă[164]: pocăinţa îi aşază pe toţi la

---

puţinele oraşe ale plăcerii care au mai rămas (engl.).

163 Fragment din textul unui cântec al compozitorului mexican Agustín Lara

164 Potrivit declaraţiilor autorului, sursa acestei parodii a procesiunii din Săptămâna Mare este un articol din *Foaia de luni* intitulat „Madridul se pocăieşte în stilul Evului Mediu”. Goytisolo se slujeşte de obiceiul autoflagelării preschimbând bicele în instrumente de masturbare ale reginei Isabela Catolica. Cu acelaşi scop satiric, suprapune imagini dintr-un film de Ingmar Bergman pe imaginea *Tărâmurilor cereşti* ale Sfintei Teresa de Jesús.

acelaşi nivel în ochii lui Dumnezeu şi, precum vechii pustnici şi anahoreţi, pun la grea încercare slabele lor simţuri pentru a fi vrednici de a intra într-o bună zi, curaţi şi fără prihană, pe Tărâmurile Cereşti
crucea pe care o zăriţi în prim-plan, făcută dintr-un stâlp de telegraf, cântăreşte mai mult de o sută de kilograme: este proprietate particulară şi, de câţiva ani, o poartă în spate cucernicul ei proprietar, un bărbat tânăr şi cu o stare economică înfloritoare: un impecabil cavaler în tradiţie spaniolă cu care aţi stat de vorbă probabil cu câteva ore mai înainte pe terasa popularei cafenele Chicote sau în tipicul Corral de la Morería şi care, acum, abandonând plăcerile lumeşti pentru a asculta de o adânc înrădăcinată tradiţie neaoşă, practică mortificarea în stil vechi, la adăpostul anonimatului acestei manifestări de pocăinţă colectivă
ghidul pune capăt aici discursului, şi notabilităţile din Bronx, cojocarii din Chicago, fermierul din Texas, delegaţia de speologi, criticii muzicali de avangardă, recent divorţaţii şi văduvele de război zâmbesc sub opulenta baghetă a lui Mrs. Putifar: privirile ochilor ei suferind de strabism converg spre purtătorul de glugă care, cu giulgiul osândiţilor, platoşă, scapular, o funie de gât şi o lumânare în mână, duce în spate stâlpul de telegraf pe tipic madrilena Gran Vía de la Amargura, astăzi a marelui filosof Seneca: găurile oculare gemene ale scufiei filtrează o pătrunzătoare privire de linx şi buzele parcă zâmbesc cu sagacitate prin întunecosul orificiu de respirat: mersul său uşor şi flexibil contrastează vădit cu pasul însoţitorilor săi, lipsit de farmec şi stângaci ca de raţă: în aurita splendoare din Săptămâna Mare carele trec încărcate de flori, iar lacrimile şi sângele rănilor ce se preling pe feţele supte ale statuilor lui Hristos şi Maicii Sale îndurerate înteţesc credinţa mulţimii şi declanşează, la trecerea lor, iuţile săgeţi ce vâjâie în puterea nopţii cu

reminiscenţe arabice
ochiul vigilent al bărbatului cu glugă şi cu stâlpul de telegraf în spate supraveghează fastuoasa scenografie şi, dând colţul, pe întortocheata străduţă a Maurului, confrerii şi congregaţii cunosc o neobişnuită transformare: doctor Jekyll şi Mr. Hyde desigur: dar fără suferinţă, fără nicio piedică: severii cavaleri cruciaţi ai lui Iisus Hristos de la Buena Muerte îşi unduiesc trupurile în sunetul flautelor, îşi dezarticulează şoldurile şi umerii în ritmul bongosurilor: posedaţi de demonul tropical al muzicii, printre care-lebede, care-stridi cu mărgăritar, sculpturale Venere negre cu panaşuri de pene şi cozi în evantai: azvârlind pumni de conferi, lubrice, implicante serpentine: magie şi miracol într-un tehnicolor american!: în acest timp mascarada îţi ia ochii cu satinaţi asteroizi şi lampioane japoneze: bărbatul cu stâlpul de telegraf în spate şi-a lepădat scufia şi poartă fălos un turban imaculat pe capul lui zâmbitor de trădător: eşti tu, Julián, înnobilat şi aureolat de mişelia ta seculară!: sprâncenele tale stufoase se arcuiesc în alertă şi buzele tale rotunde dezvăluie ascuţita albeaţă a unor dinţi deprinşi să muşte, să sărute bărbăteşte: implacabilele tale pupile cercetează juvenile prăzi şi zboară pe urma speriatei siluete a vreunei domniţe blonde şi catolice: fără cruţare, fără cruţare!: şi, mijlocitor al scenei, cu toate iţele intrigii în mână, ascunzi îndurerata mulţime de pocăiţi în dosul radiantei succesiuni de cortine şi culise: băştinaşii beau rom, mulatrele înfloresc dulce în veşmintele lor: timpaniştii cântă de parcă ar vesti Judecata de Apoi: galeşă insulă locuită de negri sălbatici, binevoitori şi blânzi!: somptuos decor de palmieri, de floră ornamentală!: şi mascarada cu faunii tăi înaintează şi înaintează mereu printre arzători masculi şi înnebunite fecioare pe străzile păgânului oraş în sărbătoare, într-o carnavalescă bucurie debordantă
sala e în întuneric: banda s-a terminat

numai tu, Bond, mergând neînfricat spre orchestra ce interpretează calypsouri, sub aurita lumină a reflectoarelor

la ora aperitivului, când traficul urban e de obicei mai mare, un paradigmatic exemplar de capră hispanică îşi face apariţia la intersecţia străzilor Callao cu Granvía, în faţa gurii de metrou: rând pe rând îl vedem la standul de galanterie de la Galerías Preciados, în vizită la diferite muzee şi biserici, ţinând o conferinţă despre „Ortega şi vânătoarea” în saloanele Ateneului, ţinând un toast cu un pahar de vin spaniol la cafeneaua Chicote, stând de vorbă despre oligarhia de clasă la Pelayo şi despre versul liber la Gijón: fără a uita de obligatoria vizită la palatul Parlamentului, la tribuna invitaţilor de onoare, în timp ce distinşii voştri reprezentanţi desemnaţi de consiliul de familie şi de cea mai înaltă şi prevăzătoare inspiraţie divină discută la nesfârşit pe marginea celui de al cincilea amendament la anteproiectul de canalizare din Quintanar de la Orden cu imagini şi metafore vrednice de întreceri literare, de competitive şi foarte disputate concursuri în pofida prezenţei masive a ziariştilor şi fotografilor şi a amabilului concurs pe care şi-l dau operatorii şi popularii reporteri de televiziune, du-te-vino-ul lor se loveşte de opaca indiferenţă a foarte urbanei, anonimei mulţimi de mass-media: îmbrăcată în postav catalan, legată în piele de antilopă din Mallorca, cu eleganţi mocasini italieneşti în stil trubaduresc: strălucitoare, impecabilă, ca de sărbătoare, putând fi aşezată sub numitorul comun al unei noutăţi radicale şi zgomotoase: noi burghezi, noi aristocraţi; noi băieţi de prăvălie, noi slujbaşi: noi funcţionari, noi preoţi: noi stăpâni, noi gestionari ai noii ordini, strălucită situaţie: dezvoltare industrială, societate de consum!: masaje, saune, cure de slăbire!: ruginite cimitire de automobile!: sindrofii electro-domestice în faţa recent cumpăratului televizor!: în deplina şi solemna

posesie a noului său statut: dresând un Seat, stăpânind un Dodge, domesticind un Volkswagen, aducând sub stăpânirea rectiliniei voinţe hispanice tabloul de comandă al unui Citroën ultimul model: mereu călare pe ultimul val nestatornic, cu hotărâre IN: Carnaby Street, cravate Pierre Cardin, şepci şi pălării Bonnie and Clyde: gândind ca un self-made-man, desigur, însă cu inconfundabilul accent de fante din Madrid

> hotărât lucru, situaţia nu se poate prelungi: tehnicienii vor îmbunătăţi structurile: vocaţia noastră este europeană şi enciclica ne arată drumul: să stabilim un dialog mezza-voce pentru a lumina poporul; computerele vor elimina cu calculele lor aparentele contradicţii de clasă

în timpul ăsta capra hispanică se depărtează melancolic de centrul comercial şi zonele rezidenţiale spre extravilanul comun şi mai vast: ascultând de edilitarele dispoziţii de circulaţie pe trotuare şi treceri de pietoni, refugii şi staţii: în mijlocul harnicelor mase muncitoare matern adăpostite sub aripile de cloşcă ale neaoşului vostru sindicat vertical: sistem înţelept şi prevăzător, armonios, flexibil!: balsam de seculare nedreptăţi istorice, apărător eficient al muncitorului împotriva muncitorului însuşi: atât de sensibil, vai!, la demagogia plebei, la cântecul de sirenă al propagandei extremiste: trasând cu calm şi măsură cadrul hispanicei convieţuiri de acord cu tradiţiile voastre seculare şi cu solida voastră structură spirituală: politica unui filosof şi un sistem ale cărui rezultate sar în ochi: locuinţe bine păzite, automobile în rate!: excursii duminicale la munte!: isprăvi europene ale fotbalistului Di Stéfano, nenumărate fapte vitejeşti ale toreadorului el Cordobés: printre masivele blocuri de ciment repetate întruna, aidoma unul cu altul, ce se succed la nesfârşit peste ruinele vechilor colibe de trestie şi tablă: până la câmpul pustiu şi lipsit de vegetaţie, malul unei mări

împietrite, necuprins şi străin ca lumea largă: Podişul, câmpie orizontală, aspra şi neclintita Castiliei: peisaj anahoretic în culori austere: amplu, sever, grav, aşezat: solemne crânguri de stejari cufundaţi în tăcere, stânci ascuţite, golaşe: suflu de veşnicie, sete de înălţare spirituală, uscăciune arzătoare a sufletului iberic!: sustrăgându-se din febrila panoramă urbană, capra hispanică respiră liniştea şi alinarea: aerul curat al muntelui îi umple plămânii: stăpânind ştiinţa naturii, ce viaţă tihnită duce, departe de zgomotul lumii!: calmă, blândă, caută strugurii-ursului, iarba-osului înmiresmată şi umilă: paşii o poartă, pe cărări şi scurtături, la primele măguri ale muntelui: acolo, cocoţată pe o pitorească movilă, paşte proaspăta iarbă măruntă, se adapă din apa curată a unui pârâu: la schitul din Arenas de San Pedro, unde călugării îi omenesc pe drumeţi cu o strachină de ciorbă, se întremează în tovărăşia mentorului său complementar, carpetanul: şi împreună purced, după tihnitul ceas de odihnă al amiezii, la dificila ascensiune: din stâncă în stâncă, din stei în stei: pe povârniş în sus, printre privelişti vrednice de plăsmuirile Sfintei Teresa, până la perenele înălţimi de tăcere şi libertate: balade din Gredos, printre ciobani şi ciobăniţe paciaure!: senină muzici de cascade, ponoare prăpăstioase, năzuinţe atavice de nemurire[165]

instalaţi în confortabilul Hotel Turistic de lux, oamenii din tribul tău scrutează cu răbdare orizontul cu ocheanul şi, cât ai clipi din ochi, organizează vânătoarea: nu puteţi pierde nicio clipă: timpul vă presează: trebuie să puneţi capăt, o dată pentru totdeauna, unei faune atât de dăunătoare: drumul cel mai scurt între două puncte trece

165 Goytisolo continuă aici satira cu capra şi carpetanul, reprezentare parodică a istoricilor Menéndez Pidal şi Sánchez Albornoz hălăduind pe munţi în căutarea tradiţiilor. Dacă Seneca se poate transforma în codoş, se înţelege că şi cei doi eminenţi istorici se pot transforma.

printre stele[166]: pătrunşi de această maximă sibilină, armăsarii voştri năzdrăvani îşi vor deschide aripile şi vor zbura uşor şi iute spre funestele culmi: mauri cu turbane, cu neagră barbă deasă şi zâmbet scânteietor!: umbrele voastre se proiectează pe verdele întunecos al muntelui, uşoare ca armăsarii voştri năzdrăvani, şi iataganele voastre despică subţire spaţiul şi ameninţă, ascuţite, înaltele platouri unde creşte capra şi înfloreşte carpetanul: terenuri, cum ar spune Fígaro, celebrul gazetar, de o rodnicie miraculoasă: puncte unde e de ajuns să loveşti cu piciorul în pământ şi până să întorci capul perechea s-a şi ivit, inseparabilă, cu menirea sa poetică, cu setea sa de fapte mari, cu importantul său mesaj spiritual: bovidul şi hominidul: capra cu coamele goale pe dinăuntru, lungi şi neramificate şi carpetanul dotat cu nechibzuinţă, căţărător şi uscăţiv, cu picioare, braţe şi mănunchiul corespunzător de degete şi un ciudat apendice lingual cu care se exprimă şi cântă şi se roagă şi se împărtăşeşte: stranie simbioză!: haita de câini aleargă pe urmele voastre, ţinută laolaltă de curelele zgărzilor strălucitoare, iar încercaţii vânători beduini brăzdează aerul subţire cu bogata lor panoplie de laţuri, capcane, curse: dibaci adulmecători, gonaci pricepuţi cercetează urmele, supraveghează discret acrobaticele incidente ale hăituielii: pilduitoarea pereche parcă adulmecă primejdia: hominidul şi capra încearcă posibilităţile ascunse ale vegetaţiei de munte, salvatoarele întortocheri criptice: întoarcerea la trogloditica civilizaţie se impune pe loc ca fiind soluţia cea mai viabilă: preistoria spaniolă, izvor al esenţelor voastre celor mai limpezi şi netulburate!: ascunşi la pândă în hăţiş, ajung la gura grotei şi se strecoară înăuntru, punându-şi nădejdea în Domnul[167]: înspăimântat însă de cruzimea triburilor tale,

166 Frază din cartea despre *Naţional-Sindicalism* a lui José Antonio Primo de Rivera, actualizată batjocoritor prin atacul maurilor.

167 Este reluat aici paralelismul dintre peştera din Altamira, „refugiu

Domnul se păzeşte cu grijă şi nu intervine, preferând să-şi ascundă căpăţâna lui fără formă după vălătucii unui nor: cum am putea să explicăm altfel finalul brusc al poveştii?: carpetanul şi capra s-au aciuat în peşteră şi, pentru a-şi veni în fire şi a-şi omorî timpul, fac rugăciuni şi cântă imnul legiunii: izolarea predispune fără îndoială la amăgirea de sine şi la euforie, fiindcă aprecierile sale strategice nu corespund câtuşi de puţin unei analize obiective şi reale: africana oaste zburătoare planează acum deasupra refugiului fictiv, şi primii exploratori aterizează cu nerăbdătorii zăvozi: căutarea şi aflarea drumului se săvârşeşte fără nicio dificultate: hăitaşii ocupă înălţimile vecine şi orice încercare de a-şi găsi scăparea e sortită eşecului: vrăjitoreşti arte ale vânătorii cu şoimi care-şi ţes pânza lor deasă de păianjen sub acrobatica inspiraţie a cavaleriei uşoare!: vârfurile turbanelor plutesc ca nişte drapele şi nechezatul puternic al dobitoacelor se împleteşte cu risipitorul, debordantul hohot de râs al bărbaţilor: armăsarii se culcă uşurel lângă grota din Altamira, şi aripile micului zeu Mercur vor fâlfâi încetişor dispărând în zvelta configuraţie a picioarelor: deznodământul se apropie şi vechile balade medievale despre carpetan şi căcărezele de capră confirmă irefutabila prezenţă a victimelor în locul cu pricina: călăreţii au scos din teacă încovoiatele lor iatagane şi aşteaptă ordinele tale pitulaţi, tăcuţi, felini: întinderea şi profunzimea răului impun o terapie energică şi rapidă: perechea trebuie să moară: trupurile lor sfâşiate vor fi înfipte în suliţe ca trofeu: sufletul pentru luceferi, iar trupul pentru a hrăni nalbe: divorţul e radical: înşeuând din nou armăsarii vei galopa şi iar vei galopa, străbătând la iuţeală văzduhul, cu mulţimea deasă a ecveştrilor oşteni saltimbanci pe culmile munţilor Guadarrama şi San

---

fictiv” jinduit de capră şi de carpetan, şi „grotă”, metaforă polisemică folosită pentru a o descrie.

Vicente, Fuenfría şi Peña de Francia, iar dacă obtuzul carpetan şi încăpăţânata capră îţi ies în cale te vei năpusti asupra lor şi-i vei izbi cu iataganul: sufletul pentru luceferi, desigur, iar trupul, hoitul vulturului, jos, la firul ierbii, hrană pentru nalbe: şi vei zbura, vei zbura mai departe cu antidotul tău eficace, făcând fumigaţii cu praf de puşcă şi incendiind preventiv pădurile, până îi vei dezrădăcina pentru totdeauna din adăpostul culmilor stâncoase, din uluirile lor alpine, din apoteozele lor din vârfurile munţilor: când nociva şi mişcătoarea paradigmă se va stinge şi noua faună importată din Australia se va aclimatiza definitiv în peisajul eliberat, îţi vei aduna războinicii cei plini de bucurie şi, în limba Coranului, vei da ordinul de marş
soarele orb, setea şi oboseala!: prin teribila stepă castiliană, spre locuri de tihnă, împreună cu sute dintre ai săi, praf, sudoare şi fier, Ulyan călăreşte

lipseşte limbajul, Julián
de pe estrade, din biserici, de la catedre, din amvoane, din academii, de la tribune carpetanii îşi revendică plini de mândrie drepturile de proprietate asupra limbajului
e al nostru, al nostru, spun ei
noi l-am creat
ne aparţine
suntem stăpânii lui
cercetători, licenţiaţi, poeţi, cărturari, experţi, specialişti
îşi trâmbiţează ridurile de stăpânire, posesie, folosinţă
al nostru, al nostru, al nostru
icoana sufletului nostru
reflex al spiritului nostru
al nostru, al nostru, al nostru
apostolic
transcendental
ecumenic
noi l-am dus pe ţărmul celălalt al Atlanticului cu morala şi

legile, spicele şi plugul, religia, justiţia
şi l-am dăruit celor optsprezece naţiuni care astăzi vorbesc
şi gândesc, se roagă, cântă, scriu la fel ca noi
fiicele noastre aşadar
iar fiii lor
nepoţii noştri
castilieni şi ei
de esenţe perene
menire poetică
concepţie ascetică şi militară despre viaţă
dacă am pierdut sceptrul, imperiul, spada
toate domeniile noastre în care acum câteva secole nu apunea soarele
ne rămâne cuvântul
am putea pierde masivul Gredos
peisajul
capra
însă cuvântul niciodată
cu cât mai puţini plopi, cu atât mai bine
cu cât mai mulţi turişti, cu atât mai bine
nici mai mult, nici mai puţin, şi mai bine
şi iată că sublimul lor cor de glasuri hotărâte traversează oceanul şi răsună, ca nişte glasuri de stentor, la mii şi mii de kilometri distanţă
prin cârciumile din Lagunilla în Mexic
pe tipica stradă Corrientes din Buenos Aires
prin cartierul Jesús María din Havana
dar tlaxcaltecul
şi ţăranul din Río de la Plata
şi mulatrul yoruba
îl vor asculta cu indignată uimire şi vor vorbi în legea lor

> vin vin acu’ fir-ai tu spaniol nenorocit baţi ca un nebun nenicule că ne-ai zăpăcit la cap cu lopeveg-ul tău şi cu limba ta tâmpită, acu-ţi trag o flecmă-n farfuria asta şi pă ce că nu te prinzi, la noi şi balele-s

bărbate băi, când ţi-oi arde una-n dosul ăla prăpăditule aşa ca chestie, da' mai dintâilea să ieşi cu loveaua molâule şi p'ormă să-ţi dai jos portbăşinile astea că te fac io să visezi urât la noapte şi să nu-mi zici pă nume de nu mi te bag în boală nenicule să te ia cu zgribuleală să nu mai sufli, să-mi zici tu mie că mâncarea nu-i bună-n mă-ta cu castia[168] ta tâmpitule că mă scoţi din ţâţâni cu şâşâiala ta vi s-a urcat la cap că sunteţi buricu pământului şi nu v-aţi prins că p-aci nu vă merge neam de-mbuibaţi, p-ăştia nu-i face bine nici doftiru Barna-ţi zic io măi să fie ce chestie frăţioare să vină străinu ăsta la mine cu bazaconiile lui tâmpite şi să-ndrăznească să-mi zic-aşa-n faţă tomnai mie-n mijlocu vorbei ce mai tura-vura că nu ştiu ce-i veni, altfel fin tipu om subţire şi-aşa şi pe dincolo cu mustăcioara aia peste buza lui de spaniol cretin şi spălăcit albinosu naibii, şi vine şi-mi zice că nu că nu-i aşa că nu se zice străluce, zice, că asta-nseamnă că vorbesc de lumina eleftrică şi că io tre să zic, zice, ei, ele, eh, ehehe, vericule, că mă taie râsu că cică noi tre să zicem cum vă bate la cap albinosu cu râtu lui şi repetă-ntruna ca să-mi intre-n cap da' pe mine mă taie râsu şi m-apucă de-adevăratelea când mă gândesc cum i-a venit lui Quintinbandera[169] chefu de harţă la Sabana[170] şi mima ce i-a zis unuia zi „masăre" şi cum tipu zicea „mă-ză-re", aşa cu toată gura-l trimitea la dracu-ntr-o clipită da' mai nainte-l întreba de nume pe individ şi, dacă ăla-i zicea dexemplu Zeferino Garzía[171], Quintino nu mai avea

168 Castilia.

169 José Quintino Bandera Bettancourt – general mexican, supranumit „bătrânul oştean al libertăţi".

170 Oraşul La Habana.

171 Ceferino García.

ce să-i zică, mucles!
alătură-te lor, Julián
LA PROPRIÉTÉ C’EST LE VOL
ET
TÔT OU TARD
LA CLASSE POSSÉDANTE SERA DÉTRUITE[172]
oh, zei mani ai Bagdadului, ai Cordobei, ai Damasculuí!: vehicul al trădării, frumoasa mea limbă: limbaj şlefuit şi tăios, armată de hangere, limbă crudă şi bruscă!
veniţi după mine, beduini pursânge: oşteni ce înfruntaţi zi de zi moartea cu un zâmbet dispreţuitor, călăreţi cu buze aspre, cu jugulare groase, cu înfăţişare barbară
priviţi ispititoarea Strâmtoare cu scrutătorii voştri ochi de şoim: tălăzuirea valurilor în galop îndreptându-se spre coasta duşmană: cu crestele înspumate, ca nişte armăsari ce nechează cu furie când se cufundă: plaje jinduitoare ale Tarifei, stâncă nerăbdătoare a Gibraltarului!
trebuie să răscumpărăm vocabularul vostru: să lăsăm descoperit vechiul alcázar lingvistic: să luăm în stăpânire ceea ce la drept vorbind ne aparţine: să paralizăm circulaţia limbajului: să-i sugem seva: să retragem cuvintele unul câte unul până când edificiul vlăguit şi crepuscular se va nărui ca un castel din cărţi de joc
şi galopând împreună cu ei într-o năvalnică incursiune vei pustii câmpurile de bumbac, de roşcove, de lucernă
vei goli fântâni şi havuzuri, vei distruge magazine şi bazine portuare, vei nărui case de ţară şi cârciumi, vei jefui iatacuri, dulapuri, cerdace
vei lua cu japca sofale, covoare, carafe, perne
vei devasta sate şi vei sacrifica turme, vei despuia-o de zestre pe fata de măritat, de giuvaieruri pe femeia de viţă

172 Proprietatea e un furt şi mai devreme sau mai târziu clasa avută va fi distrusă (fr.). Potrivit declaraţiilor autorului, acest pasaj este invenţia sa, pornind de la afirmaţia *La propriété c’est le vol* a socialistului francez Proudhon.

nobilă, pe bogatul speculant de ibovnică, pe bătrânul hidalg de hrisoavele lui de nobleţe
vei retrage şahul din cazinouri, catranul din şosele
vei interzice chefurile şi chiolhanurile, temenelele şi aldămaşul, vei aboli expansivele, euforicele hohote de râs[173]
burduhosul comesean al lăcomiei vrednice de Sancho Panza care se aşază la masa lui înfricoşată cu o bărbiţă dantelată şi, după rugăciunea cuvenită, se pregăteşte să guste mâncărurile pe care i le aduc slujitorii, îl vei amenința cu bagheta de balenă, însemn al autorităţii şi prestigiului conferit de severele tale diplome lexicografice
n-ai voie să mănânci, jupâne carpetan, decât aşa cum se obişnuieşte în celelalte teritorii pe care le-am cucerit: află de la mine că eu sunt grămătic, şi ţin la puritatea limbii mai mult decât la propria mea viaţă, studiind zi şi noapte şi încercând să cunosc alcătuirea fizică a carpetanului pentru a putea să-l tratez când s-o îmbolnăvi: şi cel mai important lucru pe care-l fac e să asist la mesele lui de prânz şi de seară şi să-l las să mănânce numai ce mi se pare curat strămoşesc şi să-i interzic tot ce este etimologic străin: aşa am ajuns să-i suprim gustările fiindcă au orez şi măsline, şi mâncărurile în care zăresc fasole, vinete şi morcovi
prin urmare, tocana de prepeliţe, adusă chiar acum la masă şi care miroase atât de bine, mie n-o să-mi facă rău deloc
dar jupânul carpetan n-o să se atingă de ea cât timp sunt eu aici
poţi să-mi spui de ce?
fiindcă sunt marinate şi au fost condimentate cu şofran
dacă aşa stau lucrurile, domnule grămătic, spune-mi, te rog, dintre bucatele astea puse pe masă, care-mi face bine

173 Goytisolo omagiază aici, bineînţeles în textul spaniol, o mulţime de cuvinte spaniole derivate din araba andaluză şi, în acelaşi timp, continuă să satirizeze „puritatea lingvistică” a limbii spaniole.

şi care-mi face mai puţin rău: şi lasă-mă să mănânc din ele fără să-mi dai peste degete, fiindcă-ţi jur pe cinstea mea de carpetan, aşa să-mi ajute Dumnezeu, că sunt mort de foame şi dacă nu-mi dai voie să mănânc, atunci să nu-ţi fie cu supărare, domnule grămătic, şi orice-ai zice dumneata, nu-mi sporeşti câtuşi de puţin viaţa, ci mi-o iei
ai dreptate, jupâne carpetan: află că, după socotinţa mea, nu se cade să te atingi de tocăniţa aia de iepure, fiindcă a fost făcută cu anghinare: nici de friptura de mânzat, fiindcă e servită cu spanac
iar platoul acela aburind de mai încolo, mi se pare că e ghiveci, care, ţinând seama de câte se pun în oală ca să iasă un ghiveci adevărat, nu poate să nu aibă ceva bun şi priincios pentru mine
absit!: departe de noi un asemenea gând!: nimic nu-i mai rău pe lume decât un ghiveci cu perişoare şi câteva picături de undelemn: iar cât priveşte deserturile Domniei Tale, nu pot să-ţi îngădui să te atingi de niciunul: tarta cu ouă şi cremă, din pricină că e făcută cu zahăr ars: îngheţata, fiindcă are zahăr: salata de fructe, din pricina siropului: cât priveşte deliciosul şerbet pe care tocmai ţi l-au pus dinainte, nu încape nicio îndoială: este, etimologic vorbind, străin[174]!
şi lăsându-l pe carpetan în deplina şi solemna posesie a foamei sale, vei porni iarăşi în galop prin prosperul şi înfloritorul regat al Păcii, Dezvoltării şi Ordinii şi vei pricinui catastrofe financiare şi dezastre la bursă prin brusca scutire de accize şi tarife, abrogarea neaşteptată şi totală a barierelor vamale
pe negustorii care măsoară şi cântăresc îi vei lăsa fără fanegas, chintale, arrobas, azumbre, carate

174 Goytisolo se slujeşte din nou de modelul oferit de romanul *Don Quijote*, parodiind dialogul dintre Sancho Panza, proaspăt guvernator al insulei Barataria, şi medicul care-i interzice mâncărurile grele. Aici e satirizată pretinsa puritate a limbii spaniole prin interzicerea felurilor de bucate „etimologic vorbind, străine”.

vei priva de algebră şcolile şi contabilităţile de cifre
şi vei galopa mai departe şi vei încorpora în oştile tale alguacili şi alferezi, amirali şi alcalzi
vei rechiziţiona băuturile alcoolice
vei lipsi construcţiile de zidari
vei dărâma pereţi, vei seca şanţuri de scurgere, vei provoca infecţii şi molime distrugând anevoiosul şi complicatul sistem de irigaţii
vei galopa mai departe fără odihnă prin vasta şi pustiita ţară, iar când ruina va fi completă şi falimentul absolut te vei opri în faţa hărţii Peninsulei şi vei arăta cu bagheta de balenă
ah, era să uit: scoate de aici Guad-el-Kebir![175]
nu uita strigătul olé[176]
în arena luptelor cu tauri, buricul naţiunii spaniole (narcisistic ghemuită în sine însăşi), nietzscheanul toreador al virtuţii, stoicul (neghemuit pe vine) filosof Seneca împarte cu gravitate şi prestanţă în dreapta şi în stânga rudimentele şi schiţele distinsei lui filosofii de salon: aşezate gesturi grăbite de cavaler cu mâna la piept înfruntând temutul bos primigenius, pură teoremă geometrică în zeroul rotund al nimicniciei voastre, ce execută neaoşa ecuaţie filosofică cu gesturi şi atitudini care provoacă leşinul compactei, necioplitei mulţimi: criterii inspirate de Balmes, figură de muletă inspirată de Donoso, hotărâte fente inspirate de Krause: înaintând pas cu pas, ţanţoş, spre vasta perspectivă fenomenologică: cu deosebita lui înzestrare înnăscută de a intui relaţiile spaţiale şi de a impune evidenţa matematică şi coreografică a jucăuşei teoreme: fente cu amprenta lui

175 Américo Castro (şi după el Goytisolo) a propus această origine arabă a actualului hidronim andaluz Guadalquivir (râul mare).

176 Tot Castro a făcut în legătură cu acest cuvânt comentariul următor: „În spatele Dumnezeului creştin vibrează ecoul lui Allah musulman, prezent până şi în interjecţia olé (wa-l-lah, „pentru Dumnezeu”) cu care sunt ovaţionaţi toreadorii şi dansatorii.”

Manolete, provocări cu mantia desfăşurată, fente în stilul lui Ortega şi Zunzabirigueta[177], agile silogisme zburătoare ce sporesc veac după veac patrimoniul vostru ştiinţific: elucubraţii etereo-muzicale ale cinematicii taurine de stepă ce fac să izbucnească strigătul olé din fundul gâtlejului cavernos al Marelui Nombril!: prăpastie enormă, înspăimântător hău deschis în lustruitul abdomen naţional, dincolo de infantila noţiune şi de hirsuta sa exuberanţă inutilă: între timp vajnicul Urus se repede orbeşte spre sprintena cazuistică nestatornică: spre axiomatica verticalitate a matadorului ce se roteşte lent pe călcâie luminat de fulgerătoarea percepţie leibniziană: de acel die philosophischen Schriften von Gottfried Wilhelm Leibniz[178]: în mijlocul glasurilor ce urlă înfierbântate: un olé răsunător ce se repetă în valuri, mare magnum ce însoţeşte curata execuţie a teoremei, cheie de boltă a hispanicului vostru sistem doctrinar: olé, Julián, ole!: frumosul şi străvechiul wa-l-lah!: curăţă rugina care-l acoperă, restituindu-i strălucirea de la început!: pentru ca gâtlejurile mesianice care-l emit să se atrofieze şi să amuţească pe loc: fără acompaniamentul său mistico-visceral dansul filosofic al toreadorului îşi va pierde magistrala sa nobleţe, mişcările sale vor deveni stângace, va fi stăpânit de panică: pelerina îi va cădea din mâini, costumul de gală îşi va pierde strălucirea, un tremur cu neputinţă de oprit va pune stăpânire pe membrele sale:

177 Această parte completează satira îndreptată împotriva lui Ortega y Gasset din pasajul cu conferinţa caprei despre „Ortega şi vânătoarea”. Este vizată folosirea termenilor din filosofie, coreografie, geometrie şi cinematografie pentru a descrie luptele cu tauri. Diferite faze şi fente ale luptei primesc numele unor apologeţi ai catolicismului spaniol ca bunăoară Jaime Balmes şi Donoso Cortés sau ale unor filosofi străini precum germanul Krause. Satira culminează cu numele inventat Zunzabirigueta, alcătuit din combinarea numelor purtate de trei scriitori contemporani: Zubiri, Zunzunegui şi Zaragueta.

178 Operele filosofice ale lui G.W. Leibniz (germ.).

ţintuit în arena neruşinată, va gesticula la nesfârşit în gol, ca marioneta desprinsă de pe sfori şi care se învârteşte mai departe, ţeapănă şi complet lipsită de graţie: arabicul Thur se va năpusti atunci cu furie reţinută, iar coarnele lui nu vor ţinti sofistica pelerină de luptă: vai, ce îngrozitoare clipe, la ora cinci după-amiază, fix ora cinci pe cadranul tuturor ceasurilor, ora cinci în umbra înserării[179]: uitaţi-vă bine la el: spectacolul e magnific: filosoful aşteaptă tremurând, parcă posedat de frenetica boală a sfântului Vito, iar cornul îl străpunge dintr-o parte într-alta în mijlocul decretatei tăceri: cum de în cercul vag al arenei pustii nu se aude niciun sunet?: niciun strigăt, niciun vaiet: numai râsul tău, Julián, domn şi stăpân al wa-l-lah, planând peste părăginita glie strămoşească, buric jupuit şi fără glas abandonat în voia eroziunii veacurilor

179 Ecou al versurilor din elegia *Bocet pentru Ignacio Sánchez Majías* a lui Federico García Lorca.

IV

„Ce durere! Ce ruşine!
Roade şarpele din mine.”

ANONIM, *Romances del rey Rodrigo*[180]

„În braţele vânjosului Julián se zvârcoleşte ca-ntr-un cleşte prins, şi inima-i îngheaţă când duşman pumnal zăreşte către el întins. Spre-a se desface se-opinteşte-n van în braţele vânjosului Julián.”

JOSÉ DE ESPRONCEDA, *El Pelayo*[181]

180 Fragment din balada istorică *Pocăinţa regelui Rodrigo,* despre ultimul rege vizigot ce-şi ispăşeşte într-o groapă, unde a fost închis cu un şarpe, păcatul preacurviei, din pricina căruia a fost Spania pierdută de creştini.

181 Fragmentul din poemul lui Espronceda îl prezintă pe rege, în vis, încleştat în luptă cu contele Julián, văzut ca un şarpe. Găsim aici toate elementele părţii a patra a romanului: mai întâi visul lui Rodrigo despre anihilarea propriului său ego infantil, apoi lupta dintre rege şi Julián, actualizată de sodomizarea martirului, precum şi concluzia din final că fiecare ins e propriul său călău.

potrivit ştirilor evaluate de bogata experienţă a neaoşei şi profund spaniolei voastre teorii a informaţiei (teorie care, după câte ştiu, se alimentează din izvoare pline de semnificaţii intime şi profunde, aşa cum aminteşte foarte bine străinilor vasta pictură murală comanditată de tânărul şi dinamicul mesager, şi eventual succesor al lui Seneca al vostru: simbol al primului mesaj înregistrat în analele istorice, vestite, cum ar spune un cunoscut specialist, pentru enorma quantità di informazione contenuta in una sola comunicazione[182]: aşadar, cum se ştie, de acord cu sus-pomenitul specialist, la quantità di informazione dipende délia probabilità: quanto meno probabile è l'aparizione di quelle unità di cui è composta una certa comunicazione, tanto maggiore è l'informazione în essa contenuta[183]: blondul, dolofanul, binefăcătorul trimis al Domnului transmiţând îmbujoratei Fecioare improbabila unitate comunicativă şi, prin urmare, o informaţie foarte bogată despre binefacerile vizitei unui porumbel care, după cât e de gras, alb şi luminos, întreţine în mintea cucernicului privitor al picturii murale o scuzabilă confuzie de idei între Holy Ghost invocat de opulenta Mahalia Jackson[184] şi afişul în culori cu reclamă pentru Avecrem): într-un sătuc înconjurat de codri deşi trăieşte un copil, cel mai frumos din câţi îşi poate închipui mintea omenească: agenţiile nu vor să ştie câţi ani are, în schimb spun despre

182 Cantitatea de informaţie cuprinsă într-o singură comunicare (it.).

183 Cantitatea de informaţie depinde de probabilitate: cu cât e mai puţin probabilă apariţia acelor unităţi din care e alcătuită o anumită comunicare, cu atât mai mare este informaţia cuprinsă în ea (it). Este evocat aici Umberto Eco cu teoria informaţiei, utilizată pentru a explica într-o manieră comică Buna Vestire. Tânărul mesager ne trimite la Fraga Iribarne, ministru al Informaţiilor în anii franchismului, şi la pictura murală cu Sfânta Fecioară din holul Ministerului Informaţiilor.

184 Cântăreaţă evanghelică din America de Nord şi luptătoare pentru drepturile civile ale negrilor.

copilul cu pricina că are nişte bucle aurii care fac să pălească de necaz până şi pe mândrul soare: că ochii lui sunt nişte flori de cicoare dăruite de Dumnezeu şi gura ca o fragă micuţă şi urechile ca nişte melcişori de mare: mama lui Alvarito, şi pe bună dreptate, îl iubeşte ca pe ochii din cap: totuşi, şi mai mult se topeşte de dragul lui bunică-sa, care nu ştie ce să-i mai facă şi cum să-l mai alinte ca să-i arate până unde merge cu adoraţia pentru drăgălaşul de copil: îl copleşeşte necontenit cu daruri, şi cine altcineva dacă nu bunicuţa i-a croşetat o scufiţă roşie, care-i stă aşa de bine nepoţelului, pe creştetul lui cu păr blond şi unduios, că toată lumea îi spune Scufiţă Roşie, până într-acolo încât numele lui adevărat a fost dat uitării (urmează aici mai multe aprecieri anatomico-morale ale celui interesat: piele albă, mâini fine, gene întoarse, caracter blând, curăţenie sufletească mutatis mutandis după codul de semnificaţii al diferitelor organe de informaţie şi finalitatea lor gnoseologică)
vai, mămico!: ce friganele grozave!: le-ai făcut pentru mine? (reţeta: 250 gr. de pesmeţi, 200 gr. de zahăr pudră, 6 gălbenuşuri de ou, o lingură rasă de praf de scorţişoară, o felie de portocală, 1/2 litru de lapte, un pumn de alune)
nu, Scufiţă
şi cât de mult îmi plac! (3/4 litri de lapte, 200 gr. de zahăr pudră, 4 ouă, 200 gr. de fructe glasate, 25 gr. de unt, o lingură de rom, o fărâmă de vanilie)[185]
sunt pentru bunicuţa: mi-a trimis vorbă că e bolnavă
bolnavă? (alarmat): şi ce are?
nu cred că e ceva grav: dar o să te duci s-o vezi şi-o să-i duci friganelele astea şi un calup de unt
grozav: mă duc chiar acum
foarte bine: pune toate în coşuleţul ăsta şi du-te cât poţi de repede

185 Evident, o actualizare ironică a poveştii cu Scufiţa Roşie, în care Alvarito Peranzules îl înfruntă pe Julián în chip de lup.

Alvarito nu se lasă rugat: cocoţat pe un scaun, scoate coşul din dulap, pune în el friganelele şi untul, se dă jos cu mare grijă şi, după ce o sărută pe măicuţa lui dragă, iese din casă
luând-o de-a dreptul prin pădure săvârşeşte diferite isprăvi şi fapte bune pe care ţinem să le consemnăm (în universul material în care trăim axa vectorială a informaţiei mass-media marginalizează de obicei aceste categorii ontologice cu o semnificaţie atât de luminoasă şi de cea mai mare importanţă): aşază o omidă pe marginea drumului evitând probabila ei strivire sub tălpile vreunui trecător distrat: îndreaptă tulpina unei flori
încovoiate de căldura toridă a verii: aruncă firimituri de pâine pentru păsările subnutrite: biciuie uşor dar hotărât scandaloasa neruşinare a două muşte legate ex-commodo într-o fulgerătoare şi sonoră copulaţie: susţinut prin aprobarea tacită a locuitorilor sălbatici: o veveriţă neliniştită, un iepure sagace, niscaiva bufniţe cu înfăţişare judicioasă şi introvertită: şi spunând totodată rugăciuni: scurte închinăciuni în latină şi rugări aprinse de iertăciune al căror număr aproximativ, frais déduits[186], se ridică la astronomica cifră 31.273 de ani: Maică a Îndurărilor: Apeduct al grabnicului acoperământ: Regină a cerului şi a pământului: Ajutătoare grabnică şi adăpost pentru păcătoşi: Neprihănită copilă a sfinţilor Ioachim şi Ana: rezultat: cincisprezece suflete chinuite mântuite sau iertate de păcatele săvârşite cu fapta şi cu gândul, potrivit blândei şi cum nu se poate mai fidelei contabilităţi IBM: şi chiar posibila răscumpărare din limb a niscaiva copii mongoloizi sau subnormali: un kilometru şi ceva de traseu bine folosit la urma urmei dacă stăm să socotim: time is money[187], cum zic englezii: iar Alvarito merge şi iar merge până ajunge la vila din prefabricate din superurbanizarea

186 Scăzând cheltuielile (fr.).
187 Timpul înseamnă bani (engl.).

GUADARRAMA (vă place să trageţi în piept aerul curat, sănătos al munţilor? vă place să vă opriţi pe malul silenţiosului izvoraş ce curge spre întinsele câmpii şi să ascultaţi zumzetul albinelor? vă place să vă aşezaţi pe pajiştea moale şi să zâmbiţi sub mângâierea razelor de soare? vă place să visaţi la umbra arbuştilor şi să ascultaţi trilurile privighetorii şi cântecul ciocârliei? vă place să contemplaţi pe îndelete adâncul cristalin al lacurilor de munte? vă place să vă legănaţi spiritul în ritmul graţios al izvoraşului flecar? vă place să escaladaţi înaltele piscuri şi acolo, în vârful stâncilor ce se înalţă printre nori, să vă destăinuiţi într-un cântec vesel toată fericire din suflet? INVESTIŢIE SIGURĂ: MARI FACILITĂŢI DE PLATĂ): cincisprezece minute, treizeci şi cinci de secunde, şapte zecimi: o spune ROLEX OYSTER DAY-DATE: 116,5 grame cu brăţară de 18 carate: automatic, antimagnetic şi blindat: doc! cioc! cine e?
sunt Scufiţa Roşie şi am adus nişte friganele şi un calup de unt din partea mamei
hai, intră, copilaş: trage zăvorul şi împinge uşa interioară funcţională adecvată la categoriile axiologice ale peisajului: decor sobru, lumină indirectă, şemineu scund în salon, bucătărie complet utilată cu mobilă de pal şi mobilă de trecere spre salonul-sufragerie, dulgherie de lemn la ramele de la uşi şi ferestre, duşumea de parchet de eucalipt, încălzire centrală cu păcură, baie cu duş, closet Roca şi bideu cu jet central: IEFTIN: UN ADEVĂRAT VIS
cum te simţi, bunicuţo?
sunt foarte răcită
Ulbán (nu încape nici cea mai mică îndoială: eşti tu!) îşi îndulceşte cât poate de mult asprul timbru al glasului (cadavrul violat al bunicii zace ciopârţit sub somieră)
haide, închide uşa, că e frig
ce fie cu darurile pe care mi le-a dat mama?
pune-le pe consola de la şemineu şi vino să te culci cu

mine, vrei?
da, bunicuţo
Alvarito face ce i se porunceşte şi, după ce se dezbracă, se urcă în pat: dar, de îndată ce se strecoară sub cearşaf, rămâne uimit când bagă de seamă ce ciudată e bunica lui în seara aceea: un zdrahon de maur, cu ochi de tigru, mustăţi răsucite în furculiţă, în stare să despice dintr-o lovitură de labă un pachet de cărţi de joc
ce braţe mari ai, bunicuţo!
ca să te îmbrăţişez mai bine, regele meu
ce picioare mari ai, bunicuţo!
ca să alerg mai bine, regele meu
ce urechi mari ai, bunicuţo!
ca să te aud mai bine, comoara mea
ce ochi mari ai, bunicuţo!
ca să te văd mai bine, inimioara mea
ce sulă mare ai, bunicuţo!
ca să te pătrund mai bine, dobitocule![188]
şi, pe când spui asta, îţi vâri şarpele în găoaza copilului şi-i tai gâtul, dintr-o lovitură, cu briceagul tău strălucitor
fond sonor: urletul lui Alvarito, ca atunci când ai cădea într-un puţ fără să te mai scoli vreodată

nu
nu-i aşa
moartea nu ajunge
distrugerea sa trebuie să fie însoţită de cele mai subtile torturi
câini flămânzi
lupi însetaţi de sânge
lipitori
vor bea sângele tău tânăr, proaspăt şi curat

188 Goytisolo actualizează aici printr-o interpretare homosexuali „noua versiune psihanalitică” a poveştii cu Scufiţa Roşie anunţată la începutul romanului.

cu şase băieţi şi şapte fete
va fi oferit complet lipsit de apărare într-un holocaust
monstrului închis de regele Minos în alambicatul labirint din Creta
puişori de leu
blânzi în aparenţă
se vor preschimba după prima muşcătură
în animale feroce
fără milă
se vor hârjoni cu mişcări agile
îşi vor implânta ghearele
îşi vor înfige colţii
în trupul lui speriat
înlănţuit de o stâncă din Caucaz, un vultur descrie în înaltul cerului stăruitoare şi rău prevestitoare cercuri
pândeşte îndelung
şi dintr-odată
se năpusteşte vertiginos asupra lui
şi-i devorează ficatul
Alvarito-pasăre sare din creangă în creangă, dar nu poate rezista
nu poate să-şi ia ochii de la şarpele viclean
o forţă misterioasă îl atrage
îl hipnotizează
îl subjugă
ochiul poruncitor de reptilă îl cheamă, iar el se apropie
se apropie tot mai mult
încă puţin şi încă puţin
pe când şarpele îl înfăşoară cu inelele lui cu o voluptate galeşă şi blândă
foarte blândă
(ca atunci când îmbrăţişezi un copil)
îl strangulează
Alvarito-insectă zboară fericit
În jurul unei insidioase plante carnivore

îl presimţim
atras de veşmintele ei arătoase nevinovatul de el se va aşeza pe una dintre păroasele frunze aducătoare de moarte
şi aşa se face că
într-adevăr
fără ca noi să putem evita aceasta
e înhăţat pe loc, prins ca o muscă în suprafaţa unsuroasă apărătoarei de muşte
frunza
atunci
se înfăşoară cu lăcomie
îl imobilizează cu sucurile ei îndulcite
îşi adânceşte perii în carnea moale
doamnelor şi domnilor
vă rugăm să nu vă uitaţi
priveliştea e îngrozitoare
spectatorii sensibili riscă să leşine
planta l-a prins acum într-o capsulă
îi suge hormonii şi tiroida
măduva spinării
aorta
ganglionii
mucoasele
creierul
când peste câteva zile îşi va desface frunzele
închideţi ochii din nou
căci altfel veţi vedea
(nu vă sfătuim)
fără resturi de carne putrezită pentru vulturi
goale şi şlefuite
perfect curăţate
câteva oase
în fundul unei prăpăstii
printre stânci abrupte

în hău se prăvale
un râu în puhoaie
un pod aruncat peste genune
un pod ce se îngustează tot mai mult până ce nu mai rămâne decât o scândură subţire
tânărul Álvaro înaintează pe el cu faţa aprinsă şi ochii scăpărători
nu vede prăpastia
nu vede golul
pe malul celălalt nu vede decât
seducătoarea şi provocatoarea siluetă a unei femei desfrânate
Moartea
lângă el
zâmbeşte ironic şi rece
ţine în mână un ceas de nisip şi firele sunt gata să se scurgă cu totul
Álvaro păşeşte pe scândură
Înaintează
înaintează şi mai mult
şi deodată cade
se prăvăleşte în gol
jos îl aşteaptă abisul cu fălcile lui deschise
va muri
suntem siguri că va muri
în dureri cumplite
dacă Bond nu-i sare în ajutor
dar Bond nu-i va veni în ajutor
nimeni nu va face nimic ca să-l scape
ura ta neîmpăcată îndreptată spre trecut şi spre copilul din flori care-l reprezintă
cere fastul morţii rituale şi ceremonialul său magic
(lumina, ambianţa, decorul
şi o mise-en-scène sobră şi discretă)
îţi pătrunde în măruntaie

îţi înăbuşă evlavia
sentimentele
cumpătarea
tot ce e blând şi milostiv în tine
(numai sexul
şi violenţa lui dezbrăcată de orice sfială)
eşti Julián
cunoşti drumul
nicio consideraţie şi nicio reţinere omenească să nu te oprească

într-un cartier uitat din acest oraş al cărui nume nu ţin să mi-l aduc aminte (străzi tăcute şi curate, trasate cu un generos compas de agrimensor, cu amprenta feroce a diafanelor sale origini de clasă: grilaj de fier cu zăbrele în formă de lance, ziduri apărate cu cioburi de sticle sparte în chip de sârmă ghimpată, grădini romantice, vagi arome de tei: şovăitor şi fantomatic univers de poteci, eleşteie, pavilioane, vaze cu hortensii, crose de crochet, fotolii de răchită, fişe de mah-jong, linguriţe de argint: lecturi evlavioase, câteva exemplare decolorate din *Signal*, vechi terenuri de tenis năpădite de iarbă: vile recent recuperate de proprietari în anii aceia fericiţi de raţionalizare şi Ajutor Social: sistem premonopolist şi burghez, anterior invaziei turistice, planului de dezvoltare şi apoteozei internaţionale a lui Ubicuu: lume abolită astăzi) ai fost martor şi participant la istoria (nu de iubire, ci de sânge şi crimă) crudă şi fascinantă (nu e materie sumbră vechea tradiţie julianã, nici nevrednică de metru şi proză:

procedeele cele mai frumoase şi strălucite ale limbii nu vor fi de ajuns niciodată pentru a o proslăvi): tu şi tovarăşa ta cea cumplită: năpârca: prelungire indispensabilă a ta însuţi şi a modului tău de a fi: rebelă, vâscoasă, gata să se îndrepte şi să sară asupra victimei şi să-i injecteze lichidul mortal care, împrăştiindu-se încetul cu încetul în trup, va

provoca în chip iremediabil moartea: dotată cu o glugă sferică şi groasă şi cu un trunchi umflat şi nespus de mare: dacă vreun stimul oarecare îl trezeşte, şarpele adoptă o postură de apărare, ridicându-se vertical pe un inel plan sprijinit la bază şi desfăcându-şi gluga ca o umbreluţă şi întinzându-şi capul înainte: aşa se vor petrece lucrurile fără îndoială diseară, când, urmând itinerarul obişnuit, copilul se va întoarce de la şcoală cu ghiozdanul în spate: copilul?: care copil?: tu însuţi în urmă cu un sfert de veac, elev silitor şi evlavios, adorat de mama lui şi adorându-şi la rândul lui mama, iubit şi preţuit de profesori şi colegi, băiat slăbuţ şi fragil, cu ochii mari de tot, cu pielea albă: mustaţa nu ţi-a mijit încă, nu profanează pielea catifelată a obrajilor: nu tocmai fericit, mai curând nelinişţit: bântuit de presentimente şi dorinţe, pradă uşoară, râvnită, pentru demoni şi duhuri rele: traversând strada la ore fixe, întotdeauna singur, lăsându-te în voia unor visări obscure ori cufundat în lectura unei cărţi: în faţa cocioabei de tablă în care locuieşti tu, ursuzul paznic al şantierului unde lucrările au fost întrerupte în chip misterios: fundaţia unei uriaşe vile menite să satisfacă vanitatea cine ştie cărui om de afaceri îmbogăţit peste noapte din speculă: macarale, tăvăluguri, utilaje ce ruginesc sub huse vechi de pânză de cort: schele dărăpănate, schele de fier: şi lângă căldările cu catran şi sacii de ciment, cocioaba ta: o sobă rudimentară, o etajeră pentru haine, o găleată spartă, o lampă de petrol, un pat de scânduri nefăcut: ploaia răpăie monoton pe acoperişul de tablă şi cizmele se afundă în noroiul moale: o punte de scânduri improvizată duce la cisterna de apă şi la closete: urmele paşilor rămân imprimate în noroi, şi lutul păstrează încă în captivitate pantoful cui al unei Cenuşărese care a împărţit patul cu tine câteva ceasuri şi a fugit în grabă, când tu ai fost furat de un somn greu, opac: tăvălită, despletită, cu lacrimi în ochi, blestemându-şi rătăcirea de o clipă şi jurând că n-o să

mai vină a doua oară: episodul n-a putut să rămână ascuns şi, după somnolenta linişte a cartierului, a urmat un zvon obscur, difuz de nelinişte: oamenii onorabili vorbesc în şoaptă când trec prin faţa cocioabei tale şi grăbesc pasul: nenumărate poveşti circulă despre tine şi somptuoasa dimensiune a şarpelui: grăbeşte-te, copilă, zic mamele, dar ochii fetelor se opresc mai mult decât se cuvine pe cocioaba de scânduri în care locuieşti tu, încercând zadarnic să pătrundă taina pe care o adăposteşte: se pare că vin să-l vadă noaptea: nu ştiu cum de au atâta curaj: eu, când îl văd, îmi îngheaţă sângele în vine: frânturi de fraze ce ajung la urechile tale în precocele înserări de toamnă în timp ce umbre temătoare se strecoară spre stradă şi o mână catolică, pe furiş, face semnul crucii: să ne ferească Dumnezeu de el; şi de apucăturile lui feroce: nu vă uitaţi într-acolo: se spune că ochii lui te hipnotizează: şi strada rămâne liniştită şi pustie, şi până şi animalele domestice fug de tine: n-a apărut o pisică spânzurată într-un platan de pe alee?: trupul ei ţeapăn s-a legănat câteva zile în bătaia vântului fără ca vreun suflet milostiv să-l ia de acolo şi, chiar dacă nu există dovezi (tu eşti în stare de orice şi nimeni nu poate fi destul de prevăzător când e vorba despre tine), zvonurile îţi pun în cârcă blestemăţia asta: femei şi copii părăsesc zona şi se împrăştie care încotro ca o turmă speriată, părăsită subit de cioban: iar întunericul sporeşte şi mai tare aura de primejdie şi fervoarea necontenită a tensiunii pe care ai provocat-o: grădini ferecate, locuinţe păzite cu străşnicie, umede miresme vegetale, melodie surdă a vântului printre tufele de mirt: lumina felinarelor de gaz e foarte slabă, şi ferestrele aprinse care perforează faţadele învelite cu iederă se stâng una după alta: doar ici-colo câte un opaiţ veghează neobosit ca o candelă de la icoană: şi într-o astfel de noapte: nu chiar noapte, mai degrabă înserare, vei aştepta ca de atâtea ori zvelta siluetă a copilului ce se întoarce de

la şcoală cu ghiozdanul în spate şi-i vei ieşi înainte: slăbuţ şi fragil: cu ochii foarte mari, cu pielea albă: mustaţa nu i-a mijit încă, nu pângăreşte pielea catifelată a obrajilor: tu însuţi cu un sfert de veac în urmă, repetând lecţia zilnică de Ştiinţele Naturii sau cufundat în rezolvarea unei probleme dificile, mergând fără grabă până în dreptul şantierului şi apoi grăbind pasul, ca şi cum zgomotul vrăjmaş ce-ţi învăluie numele ar fi ajuns acum la urechile tale: inima lui bate mai repede şi sângele-i piere din obraz[189]: va întoarce capul cu teamă (şi în acelaşi timp plin de speranţă) presimţind parcă logica de fier a prezenţei tale, a exigentei şi trainicei legături care vă va uni mai târziu: lovindu-se de scândurile punţii cufundate în beznă şi luând-o la fugă (într-o clipită, ţâră a sta pe gânduri) cât îl ţineau picioarele: timp câştigat, timp pierdut?: depinde cum privim lucrurile: şi una şi alta, şi niciuna: n-o să poţi răspunde niciodată: un simplu răgaz poate, menit să sporească importanţa întâlnirii: a păcatului mut care, mai devreme sau mai târziu, va pecetlui soarta voastră reciprocă: o zi şi încă una şi încă una: iscodind fără succes printre scânduri, atingând lemnul uşor cu buzele, trăgând adânc în piept aroma tare şi tulburătoare din bârlogul tău: tu şi tovarăşul tău cumplit: şarpele: înălţat acum şi gata să inoculeze lichidul aducător de moarte pe care-l secretă glandele lui: cu colţi otrăvitori aşezaţi în partea anterioară a mandibulei ori erectili şi pliabili spre înapoi: cobră orientală sau şarpe cu clopoţei din Amazon: cu inele cu corn ridicat în postură defensivă, cu gluga spre înainte: muzica se pare că e auzită de copil fiindcă se leagănă, se leagănă urmând mişcările invizibile ale magnetizatorului: ale tale, ale lui Julián, care aşteaptă cu răbdare în cocioabă momentul potrivit ca să-l rănească şi să injecteze veninul

189 Folosirea persoanei a treia pentru a-l descrie pe copil e menită să dezvăluie îndoitul proces de identificare şi distanţare dintre narator şi egoul său infantil.

tău: ceea ce se va petrece fatal atunci când certitudinea îşi face loc în inima lui duioasă şi împotrivirea lui fugară se năruie: atras irezistibil de taina pe care o ascund scândurile, captiv acum, fără să ştii, al şarpelui şi al prodigiosului său îmblânzitor: orice pretext va fi bun de aici încolo pentru a-i justifica vizita: momentul de nenumărate ori visat în care se apropie de uşa ta şi a o atinge uşor ciocnind cu degetele: mesaj, adresă greşită, pahar cu apă, minge pierdută?: nimic din toate astea: nu e nevoie să se ascundă: tăcerea şi gravitatea privirii lui spun mai mult decât orice altceva: va păşi binişor pe strada pustie şi, după ce se va asigura că nu-l vede nimeni, se va strecura pe sub bariera solitară, va trece pe podeţul de scânduri, se va opri în pragul cocioabei tale: condurul de Cenuşăreasă se vede bine în noroi: ploaia cade monoton: timpul parcă s-a oprit în loc: o va lua la fugă?: pauza nu se mai sfârşeşte: pe urmă (realitate, vis?) răsună ciocăniturile, scurte şi clare: deschizi, şi el e acolo: slăbuţ şi fragil, cu ochii larg deschişi, pielea albă: nu i-a mijit încă mustaţa, nu pângăreşte pielea catifelată a obrazului: tu însuţi cu un sfert de veac în urmă: neobişnuită întâlnire!: şi-l vei trage în pat cu o hotărâre liniştită şi i-l vei arăta pe nedespărţitul tău tovarăş: vipera: cap triunghiular şi turtit, limbă bifidă, gură dilatabilă pentru a înghiţi prăzi mari, maxilar inferior despicat, dinţi goi pe dinăuntru: ori poate cobră: cu inele cu corn, înălţată în postura defensivă şi cu gluga spre înainte: spre copilul paralizat, mut, care nu poate şi nici nu vrea să-şi ia ochii de la tine, în timp ce ameninţătorul şarpe se ridică, şi sângele tău, simţindu-l aproape, zvâcneşte şi iar zvâcneşte în vine nedomolit: strângându-l în braţele tale: enorme, păroase, autonome: cu apriga dorinţă de a strânge trupul lui plăpând şi a-l face să trosnească: dar nu e încă ceasul şi voi, cei doi protagonişti, ştiţi asta: procesul destructiv n-a început: sunteţi în preambulul istoriei: iar tu, cu şoşele şi momele

ca să-l îmblânzeşti, îi vei arăta şarpele: disciplină de iubire amăgitoare pe care voracitatea sa o măreşte şi mânia o sporeşte: stârnitoare mângâieri vrednice de Rasputin, învăţate la biserică sau în bordel, de pe buze de femeiuşti experte sau bale de duhovnic ruşinos: până când încovoi şarpele cu o exactitate energică şi înăbuşi strigătul de groază cu o lovitură de gheară: nu-i nimic, copile, nu-i nimic: sunt Bulián, admiratorul şi prietenul tău: sărmane paznic al unui şantier funest şi prăpădit: abisul social ce ne desparte mă împiedică să-ţi declar pasiunea mea, dar iubirea ta liber consimţită poate încă să mă regenereze: ascultă-mă bine: ai încredere în mine: o zână nesuferită, în furia menopauzei, m-a adus în această stare jalnică şi m-a închis în întunecoasa şi cruda groapă de mormânt fără altă companie în afară de o năpârcă flămândă: numai frumuseţea unui tânăr chipeş va putea să-i potolească mânia[190]: dacă accepţi să suferi pentru mine, o să-ţi fiu veşnic recunoscător: să nu-ţi fie frică de înfăţişarea mea cruntă: duioşia mea e încă ascunsă: iubirea pe care ai trezit-o în sufletul meu n-are limite: aş vrea să-mi despic inima cu un cuţit, să te aşez cu grijă în ea şi pe urmă să-mi închid pieptul la loc: declaraţie înşelătoare, de şarlatan sau poet, de pe alte meleaguri, din alte vremuri, pe care tu o vei şopti[191]: sau acum fără mască sau zâmbet sau otravă: îmboldind şarpele cu mişcări bruşte şi impetuoase: treaba ta dacă-ţi place sau nu, pentru mine e totuna, o să-l cunoşti în întregime: iar el (e mai bine aşa) a început să ţipe: iar tu să explorezi: poţi să ţipi cât vrei, îi spui, că aici nimeni nu te-aude (paţachinele solemne din cartier se ascund la iuţeală în redutele lor inexpugnabile): şi el ţipă întruna

190 Este reluată ironic balada despre *Pocăinţa regelui Rodrigo*, împletită cu o versiune homosexuală a poveştii despre Broscoiul fermecat.

191 Această declaraţie e scoasă din scrierea *Colierul porumbiţei* de Ibn Hazm din Córdoba, autor pe care Goytisolo îl admiră pentru senzualitatea sa foarte puternică.

(aşa-i mai bine), iar tu şoväi: nu, dacă o să osteneşti mai repede decât el, ce te faci?: alegi definitiv cea de a doua versiune: mai vie şi mai agilă, şi totodată mai directă: copilul hărţuit de aspidă şi aspida aţâţată de copil: şi, în spate, dulcea melodie a fluierului la care cu măiestrie cânţi tu, îmblânzitorul: între timp copilul se înfioară şi tremură, iar domolitul şarpe se întoarce în adăpostul lui: te aştept mâine, copile: mâine o luăm de la capăt: şi copilul se smulge din vrajă şi, tulburat, se jură că n-o să se întoarcă, rugându-se la Dumnezeu, la Sânta Fecioară şi la toţi sfinţii, fără a îndrăzni să privească în faţă chipul blând şi liniştit al mamei, încercând să se smulgă din pânza de păianjen care-l învăluie, din laţul cleios în care se prinde, prosternându-se în genunchi dinaintea altarului şi repetând printre lacrimi „Miluieşte-mă pe mine, păcătosul”: însă totul e zadarnic şi o ştiţi amândoi: când vine ceasul, la întoarcerea de la şcoală, paşii îl vor purta inexorabil spre strada pustie unde-l aşteaptă mereu treaz paznicul şantierului: cerul e acoperit de nori groşi, vântul dezgoleşte crengile copacilor şi vecinii se adăpostesc grăbiţi în casele lor sumbre: vile cu ziduri umede şi acoperite de muşchi, cu marchize, statui, paratrăsnete, giruete, lanternouri: obişnuita vegetaţie de glicine, mimoze, muşcate, trandafiri, zorele, univers dezolant şi caduc pe care l-ai străbătut şi pe care el îl străbate şi-l va mai străbate în multe după-amiezi, iar asta de acum e deosebită: lume egoistă şi zbor spre sine însuşi, străin de muncă şi de viaţă: de amintirea unei revoluţii apropiate în timp şi a unui război apropiat în spaţiu: meschină societate a anilor patruzeci blestemaţi pentru totdeauna: şi, abdicând de la bunele sale intenţii şi proiecte, el (tu) se va strecura iarăşi pe lângă bariera solitară, va trece pe puntea de scânduri, se va opri în pragul cocioabei: condurul Cenuşăresei se vede ieşind din noroi: ploaia cade monoton: timpul parcă s-a oprit în loc: va scăpa astăzi?:

aşteptarea parcă nu se mai sfârşeşte: pe urmă (realitate? vis?) ciocăniturile în uşă, scurte şi desluşite: deschizi: e acolo: docil, blânduţ, ştiind acum ce-l aşteaptă, resemnat faţă de autoritatea şarpelui şi de magnetismul îmblânzitorului: şi cântând la al feciorului lui Hermes fluier invizibil (nu coame, nici copite: vânjoase membre, părul aspru)[192] vei îndrepta şarpele (tovarăşul tău înfricoşător) spre tainicul (nu virginul) peisaj şi vei cerceta cu lentă pricepere golul (crăpătură, semilună) ce fisurează (scindează) râvnitele dune paralele încununându-le deodată cu un trunchi brusc, ciuntit de palmier arab: halucinaţie erbivoră? imagine reală?: şarpe al deşertului mai degrabă, flexibil şi elastic, care investighează şi iar investighează, se târăşte şi explorează, mângâie şi hrăneşte: ridicat în postură defensivă, cu nesupunere tenace: iar copilul nu va plânge de data asta şi va accepta tăcut atingerea ta: jugul înrobitor al braţelor tale şi domolul festin al năpârcii: şi, în continuare, îi vei cere bani: Urbano e sărac şi tu eşti bogat: nu-i poţi da un mic ajutor?: Dumnezeu din cer te va răsplăti: o sută de pesete, cinci sute sau o mie: maică-ta îţi dă cât îi ceri; iar, ştrengarule, ţi-ai pus economiile la bancă: o să mă laşi în mizerie?: ca să-mi ajut familia de beduini din cătun: oameni simpli, cinstiţi, nu pleava asta care se vântură de colo-colo şi nu ştie de unde vine: oameni ai locului: buni, liniştiţi: unul cu cârpăceala lui, altul agonisindu-şi traiul de azi pe mâine, altul lucrând la Leprozerie: trăind întotdeauna în pace: şi când, a doua zi, el se prezintă cu toate economiile lui până la ultimul sfanţ, îi ceri mai mult: fratele meu se însoară, tata e bolnav, mama a avut un accident: au nevoie de bani: o mie? două mii?: nu, mult mai mult: pentru sărmanul Julián: şi în fiecare zi el îţi aduce bani şi tu îi ceri tot mai mulţi, în timp ce, ascultând de muzica vrăjitorului, aspida se înalţă în faţa lui şi îşi întinde

192 Referire, cu o sintaxă de tip gongorin, la zeul Pan.

domol gluga rotunjită: gata să-şi scuipe şi să inoculeze otrava care treptat îi paralizează voinţa şi îl face să ţi se supună: subjugat de purtarea ta aspră, de dura şi cruda iubire pe care, odată acceptată de el, tu i-o oferi din belşug: şi, după ce se epuizează rând pe rând pretextele pentru a stoarce bani de la maică-sa (cărţi, filatelie, cadouri, excursii, minerale, insecte) se înfăţişează într-o seară în cocioaba ta cu mâinile goale, şi tu îl iei la bătaie: cu copiii e nevoie de bici: şi-l iei din cui şi-l sileşti să îngenuncheze gol şi să implore iertarea şarpelui: care, cu hotărâre şi din belşug, va face să ţâşnească rubiniul său dispreţ fluid înainte ca tu să ridici vâna şi să-i brăzdezi spatele de trei ori: semne adânci, drepte, paralele, simbol al noii şi acceptatei situaţii[193]: ce legătură deosebită e legătura voastră: crudă şi lucidă: cu atât mai strânsă cu cât e mai domoală: şi, cu prefăcută milă, îl vei trage spre tine i-i vei şterge binişor lacrimile: uită de asta, copile, nu te supăra: iartă-l pe bietul Julian: iubirea îl orbeşte: aşa e patima, tu ştii asta: din nou cere bani: doar câteva mii, ca să iasă din nevoi: tu eşti bogat, foarte bogat şi nu vrei să-l ajuţi: spune-mi, ticălos mic, ţi se pare drept?: cuvinte viclene, insidioase, care vor germina în sufletul său şi dintr-odată vor creşte ca nişte nemăsurate flori japoneze, care-i vor răpi pofta de mâncare şi somnul şi-l vor împinge să fure: chiar în noaptea asta se va furişa în odaia maică-sii şi va sustrage câteva bancnote de o mie de pesete: îţi aminteşti perfect locul (precum viermele miezul fructului) chiar dacă n-ai mai fost de mult acolo (târnăcoape justiţiare aveau să-l demoleze curând): pereţi tapetaţi cu rozete şi trifoi, şifonier cu oglindă ovală, scăunel de rugăciune gotic, pat cu baldachin: duşumeaua de lemn scârţâie, portmoneul e în sertarul de sus al scrinului:

193 Ecou din Lautréamont, unul dintre autorii predilecţi ai lui Goytisolo şi creator al lui Maldoror, seducător şi torţionar de adolescenţi.

acolo, lângă o glastră cu trandafiri ofiliţi, fotografia defunctului soţ şi alta a ta, crispat, îmbrăcat pentru prima împărtăşanie: de la fereastră se zăreşte strada pustie, ploaia măruntă ce umezeşte cu încăpăţânare melancolica şi posaca grădină: o dată, de două ori, de trei ori: fără ca mama să bage de seamă şi fără să potolească nesăţioasa lăcomie a vrăjitorului: brutal acum, şi exigent: încă, şi încă şi încă: furtul deocamdată e un lucru uşor: doña Isabela Catolica nu e bănuitoare: dar dacă bagă de seamă?: ea, care mai curând ar vrea să-l vadă mort decât păcătuind, ce-o să spună?[194]: în oglindă copilul observă strigătele rău prevestitoare şi îşi acoperă îngrozit trupul: vizibile acum, învederate: singură mama nu le vede: orbire din dragoste, fără îndoială, de care trebuie să profite şi profită şi va profita: cu şiretenie, prefăcându-se că se roagă şi învaţă, cu sufletul împărţit în două: pe de o parte coaja şi pe de alta miezul: copilul care merge la şcoală şi la biserică şi cel care caută şarpele în cocioaba de la şantier şi ascultă de el: înger mincinos şi adevărat demon: iar lumea, de asemenea, împărţită în două: de o parte, casa şi şcoala, smerenie şi bunăstare, Sfânta Liturghie şi masa îmbelşugată: de cealaltă parte, cocioaba şi noroiul, vâna şi patul, lenta pendulare a şarpelui, muzica stridentă a îmblânzitorului: zilnic străbate strada pustie şi, după ce se asigură că nu-l vede nimeni, se strecoară pe lângă bariera solitară, trece pe puntea de scânduri, se opreşte în pragul cocioabei: subţirel şi fragil: cu ochii mari, pielea albă: însă, acum, urmele biciului îi marchează sănătatea: curaj, mărinimie, amor propriu, iubire filială, mândrie nobilă, cavalerism, eroism lasă loc indolenţei şi desfrâului: arbore tânăr, în plină primăvară, vede cum i se îngălbenesc

194 Cea de a treia înfăţişare a acestei figuri care şi-a făcut apariţia mai întâi ca mamă a lui Seneca, apoi ca fiică a lui don Álvaro Peranzules şi acum ca mamă a copilului, trei identităţi ce întăresc categoria sa morală şi catolică pe care e mereu gata s-o anihileze trădătorul Julián.

frunzele, vede cum i se usucă crengile: fără muguri, fără frunze, fără flori, cu trunchiul despicat, pierzând picătură cu picătură forţa, energia, vigoarea, imboldul sufletului: înaintând, subjugat, către şarpe şi încercând în zadar să-l îmblânzească: cobră în chip baroc înălţată în toată lungimea ei triumfală, exorbitantă şi vorace, cu insolenta, deloc monahala glugă împinsă înainte: şarpe boa inelat ce explorează şi se târăşte, se încolăceşte, îmbrăţişează, strangulează, asfixiază: aspidă orientală ori şarpe cu clopoţei din Amazon: cu cât i se supune de mai multe ori, cu atât mai mult creşte aviditatea ei spongioasă: mai mult, şi mai mult!: butoi găurit în care toarnă apă necontenit şi niciodată nu se umple: şi furişarea grăbită continuă, vizitele vinovate la cocioabă se îndesesc: auriu dispreţ fluid al şarpelui şi dans zburător al biciului până în ziua în care sfânta mamă descoperă în sfârşit furtul şi copilul vine să te vadă îngrozit: va fi nevoie să coboare încă o treaptă şi timbrul glasului tău nu admite replică: trebuie să dea vina pe slujnică, bătrâna servitoare credincioasă care, dintotdeauna, îl slujeşte (te-a slujit) cu fidelitate şi devotament: anunţată de maică-ta, poliţia va face o percheziţie minuţioasă, şi sub salteaua servitoarei va găsi bijuteriile şi obiectele cu valoare sentimentală ale familiei pe care le-ai pus tu dinainte acolo: funestă viziune a nefericitei femei care tăgăduieşte, geme, se roagă, plânge şi dispare în cele din urmă în duba blindată prevăzută cu celule care o conduce direct la ocnă: din clipa aceea soarta ei e pecetluită şi el ştie asta: suveranitatea robustă a şarpelui şi naufragiul său, supunere absolută, voluntară şi completă, criptică intruziune târâtoare: cicatricele se înmulţesc pe spate şi torentele bogate de sânge negru: veninul subtil pe care-l inoculează îl infectează şi rănile lui supurează: numai chipul de copil şi fără puf de mustăcioară rămâne aparent intact: cuvioasa mamă nu-şi dă seama ce se întâmplă şi ritualul continuă: învăţătura

neglijată, sărutări de ludă, împărtăşanii pângărite pe care, fără să vrea, le repetă şi le va repeta: o, magie insinuantă a şarpelui şi a rafinatului său îmblânzitor!: şi totuşi, vai, totuşi: odată deschisă cutia Pandorei, boala, mizeria, chinul îl năpădesc: un foc mistuitor va preface curatul şi veselul suflet al copilului într-o pietrificată bucată de lavă: trupul său se va acoperi de pustule, va simţi în oase o durere ascuţită, o migrenă tenace nu-i va îngădui o clipă de odihnă: încetul cu încetul apar simptomele de contagiere pe piele, pe pleoape, pe intestine: nu va mai putea să adoarmă şi îl va hăitui neîncetat peremptoria dorinţă de a dormi: iar tu, pe nesimţite, strângi şurubul, şi când el va încerca să se ferească de tine şi va fiice un ocol ca să nu treacă prin faţa şantierului, o să-l pândeşti la colţul străzii şi-o să-l îmbrânceşti în cocioabă: acolo, vâna de bou însângerată îl aşteaptă, dar n-o s-o foloseşti: pedeapsa, de data asta, va fi mai aspră: îi vei smulge dintr-o singură mişcare veşmintele şi vei examina cu înverşunare şi cu scârbă cicatricele infecte: pui de lele, pungaşule, ticălosule: drept cine mă iei?: credeai că poţi scăpa aşa uşor?: de când un degenerat ca tine îndrăzneşte să-l înfrunte pe Julián?: nu ştii că aici eu poruncesc?: azi o să-mi plăteşti pentru toate: cu ochii copilului aţintiţi în ochii tăi, savurând fascinaţia din pupilele lui dilatate, cu mâinile tale puternice înfipte în gâtul lui, apăsând uşurel, apăsând: într-o bună zi o să te omor, mă auzi?: şi, când îi dai drumul, îl loveşti peste faţă de câteva ori, zbierând ca scos din minţi: el îşi pipăie obrajii umflaţi şi-şi şterge îndurerat sângele: dacă maică-ta te întreabă ceva, spune-i că ai căzut: şi acum curăţă podeaua şi şterge-o: a, nu uita de bijuteriile familiei: mâine să le aduci negreşit: copilul ascultă ordinul şi se târăşte cum poate spre refugiul nutritiv: faţa lui de broască râioasă e acoperită de contuzii şi hematoame ce trezesc repulsie şi milă: dar inocenta mamă continuă să fie cufundată în rugăciunile ei şi

versiunea copilului e acceptată fără nicio şovăire: răgaz de o clipă, dar oricum un răgaz: şi implacabila boală îşi continuă cursul şi se înverşunează să-l roadă pe dinăuntru: toţi medicii ştiu asta, chiar şi cei mai voltairieni şi mai nelegiuiţi o mărturisesc: în perioada de maximă dezvoltare în cerul gurii se sapă găuri din pricina plăgilor: de multe ori putrezeşte: bolnavul seamănă cu un spectru: articulaţiile devin foarte fragile: paralizia pune treptat stăpânire pe el: sfârşitul e fatal[195]: şi, luându-i-o înainte (rigoarea ta merge până la capăt şi va fi silit să bea cupa suferinţei până la fund), vei lua hotărâri severe: copilul se întoarce negreşit cu bijuteriile şi tu le vei azvârli în noroi: de aci înainte niciun lucru care vine de la el nu te poate satisface: aspectul lui e groaznic şi exclude orice idee de compasiune: chiar dacă se gudură ca o târfă şi încearcă disperat să obţină bunăvoinţa şarpelui, înainte atât de generoasă şi acum atât de zgârcită, acesta se fereşte de el: ascultând de tăcutul sunet al fluierului invizibil se va întoarce la vizuina lui hirsută, nu înainte de a-şi împrăştia (batjocură supremă) auriul, fluidul său dispreţ: şi într-o bună zi (morocănoasă şi rece, cu cer apăsător şi vânt în rafale) îl vei primi cu un zâmbet larg şi-i vei porunci să vină cu maică-sa: cu mama? da, cu mămica ta: de ce nu?: Ulyan stă singur şi duce lipsă de o femeie: mama ta e tânără încă şi elegantă şi drăguţă: am văzut-o de câteva ori cu cartea de rugăciuni, când se întorcea de la biserică: uită-te la cocioaba asta: ce murdară e, ce urât şi jalnic arată: are nevoie de o mână de femeie: mămica ta îmi place şi împreună am duce-o foarte bine: eşti surprins?: haide: să nu-mi spui că nu te-ai gândit la asta: maică-ta şi şarpele, şarpele şi maică-ta: e şi ea curioasă şi vrea să-l

195 În acest pasaj culminează tema sifilisului, apărută în partea întâi, în rugăciunea spusă de copil. Tema se împleteşte acum cu o altă temă recurentă: cutia Pandorei, deschisă larg în această ultimă parte a romanului.

cunoască: religia, morala? ce tot spui?: prostii: toate femeile sunt la fel: şarpele (cumplitul meu tovarăş) porunceşte: ele (sărace sau bogate, bătrâne sau tinere) ascultă de el: niciuna (ascultă ce-ţi spun: niciuna) nu tăgăduieşte şi nu se împotriveşte puterii lui: scumpa ta mamă e la fel ca celelalte: te îndoieşti?: ad-o mâine aici şi vei vedea: o s-o aşez aici, aşa cum am făcut cu tine, şi-o s-o iniţiez în ceremoniile cultului: dăruirea, dispreţul lichid, loviturile de bici: şi tu vei fi de faţă şi vei privi: mămica ta şi şarpele, şarpele şi mămica ta: şi cum îngheţata plăcere a propunerii tale îşi arată (ştiai) semnele infailibile, te vei apleca spre el şi-l vei apuca brusc de braţ: dă-te-ncoa, stricatule, şi spune-mi adevărul: ţi-ar plăcea să vezi asta, nu-i aşa?: zi, ţi-ar plăcea?: şi urlând deodată: o să vezi tu, pederastule, o să vezi tu: cu ochii tăi o să vezi, ţi-o jur pe ce am eu mai scump, să nu-mi spui mie Julián: este capătul tunelului, s-a golit paharul: şi, necruţător, vei asista la tresăririle de spaimă şi horcăielile voinţei sale muribunde, la subtila şi anticipata prefaţă a morţii sale subite: dacă n-o aduci, voi merge eu la ea şi-i voi spune tot ce-ai făcut: minciunile tale, banii, bijuteriile, mărturia mincinoasă împotriva servitoarei: va fi mai rău decât dacă te-ar vedea mort: îşi va pierde minţile: şi, prins ca într-un cleşte în această dilemă (floare carnivoră), vei fi nevoit să hotărăşti tu: ori vii cu ea (cum te sfătuiesc, băieţaş) ori îţi pui capăt zilelor: spânzură-te naibii odată şi gata: toţi dezmăţaţii sfârşesc aşa: ah, şi mai ales, nu aştepta ca eu să te ajut: fă-o singur, cu mâna ta: şi vei scrie înainte o scrisoare în care va trebui să explici de ce ai făcut toate astea: eu sunt străin aici şi nu vreau să am de-a face cu poliţia: este finalul: secundele se scurg implacabile pe cadranul ceasului: copilul ar vrea să se căiască de crimele lui, dar n-are puterea s-o facă: sentimentele şi facultăţile lui s-au tocit şi-i lipseşte încrederea: osânda veşnică îl lasă cu totul indiferent şi aşteaptă la fel ca tine ghilotina: tăioasa

cădere a cortinei[196]: cu degetele sale diforme va scrie civica şi atrocea despărţire pe care înfumuraţii vulpoi nocturni o vor recita pe urmă ex cathedra ca să le slujească drept învăţătură de minte şi să ia aminte generaţiile viitoare, neaoşe şi tot mai rău zămislite: ca un somnambul va lua funia pe care i-o întinzi tu şi o va atârna de tavan: ochii tăi necruţători îi spionează mişcările de robot, iar cumplitul tău tovarăş, şarpele, iese din păroasa lui vizuină şi priveşte lung la el: înălţat drept şi cu gluga întinsă înainte: legănându-se în dăltuitul sunet al muzicii pe care o insinuezi tu: în acest timp, cocoţat pe un scaun, copilul îşi înnoadă cu grijă funia în jurul gâtului: uriaş şi nesăţios: şi deodată cade: abia stăpânită fervoare ce izbucneşte ca o rachetă fastuoasă: balansându-se: şi aşa cum în mintea celui ce agonizează se desfăşoară întreaga viaţă în câteva clipe, tot astfel candoarea lui dintâi se iveşte fugar: delicat şi fragil: cu ochii mari, cu pielea albă: mustaţa nu i-a mijit încă şi nu pângăreşte moliciunea obrajilor: şi, precum şoimul la pândă, te grăbeşti să nu scapi minunea: strângându-l în braţe: şarpe troglodit, ţap biciuitor: în simbioză fulminantă: tăgăduind moartea ce pluteşte deasupra voastră: nu un monstru, nici cu două feţe, nici Ianus: tu însuţi la urma urmei, unic, în fundul animalităţii tale rănite

moartea şi pângărirea copilului seamănă îngrijorare în sufletul mulţimii, şi smeriţii carpetani încearcă, cuprinşi de isterie, să exorcizeze primejdia: din corul casei fricii, un oracol atribuie recentele dezastre desfrâului şi relaxării moravurilor: faţa lui e palidă, ascetică: un reflector o luminează ca la teatru şi-i accentuează dramatismul

196 Referinţa la căderea cortinei nu anunţă numai moartea copilului, ci trimite şi la sfârşitul reprezentaţiei anunţată la începutul cărţii, ca o concluzie a dramei despre asasinarea copilului înglobată în drama despre distrugerea Spaniei sacre.

trăsăturilor, desenate din câteva tuşe, ca o mască: în mijlocul tăcerii înfiorate a credincioşilor, preamăreşte virtutea, veştejeşte viciile, prezice înfrângerea lui Julián: ascuns în confesional, tu asculţi răbdător searbădă poliloghie: pocăitele se perindă prin faţa ferestrei zăbrelite şi le îndemni, cu glas dulce, la libertinaj şi la crimă: bărbaţii din tribul tău şi-au scos turbanele şi-şi ascund armele sub roase sutane de închiriat: năpârcile lor robuste umflă indiscretele straie călugăreşti şi rămân în aprinsă tensiune în faţa femeilor care, cu braţele încrucişate, încearcă să îndepărteze cu rugăciuni mânia cerului: unele pun bănuţi în cutia milelor: altele aprind lumânări şi candele la icoane: îndurerate murmure se înalţă amestecate cu arome de tămâie: când slujbaşul îşi încheie predica şi dă împărtăşania, toate cad în genunchi şi-şi scot limbile vâscoase pentru a primi azima şi a o înghiţi îndată, cu lăcomie, cu o dibace şi iute mişcare retractilă: praf de haşiş amestecat la momentul potrivit cu făina profitând de neatenţia acolitului provoacă un subit acces de febră sexuală: bigotele îşi sfâşie veşmintele, se tăvălesc pe jos, scuipă, fac spume la gură, încep să se masturbeze: ridicându-şi fustele, încearcă să se împreuneze trupeşte unele cu altele fără să ţină seamă de protestele îngăimate de augur: e momentul hotărât ales de oştenii tăi ca să intre în acţiune: derizoriile măşti cad, turbanul alb de mătase încinge turbanul tău negru de păr creţ: fără cruţare îşi împart prada sacră, se năpustesc şi-şi înfig veninoasele lor ace: scenele de orgie se înmulţesc, gemetele de groază şi de extaz ale domniţelor penetrate de şerpii arabilor[197]: sângele curge fără a-i potoli furia, logica morţii se impune: de pe marele crucifix din templu admiri brutalul şi crudul

197 Această erotizare a bigotelor completează ciclul senzualităţii din lumea catolică, semnalată la începutul romanului prin descrierea procesiunii din Săptămâna Mare care imită dezlănţuirea simţurilor din carnavalul antilian.

spectacol: te afli lângă cabina Păpuşii: manechin de lemn articulat, îmbrăcat cu o mantie albastră şi aurie şi cu inima străpunsă de ace ca o perniţă de cusătoreasă[198]: în braţele sale, Pruncul, cu părul blond natural pieptănat cu zulufi potrivit modei lansate de Shirley Temple în anii treizeci, ţine în mână o sabie de jucărie: faţa Păpuşii e în acelaşi timp bucălată şi gălbejită: mari cheaguri de ocru închipuie şiroaie de sânge pe obraji: în ochii opaci, cu pleoapele date cu chinovar, bagi de seamă o privire fioroasă, plină de nelinişte şi dezgust: suit pe cadavrul mutilat al magului te caţeri pe statuia Sfintei Fecioare şi, tacticos, începi s-o despoi de giuvaieruri şi podoabe: privirea ta se opreşte la cerceii de diamant care atârnă de urechile sale: ai grijă, spune Păpuşa: sunt fixaţi: când eram Copilă mi-am găurit lobii urechii: era un obicei în această ţară: tu îi smulgi dintr-o singură mişcare: Păpuşa clipeşte uşor, dar încasează lovitura cu demnitate: mâna cu care-şi ţine Pruncul parcă se încovoaie sub privirea ta şi bagi de seamă deodată două smaralde pe degetul arătător şi pe inelar de care nu-ţi mai poţi desprinde ochii: încerci zadarnic să scoţi inelele: degetele sunt prea groase: poate cu puţin săpun sau cu vaselină, sugerează Ea: n-are importanţă, răspunzi: cu foarfecă e mai bine: degetele secţionate ajung să-ţi îmbogăţească prada şi Păpuşa îşi înăbuşe cu greu lacrimile: ticălosule, zice: brusc tavanul casei fricii se prăbuşeşte cu tot ansamblul său exuberant de volute aurite şi decoraţiuni florale: coloane şi capiteluri, iconostase şi grilaje, înaripate capete de îngeri şi chinuite figuri de demoni, întreaga scenografie fastuoasă şi delirantă de efecte înspăimântătoare şi grandioase e acum la pământ: picioare şi braţe de ipsos, cârje, smocuri de păr,

198 Această descriere a Sfintei Fecioare evocă descrierea din partea a doua a cărţii şi corespunde, la un prim nivel, imaginii iconografice a Maicii îndurerate. La alt nivel, însă, legat de numele „Păpuşa”, autorul ne invită s-o vedem ca pe o păpuşă a ritului voodoo, cu ace înfipte în inimă.

bucăţi din pielea capului, ofrande cad peste ciorchinii de oameni care, printre băltoace de sânge, sudoare şi spermă, preacurvesc şi gâfâie: ochii Păpuşii parcă se măresc de ameţeală, ca şi cum i-ar fugi pământul de sub picioare: fără să piardă niciun pic din rigiditate, face eforturi disperate de a-şi menţine echilibrul: rând pe rând: se învârteşte în loc, înaintează, se dă înapoi, se clatină: Pruncul dă dovezi tot mai evidente de iritare şi, pe neaşteptate, cu un gest răutăcios, îi înţeapă îngrijorata şi îndurerata inimă cu vârful floretei: căderea simultană a celor două păpuşi pune capăt, cu urletele lor, nebunescului, fabulosului happening

la piaţă, la piaţă!: tărâm absolut al improbabilului, despuiat de fastuoasele coroane de beteală sclipitoare din studiourile Metro sau Paramount: prelungire a străzii Plajei din Tanger, în mahalalele pe unde precautele păturimijlocii ce oscilează între starea solidă şi starea gazoasă se aventurează cu băgare de seamă după răsăritul soarelui: cufundat acum în somn ca un câmp gol după spartul târgului sau o poiană pustie după o petrecere populară: solitar din nou, dacă nu cumva te-ai strecurat pe vreuna dintre întunecoasele ulicioare şi ţi-ai deschis drum prin mulţimea de şarlatani şi curtezane: pe urmele regelui copită despicată Nijinski, orientându-te după semaforul turcesc al ochiului: ciclopică baliză ce-şi dăruieşte semnele binevenite în mijlocul mării şi te conduce la una din străduţele ticsite de prezenţe hominide care sfidează burghezele, arbitrarele legi al verosimilităţii: viclene ciungi oloage şchioape oarbe: fiinţe şi fiinţe lipsite de unul sau mai multe membre, cu acea descumpănitoare uşurinţă cu care oamenii săraci din ţările subdezvoltate îşi pierd organele şi extremităţile la fel ca racii: urban haos de strigăte, glasuri şi claxoane: un bătrân pe un cal alb (dioscuric), un măgăruş îngropat sub greutatea

harnaşamentului, un mânios camion de transport ce face să răsune asurzitor primele acorduri ale marşului din „Podul de pe râul Kwai”, un pitic ghebos ducând în spate un imens dulap cu oglindă, un ciclist cu acrobatice aptitudini ţinând o piramidală tipsie cu prăjituri în echilibru pe creştetul capului: vânzătorii ambulanţi de şosete, cravate, şlapi umblă de colo-colo cu micile lor tarabe portative cu mărunţişuri şi o femeie grasă, cu aere de prima donna, despică acea compactă masă umană dând din coate, de parcă ar fi un spărgător de gheaţă: vehiculul e ticsit şi ciorchini de persoane stau atârnaţi de uşile laterale şi chiar de ferestre: e imposibil să scapi: trupurile se înghesuie unele în altele, contopite într-o singură masă tentaculară şi gălăgioasă: hei, nu mai împingeţi!: mitocanilor, nu vă mai înghesuiţi!: mitocan eşti tu, dobitocule!: vecina ta leagănă la piept cu dragoste neliniştita găină instalată pe un coş cu ouă, un copil plânge şi radioul dat la maximum transmite jucăuşele măsuri din „Silfidele” lui Chopin: nu mă pipăi, nenorocitule!: nu mai împinge, doamnă!: neruşinatule, ia mâna de pe mine!: ciclistul îşi continuă piruetele cu tava plină şi prima donna assoluta deschide tacticos o umbrelă fără să ţină seama de strigăte şi proteste: găina cotcodăceşte, copilul ţipă, radioul te asurzeşte cu „Sifilisul” lui Hopin: eşti între ciocan şi nicovală, lipsit de apărare, înghesuit între prima donna, ţăranca cu coşul cu ouă şi ciclistul acrobat: sudoarea curge şiroaie pe trupul tău ca şi cum ai fi în hammam[199]: la picioarele tale, o fiinţă ciudată se târăşte anevoie pe jos şi-ţi solicită atenţia cu un reproş mut: prezenţa ei depăşeşte limitele imaginaţiei erbivore: materialitatea ei simplă se impune în chip inflexibil: un picior sinuos încearcă să se încolăcească în jurul capului său şi copitele din faţă sunt încălţate cu un soi de cizme adaptate la neobişnuita, târâtoarea configuraţie: păianjen,

199 Baia arabă.

tarantulă, miriapod?: respiraţie traheală, antene flexibile, unghie veninoasă?: e lipsă de aer fără îndoială în regiunile inferioare şi obscure şi vietatea aceea de natură îndoielnică gâfâie şi încearcă să se urce până la pulpana hainei tale: copilul plânge, primissima înfloreşte, sub umbrela ei, ciclistul se vântură aericol cu miraculoasa tipsie piramidală: cerşetorul insectă caută cu nesaţ căldura de la brâu, ghearele descheie unul câte unul nasturii captivităţii, gura se ascunde în sălbatica vizuină şi glasul jalnic suie zbuciumat către tine: bunăziuadomnule, mamasărmanacaîntotdeauna,
şaptezecideanişisănătateaşinecazurile: cotcodăcit de găină, plânset de copil, sifilis de hopin!: mâinile tale s-au agăţat tenace de gâtul său şi fondul muzical îneacă geamătul amar[200]: balon ce se dezumflă, rumeguş ce se împrăştie pe jos, abdomen strivit ce expulzează o masă abdominală lichidă: prima donna emite triluri de coristă, ciclistul pedalează pe sârmă, materna ţărancă leagănă găina, coşul şi ouăle intacte: zgomote, zgomote, muzică, glasuri, interferenţe!: autobuzul nocturn îşi urmează drumul său fantomatic şi te va lăsa la intersecţia coastei pustii cu somnolenta, parcă părăsita stradă Portugalia

printre gunoaiele din piaţă (hârtii, oase, coji de fructe) şi miasmele pe care le împrăştie (secreţii, putreziciuni, stârvuri) ţeapănul şi spilcuitul cadavru se distinge şi străluceşte[201]: o marionetă de celuloid, groaznic marcat de

200 Autorul sporeşte aici senzaţia de irealitate şi neverosimil în care plutesc ultimele pagini ale romanului, prezentând o metamorfoză de tip kafkian a cerşetorului arab într-o insectă grotescă strivită brutal de narator când încearcă să profite de pe urma lui, întâi cerându-i bani, apoi, căutând căldura „vizuinii” sale, imagine polisemică, după cum s-a văzut mai înainte. Această secvenţă e penultimul pas al distrugerii religioase, şi anume anihilarea simbolică a milei creştineşti.

201 Autorul foloseşte aici ca scenă pentru apariţia noului mesia piaţa din Tanger, loc prezentat în prima parte a cărţii drept simbol

înverşunarea răzbunătoare a executorului său: braţe şi picioare mutilate, orbite oculare goale, inimă străpunsă de un ac de păr aurit care, în loc de gămălie, are în capăt un ciudat panaş de pene de metal: apa care ţâşneşte din izvor îl târăşte împreună cu reziduurile şi murdăriile din Piaţa Mare: lângă bordura scării unde, sosind în zori, misterioasele ţărănci din Rif vor expune de dimineaţă până seara puţinele lor mărfuri ca vai de lume: smochine, legături de mentă, grămăjoare de curmale pe care nimeni nu le cumpără şi nu le va cumpăra: culcată pe spate, cu o coajă de banană pe piept, coboară până la răspântia cu strada Portugalia: acolo se răsuceşte, dispare, apare din nou, se răsuceşte iarăşi, prinsă în vârtejul pe care, la confluenţa lor, îl formează două curente contrare: când iese în sfârşit la suprafaţă, fluxul o aşază în mijlocul drumului şi un câine costeliv se opreşte s-o miroasă pe îndelete şi se depărtează cu teamă de ea: marioneta zace acum într-o iesle săracă şi un maur chiromant şi copiii vrăjitori de la moscheea din Aisauas vin în întâmpinarea ei şi i se închină[202]: lumânările de ceară moale, năpârlirea şarpelui, păr de ţap se grămădesc pe paie în semn de supunere şi ascultare: apoi, închinătorii se aşază în şir indian şi, cu marioneta purtată pe sus, pornesc la iuţeală procesiunea: pe strada Plajei, spre bulevard, în frunte cu băieţandrul european care poartă o pălărie texană şi două pistoale cu ghinturi de argint la cingătoare: oraşul rămâne

---

antagonic pentru civilizaţia industrială modernă şi cămin al „cerşetorului rege”, mesager al surprinzătoarei epifanii.

202 Această parte reprezintă sfidarea aşa-ziselor legi burgheze şi arbitrare de verosimilitate şi o proslăvire a lumii magiei, pentru că cititorul asistă la fabricarea unui nou mesia din stârvul mutilat al copilului. În prezentarea manechinului, Goytisolo a utilizat pasaje din nuvela „Inocenţa pedepsită” din *Decameronul spaniol*, operă din Secolul de Aur a scriitoarei María de Zayas, în care protagonistul încearcă să o cucerească pe femeia iubită prin vrăjitorie, apelând la serviciile unui maur chiromant.

ghemuit, parcă la pândă, şi fluierul tocilarului răsună în depărtare uşor ireal: greu de sugestii, invitaţii, făgăduinţe: simplu, uşor, subtil: persuasiv: între timp procesiunea înaintează printre casele grămădite unele într-altele escortată de umbre delicate, de prezenţe zvelte: mahomedană devoţiune pe care noaptea o ascunde, pe care nebulozitatea o supraveghează: burnuzuri, văluri, toci de mătase decupate pe un fond de lighioane şi stucaturi, păduri de coloane, stilizat frunziş: şi iată că marioneta învie şi îşi redobândeşte subit vederea şi uzul şi integritatea membrelor sale: înveşmântată în alba djellabă, încinsă cu turbanul de zăpadă, invocă într-o arabă curată numele lui Allah, îşi manifestă dorinţa vie de a fi musulman: copiii asistă bucuros la neobişnuita ta epifanie[203]: procesiunea a ajuns pe Avenida de España şi se strecoară pe peronul central sub brusca, expansiva foliaţie a ciorchinilor de banane, călăuzită mereu de modulaţiile bucolice ale fluierului: la dulcea lui chemare, temei şi bărbaţi îşi părăsesc ocupaţiile obişnuite şi se alătură în tăcere cortegiului: sunetul va magnetiza încetul cu încetul cerşetori şi soldaţi, ţărani, turişti: copiii orientează prin semne mimeticul râu uman şi vor primi cu mare bucurie instrumentele pe care le împarte cu generozitate interpretul chiromant: clarinete şi saxofoane, viori şi oboaie, timpane şi basuri, mandoline, lăute: improvizata orchestră va colecta în trecerea ei liniştita aprobare a spectrelor ce înconjoară promenada: în surdină, în mod aproape imposibil de auzit, strecoară tema descendentă din Adagio ca şi cum ar vrea să adoarmă, să legene: în dreptul hotelului El Djénina, muzicanţii amuţesc rând pe rând şi, ca în „Rămas-bun” de Haydn către prinţul

203 Goytisolo parodiază aici naşterea lui Iisus Hristos prin născocirea unei viziuni antitetice, alcătuită din elemente de vrăjitorie în jurul epifaniei unui mesia musulman ce înlocuieşte figura lui Iisus Hristos. Este ultimul pas al demitizării lumii creştine pe care intenţionează s-o săvârşească scriitorul.

Esterhazy, vor stinge lumânările din ceară moale, vor păstra partiturile, îşi vor strânge instrumentele înainte de a abandona definitiv nocturna, fantomatica procesiune: în trei ocazii, pe abrupta coastă a lui Grotius, motivul principal va continua să vibreze cu o difuzare din ce în ce mai redusă şi slabă până când mişcarea, şi odată cu ea întreaga simfonie, se va stinge suav într-un melancolic solo de flaut: precum, dulce, suspină lira ce a rănit într-un blând concert al vântului glasul, uşor, cu sunet scurt[204]: ultimii copii muzicanţi îşi vor lua rămas-bun cu gentile plecăciuni şi-ţi vor trimite sărutări de la distanţă ca într-un menuet de curte, galant: în continuare, vor sări gardul maidanului de alături şi vor îngropa cadavrul pisoiului păduchios şi chelbos în bălării: la fel ca ieri, la fel ca mâine, la fel ca în toate zilele: vei deschide, aşadar, uşa de la intrare, vei apăsa pe butonul soneriei, te vei fereca în interiorul apartamentului tău: fereastra de la bucătărie rămâne larg deschisă şi nori de insecte acoperă măruntaiele de pasăre, grămăjoarele de zahăr pudră: e ceasul pompeianului torent de lavă, al catastrofei himenoptere şi diptere: la încheierea ritualului, vei stinge lumina după ce vei verifica, din scrupul cinegetic, imposibilitatea materială al fugii, atenta perfecţiune a capcanei: vei urina, te vei spăla pe dinţi, vei intra în camera ta: inamovibil, obişnuitul decor te aşteaptă: două scaune, dulapul încastrat, noptiera, soba cu gaz: harta Imperiului Jerifian la scara 1/1.000.000 tipărită la Hallwag, Berna, Elveţia: gravura în culori cu diferite tipuri de frunze: fistuloasă (grâu), întreagă (hrişcă), dinţată (urzică), verticilată (roibă), digitată (castan de India): lampa de pe noptieră, scrumiera plină de mucuri, caietul roşu cu cele patru table aritmetice desenate pe ultima copertă, cutioara

204 Sunetul dulce de fluier ce răsună în final nu este doar motivul interior al romanului, ci şi încorporarea directă a unor versuri ale poetului romantic José de Espronceda.

cu foiţe de ţigară pe care o poartă cu sine Tariq pentru a-şi răsuci ţigările: nimic mai mult?: ah, candelabrul din tavan: patru braţe, ciucuri de cristal: s-au găsit chiar două lămpi arse, ar trebui căutate şi altele: vei deschide cartea Poetului şi vei citi câteva versuri, în timp ce te dezbraci: pe urmă, vei trage de şnurul jaluzelelor fără să arunci o privire spre coasta vrăjmaşă, spre veninoasa cicatrice ce se întinde de partea cealaltă a mării: visul îţi pleacă pleoapele şi închizi ochii: ştii, ştii prea bine: şi mâine-i o zi, invazia va începe din nou[205]

205 Caracterul circular al textului se verifică aici prin referirea la cadavrul pisoiului ucis în primele pagini ale romanului şi îngropat în ultimele pagini, care în plan simbolic este cadavrul în putrefacţie al Spaniei sacre. Referirea finală la invazia ce va fi reluată în ziua următoare ne permite să privim întreaga operă ca o nouă versiune a mitului lui Sisif şi o variaţiune la motivul şarpelui care-şi muşcă coada, paradigmă a unităţii începutului cu sfârşitul.

AVERTISMENT

Opera de faţă a fost realizată cu participarea postumă sau involuntară a celor ce urmează:

Alfonso al X-lea cel înţelept
Alonso, Dámaso
Arrarás, Joaquín
Azorín
Berceo, Gonzalo de
Buñuel, Luis
Calderón de la Barca, Pedro
Caro, Rodrigo
Castro, Américo
Castro, Guillen de
Cervantes, Miguel de
Corral, Pedro de
Darío, Rubén
Espinel, Vicente
Espronceda, José de
Ganivet, Ángel
García Lorca, Federico
García Morente, Manuel
Góngora, Luis de
Ibn Hazam
Jiménez, Juan Ramón
Larra, Mariano José de
León, Fray Luis de
López Alarcón, Enrique
López García, Bernardo
Machado, Antonio
Machado, Manuel
Menéndez Pelayo, Marcelino
Menéndez Pidal, Ramón
Mora, José Joaquín de
Mutannabí

Ortega y Gasset, José
Otero, Blas de
Pérez de Ayala, Ramón
Pérez de Guzmán, Fernán
Pérez del Pulgar, Hernán
Primo de Rivera, José Antonio
Quevedo, Francisco de
Rojas, Femando de
Sánchez Albornoz, Claudio
Teresa de Ávila
Tirso de Molina
Unamuno, Miguel de
Vega, Lope de
Vélez de Guevara, Luis

precum şi a următorilor: Monseniorul Tihámer Tóth, Perrault, Vergiliu, Lermontov, Ian Fleming, Umberto Eco, Agustín Lara – şi cu materiale luate din diverse ziare, texte şcolare şi enciclopedii medicale. Autorul mulţumeşte în mod deosebit lui Carlos Fuentes, lui Julio Cortázar şi lui Guillermo Cabrera Infante pentru prietenească şi solidara lor colaborare.

POSTFAŢĂ

Romanul *Don Julián* reprezintă „marea cotitură” în itinerarul creaţiei lui Juan Goytisolo. Autorul însuşi fixează acest moment hotărâtor, resimţit de el ca o desfăşurare, în următorii termeni: „Renunţând la valorile subiacente din literatura mea *angajată* de până atunci, o făceam, desigur, cu conştiinţa că aparţin nu unei culturi anemice şi hăituite, ci unei culturi vaste, bogate şi dinamice, cum este cultura de limbă spaniolă de pe cele două ţărmuri ale Oceanului Atlantic. Hotărârea de a mă desprinde de cartea de identitate a unui spaţiu opresiv şi steril îmi deschidea drum spre un spaţiu literar plural, fără graniţe. Interzise de regimul franchist, scrierile mele puteau să-mi înlesnească un nou mod de viaţă în azilurile oferite de Mexic şi Buenos Aires. De aici încolo, limba şi numai limba avea să fie patria mea autentică.”

Desprinderea aceasta netă de trecut se înfăptuieşte atât în plan tematic, prin radicalizarea atitudinii critice şi renunţarea la realismul tradiţional al contextului social imediat, pentru a situa discuţia la nivelul miturilor identitare, cât şi în planul scriiturii, prin eliberarea de tehnicile de simplă (în fond imposibilă) „reproducere” plauzibilă a realităţii şi situarea într-un spaţiu textual al invenţiei programatic neverosimile.

În finalul romanului anterior, din 1966, *Carte de identitate*, personajul narator anunţa această ruptură vorbind despre „crima” pe care o reprezenta, în ochii guvernanţilor de atunci, orice disidenţă sau opoziţie la ordinea lor opresivă. „Crima” din *Carte de identitate* se transformă acum, în *Don Julian* (1970), într-un „act de trădare”, şi anume trădarea prin excelenţă din spaţiul sacru al hispanităţii care este trădarea lui don Julian, guvernatorul fortăreţei Ceuta, care a înlesnit în 711 invazia musulmană.

S-a spus, pe bună dreptate, că *Don Julián* este cartea pe care autorul nu putea să nu o scrie. Este cartea celei mai profunde schimbări tematice, însoţită, în mod necesar, de schimbarea la fel de profundă a stilului. Este cartea mărturiei sfâşietoare a unui autor angoasat până la autoanihilare, a unui autor ce se supune permanent la o analiză hiperlucidă, lipsită de orice menajamente, în căutarea propriei sale identităţi marcate definitiv de răni necicatrizate. Este o carte ieşită dintr-o profundă nemulţumire, din suferinţă şi mânie, din dezlănţuirea simultană şi virulentă a unor demoni de naturi diferite: demoni personali (traiectul biografic lezat de frustrări şi complexe ce se cereau depăşite exploziv), apoi demonii contextului politic opresiv şi, în sfârşit, demonii spaţiului cultural conflictual în care un rol hotărâtor l-a jucat viziunea critică (mai bine zis, revizuirea totală) a trecutului hispanic pe care istoricul Américo Castro a propus-o în cartea sa din 1956 întitulată *Realitatea istorica a Spaniei* şi care a suscitat largi şi încrâncenate polemici în mediile culturale spaniole, din pricina revendicării de către autor a aportului deloc neglijabil (ţinut însă sub tăcere de istoria oficială) pe care l-au avut la configurarea modului de viaţă hispanic castele necreştine: musulmanii şi evreii.

Pe urmele lui Américo Castro, al cărui discipol mărturisit este, Goytisolo adoptă un punct de vedere total antitradiţionalist şi, prin intermediul naratorului anonim al romanului, exprimă cu o fervoare ce se proclamă justiţiar-compensatoare, răzbunarea prin trădare a autorului, care, închipuindu-se un nou don Julián, distruge sistematic miturile, instituţiile şi valorile Spaniei sacre, printr-un act de trădare mereu înnoită.

Dorinţa de a realiza acest proiect de răzbunare înverşunată s-a cristalizat în mintea lui Goytisolo pe când se afla în nordul Africii, în imediata apropiere a ţării care l-a respins brutal şi pe care, la rândul lui, o respinge şi

refuză s-o mai recunoască drept patrie. „Interpretarea mitică” – îşi aminteşte el într-o pagină din volumul *Disidenţe* din 1977 – „interpretarea justificatoare a istoriei Spaniei mă obseda de câţiva ani. E greu să trăieşti într-un oraş ca

Tangenţi, având mereu în faţa ochilor ţărmul spaniol al mării, fără să evoci figura legendară a lui don Julián şi să visezi la o trădare grandioasă cum a fost trădarea lui. Desprinderea mea de valorile oficiale ale ţării ajunsese atât de departe, încât ideea de a le pângări, de a le distruge simbolic mă însoţea zi şi noapte.”

Scriitorul putea răspunde astfel cu aceeaşi monedă la acuzaţia de trădare venită din partea autorităţilor spaniole, asumându-şi actul de trădare săvârşit de conte în 711 (titlul iniţial al romanului a fost chiar *Trădarea lui don Julián).*

În ceea ce priveşte factura stilistică a cărţii, momentul în care autorul a găsit cheia de acces la expresia potrivită pentru a da glas răzbunării sale neîmpăcate este desluşit într-o pagină din *Memorii*: „Tensiunea dintre viaţă şi scriitură şi-a găsit dezlegarea atunci când, explorând noi spaţii de expresie şi încercând să cuceresc o nouă autenticitate subiectivă, am integrat viaţa într-un vast ansamblu textual, într-un univers conceput ca o carte scrisă şi rescrisă necontenit, rebeliune, luptă interioară, exaltare în care se contopesc viaţa şi scriitura, pe măsură ce intram în spaţiul incandescent, de bucurii şi chinuri, pe care mi le-a dăruit redactarea romanului *Don Julián*.”

ANDREI IONESCU